

ALKOTÓI ELHIVATOTTSÁG ÉS SZAKMAI KIVÁLÓSÁG

YBL MIKLÓS-DÍJ
YBL-DÍJAS ÉPÍTŐMŰVÉSZEK
YBL-DÍJ ÜNNEPEK

YBL MIKLÓS-DÍJ
YBL-DÍJAS ÉPÍTŐMŰVÉSZEK
YBL-DÍJ ÜNNEPEK

YBL MIKLÓS-DÍJ

AZ YBL MIKLÓS-DÍJ TÖRTÉNETE

Ybl Miklós (1814–1891) azon kevés nagyjaink közé sorolható, akik már életükben is próféták lehettek a saját hazájukban, akiket elismertek, és akiket haláluk után is dicsfény övezett. Ybl szellemiségének, munkásságának elismerése egyedül csak az '50-es, '60-as években nem volt mindenki számára egyértelmű, ennek ellenére a díj 1953-as alapításakor, Ybl Miklóson kívül más építész neve fel sem merült...

Az Ybl-díj majdnem 70 éves története során többször változott, de jelentőségét nem halványította el a díjazottak évenként eltérő száma, a díjazás szempontjai, szabályai, a pénzjutalom nagysága a különböző években. Mai napig, egyértelműen az építőművész szakma legmegbecsültebb díja.

Az Ybl Miklós-díj a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa 1953-ban hozott 1069/1953. (XI. 6.) számú határozata alapján az építészeti tevékenységért kapható legrangosabb szakmai kitüntetés, amely a „kiemelkedő szocialista-realista építészeti és városépítészeti alkotások tervezőinek és az ilyen irányú tudományos munkák szerzőinek kitüntetésére, valamint az alkotó kedv serkentésére” alapított, 6-6 darab I. és II. fokozatú, oklevéllel és pénzjutalommal járó kitüntetésként.

1956-ban az építésügyi miniszter előterjesztésével csak 5-5 db érdemérmét ítélnek meg. 1964 és 1977 között III. fokozatú díj adományozására is volt lehetőség, majd 1978-tól évi tíz a díjban részesíthetők száma.

1957-ben és 1959-ben nem osztanak ki díjakat.

1964-ben már nemcsak I. és II. fokozat, hanem III. fokozat is adományozható. Ekkor, Ybl születésének 150. évfordulója alkalmából a Magyar Építőművészek Szövetsége által kibocsátott Ybl-émlékérem – Borsos Miklós szobrászművész alkotása – is a díj részét képezte. Az emléklakettet az 1964 előtt kitüntettek visszamenőleg megkapták.

Az 1969. május 25-i kormányhatározat értelmében „...a díjban részesült személyt pedig a megfelelő cím használata is megilleti...”, vagyis neve mellett feltüntetheti, hogy Ybl-díjas.

1978-tól a fokozatok megszűnnek, egy kategória marad, melyet „kiváló építőművészeti tevékenység elismerése” kapcsán osztanak ki maximum 10 főnek.

1992-től a vonatkozó rendelet szerint az Ybl Miklós-díj életműért: „a hazai környezet építése, alakítása és értékmegőrzése érdekében huzamosan kifejtett kimagasló gyakorlati és/vagy elméleti építészeti alkotó tevékenység, életmű elismerésül” és csak egyéni teljesítmény alapján adományozható, az évente kiadható Ybl-díjak számát ötre korlátozódott.

Újabb díj adományozására csak olyan teljesítmény alapján lehet javaslatot tenni, amelyet a javasolt személy a korábban adományozott díj elnyerése óta ért el. Egy díj nem osztható meg két vagy több személy között. A díjat ugyanaz a személy 5 éven belül csak egyszer, és életútja folyamán legfeljebb kétszer kaphatja meg.

Elsősorban kiemelkedő színvonalú, eredményekben gazdag építészeti alkotó tevékenységért ítélhető oda. Az építészet egészének fejlődésére jelentős hatású munkásságuk esetén, a díj olyan személyeknek is adható, akik elméleti – oktatói, kutatói, publikációs – tevékenységet folytatnak. Azon építészeknek, akik a szakma szűkebben értelmezett keretein túl, tágabb környezetükre is képesek pozitív hatást gyakorolni: a köz javára nemzetközi kapcsolatokat építeni, konferenciákat és kiállításokat szervezni, tájegységek, települések értékeit védeni és fejleszteni, szakmai műhelyeket alapítani és működtetni, nemzedékek sorát nevelni az értékek megbecsülésére és ápolására, követhető, jó példát mutatni a szakmán belül és kívül egyaránt.

2014 végén BM rendelet megszüntette az összes miniszteri építészeti díjat, köztük az Ybl Miklós-díjat is.

2015 márciusában megjelent a Miniszterelnökséget vezető miniszter által adományozható elismerésekről szóló 15/2015. (III. 11.) MvM rendelet, amely ismét bevezette az Ybl Miklós-díjat.

A díj a legalább tizenöt év kimagasló egyéni – önállóan tervezett építészeti alkotásokra vonatkozó – építészeti alkotói, oktatói tevékenység elismeréséül, életműdíjként adományozható. A díj évente legfeljebb 5 fő részére adományozható, az elismerést ugyanaz a személy csak egyszer kaphatja meg.

A díj gipszöntvénye

Az Ybl-díjak megítélése és adományozása alapvetően szakmai szempontok alapján történt és történik. Hosszú ideig – kialakult gyakorlat szerint – a díjra beérkezett pályázatokat előzetesen a Magyar Építőművészek Szövetségének háromtagú, Ybl-díjas építészekből álló szakmai testülete értékelte és véleményezte. Később az építőművészek által készített pályázatukat – a díjat adományozó miniszter által felkért – Ybl Miklós-díj Előkészítő Bizottsága elemezte és rangsorolta, javaslattétellel a miniszternek a díjazottak személyére.

2013-ban az Ybl Egyesület – az NKA pályázati támogatásával – a honlapján, az Ybl-díj menüpont alatt a díjazottak névsorát, a laudációkat, 1953-tól kezdődően, évenkénti bontásban közzétette, a díjhoz kapcsolódó egyéb tartalmakkal.

2016-ban indított a Miniszterelnökség az Ybl Miklós-díjjal kapcsolatban honlapot.

/szerkesztő/

AZ YBL MIKLÓS-DÍJ EMLÉKÉREM

A bronz, kör alakú, 60 mm átmérőjű érem alkotója Borsos Miklós szobrászművész. Egyik oldalán Ybl Miklós dombormű arcképe, a szélén YBL MIKLÓS ÉPÍTŐMŰVÉSZ felirat, valamint Borsos mesterjegye látható, a másik oldalán vésett felirattal az adományozott neve és az adományozás évszáma található.

1964-ben kapták meg először az – Ybl születésének 150. évfordulója alkalmából a Magyar Építőművészek Szövetsége által kibocsátott – Ybl-emlékérmét a díjazottak, majd visszamenőleg az előző évek kitüntetettjei is megkapták. Az érem a mai napig a díjhoz tartozik.

Az évek folyamán az emléklakett átmérője változott

Dr. Bachman Zoltán
plakettje (1987)

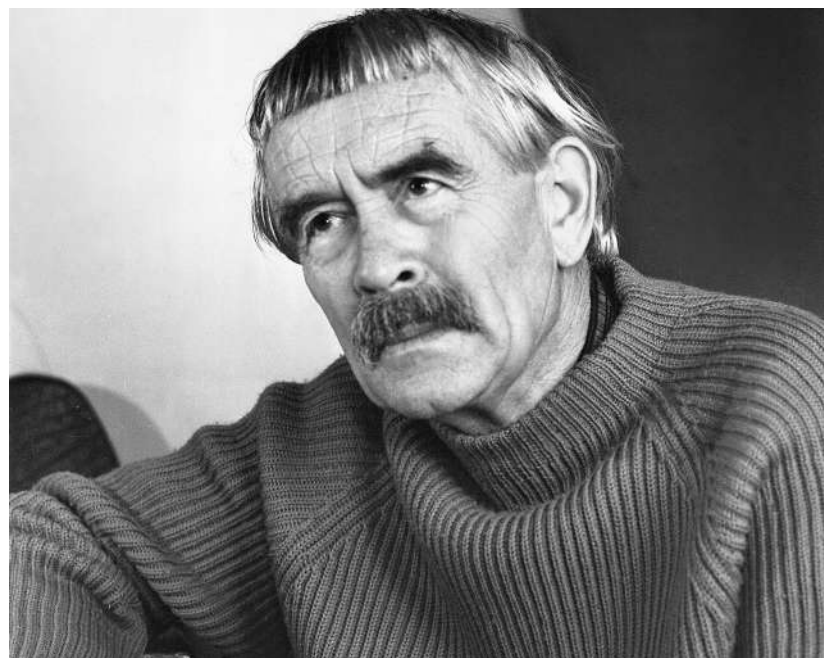

és Dr. Bachmann Bálint DLA
plakettje (2013)

Bachmann Zoltán és Bachmann Bálint

Forrás: Bachmann Bálint

Borsos Miklós (Nagyszeben, 1906 – Budapest, 1990)

Forrás: Internet

Borsos Miklós Érdemes és Kiváló Művész, Munkácsy-, Kossuth- és Magyar Örökség díjas szobrász- és éremművész gyergyócsomafalvi székely családból származott. Az aranyművességet és a vésnöki munkát apja műhelyében kezdte el. Az Iparművészeti Főiskola rendes, majd a Képzőművészeti Főiskola tanára is volt. Az 1950-es évek kultúrpolitikája 1960-ban eltávolította a főiskoláról, a 60-as évek közepétől változott a megítélése. Az egész országban megtalálható remekművei, kőszobrai után, 1973-tól – egészségi okokból – kisplasztikákat és grafikákat alkotott, de az éremvésést is folytatta. A Farkasréti temetőben lévő síremlékét – egy művének beépítésével – Kampfli József szobrászművész alkotta.

A két óriást, nem csak az emlékérem, de haláluk hasonló dátuma is összeköti, Ybl Miklós 1891. január 22-én, Borsos Miklós pedig 1990. január 27-én hunyt el.

AZ YBL MIKLÓS-DÍJJAL JUTALMAZOTT NÉHAI SEDLMAYR JÁNOS EMLÉKÉRE

1964-ben, Ybl Miklós születésének 150. évfordulója alkalmából, a díj részét képezte az Ybl-emlékérem. Visszamenőleg is és azóta is, a Magyar Építőművészek Szövetsége által kibocsátott plakettet – Borsos Miklós szobrászművész alkotását – minden díjazott megkapja.

Az 1964-es díjazottak leszármazottai közül Sedlmayr János lánya és fia emlékeznek édesapjukra és a szintén díjazott édesanyjukra, Sedlmayrné Beck Zsuzsára.

Édesapjuknak 1964-ben mit jelentett az Ybl Miklós-díj, illetve az akkor először átadott Borsos Miklós plakett?

Sedlmayr János: Édesapámnak tényleg egy komoly elismerés volt, főleg, hogy nagyon fiatalon kapta meg 32 éves korában. Az Ybl-díjat nagyon tisztelt, becsülte, értékelte, különösen, amikor már utána a többi kollégája, az úgynevezett aranygeneráció többi tagja, Erdei Ferenc, Ferenczi Károly és még többen szintén megkapták. A családban nem jelentett ez akkora nagy különleges számot, mert az ő édesapja, az én nagyapám, Kossuth-díjas növénynemesítő volt, aki szintén egy elismert tagja volt a társadalomnak. Édesapám soha nem hajszolta a díjakat, nem tette le a doktorátust. Édesanyám '69-ben kapta meg az Ybl-díjat, városrendezési projektek kapcsán. Sok olyan ház készült, ami az Édesanyám nevére futott, de otthon együtt csinálták közösen a rajzasztalon.

Mennyire jelentett a díj könnyebb hozzáférést későbbi megbízásokhoz?

Pályáján az első 10–15 év egy nagy sikertörténet volt. Rendkívül sok helyreállítás fűződik a nevéhez, a Velencei Charta szellemében ő nagyon komoly elméleti tevékenységet is végzett, sajnos ezeket az utóbbi években most egymás után semmisítik meg és bontják le, egész másképp ítélik meg, mint akkor. Ma kicsit mások az elképzelések, nem érdekes, hogy milyen volt vagy milyen lehetett egykor az a műemlék, ma egy áltörténelmi, kicsit hamisítás jellegű visszaépítés folyik. Nagyvázszyban, Viseg-

Forrás: https://wikipedia.org/wiki/Sedlmayr_J%C3%A1nos

rádon, Egerben, Sopronban, Kőszegen nagyon sokat dolgozott. Akkor a munkái igen komoly szakmai elismerést váltottak ki.

Az Ybl-díj okán talán több munkát kapott, de soha nem utasította el, hogy az ország legtávolabbi végébe, Csengerbe menjen el egy templom helyreállításért. Mások nem szívesen vonatoztak órákig. Ő szerette ezt, több napon át bejárta az építkezéseket, nagyon fontos volt számára a helyszíni kivitelezési munkálatok követése. Nem csak rajzokat tudott álomszerű szépséggel készíteni, azok helyszíni megvalósítását is végigkísérte, felmászott az állványra, megnézte az utolsó részletig.

Példaértékű az, hogy művészeti vénával is rendelkezett, csodálatosan festett és rajzolt, de komoly szerkezettani és statikai tudás birtokában is volt. A régészeti, kutatási, elméleti tevékenységben a szakma legjobbjai voltak a partnerei, Gerő László, Éri István. Nagyvázsonyban a váron két plakett volt, az édesapámé, mint építész és Éri Istváné, mint régész. Ma mindkettő le van verve, meg vannak-e még a plakettek, nem tudjuk.

Forrás: H. István feltöltő – <https://www.kozterkep.hu/24199/sedlmayr-janos#vetito=208852>

Édesapja melyik munkájára volt a legbüszkébb, melyik okozta a legnagyobb örömet?

Mindig óriási dolognak tartotta, hogy a Mátyás templom helyreállításába részt vehetett, ez a szűk csapat név szerint – Török Ferencére emlékszem – meg van örökítve egy kis kapszulában, a Mátyás templom tornyában. Még, amit igazán szeretett, a saját háza, a Tárnok utca 7., ahol az egyterű lakás két szinten, teljesen corbusierista elvek alapján valósult meg, új és eredeti megoldások, bravúros szerkezeti megoldások, főleg a tetőtér kialakítása, több nyugati lapban is megjelent, kiállítás is volt róla.

Krisztina kiegészítené testvére gondolatait Édesapjáról a személyes élményeivel?

Sedlmayr Krisztina: Édesapánk egy hihetetlen karizmatikus, mélyen vallásos ember volt, nagyon szeretett élni, nagyon tudta élvezni, mestere volt az ünnepek megrendezésének. Nekünk, a gyerekek számára valóban egy életforma volt, hogy a szüleink napi 16 órát dolgoztak. Korán reggel bementek a hivatalba, vagy elmentek kiszállásra, hazajöttek, és ott folytatták, ahol bent abbahagyták, késő estig dolgoztak, nagyon sokszor hétvégén is. Tehát a nappali szoba közepén egy rajzasztal állt, amit mind a ketten használtak, és folyton tele volt pausszal, pausz tekercsekkel, tervekkel, kinyitott könyvekkel.

A másik YBL-díjas, Édesanyám is egy nagyon izgalmas minta volt számomra, mint női életpálya, amiben egyenrangú volt a család és a munka, nagyon racionálisan tudta beosztani az idejét, mindenre jutott idő, a jól szervezett háztartásra, a munkára.

Ehhez kellett a jó iskolák, az angolkisasszonyhoz járt, majd a Műegyetem is egy kiváló iskola volt. Olyan tanárai voltak, akik nemcsak az egyetemi évek alatt segítettek mindenben, hanem később is. Nagyon sokat segítettek a nagyszüleink, aktívan részt vettek a családi életben. Akkor nagy ritkaság volt, hogy egy néni vigyázott ránk, a fizetésének a nagyobbik részét megkapta, hogy ő annyit tudjon dolgozni. Segíthetett a pályáján a nyelvtudása, a műveltsége, a rendkívül finom modora, egészen kivételesen jó ízlése.

Önnek Édesapja mely épülete a legkedvesebb?

Legjobb munkájának a soproni zsinagógát tartotta Édesapám, szerintem is hihetetlenül izgalmas, eredeti helyreállítás. A legjobb barátjával, Dávid Ferenc művészettörténésszel csinálták a kutatást, egy kicsit ismeretlen világba, a középkori zsidóság világába elmerült évekbe, járt külföldön is, például wormszi vagy a krakkói zsinagógát is megnézte ebből a szempontból.

Mi az, ami az utódokra, Önökre, gyerekekre, unokákra átadódott ebből az elhivatottságból?

A múlt szeretete, a múlt iránti érdeklődés. Én is muzeológus lettem, nyilván nem függetlenül az otthoni háttértől.

YBL-DÍJAS ÉPÍTŐMŰVÉSZEK

YBL MIKLÓS-DÍJAS ÉPÍTŐMŰVÉSZEK NÉVSORA 1953–2022

1953

Gádos Lajos, Janáky István, Károlyi Antal, Nyíri István,
Rimanóczy Gyula, Weiner Tibor, Körner József, Szrogh György,
Valentiny Károly, Winkler Oszkár, Zilahy Lajos, Zöldy Emil

1954

Juhász Jenő, Metzner Lajos, Németh Pál, Pogány Frigyes,
dr. Rados Jenő, dr. Pázmándy Szabó Árpád István

1955

Csordás Tibor, Málik József, Perényi Imre, Szendrői Jenő,
dr. Böhönyey János, dr. Lakatos Kálmán, Scultéty János, Zsitva Tibor

1956

Farkas Tibor, Heim Ernő, Rácz György, Schall József, Callmeyer Ferenc,
Cserba Dezső Legány Zoltán, Vass Antal, Zalaváry Lajos

1957

Nem osztottak

1958

Benjámín Károly, Dúl Dezső, Gádos Lajos, dr. Németh István,
Gerő László, dr. Bajnay László, Csaba László, Pál Balázs,
Pintér Béla, Schömer Ervin

1959

nem osztottak

1960

Borsos László, Dénesi Ödön, Fodor László, Flach János, Major Máté,
dr. Reischl Péter, Bakos Béla, Bene László, Boros Zoltán,
Borvendég Béla, Kondoray Gyula

1961

Egressy Imre, Farkas Ipoly, Menyhárd István, dr. Semsey Lajos,
Tillai Ernő, id. Kotsis Iván, dr. Mester Árpád, Polónyi Károly,
Mikolás Tibor, Brjeska István, Mányoki László, Resatko Andre

1962

Kelemen László, Köves Emil, Preisich Gábor, dr. Vargha László,
Wagner László, Balogh István, Fátay Tamás, Gulyás Zoltán,
Kiss László, Selényi István

1963

Gábor László, dr. Farkasdy Zoltán, Hegedűs Ernő, Gáspár Tibor,
Emődy Attila, Földesi Lajos, Hornicsek László, Magyar Géza, Novák Péter

1964

Brenner János, Jurcsik Károly, Molnár Péter Mühlbacher István,
Seidlmayr János, Cziegler Endre, Arnóth Lajos, Hofer Miklós DLA
Heckenast Péter, Kővári György, Mináry Olga

1965

Jánossy György, Bálint János, Csics Miklós, Finta József, Pfannl Egon,
Csángó András, Korbonits Dezsőné, Márton István, Szekeres József

1966

Sámsondi Kiss Béla, Zalaváry Lajos, Rimanóczy Jenő, Bíró Márton,
Cs. Juhász Sára, Kiss Albert, Mészáros Komáromy, László Pomsár,
János Schmidt Lajos

1967

Farkas László, Juhász Miklós, Csángó András, Szrogh György,
Iványi László, Kiss István, Tenke Tibor, Erdei Ferenc, Balázs György,
Lestyán Ernő, Lőrincz József, Mészöly András

1968

Erdélyi Zoltán, Hajnóczi Gyula, dr. Kékesi László, V. Pázmándi Margit,
Pongrácz Pál, Virág Csaba, Dragonits Tamás, Horváth István,
Király József, Nagy Elemér, Tarnai László, Ulrich Ferenc

1969

Granasztói Pál, dr. Nagy Zoltán, Elekes Keve István, Mező Lajos,
Sedlmayr Jánosné, Heckenast János, Makovecz Imre,
V. Spiró Éva, Vas Zoltán

1970

Mikolás Tibor, Reischl Antal, dr. Farkas Ipoly, Nagy József, Mányoki László, Bedécs Sándor, Vinkovits István, Mandel Tamás, Szabó Iván, Tokár György, Tolnay Lajos

1971

Heim Ernő, Földesi Lajos, Jurcsik Károly, Borosnyay Pál, Böjthe Tamás, Murányi Sándor, Miskolczi László, Fülöp Imre, Füle Lajos, Koltai Endre, Kun Attila

1972

Finta József, Cserhalmy József, Csillag József, Horler Miklós, Vadász György, Almstaier Ottó, Boruzs Bernát, Csikvári Antal, Dianóczky János, Mende Ferenc, Mester Sándor

1973

Ázbej Sándor, Farkasdy Zoltán, Széll László, dr. Kévés György, Tarján László, Virág Csaba, Darnyik Sándor, Dézsi János, M. Hejhál Éva, Springer Antal

1974

Lőrincz József, Tillai Ernő, Mészáros Géza, Molnár Attila, Szekeres József, Kovács Balázs, Mátis Lajos, Mónus János

1975

Böjthe Tamás, Kerényi József, Peschka Alfréd, Plesz Antal, Batka István, Kökény Ágnes, Tőrek Dezső, Bene László, Szentmártoni Ferenc, Lázár Antal, Reimholz Péter,

1976

Schőmer Ervin, Ágostházi László, Kaszab Ákos, Egyed Tibor, Horváth Andor, Maros Tamás, Schneller Vilmos, Zoltai István

1977

Szabó Árpád, Schmiedl Ferenc, H. Boros Mária, Ferenczy Károly, Jeney Lajos, Láng Tivadar, Rác Endre, Czeglédi István, Kertai László

1978

Hofer Miklós, Kerekes István, Kiss András, Koppány Tibor, Kovách István, Lang János, P. Mueller Éva, Péchy Imre, Pintér Béla, Szabó István

1979

Bodonyi Csaba, Dr. Bonta János, Farkas Gábor, Horváth Lajos, P. Ürmössy Teréz, Simon Ferenc, Szigetvári János, Ungár Péter, Nagy Bence

1980

Bajnay Zsolt, Demény Tamás, Gere Mihály, Getto József, Hulyák Anna, Mohácsi Péter, Pál Balázs, K. Ráduly Piroska, Roth János, Tarnai István

1981

Dobó János, Magyar Géza, Marosi Miklós, Sándyné Wolf Katalin, Sirak Loránd, Dr. Uhlár Lászlóné, Kalmár Anikó, Vedres György, Dr. Winkler Gábor

1982

Fülöp Annamária, H. Tóth Judit, Jánossy György, Kapy Jenő, Lőrinczné dr. Szabó Tünde, Vajai Tamás, Schőnerné Pusztai Ilona

1983

Havassy Pál, Herrer-Y M. Caesar, Horváth László, Fehérvári Sándor, Ivády Zoltán, Noll Tamás, Novák István, Patonai Dénes, Rákosi Ferenc, Török Ferenc, Varga István

1984

Acél Gábor, Korényi András, Majoros Gábor, Sylvester Ádám, Szentai Judit, Turányi Gábor, Vámosy Ferenc, dr. Vonnák János

1985

Bodrossy Attila, Felcsuti László, Ferenc István, Koris János, Molnár Péter, Siklós Mária, Péterfia Borbála, Pomsár János, Tomay Tamás, Varga Levente

1986

V. Pázmándi Margit, Szigetvári György, Bán Ferenc, Kaszás Károly, Palotás Lajos, Pálffy Sándor, dr. Szentkirályi Zoltán, Füzesséry Zoltán, Heinrich Ferenc, Füzesséry Zoltán, Hegedüs Péter, Csomay Zsófia, dr. Jaklics Ervin, dr. Herczegh Károly

1987

dr. Bachman Zoltán, Csizmár Gyula, Dobozi Miklós, Jánossy Péter, Maár Márton, Parádi Károly, Kertész András, Tornai Endre, dr. Tóth Zoltán

1988

Csaba László, Csontos Csaba, Dévényi Sándor, Fazekas Péter, Harsányiné Vladár Ágnes, Kistelegdi István, Ruttkay M. Gyula, Wagner Péter

1989

dr. Bitó János, Benczúr László, Dely György, dr. Komárik Dénes, Ághné Korompay Katalin, Laczkovics László, Szendrő Péter, Szenes István, Várnagy Péter

1990

Csikós István, Dobai János, Janáky György, Janáky István, Kulcsár Attila, Mányi István, Nándori Klára, Német András, Vákár Tibor, Tihanyi Judit, Halmos György

1991

Gereben Gábor, Gergelyné Korompay Judit, Hajnal Zsolt, Wéber József, König Tamás, Lengyel István, Lőrincz Ferenc, Nemes Roland, Vákár Tibor, Zsuffa András, Hefkó Mihály

1992

Csete György, Jahoda Maja, dr. Kubinszky Mihály, dr. Meggyesi Tamás, Nagy Tamás

1993

Callmeyer Ferenc, Cságoly Ferenc, Detre Villő, Karácsony Tamás, Puhl Antal

1994

Csikós Zoltán, Ekler Dezső, Jankovics Tibor, Locsmándi Gábor, Reimholz Péter

1995

Balázs Mihály, Ivánka András, Hübner Mátyás, Kismarthy-Lechner Kamill, dr. Reischl Gábor

1996

Erdőss Annamária, dr. Guzsik Tamás műtört, dr. Kapsza Miklós, Kocsis József, Vincze László

1997

Gerle János, művészettörténész, Koczor György, Mátrai Péter, Mosdóssy Borbála, Skardelli György

1998

Balog Balázs, Gyüre Zsolt, Koller József, Radványi György, Vesmás Péter

1999

Andor Anikó táj- és környezettervező, Boros Pál, Czigány Tamás, Major György, Kapitány József

2000

Dévényi Tamás, Fekete Antal, Golda János, Kálmán Ernő, Palánkai Tibor

2001

Istvánfi Gyula egyetemi tanár, Pazár Béla, Sáros László, U. Nagy Gábor, Zambó Terézia

2002

Ferkai András, Nagy Bálint, Siklósi József, Sugár Péter, Szász László

2003

Magyari Éva, Bálint Imre, Guczogi György, Keller Ferenc, Turi Attila

2004

Janesch Péter, Lenzsér Péter, Rudolf Mihály,
Sólymos Sándor, Vadász Bence

2005

Gunther Zsolt, Osskó Judit, Ripszám János, Salamin Ferenc,
Dr. Szabó László

2006

Déry Attila, Földes László, Kiss Gyula, Pelényi Margit, Vikár András,

2007

Basa Péter, Getto Tamás, Horváth Zoltán,
Tima Zoltán, Zsigmond László

2008

Lukács István, Nagy Iván, Patartics Zorán,
Puskás Péter, Zoboki Gábor

2009

Csernyánszky Gábor, Járomi Irén, Török Péter,
Váncza László, Winkler Barnabás

2010

Kalmár László, Klenk Csaba, Kruppa Gábor,
Mikó László, Zsuffa Zsolt

2011

Hönich Richárd, Fejérdy Péter, Nagy Csaba,
Perényi Tamás, Rostás László

2012

Csernyus Lőrinc Zoltán, Eleöd Ákos, Gelesz András,
Krizsán András, Szabó Tamás János

2013

dr.Bachmann Bálint DLA, Ferenc Marcel DLA, Kravár Ágnes,
Molnár Csaba, Sisa Béla

2014

Jánosi János, Kováts András, Pottyondy Péter, Potzner Ferenc,
Szalay Tihamér, Szegő György, Szente-Vargáné Gerencsér Judit,
Szuromi Imre, Szűcs Endre

2015

Kalo Emese, Kovács Péter, Thoma Emőke

2016

Hőnich Henrik, Lantay Attila, Viszlay József

2017

Bata Tibor, Demeter Nóra, Kovács Csaba, Tanos Márta, Varga Csaba,

2018

Callmeyer László, Gall Anthony John, Szabó Levente,
Vasáros Zsolt, Zakariás Attila István

2019

Csillag Katalin, Horváth Zoltán, Madzin Attila,
Marián Balázs, Peschka Alfréd

2020

Csontos Györgyi, Fazakas György, Purity Attila,
Sajtos Gábor, Varga Tamás

2021

Erhardt Gábor, Erő Zoltán, Fernezelyi Gergely,
Lente András, Szőke László

2022

Félix Zsolt, Fialovszky Tamás, Gutowski Robert,
Karlovecz Zoltán, dr. Répás Ferenc

forrás: <http://yblegyesulet.hu/ybl-dij/> a Laudációk itt olvashatók

AZ YBL MIKLÓS-DÍJAS ÉPÍTŐMŰVÉSZEK INTERJÚI

Bevezető

Az eredeti szándék szerint, az interjúadásra csak az Ybl Egyesület Ybl Miklós-díjjal kitüntetett tagjai kerültek szóba.

Azonban természetesen adódott, hogy a Kollégák, az építészeti stúdiók, egyetemi tanszékek többi, Ybl-díjazott építőművészeinek – akiket az Ybl Egyesület köszöntött a 20 év alatt, az Ybl Miklós és az Építőművészek, Építőmesterek Ünnepe valamelyikén – nézetei is szerepeljenek a könyvben. Magától értetődő volt az is, hogy olyan egyesületi Tagok, bár nem Ybl-díjasok, kifejtsek gondolataikat, akik a 2002. április 6-i, első Ybl születésnap rendezvényen már részt vettek, és a Várbazár rekonstrukcióról szóló pályázati anyaguk kiállításával emelték az idő tájt még ismeretlen esemény színvonalát. Azóta is majd minden rendezvényen jelen vannak, az Egyesületet rendületlenül támogatják. Megjegyzendő, hogy pont ez évben szándékozták beadni az Ybl-díj pályázatuk kész anyagát.

Az elmúlt 22 év alatt az adott évek Ybl Miklós-díjjal kitüntetett építőművészeinek szóló meghívók megküldésekor folyamatosan azzal szembe-sült az Egyesület, hogy a nyilvántartott telefonszámok és címek elavultak, így nem érték célzt az értesítések. Az Ybl Bicentenárium éve, 2014 óta ez az akadály még inkább jelentkezett a meghívandó 10 év Ybl-díjas építészeinek elérésénél, a régebbi évek díjazottjai közül sokaknak egyáltalán nincs e-mail címe.

A fentiek ellenére az elmúlt húsz év alatt sikerült 186 építőművészt meghívni a névadó Mester szobrához, az Ybl Miklós térre, az Ybl születésnapokra.

A Mivesmesteri Díszoklevél minden meghívott számára elkészült, akadályoztatás miatt nem mindenki tudta átvenni.

A köszönteni szándékozottaktól sok szép részvételt lemondó levél is érkezett – korukra, egészségi állapotukra való hivatkozással –, csak párat említve: 2016-ban Bán Ferenc DLA és Maros Tamás, 2018-ban Bajnay László (egykori Ybl Főiskola tanára), 2021-ben Marosi Miklós DLA, 2023-ban

Cságoly Ferenc DLA tanár úrtól. Fájdalmas, hogy sokaknak későn érkezett a meghívó az Ybl születésnapra vagy még örömmel jelezte, hogy jön, de átadni már nem tudtuk részére a Mivesmester Díszoklevelét, mert már az égi ünnepeken vett részt... Az adott Ybl születésnap oklevél átvétele után számosan – a folyamatosan küldött programmeghívók ellenére – sem vettek részt soha többet semmilyen egyesületi rendezvényen, így megszűnt a kapcsolat.

Az interjúk szervezésekor többekkel meg volt a beszélgetés kitűzött időpontja, végtelen szomorú, hogy mégse valósulhatott meg eltávozásuk okán, többek között Iványi László, Nagy Tamás, Radványi György, Török Ferenc, Török Péter véleményét sem ismerhetjük már meg... Az interjút kérő levélre, többszöri küldés ellenére, sajnos többektől válasz sem jött. Egyetlen Ybl-díjas építész – több levél és telefon után – a személyes felkérésre azt válaszolta, az eddigi munkássága, a megjelent könyveihez méltatlan ez a kiadvány, a névsorban nem kíván szerepelni.

Az Ybl születésnap fotókon több olyan építész is szerepel, akik vállalták az interjút, de sajnos sem szóban, sem írásban nem valósult meg, mert a kéziratuk a leadási határidőre nem érkezett meg.

A fentiek alapján alakult az interjút adó építőművészek névsora.

Ezúttal is végtelen hálával tartozik az Ybl Egyesület az Építészeknek, hogy önzetlenül adták a kiadványhoz nevüket, idejüket, gondolataikat.

Az adott építészek interjúiban címeiket és rangjaikat, valamint megjelent alkotások képanyagát az építészek bocsájtották rendelkezésre.

Az adott épületfotók hiánya és minősége miatt, esetenként az interjúk nem alfabetikus rendben követik egymást.

A könyvben szereplő építészek címei és rangjai a névsorokban és montázsokban nem lettek feltüntetve.

/szerkesztő/

Andor Anikó DLA

Ybl Miklós-, Év Tájépítésze-díjas táj- és kertépítész
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola
volt oktatója, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

*Ybl épületeket, de tereket is épített, tájépítésként hogy látja
Ön Ybl Miklóst?*

Úgy, mint az egyik legnagyobb építészünket, mint a legjobb ízlésűt. A legjobb ízlésű építészünk, aki a legapróbb részletekig végigtervezte az épületet, illetve annak környezetét. Nekem személy szerint Ybl Miklóssal van kapcsolatam, pont itt a Várkert Bazár kapcsán. A Bazár Függőkertjére országos tervpályázatot írtak ki, amire Mányi Istvánnal együtt pályáztunk. Mányi István ugye egyik koszorús költőnk, Ybl-díjas építész, aki mellett hosszú évtizedekig dolgoztam. Ő általa egy olyan érintést kaptam Ybl Miklós munkássága iránt, ami máig tart. Nem mi nyertük a pályázatot, de annyi tudást, annyi ismeretet nyertünk, hogy ez százszorosán kárpótolt, mindenféle díjnál többet ért. Itt éreztem meg azt, az épületnek nincs vége a falnál. Az megy tovább a szabad térbe, ez a szimbiózis, ez az oda-visszahatás, a környezet hatása az épületre, a belső tereknek a hatása a külső környezetre a lényeg. Ybl ennek iskolapéldáját adta, ennek a tökéletességét láthatjuk a munkásságában. Csak kiragadva egy példát, az említett Függőkert pergolas sétányánál, a virágtartóedényeknek a rácsszerkezetét a legapróbb részletekig megtaláltuk, finomsággal és frissességgel, 150 évvel

Padlócsatoma / Gül Baba türbéje / Budapest

utána, ma ugyanúgy gyönyörködünk benne, nem érezzük azt, hogy ez már kicsit a múlté. Ahogy Lechner Ödönnek, Ybl - nek se volt katedrája a Műegyetemen. De hát ő a rajztáblánál tanított, a műtermében tanított. Nem mindig a katedra határozza meg, hogy hol tanítunk, és hogy annak a következő generációra milyen hatása lesz. Úgyhogy mély főhajtás.

Az építész és tájépítész párban dolgozik. A másoddiplomám építész, szükségem volt rá ahhoz, hogy egy húron pendüljek jeles építészeinkkel, mint például Finta József, az említett Mányi István, Virág Csaba, Jurcsik és még sorolhatnám. Ha egy asztalhoz leültem egyeztetni ezekkel az építészekkel, oda készültlen kellett menni. Az építész a karmester, ő választja meg a zenekar tagjait, ha engem meghív az ő zenekarába, akkor az engem kötelez arra, hogy azon a szinten teljesítsek, az ő bizalmát megszolgálva adjak választ az általa feltett kérdésekre.

Ybl Miklós mindent végigtervezett, munkái az összes szakterület fölöllelik, nem volt külön kerttervezője, jó kertész mesterei voltak. Ez egy megbecsült szakma volt még 150 évvel ezelőtt. Egy városi kertész gyönyörű szalmakalapban, fehér ingben és tisztességes vászonkötényben vitte nagy szaktudással a szaporító ládába azokat a növényeket, amelyeket az építész az adott helyszínre kigondolt, ahogy Ybl is, itt a Függőkertben a magastörzsű rózsaaágásoknak a fajtáit is meghatározva – tehát az ő tudásának nem voltak határai.

Van még egy teljesen személyes, érdekes kötődésem. A Parlament építésekor kőfaragóbrigádok jöttek Észak-Olaszországból, mert nem volt itt annyi kőfaragómester, mint amennyire szükség volt. Dédapám, Pillon Valentin kőfaragómesterként, egy Verona környéki faluból, a tizenkét fős

Csillagudvar – Galaxy játszótér / Hódmezővásárhely
Antalóczi Múterem

A Lechner-szobor / Budapest (fotó: Andor Anikó)

Belső kert / Gül Baba türbéje (fotó: Makáry Studio)

brigádjával így került ide és faragta ki a Parlament 9-es kapujának szármárhátíveit, majd az Operaház jobb oldali szoborgalériájának második és harmadik szobrát. A könyvei megvannak, a skicceivel, rajzaival. A vázlatkönyvét be kellett természetesen mutatni Ybl-nek, ott is van a szignója, persze ezt továbbadtuk az illetékeseknek.

Az Ybl-díjasok elsősorban férfi építészek, nőként hogy élte meg az Ybl-díj elnyerését?

Nem mint nőnek, hanem mint táj- és kertépítésznek volt ez nagyon nagy szó. Egy áttörés volt. Az építészek bátyját alkotó összetartó falán átjutni, hát az szinte egyenlő volt a lehetetlennel, így tartották. A táj- és kertépítésznek van az Ormos Imre-díj és egyéb állami kitüntetések, de Ybl-díj az nem, az, az építészeknek alapított legmagasabb építészeti elismerést kifejező díj. Finta József, Callmayer Ferenc és Cságoly Ferenc terjesztettek fel a díjra, akkor már meghívott előadóként tanítottam a Műegyetem város tanszékén és az idegen nyelvű tanszéken, Hajnóczyéknál. Ott megismertek engem, talán látták, hogy tartalmasan hirdetem az ígét és elég sok építész sikerült megnyerni a mi szakterületünk számára. Ennek köszönhettem az Ybl-díjat, hogy az építészek felfigyeltek a munkámra, hogy eleve nyitottam az építészet felé. Az Ybl-díjamat nem Andor Anikóéknak tekintem, hanem – ahogy a szakma és a gratuláló levelek is tekintették – a táj- és kertépítész szakmáénak, végre áttörtük ezt az áttörhetetlen falat, igenis a táj- és kertépítészet is megkapta azt az elismerést, amit adott esetben megérdemel és kivívott magának. Mai napig így tekintek rá, nagyon örülök, hogy ennyit tehettem a szakmánkért.

Ön milyennek látja az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeit?

Nagyon fontosnak. Azért fontos, mert ez már tulajdonképpen az egyik „utolsó mohikán”, ahol még a szakma össze tud jönni, ahol még egy picit egymásra figyelmet látunk. Nem csak rohanunk, meg se kérdezzük a másiktól, hogy vagy? Ha meg is kérdezzük, a választ már nem is tudjuk meghallgatni. Az évenkénti Ybl születésnap találkozásokkor mindig tudjuk folytatni a beszélgetést, ha más egyesületi programon nem is láttuk egymást. Ez egy utolsó hely, ahol tényleg azt érezzük, hogy de jó, hogy ez még van. Van Építész Kamara, van Építőművész Szövetség, de még sincs ez az összetartó erő, mint az Egyesületnél. Az én generációmnak, illetve még az utánam jövőknek is, akik érezték az összetartozásnak, a szakmai összetartozásnak az ízét, azoknak nagyon fontos. De nem csak az építészeknek, hanem a számtalan laikus, érdeklődő résztvevőknek is. Júlia tényleg erején felül végzett munkája sokat jelent, hogy ennyi erőt, időt, energiát áldoz a társaság összefogására, amire szükség van. Idén is éreztük, amikor az ünnepségen itt volt, szakadt kint az eső és mégis eljött örömmel a sok sötét ruhába öltözött építész (fekete ing, fekete nadrág ez marad az örök építész öltözék), hogy átvegyék az Egyesület nagyon szép díszoklevelét, hogy ünnepelhessük őket. Ennek nagyon nagy a jelentősége. Reménykedünk, hogy – valami csoda folytán – talál egy fáklyavívót Júlia, aki tovább viszi. Az ilyen közmunka hálátlan munka. Mindenki a szabadidőt hajtja most már, nem a közösségért önzetlen cselekvést választja, mint Júlia. Én nagyon örülök, amikor jön a meghívó, úgyhogy mi csak köszönetet mondhatunk mindannyian, akik meghívást kaptunk akár ma, akár a jövőben ezekre az ünnepségekre.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

dr. Bachmann Bálint DLA

Ybl Miklós-díjas építész, a Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Kar egyetemi tanára, a Pécsi Tudományegyetem Breuer Marcell Doktori Iskola vezetője, az Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit üzen Ybl több mint száz év távlatából egy mai építésznek?

Ybl Miklós nemcsak a magyar építészet történetében kimagaslóan jelentős életműve miatt érdemel tiszteletet, hanem a historizmus alkotójaként, a nemzetközi korszakhoz illeszkedő gondolkodás meghonosításáért is. Tapasztalatom szerint mára kialakult egy haladó globális építész attitűd, ami Európától Kelet-Ázsián át Dél-Amerikáig jellemző a szakmám képviselőire. Azon kívül, hogy az építészek még küllemre és öltözködésükben is hajlamosak hasonlítani egymásra, kultúrákon és határokon átívelően azonos hivatástudattal és szakmai értékrenddel rendelkeznek. Mindez bizonyára Ybl korának felvilágosult polgárosodó szellemiségéből is fakad.

Yblnek és műveinek már a saját korában is élt a nimbusza az urbánus fejlődéssel és a nemzetté válással összefüggésben, ami a mai napig hatással van a köztereink és közgondolkodásunk alakulására. Ez a hatás tartja életben az ő emlékezetét. Az Ybl Egyesület fontos missziót teljesít, amikor Ybl Miklósnak és kortársainak a szellemiségét a mai építészettel, ezen túlmenően a szélesebb érdeklődő társadalommal megismerteti. Az egyesület büszke tagjaként részt veszek a mester születésnapján rendezett, az Ybl-díjasokat köszöntő ünnepségeken, mindig elképedek, amikor egy-egy köszöntő beszédben felidézik a kollégák, hogy Ybl mi

PTE Szentágotthai János Kutatóközpontja, „Kockák” (Greypixel)

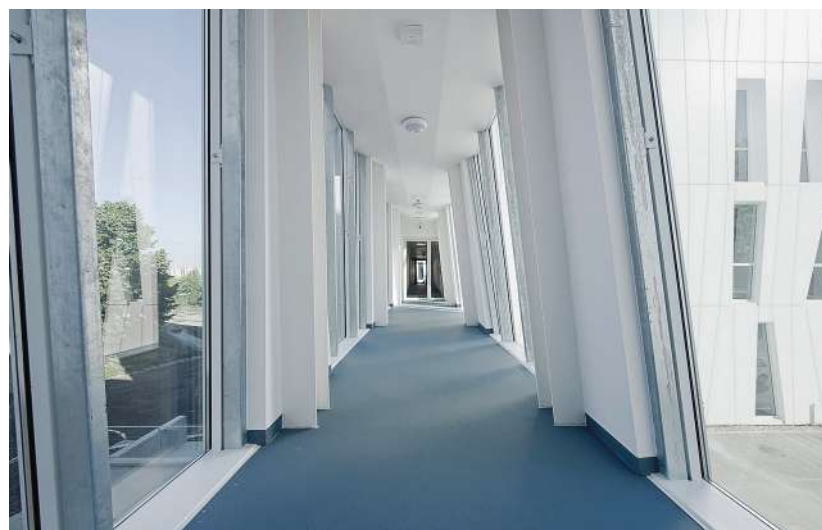
mindent tett, hogyan érte el mindezt, milyen kiterjedt szakmai kapcsolatrendszere volt. A tanítványait mennyire bevonta a felépített vállalkozásai során, vagy éppen milyen komoly üzletember és menedzser volt. A ma építészei számára példaként szolgálhat a korabeli alkotók művészeti ágakon és az építőmesterség szakágain átívelő polihisztóri tudása. Ybl ezen felül a pályája során, az egyes épületein jelentős innovációt vitt végbe, stílári és esztétikai fejlődésén kívül az alkalmazott építéstechnika és az építés folyamata is a figyelme középpontjában volt. A 2022-es Ybl Egyesületi születésnapon Turi Attila akadémikus hívta fel a figyelmet a mai szakmagyakorlók számára elképzelhetetlen hatékonyságra, amivel korábban nem létező funkciójú, stílusában és műszaki mivoltában újszerű épületek pár hónap alatt megvalósultak. A kortárs építészetet mozgóató fejlesztői, közbeszerzési, engedélyezési és technológiai útvesztőben bolyogó építészeknek mindez inspirációként is hathat, ugyanakkor elgondolkodtató a digitalizáció által támogatott, sok szereplős építésgazdasági gyakorlatunk célszerűségével kapcsolatban.

Az Ön személyes életében családi örökség az építészethez való viszony, mit jelentett az Ybl-díj Önöknek?

Édesapám, Bachman Zoltán építész nagy hatást gyakorolt rám a szakmaválasztásomban is. Mi úgy mondjuk a családban, hogy Gergely öcsémmel „skiccpauszon nőttünk fel”, mivel a számítógépes tervfeldolgozás előtt a pauszpapír volt a tervekészítés alapanyaga. Kisgyerekként pedig a rajzasztal alatt landolt, nem hasznosított skiccekkel teli papírt játéokra használtuk. Fiatal felnőttként tudatában voltam annak, hogy mit jelentett apámnak az Ybl-díj. Ismertem a szintén díjazott pályatársait is, egyfajta közös tudat jellemezte őket, amivel mindig távolabbra tekintetek, mint az aktuális tervezési feladat. Furcsa véletlen, hogy az édesapám és köztem lévő 25 év korkülönbséghez hasonlóan, 2013-ban

PTE Szentágothai János Kutatóközpontja, „Kavics” (Greypixel)

PTE Szentágothai János Kutatóközpontja (Greypixel)

az Ybl-díjat is pont 25 évvel később kaptam meg, mint ő. Számos hasonló párhuzamosság jellemzi a pályánkat mind a szakma, mind pedig az oktatás terén.

Az elismerés elnyerésekor tisztában voltam azzal, hogy az építészeti iránt érdeklődő szakmán kívüliek körében is presztízse van az Ybl-díjnak, mint magas állami és szakmai kitüntetés elismert. Emlékszem, a hírhedt nagy márciusi havazás napján vettük át a díjat, amit akkor az addigi szakmai tevékenységemet megerősítő visszaigazolásnak tekintettem. Az indoklásban szerepel is az innovációt előtérbe helyező tervezési tevékenység mellett az építészoktatásban vállalt szerepem, ami mára azonos jelentőséggel bír a karrieremben, mint a szakmagyakorlás.

Azóta azt is felismertem, hogy az Ybl-díj társadalmi felelősségvállalással is jár, aminek számos hazai és nemzetközi szakmai és felsőoktatási szervezetben való részvétellel próbálok megfelelni. A szakmai elismerés, no meg az idő múlása arra is ráébresztett, hogy Ybl szellemiségének, a mester attitűdjének úgy lehetek méltó követője, hogy segítem az építészek következő generációit a pályájukon. Felemelő érzés, amikor korábbi tanítványok, munkatársak szakmai sikeréről értesülök, és hiú módon kicsit saját eredményemnek is tekintem azt.

Az Ybl Miklós-díjról el kell még mondani, hogy az elismerés egy oklevélén túl Borsos Miklós alkotásával, egy Yblt ábrázoló érmével jár, ami gyönyörű műalkotás, amit érdemes néha elővenni, megérinteni. Egyszer egy televízióriportban be is mutattam az érmemet édesapám 25 évvel korábbi díjával együtt, ami szemmel láthatóan nagyobb, mint a későbbi kiadása.

Melyik épületeit emelné ki alkotásai közül?

Az Ybl-díjam indoklásában is szerepel a Pécsi Tudományegyetem Szentágothai János Kutatóközpontja, amit édesapámmal és számos kollégámmal mellett tanítványaival közösen jegyzünk. Ez egy nagyon innovatív épület, mind az energetika, mind a felhasználói komfort, mind pe-

dig a kutatólaborok építéstudományos szempontjából. Arra az épületre úgy tekintek, mint egy az egyes léptékű kísérleti objektumra, amin számos olyan építészeti megoldást kipróbáltunk, mint a megújuló energia használata, vagy az aktív és passzív épületenergetikai és üzemeltetési rendszerek tudományos igényű kiértékelése. Úgy érzem, hogy az újszerű építészeti formaalkotáson túl, az innovációra, a fenntarthatóságra törekvés kell jellemezze a korszerű épített környezet alakítását és ebben van felelősségem építészként és oktatóként is.

Édesapám örökségeként tekintek arra, hogy az egyes feladatokra szokatlan, addig nem próbált megoldásokat keressek, amik bizonyos rizikót is hordoznak magukban, de sikerrel is kecsegtetnek. A mindenki által áhított szakmai elismerésen túl, az építészeti életmű hosszú távú fennmaradása is foglalkoztat.

Szükségszerű-e az Ybl-díjasok közötti összetartás, aminek élére állt az Ybl Egyesület?

Ahogy említettem, érezhető az Ybl-díjasok között egyfajta stílusirányzatokon, életkoron és más különbségeken átívelő együtt-mozdulás. A díjazottakat is tömörítő Ybl Egyesület fontos missziót tölt be azzal, hogy nyilvánosságot ad az Ybl életmű mindenkorai bemutatásának és évente összehozza a mindig elfoglalt építész kollégákat az Ybl Miklós születésének napján rendezett ünnepségen, ahol megünnepeljük a friss Ybl-díjasokat és felköszöntjük a kerek évfordulós díjasokat, illetve megemlékezünk elhunyt társainkról.

Az Ybl Egyesület kérelmére és hosszas lobbizása eredményeképpen, amiben Szmodits Júliának eltagadhatatlan és elvülhetetlen érdemei vannak, immár az Operaházban, Ybl ikonikus épületében vehetik át az Ybl-díjasok a megérdemelt elismerést.

az interjú helyszíne a METU Rektori iroda

dr. habil. Balogh Balázs DLA

Ybl Miklós-, Prima-, Széchenyi-díjas építész,
egyetemi tanár, BME Építésztechnika Kar Rajzi és
Formaismereti Tanszék oktatója, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Építésznek rajzot, formát oktatóként, hogy gondol Yblre?

Minden egyes feladat kapcsán azt néztem, hogy a rendelkezésére álló lehetőségeket, ki milyen arányban használja ki, mert általában könnyen megítélünk helyzeteket anélkül, hogy ismernénk a körülményeket.

Ebből Ybl Miklósnál nekem érdekes fejezet életéből, hogy állítólag 25 évig nem vették be a cégbe, abba a szervezetbe, amelyik tömörítette a szakmabelieket, ezt nem tudta mással magyarázni, mint hogy féltékenyek voltak rá, mert tehetsége hihetetlen munkabírással párosult.

Az építészek sorában olyan nevek voltak, mint Hauszmann, mint Steindl, Alpár Ignác, vagy Lechner Ödön. Hadd ne soroljam. Nem lehet véletlen, hogy a díjat Yblről nevezték el, mert ő kiemelkedően képviselte azt a fajta minőséget, amire egyébként gyakran hivatkoznak, jelesül az építészeti minőséget. Az arányérzék, az anyaghasználat, a részletgazdagság, műveltség nála szembeötlő. Ybl Miklós az a mindmáig utolérhetetlen magyar építész, aki olyan mély nyomot hagyott a mi szakmánkban, hogy nehéz lenne a nyomába eredni. Már csak a megváltozott körülmények okán is, hisz amikor ő élt, akkor még egy másfajta mecenatúra működött. Akkor azt nézték, mit

Csokonai Fórum színház, Debrecen

tudnak előteremteni egy ilyen presztízsberuházás során, mint ami nekik is osztályrészül jutott akár az Opera, akár a Szent István Bazilika és hasonlóak esetében. Azért, hogy egyrészt a saját presztízsüket, hatalmukat szimbolizálja, ehhez kiválasztottak egy ilyen jó kezű, utolérhetetlen tehetséget, mint Ybl Miklós. A mai körülmények között a mecenatúrát egyetlen dolog érdekli a minél hamarabbi megtérülés vágya.

Az építészeti tervezés humán szempontjait nézve háttérbe szorult, és egy technológia vezérelt műfajjá változott, ahol tulajdonképpen a forgalmazók, anyaggyártók diktálják azt, hogy mikor, miből mit lehet csinálni. Ezért ez egy gúzsba kötött tánc, ahol kiütték a kezünkől a fegyvert.

Érdekes hogy ezzel kapcsolatban mit írt még 1973-ban Bruce Allsop „Merre tart az építészet?” c. könyvében. Ő egy tervezőből lett teoretikus, aki többek között azt vallotta, hogy építészek legnagyobb hibája az, amikor a saját életigényekből kiindulva próbálnak egyedül üdvözítő megoldásokat adni mások számára (mellesleg az ő pénzükön) és hogy eszköztárukban száműzték a díszítéseket. Ezért van az, hogy ezeknek az épületeknek, amik most születnek nagyrészt (mert kivétel mindig van) a tetszési indexe messze alatta van annak, ami, a nálunknál – legalábbis ebből a szempontból – szerencsésebb korban születetteknek, mint például Ybl Miklósnak megadatott. Volt tanszékvezetőnk, Balogh István professzor úr, aki dolgozott Angliában, mondta, hogy az angol királyi rézmetsző társaságnál volt egy jelmondat: „Ne múljon el nap vonalhúzás nélkül”, Professzortól hallottam azt is, egy egységnyi felületről bizonyos számú információnak kell leáramlania ahhoz, hogy az érzeteket keltsen, inge-

Csokonai Fórum színház, Debrecen

Csokonai Fórum színház, Debrecen

reket váltson ki. Azaz ez egy állhatatos szorgalmat is feltételező műfaj. Ybl Miklósról – ilyen párhuzamba állítva – is azt írták: „életmódja építész”.

Mikor vette át az Ybl Miklós – díjat, mit változtatott meg a szakmai életében?

90-es években kaptam meg. Váratlanul ért, mert olyan családban nőttem fel, ahol mindenki azt vallotta, mindenki tegye a dolgát saját lelkiismerete szerint. Amennyiben ez találkozik valamiféle elismeréssel, úgy azt nem kell visszautasítani, de ha nem, akkor se dőljön a kardjába senki, mert az a lényeg, hogy a saját maga előtt álljon meg, és a saját mércéjének próbáljon megfelelni. (Ami azt feltételezi, hogy az a bizonyos belső mérce magasra van téve...). Az egyetemen a Rajz és Formaismereti Tanszék az egyéni formaalkotói készségeken alapuló egyedi formálást tette ars-poeticájává. Így természetesen megörültem a díjnak, mert akár itt házon belül a belső hierarchiában, akár ezen kívül a szakmai hierarchiában ez jelent valamit. Mert azt tapasztaltam, hogy a legnehezebb a közvetlen szakmai környezet elismerését elérni, hisz ők egyben vetélytársak is. Úgyhogy éppen ezért engem ez az elismerés váratlanul ért. Anno Baja Ferenctől vehettem át ezt a díjat az Operában. Ott volt a díjkiosztó. Ez a legmagasabb szintű szakmai díj. Vannak értékes díjak még a világban, de ez a legértékesebb abból a szempontból, hogy ezt a szakma adja. Az idő az egyetlen mérce, amely eldönti, mi válik tartós értékke.

Az, hogy a díjátadó visszakerül az Operaházba – az Ybl Egyesület 2014-es, s idei kezdeményezésének is köszönhetően, az szerintem nagyon stílusos.

Többször részt vett az Ybl Egyesület születésnapjában, mennyire azonosult ezekkel?

Az Ybl Miklós szobornál történő megemlékezések azért is emlékeztetnek (nemcsak a Várkert Bazár közvetlen szomszédsága miatt) hanem, mert ott van egy hajdani, vízkivételi műnek az épülete és rögtön párhuzamot lehet vonni, hogy akkor egy ilyen egyszerű kisléptékű ipari objektumnak is milyen páratlanul magas szintű megvalósítása volt lehetséges. Az egész környezetnek van egy nagyon bensőséges atmoszférája. Az építészek, szerintem, az átlagnál érzékenyebb emberek, biztos vagyok abban, hogy kimondatlanul is hatnak ezek a dolgok, mert az egésznek van egy olyan megmagyarázhatatlan kisugárzása, amit csak megérezni lehet. Az, hogy az Ybl Egyesület megünnepli itt mindig Ybl születésnapját, ezért csak köszönettel tartozunk. Egy jó értelemben vett fanatizmustól vezéreltetve ezt Júlia nem most kezdte el, hanem évtizedekkel ezelőtt teljesen önérdékmentesen. Ez adja az értékét a dolognak, mert ha valaki valamit csinál, akkor azért ritkán kap dicsérő szót. Általában az ellenkezője az, ami jellemző.

Amikor az Ybl születésnap kapcsán ezek a megemlékezések zajlottak, akkor az mindig adott egy belső feltöltődést. Szép és inspiratív környezetben találkozhattunk a "Nagy Család" tagjaival azon ritka alkalommal, amikor jól érezhettük magunkat egymás társaságában.

az interjú helyszíne BME Építészmérnöki Kar Rajzi és Formaismereti Tanszék

Balázs Mihály DLA

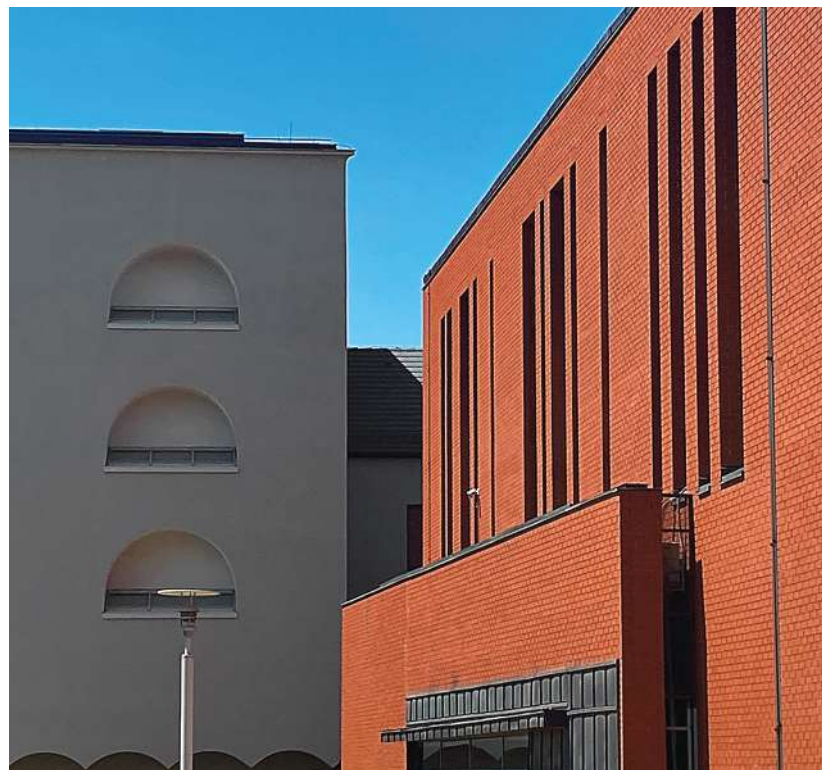
Ybl Miklós-, Prima Primissima, Kossuth-díjas építész,
BME Építésmérnöki Kar Középülettervezési Tanszék
és BME Építőművészeti Doktori Iskola egyetemi tanára,
Európai Tudományos és Művészeti Akadémia tagja,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

A mai világban élő építésznek mi az, ami Ybl örökségéből a mai napig fontos?

Elég nehéz látni azt a kort, amiben Ybl alkotott. Azt hiszem, az a társadalmi közhangulat, ami övezte a munkáját, nagyon inspiráló lehetett egy építész számára. Ha én valamit Ybl Miklóstól szívesen örökölnék, akkor az a társadalmi beágyazódás, ami kulturális értelemben őt jellemezte.

Mit jelent ma egy Ybl-díj?

1995-ben, a pályám legelején kaptam az Ybl Miklós-díjat, első saját épületemre, a kazincbarcikai görögkatolikus templomra. Nagyon emlékezetes volt maga a díjátadás. Megható volt olyan emberek társaságában, mint Ivánka András, Kismarty-Lechner Kamill vagy Pesti Gábor ott állni és fiatal építészként átvenni egy díjat. A díj elnyerése egy jó értelemben vett klubba, egy közösségbe való bekerülés, életre szóló adomány.

Görög Katolikus Hittudományi Főiskola / Nyíregyháza (2003)

Van-e valami különbség, ahogy Ön ,95-ben megkapta és ahogy most adják az Ybl-díjat?

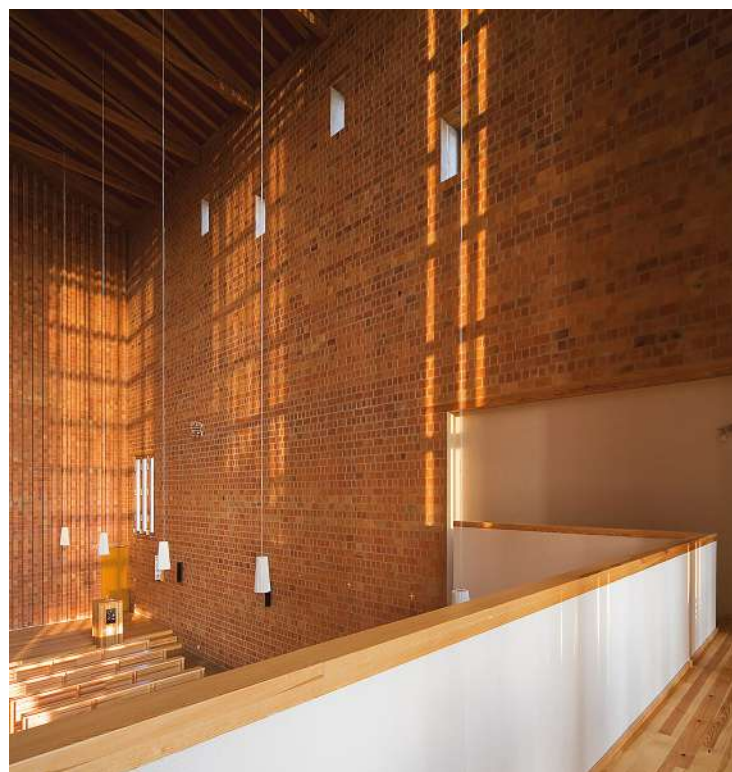
Az Ybl-díj hosszú története során eltérő rendszerekben működött. Volt, amikor pályázni lehetett a díjra, volt, amikor ajánlották az embert, volt, amikor különdíjakat adományoztak. Tehát nagyon sokféle helyzetben kaphatott valaki Ybl-díjat. Én azt szerettem a legjobban, amikor a pályatársak ajánlása alapján lehetett valaki díjazott, és nem önjelöltként egy beadott pályázati anyaggal.

Épületeiben találhatunk-e esetleg valami közösséget Ybl szellemi örökségével?

Direkt módon nem működik a kapcsolat százéves vagy még nagyobb időkülönbségben. De biztos, hogy a kulturális hagyaték, amiben élünk, amihez hozzá tartoznak az Ybl házak, nagyrészt meghatározzák építészeti gondolkodásmódunkat.

Tudásközpont, / Pécs (2010) (foto Bujnovszky Tamás)

Római Katolikus templom / Győr-Kismegyer (2011) (foto Bujnovszky Tamás)

Ybl születésnap, Ybl Egyesület. Hogy látja, mennyire fontosak ezek?

Az Ybl-díjasok közössége, nem maradna fönn enélkül az egyesület nélkül. Talán alakulnának kisebb-nagyobb baráti társaságok, tartva kapcsolatot egymással vagy a képzeletbeli tagokkal, de ez a közösség, ami az Ybl Egyesület, nagyon sokat segít a hagyományok fenntartásában. Részben Ybllel kapcsolatban, de számomra itt nem is az idővel kapcsolatos hagyományelemek az izgalmasak, hanem maga a közösség, maga az egyesület, amely nevesíti ezt a kapcsolatot. Ma erre nagyon nagy szükségünk van, mert általában elvész az arca az ilyen közösségeknek, és itt pedig Juli személyében van ilyen arc és ez nagyon nagy érték.

az interjú helyszíne a BME Építészmérnöki Kar Középülettervezési Tanszék

Bata Tibor DLA

Ybl Miklós-, Art Patronus Alapítvány - díjas építész

Ybl Miklós munkássága, szellemisége jelent valamit még egy mai építésznek?

Én pontosan tudom, hogy Ybl Miklós a magyar építészet egyik legnagyobb alakja, a historizmus legnagyobb építőmestere. Pontosán tudom, hogy egy zseni. Elmegyek egy általa tervezett házba, amiből számtalan van, és pontosan látom, hogy az milyen. Én személy szerint ezt a historizmust – őszintén szólva – nem értem. Talán részben az edukáció hozta létre, hogy most fiaim, rajzolatok reneszánsz házat, vagy mást - szóval én ezt nem értem egész pontosan. Én sokkal jobban örülnék, ha ezt az Ybl-díjat mondjuk Lechner Ödön díjnak hívnák.

Bár hallottam pár éve, hogy ez az Ybl-díj az előző rendszerhez kötődik és ezt meg kéne változtatni. Szerintem megváltoztatni rossz ötlet, mert hát most én megkaptam ezt a díjat és ez olyan, mint a korábbi, csak máshogy hívják. Hát ez elég butaság lenne.

Igazából nap mint nap járok el például a Várkert Bazár előtt. Dél-Budán lakom, és Óbudán dolgozom. Szerintem a Várkert Bazár egy fantasztikusan avantgarde épület. Én nem tudom elképzelni, hogy ma mondjuk 100 építészből egynek is eszébe jutna ez a rámpás épület. Pontosán látom, meg érzem, hogy ez remek, de igazából az én szívemhez nem áll közel.

Mikor lett Ybl Miklós – díjas építész?

2017-ben kaptam meg az Ybl-díjamat. A barátaim, ismerőseim állandóan nógattak, hogy adjam be. Mindig azt mondtam, hogy ez olyan butaság, hogy én jelentkezem, helló, én szeretnék díjat kapni. Van egy jó családi ismerősünk, aki színész. Később gratulált az Ybl-díjamhoz és akkor kér-

deztem, hogy te hogy kaptad a Jászai Mari díjat? Te is jelentkezted rá? A színészeknél nem így van, hogy jelentkezni kell a díjra - ismer mindenki mindenkit a szakmában, felterjesztenek, megbeszélik.

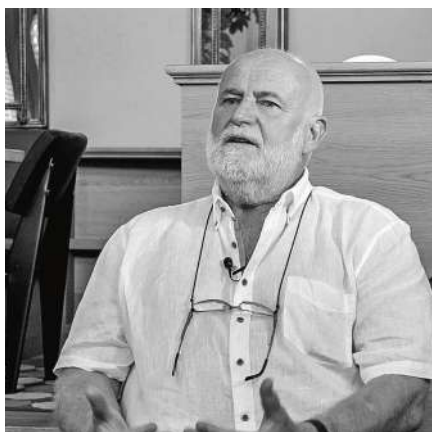
Nálam az volt a helyzet, hogy tulajdonképpen ezek a jó ismerősök, barátok, egy beruházó cég munkatársai, mondták, hogy te annyira lusta vagy ezzel az üggyel kapcsolatban, hogy mi megcsináljuk helyetted az anyagot, és beadjuk. Úgyhogy megcsinálták helyettem és így kaptam az Ybl-díjat – ez a megtiszteltetés ért! Tulajdonképpen az én legnagyobb csodálkozásomra kaptam meg. Azért egy örültség lenne azt mondani, hogy ez engem nem érdekel. Ebben a favágásban – amiben egész életünkben vagyunk, ide megyünk, oda megyünk, régi rajzot elővesszük, át-nézzük...stb. – mindenki azt hiszi, hogy az építész ül az asztalnál és alkot. A fenét! Csinálja ezt a lótfuti izét! És igazán jó érzés, ha nagyon elegendem van valamiből, akkor néha eszembe jut, hogy hát annyira azért, mondjuk nem lehetek hülye, mert Ybl-díjas vagyok.

Szerintem egy laikus azt képzelheti az Ybl-díjasokról, hogy ez egy klub, és találkoznak egymással, kicsit eliszogatnak, beszélgetnek. A mai világban ezek a közösségek nem nagyon működnek, ha működnek is, óriási erőfeszítéssel. De ilyen klub nincsen - hogy az Ybl-díjasok egymást föl hívják és beszélgetnek – egyedül Szmodits Juli tartja fenn ezt a dolgot. Lehet, hogy 100 éve Ybl korában ilyen még volt ilyen klub. Elmentek egy kávéházba, dumcsiztak, megbeszélték a világ dolgait, meg hogy ki mit rajzol.

Tehát nagyon tiszteletre méltó, hogy valaki ezt ilyen ellenszélben, támogatás nélkül szervezi az Ybl-díjasok helyett. Van egy jó barátom, az mindig azt mondja, ha valaki valami jó dolgot egész életében csinál, akkor előbb-utóbb meglesz az eredménye. Ez tényleg így van.

Múltkor olvastam, Széchenyi írta, hogy a 48-as forradalomnak és a reformkornak két alapvető fontos eszménye volt. Az egyik a szabadság, a másik pedig a bátorlét. Ezeknek kell meglenni. Hál' Istennek valamifajta szabadságunk most megvan. Ezt a bátorlétet kell mellé tenni. Úgy látom, hogy az Ybl Egyesületben Júlia ezt mellé teszi. Tehát ez egy olyan reformkori dolog. Az én generációból - talán az előző rendszer miatt is - kinevelték már a közösségi életet.

az interjú helyszíne KVADRUM Építésziroda – Kecse utcai Irodaház

HYATT hotel és MALEV irodaház / Budapest (1980)

Városi Bíróság / Keszthely (2005)

Hefko Mihály DLA

Ybl Miklós-, Ferenczy Noémi-díjas belsőépítész,
Magyar Művészeti Akadémia levelező tagja,
az Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ön belsőépítész, van a szakmájában olyan, ami akár Ybl szellemi örökségében is van?

Nagy tisztelője vagyok Ybl Miklós munkásságának, a pályám során sok olyan épületével találkoztam – szerencsésnek mondhatom magam, hiszen belsőépítészként a Festetics-palotában is dolgozhattam – ahol végig követhető volt tárgyiasult tervezői nagysága. Az őáltala megtervezett épületek a mai elvárásoknak is meg tudnak felelni, nem kell őket durván átalakítani, csak finoman hangolni, hogy egy új funkciót befogadjanak. Ehhez kellő tervezői alázat és megértő, elfogadó, a meglévő értékek megőrzésére való törekvés szükséges. Nagyon vágyunk mi is valamilyen hasonló szépségű és eszmei tartalmú terveket létrehozni, helyenként sikerül, helyenként nem. Az igyekezet mindenképpen megvan, sokan tekintjük annak ellenére mesterünknek, hogy közvetlen kapcsolatban nem lehettünk vele. Átsugárzik a tervein az a fajta szellemiség, gondosság, emberség, ami különösen fontos a mi világunkban. Ha nem is tudunk olyan gyönyörű rajzokat készíteni, a vágy mindannyiunkban benne van, hogy szabadkézzel rajzoljunk. Nagy tisztelettel tudok csak beszélni róla, ugyanúgy, mint ahogy a főiskolai mesteremről, Szrogh Györgyről, Jánossy Györgyről, Makovecz Imréről, Németh Istvánról, Pogány Frigyesről, dr. Vámosy Ferencről, hogy csak néhányukat említsem, akiket a mai napig követendőnek tartok, úgy az emberi magatartás, tervezői hozzáállás, mint az építészeti-belsőépítészeti térképzés, a szigorú funkcionalitás, a formaalakítás, az anyaghasználat tekintetében.

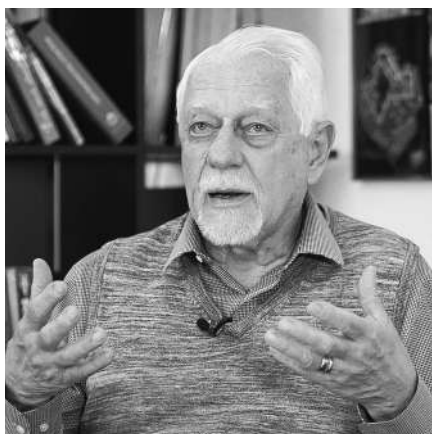
Mikor kapta az Ybl-díjat, milyen hatása volt?

Elég különleges helyzetben vagyok, belsőépítészként Zsuffa András építésszel együtt megosztott Ybl-díjat kaptunk 1991-ben. Leírhatatlan élmény volt. Mindig egy-egy ilyen díj átadásakor eszébe jut az alkotónak, hogy nem is nagyon kívánhatunk mást a társainknak, mint hogy ugyan-ezt az élményt átélhessék, amit mi átéltünk a díj átvételekor. Ez egy tulajdonképpen nem látható változás az ember életében, mégis egy olyan mélységet teremt, emberi és a munkához való viszonyban is, hogy észrevétlenül átalakítja az egész életünket. A tervezői hozzáállásunkat nem, de megerősíti azt, hogy az út, amit járunk, az jó irányú és érdemes ezt ugyanolyan lendülettel, ugyanolyan energiával végezni, mint ahogy eddig tettük. Nekem azért is kivételes ez a díj, mert olyan építészekkel dolgozhattam együtt, akik egyenrangú tervezőtársaként fogadtak el. Becsültük és tiszteletben tartottuk egymás gondolatait.

Lehet úgy Ybl örökségét ápolni, ahogy az Ybl Egyesület az Ybl születésnapokkal gyakorolja?

Azt érzi az ember a világban, hogy bolyong és a legtöbb esetben egyedül érzi magát, tehát elszigetelődünk egymástól és ez nem feltétlenül jellemző az alkotni vágyó emberre, ezért fontos a találkozás, a közösség, az együttlét. Nagyon fontos örökség, ami Ybl munkásságából ránk maradt. Ezt a megörökölt kincset ápolja és őrzi az Ybl Egyesület. Nyilván kell lenni olyan vezető egyéniségnek, aki ezt az egyesületet egybe tudja tartani és működtetni tudja, mert nagyon jól tudjuk, hogy ezek önmaguktól nem működnek. Tehát, hogy ha van egy ilyen erős összefogó erő, akkor ehhez nagyon szívesen és nagy örömmel csatlakozik az ember. Nekem nagy megtiszteltetés, hogy az építészek között, mint belsőépítész, jelen lehetek most már, mint az Ybl Egyesület tagja.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

Bálint Imre DLA

Ybl Miklós – díjas építész

A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje birtokosa,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ybl Miklós munkásságából, szellemiségéből mi az ami megmaradt a mának?

A mi szakmánk, ha jól csinálja az ember, akkor ez a korának a tükörképe. Valamiképpen ugyanez volt Ybl idejében is a saját építészete, a saját művészete, meg a kortársainak, beleértve a zenét, az irodalmat, meg az összes többi mai napig is.

Ez egy hallatlanul fontos dolog, mert a mai kor társadalmának az agyában az építész az egyenlő a kőművessel. Tehát mi nem azzal foglalkozunk tulajdonképpen, hogy a környezetünket megpróbáljuk valami módon teljesen élhető, humánus dologgá tenni, hanem mi csak úgy vagyunk. Ezért hallatlanul fontosak a régi koroknak az ismert emberei, akiknek a művei mai napig Budapesten vagy országszerte jelen vannak, beleértve a kastélyokat, a várakat, meg a rendkívül sok középületet és lakóépületet is. Ez a ház, ahol most vagyunk, 180 éves műemlék épület.

Művészház / Ábrahámhegy (1997)

Fontos, hogy ezeket az épületeket a társadalom értékelje, becsülje meg és tartsa karban. Hallatlanul fontos, és nekünk meg az a feladatunk, hogy a saját munkánkon keresztül próbáljuk meg korunk értékeit a társadalom felé tükrözni!

Mikor kapta meg az Ybl Miklós – díjat, mit jelentett Ön számára?

2003 – ban kaptam meg az Ybl-díjat. Kollégáim jelentős részét még az egyetemen is tanítottam, ugye mellékállásban. Cságoly Ferenc tanártársammal egyszer jöttünk ki az egyetemről és azt kérdezte: hogy neked még nincs Ybl-díjad? Jelentkezni kéne, én ajánlak. Ez így indult el, végül is megkaptam a díjat. A Magyar Építészek Szövetségében adták át az Ybl-díjat, utána volt egy kis eszem-iszom, dínom-dánom, és nagyon jól éreztük magunkat.

Számomra egy hallatlanul fontos dolog, hogy egy ilyen művésznak a nevét viselő díjjal jutalmaztak. Ezt a mai napig is élvezem és szeretem, és nagyon sokra tartom és köszönöm! Nemsokára rá a mester oklevelet, a szabadművészetek doktori címét (DLA) is megkaptam. Azután a Magyar Művészeti Akadémiának köztestületi tagja lettem.

Megkaptam még a Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét, aztán a Budapestért érdemrendet. Nem is sorolom tovább. De tulajdonképpen

Magyar Rádió Rt. irodaház / Budapest,

Premier ház / Corvin pályázat (2005)

ez egy belépő volt, valószínűleg abba a körbe, ahová a munkámmal, ami nekem az életemem, beletartozom. Ötéves korom óta akartam építész lenni, sem masiniszta, se pilóta, se semmi más nem akartam lenni.

Istenáldotta dolog volt, hogy nagyon jól rajzoltam. Mai napig Apám által dátumozott rajzok el vannak téve, amikre ránézek, és nem hiszem el, hogy mondjuk öt 5-6 éves koromban így rajzoltam. Szóval döbbenet, de ez genetika. Egy nagy, négygenerációs családban nőttem fel. Nagyapám a magyar acélárú gyárnak volt a főmérnöke, de minden nap jött föl a munka után megnézni, hogy a cserépkályha mellett, fakockákból miket építettem, és akkor mindig ki kellett találnia, hogy ez micsoda. Ő mondotta időnként anyámnak, apámnak, hogy meglátjátok, ebből a gyerekből építész lesz.

Hosszú éveken keresztül az építészek a Belügyminisztériumhoz tartoztak. A rendőrök meg a határőrök mellett kaptuk meg az Ybl-díjakat, mint kamarai elnök akkor ott ültem és majd megörültem, hogy egy ilyen környezetben kell művészeti elismerést kapnunk a rendőrök között. De nem a rendőrökről beszélek, hanem a helyzetről. Aztán hála a jó Istennek ezt sikerült megváltoztatni! Most már az Operában van az átadás – aminek ötlete az Ybl Egyesületé volt 2014-ben - ami egy méltó környezet, úgy

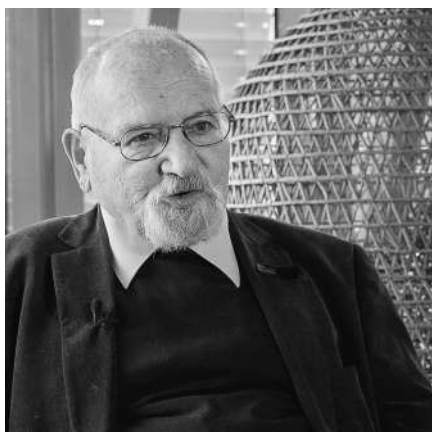
látványában, mint filángjében, szóval egy fantasztikusan jó dolog. Úgyhogy ha ezt el tudta érni az Egyesületünk, azt én hallatlanul fontosnak és nagyon dicséretesnek tartom, úgyhogy boldog vagyok, hogy ez így van.

Az egyesület Ybl születésnapokról, egyéb tevékenységéről mi a véleménye?

Az összejövetelek, hallatlanul sokfélék. Az Ybl-től munkásságától kezdve a különböző kiállításokon, konferenciákon, építész műhelyek bemutatásán, kortárs alkotások helyszíni bejárásán túl Ybl születésnapokig. Ezek azért nagyon jók, mert találkozik a sok építész, aki hozza magával az ismerőseit, barátait, családját, tehát ők is belekerülnek egy „művészeti” körforgásba.

Néhány díjam átadásához pl. az unokáimat is oda kértem, hogy lássák, hogy tulajdonképpen mi az, amivel a nagypapa foglalkozik, és hogy milyen fantasztikusan érdekes dolgok ezek. Ezért nagyon fontosak ezek az Ybl összejövetelek, mert ott a szakmán kívül, az egymást ismerő embereken kívül egy csomó olyan ember is ott van, akik ezzel egy kicsit megfertőződnek.

az interjú helyszíne a Bálint és Társa – építészek irodája

Bodonyi Csaba DLA

Ybl Miklós-, Prima-, Széchenyi-,
Pro Architectura –díjas építész
A Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ybl Miklós mit jelent Önnek?

Ybl Miklós közismerten a historizmus legnagyobb alakja, a tizenkilencedik század legjelentősebb alkotó építész, aki életművét nemzetközi szinten tudta megvalósítani, és aki emellett aktív közéleti ember is volt. Olyan építész-mester, akinek ma is megfellebbezhetetlen tekintélye van. Hetven évvel ezelőtt, amikor díjat neveztek róla az akkori névadók, pontosan tudták, hogy ő olyan Mester, akinek munkássága hitelesíti a díj a magas szakmai értékét. Jól döntöttek. Gondolkodom, ki lehetett volna még a múltunkból az, akinek életműve egy ilyen országos díjnak szellemi fedezetét nyújthatna? Talán még Lechner Ödön lehetett volna, aki később alkotott. Egyébként Lechnerrel kapcsolatban fölmerült az Építőművészek Szövetségében a nyolcvanas években, hogy alapítsanak róla is díjat. Azt hiszem, Csete György vetette föl. Akkor még nem volt Pro Architectura díj. Mindenesetre időben visszamenőleg Ybl Miklósnál hitelesebb és tekintélyesebb építész személyiséget nem lehetett volna találni, aki egy ilyen díjnak a szellemi háttérét, tekintélyét hitelesíti.

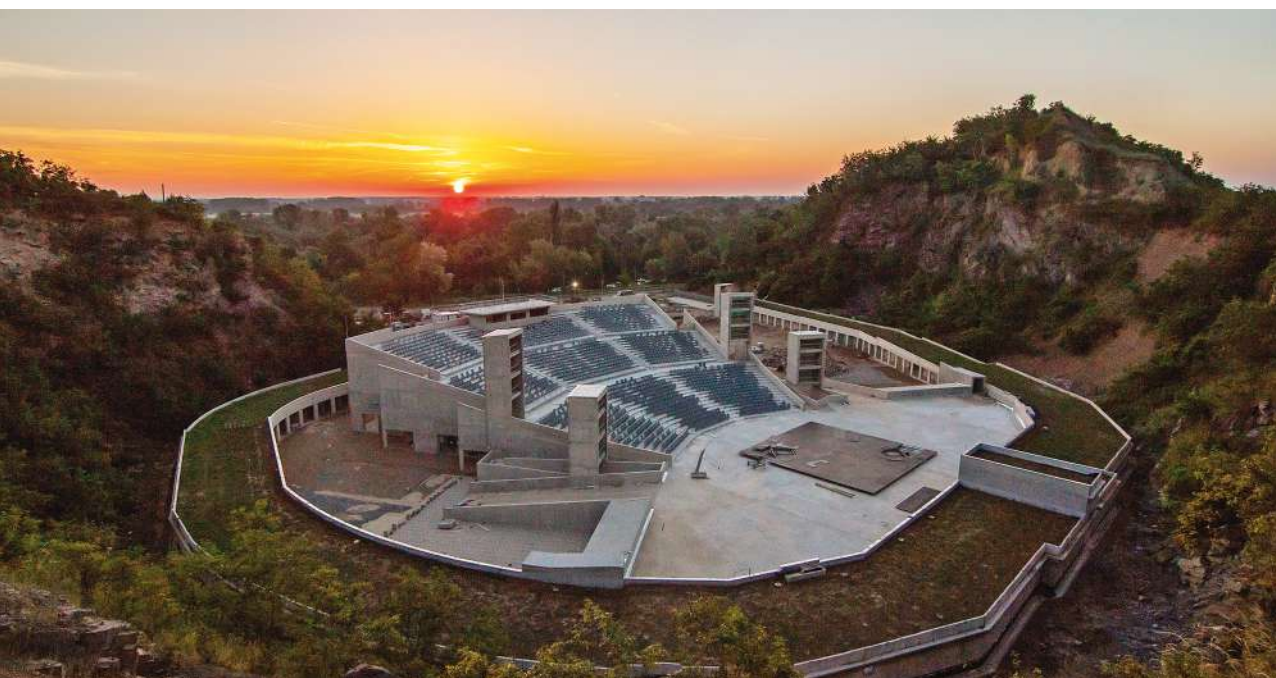
Miskolci Egészségügyi Szakközép Iskola (1978-2006)

Közvetlenül Ybl építészeti felfogása ránk nem hathatott, én is ugye kortárs építész vagyok (mint mindenki a saját életében). Ybl nem kortársunk, tehát az építészeti gondolkodásunk nem lehet hasonló, de az ő életműve példaértékű és inspirál abban, hogy nagy átfogó erővel nyúlt az építészeti problémák megoldásához, s abban is, hogy nagyon nagy szakmai tudás, műveltség és eszközlista volt a birtokában ahhoz, hogy maradandó épületeket alkosson, bármihez is nyúlt.

A róla elnevezett díj hogyan hatott az Ön szakmai életére, mikor kapta meg?

Fiatalon, a Magyar Építőművészek Szövetségének az előcsarnokában vettem át. Azóta már – pont az Ybl Egyesület vívmányaként – az Operaházban is sikerült kétszer átadni, ami viszont, méltóbb hely. A szakma mindig küzdött azért, hogy például az Országházban, s ne örökké változó, eldugott helyszíneken adják át a díjat, aszerint, hogy éppen melyik minisztérium a gazdája az építésügynek. Az Operaház méltó arra, hogy ott, Ybl alkotásában, nagy nyilvánosság előtt adják át a róla elnevezett díjat.

Az első és második önálló épületemre, még harminchat éves voltam, amikor a díjat megkaptam. Egy fiatalnak még mást jelent a díj, mint egy idősnek az életmű díj. Ha még fiatalon, egy épületért lehet kapni a díjat, az hosszútávon lelkesítő az ember praxisát illetően, elhiteti a díjazottak-

Fesztiválpark / Tokaj (2015)

Tudomány és technika háza / Miskolc (1981)

kal azt, hogy jó pályaválasztás után vagyunk, és nem tévedésből választottuk ezt a hivatást.

Amellett nyilván bizalmat is kelt az a díj, amit ilyen nagy építésről neveztek el. Az életműdíj az megint más, azt a pályafutás végén adják. Az nekem furcsa, ha valaki nem alkotott volna olyan épületet fiatalon, ami Ybl-díjat érdemelt volna, s csak az életművével érdemelné ki a díjat. Ennél fogva talán meg is kellene ismét reformálni az Ybl-díjat. Lehesse kapni újra fiatalon is, épületre is és életműre is díjat. Nem lehet tudni, hogy mi az értékrendje annak az építésznek, aki csak Ybl-díjas, vagy aki Ybl és Pro Architectura, vagy aki csak Pro Architectura díjas, ezek hogy is viszonyulnak egymáshoz?

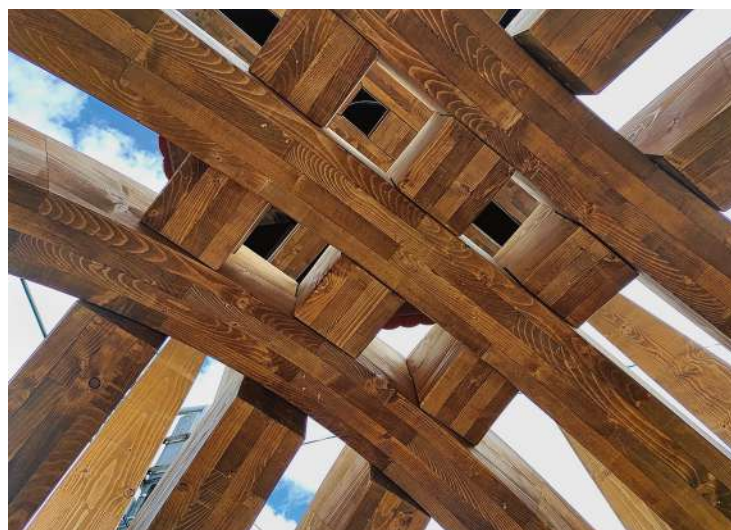
Az én Ybl-díjam lehet, hogy bizalmat vagy tekintélyt teremtett, de igazából nem volt hosszú távú következménye, amire az ember számíthatna.. Ilyen szempontból megint csak meg kellene reformálni a díjat, hogy legyen hosszú távú kihatása annak, ha valaki elnyeri ne egyszeri alkalom és egyszeri öröm, egyszeri elismerés, hanem hosszú távú kredit legyen. Valahogy úgy képzelem, mint a sakkozónál az élő pontokat, hogy vigyük magunkkal. Jelentsen a díjazottnak konkrétan minősítést és előnyt, akár a megbízások elnyerésében is. Egy ilyen azért már van most is, hogy az Ybl-díjasok 65 év felett, életjáradékban részesülhetnek, Ez is komoly dolog, mint egyfajta következménye az Ybl – díjnak, bár ez csak ké-

sőbb következik be a pályafutásunk végén. A munkához jutásban kellene, a praxisunkban ennek folyamatosan előnyt jelentenie, hogy tudjuk ki mire alkalmas a szakmai értékrend szerint, mint a sakkozónál vagy a teniszben. Az elismerésről - az ideális gondolatot - számomra Németh László fogalmazta meg a Minőség Forradalma című írásában. Ő olyan korról álmodott, ahol a jó munkát munkatérrel jutalmazták. Ez a legszebb gondolat, amit én az elismerés tekintetében hallottam. Valóban, én is azt vallom, hogy munkatérrel kellene az építészeket jutalmazni, és az Ybl-díjnak ezt kéne erősítenie.

Részt vett Ybl születésnapi rendezvényen, hogy érezte ott magát?

Az Ybl Egyesület egy missziót teljesít. Ybl életművét illetően, illetve áttételesen biztosítja a díj rangját azzal, hogy a társadalom előtt napirenden tartja. És az Ybl-díj azért is szerencsés, mert nemcsak az építészek ismerik Ybl nevét, hanem a társadalom nagy része is, tehát be tudják azonosítani, hogy az Ybl-díjas személy építész kell, legyen, hiszen ez közismert név. Az Ybl Egyesület sokat segített abban, hogy ez így legyen. Az éves rendezvények is ezt szolgálták, ahol jól és otthonosan éreztem magam, amit Júlia kedvessége és fogadókészsége, az Ybl iránti odaadó tisztelete tett ünneppé.

az interjú helyszíne a M-Teampannon Építészmérnöki iroda

Harangláb / Dombóvár (2004)

Dubaji Világkiállítás magyar pavilon (2020)

Csernyus Lőrinc DLA

Ybl Miklós-, Kós Károly - díjas építész,
művészeti szakíró, Magyar Művészeti Akadémia
rendes tagja, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit jelent ma Ybl szellemi öröksége az építészek számára?

Ybl Miklós az egyedüli olyan építész, akinek, ha a neve elhangzik, még a nagyon alulművelt építészhallgatók is tudják, hogy kiről van szó. Mert azért abban az időben rengeteg sok jó magyar építész volt, gyakorlatilag Budapestet, sőt Magyarországot ezek a félig-meddig német származású, zseniális magyar emberek hozták létre. Ezek közt is szerintem az egyik legnagyobb Ybl Miklós. Az a név, ami még az utca emberének is mond valamit, elég, ha csak az Operaházra gondolok, vagy a Bazilikára. Azt gondolom, hogy emblemikus alakja volt annak a kornak, és több volt, mint építész.

Nagyon fontos, hogy ha valakiről visszaemlékezünk, az életpálya, az életút, az nem csak a szakmájából áll, hanem másból is. Akkor tud példamutató lenni, ha tud fiatal maradni. És ez a fiatalság, mint sok más híres magyar esetében a múltból indul és a jövőben is megjelenik.

Az Ybl-díj az Ön személyes szakmai karrierjében milyen állomást jelentett?

Hogy rendszereken keresztül díjat, Ybl-díjat kap az építész szakma, azért az nem véletlen. Maga a díjátadás az egy díjátadás. Akkor a mi főnökünk

a Pintér Sándor volt, és a BM palotában vettem át a díjat. A mi szakmánkban ez a legmagasabb szakmai elismerés. Enné csak a Kossuth-díj magasabb de azt nem csak építészek kapják. Salamin Ferenc építész barátom, aki szintén Ybl-díjas építész, mondta, hogy jobb, ha az építész Ybl-díjas, mintha nem lenne az. Ybl-díjasnak jó érzés lenni, az ember odaírja a neve mellé, odaírják mások is. Olyan, mint egy harmadik, negyedik keresztnév, és ezt viszi aztán élete végéig. És büszkének rá a gyerekek is, hogy a szülőjük építész. És ez fontos. Egy ilyen díjnak kevés országban van szerintem ilyen hagyománya.

Bízok abban, hogy maga a díj méltó átadási helyszíne a felújított Opera lesz továbbra is, ezen nem kell változtatni még ha egy új minisztérium vagy miniszter is lesz a jövőben.

Ybl örökségének az ápolása, az Ybl Egyesület születésnapj ünnepi mennyire fontosak ma?

Természetesen fontos. Az Ybl egyesület egy civil szervezet. Szerepe az építészeti közéletből nem kihagyható. Az Ybl Egyesület egyébként elkötelezett munkát végez, néha a széllel szemben is. Gondolok arra, hogy anyagi támogatottság és forráshiány ellenére is, mégis működik. Mióta létrehozták, összejárnak az egyesületi tagok. Tulajdonképpen az Egyesület léte is egy küldetés, egyfajta missziós tevékenység. Azt gondolom, hogy kevés ilyen ember van, mint Szmodits Júlia és kevés ilyen szervezet létezik az országban. Mert nem egy tisztavirág életű társaságról van szó. Az Ybl Egyesületet már nem lehet megkerülni, kikerülni.

az interjú helyszíne ARCHEA Építész Műhely - Kecse utcai Irodaház

Apátsági Borászat / Pannonhalma

Katolikus templom / Újronafő

Czigány Tamás DLA

Ybl Miklós-, Prima-, AIT Award Sacred Buildings 1. Prize-
 ICOMOS-, háromszoros Pro Architectura - díjas
 Széchenyi István Egyetem Épülettervezési
 Tanszék egyetemi docense, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit gondol egy mai építész Ybl Miklósról?

Ybl Miklós megkérdőjelezhetetlenül, szilárdan áll a Nemzet Csarnokában. Ez a pozíció, a nagyság előtti csodálat egyben távolságot is jelent, mely megnehezíti a kortárs építészetre gyakorolt hatásáról való diskurzust. Jó volna a méltatások mögött meglátni az alkotó embert, megfejteni érvényes üzeneteit. Hál' Istennek alkotásai itt vannak közöttünk, átélhetőek, rejtett szálakon hatnak ránk, sosem közvetlenül.

Mit jelentett Önnek az Ybl-díj átvétele?

Szerencsésnek tartom, hogy a legjelentősebb hazai építészeti díjat Ybl Miklósról nevezték el. A díj átadása, viselése lehetőség arra, hogy ne csak önmagunkat ünnepeljünk, hanem rá is emlékezzünk. Hogy tagja lehetek én is a díjazottak körének természetesen nagy megtiszteltetés. A díjakra – az Ybl-díjra is – nem személyes dicsőségként tekintek, hanem a velem közös célokért dolgozó CZITA Építésziroda és Széchenyi István Egyetem közösségének elismerésére.

Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeiről?

Köszönöm Szmodits Júliának, az Ybl Egyesület elnökének lelkes és fáradhatatlan munkáját Ybl Miklós élő emlékének ápolásáért, az Ybl-díjasok közösségének szervezéséért. Jó volt részt venni 2019-es ünnepségen, kollégákkal találkozni, beszélgetni.

az „interjú” - írásban megadott válaszok

Csillag Katalin DLA

Ybl Miklós-, többszörös FIABCI díjas építész
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Az Önök Ybl-díjának története különleges, elmesélnék?

Csillag Katalin: Javasoltak bennünket még 2005-ben, hogy együtt kapjunk Ybl-díjat. Azonban jött egy telefon, hogy alkotópárost, párokat nem lehet díjazni, Zsolt lett beszavazva, neki nagyobb esélye volt arra, hogy megkapja.

Gunther Zsolt: Az Ybl-díj átadása nagyon nagy megtiszteltetés és egyben meghatározó esemény volt, amelyre az ország egyik emblemikus épületében került sor. Kolber István miniszter úr az Országház Vadász termében adta át. Később, 2019-ben, Kati is megkapta a díjat.

Egy modern építésznek mit jelent az Ybl-díj?

G. Zs.: Ybl Miklós szerintem Magyarországon az építész. Ha visszatekintek a magyar építészet történetére, ő az az építész, aki egy klasszikus építész volt, aki megteremtette az építész szakmának a tekintélyét. Számkra azért is fontos, mert ő egy újító építész volt. Gondoljunk többek között technikai megoldásaira: az Operaház színpadának elkészítésére, vagy a Rácz fürdő forradalmi kialakítású zuhanyzóira. Ezek nekünk erőt és inspirációt adnak.

Az Önök munkásságában mi az, amit Ybl szellemiségének köszönhetnek, mely alkotásaikra büszkék?

Gunther Zsolt DLA

Ybl Miklós-, többszörös FIABCI díjas építész
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Cs. K.: Erőteljesen törekszünk arra, hogy esztétikailag magas szintű épületeket állítsunk elő. Sőt, az épület ne csak esztétikai élmény legyen, hanem egyben időtálló is. Az Ybl által tervezett házak ma is megállják a helyüket, nagyon szeretetre méltók. Amikor a rekonstrukciós munkák során találkozunk egy-egy ilyen épülettel, kezdjük megérteni azt a gondolkodásmódot, amivel ő alkotott. Az időtállóságon és esztétikai élményképzésen kívül fontos, hogy merjünk tényleg újítani, technológiailag új megoldásokat alkalmazni. Nagy hangsúlyt fektetünk a részletekre és apró megoldásokra.

G. Zs.: Évekkel ezelőtt kapcsolatba kerültünk gerlai kastélyával, aminek a felújítására felkérték minket. Nagyon érdekes volt azokat az elképzeléseket kibontani, amelyek annak idején a mester fejében megszülettek: ilyenkor az a fő kérdés, hogyan tudjuk folytatni azokat a gondolatokat, amelyek vagy valamiért abbamaradtak, vagy el lettek varrva, csak most már újabb igények vannak, és ennek megfelelően ezeket újra kell gondolni.

Pannonhalma egy különleges fejezete az építészirodának. Közös munka volt John Pawson angol építésszel és a szerzetesközösséggel. A fő probléma az volt, hogy van egy ezeréves bazilika, amely többször átépült, nagyon sok történeti nyomot visel magán, ugyanakkor jelen van a szerzetesek részéről a nagyon erős igény, hogy ne szoruljanak

Geometria Irodaház / Budapest

Geometria Irodaház / Budapest

Pannónhalmi Bazilika belső terének átalakítása / Pannonhalma

ki a templomból a turisták, a zarándokok miatt. Egy egységes teret hoztunk létre, ahol a szerzeteseket állítottuk középpontba. Így liturgiájuk ünneplése fókuszba került mind a mindennapokban, mind pedig a kitüntetett egyházi ünnepek alkalmával. Emellett nagyon nehéz volt ebben a kis térben, mintegy 500 négyzetméteren a látogatók, esküvők, papszentelések, stb. igényeit is kielégíteni. Hosszú gondolkodás, viták és rajzok után kialakult egy olyan koncepció, ami meghökkentően más, viszont meghökkentően kevés elemet változtatott meg: nevezetesen a bútorozást, a padlóburkolatot és a mesterséges megvilágítást. Az utóbbi egy nagyon rejtélyes, a gyertyák, a fáklyák középkori hangulatát visszahozó jelenség, még sejtelmesebbé téve a templomteret, úgy hogy a meditatív szerzetesi gondolkodásmód még erősebben érvényre juthasson a térben.

Cs. K.: A Geometria irodaház az én kedvenc épületem. A megbízó – szerintem pályafutásunk legjobb megbízója volt –, szabad kezet adott. Egyet szeretett volna: sok üveggel dolgozzunk, az épület legyen transzparens. Két oldalon tűzfalak keretezték az épületet, azonban adódott egy L-alakú homlokzati rész, ahol az üvegezett architektúrát meg tudtuk valósítani. Az ötödik homlokzat, a tető szintén fontos szerepet játszik

a térben. A belsőben atipikus irodai elrendezést valósítottunk meg: csak egyik oldalon vannak egyterű irodahelyiségek, hidak formájában kötöttük át a magas belső átriumot. A nagyon különböző téri helyzetek a különböző tevékenységeket és a szoftverfejlesztő használók kreativitását is szolgálják. Most is ugyanúgy néz ki, mint amikor megvalósítottuk. Nagyon szeretik, ápolják, kezelik, így nagyon jó visszajárni

Mennyire fontos Ybl Egyesület születésnap rendezvénye?

Cs. K.: Szerintem pontosan az előbb elhangzottak miatt nagyon fontos, hogy Ybl emléke folytonos maradjon. Az Ybl Egyesület az a szervezet, amely ezt evidenciában tartja, nemcsak az építészek, hanem a városlakók számára is, akik egyszerűen csak szeretik a szép épületeket.

G. Zs.: Gondoljunk csak arra, hogy minden évben egyszer Ybl és rajongói, az Ybl Egyesület rendezésében kitelepülnek a köztérre, sok-sok emberrel és zenével, látványosan. A járókelők pedig nézik, mi történik itt, néhányan meg is kérdezik. Nagyon fontos, hogy volt egy Ybl Miklósunk, most van az Ybl Egyesületünk, amely ápolja a mester emlékét. Ilyen alkalmakkor nemcsak Ybl híre, hanem maga az építészet is terjed a köztudatban.

az interjú helyszíne a 3h Építésziroda volt.

Csomay Zsófia DLA

Ybl Miklós-, Prima-, kétszeres Pro Architectura-,
Moholy-Nagy – díjas építész
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem c. egyetemi tanára

Mi jut eszébe Önnek Ybl Miklósról?

Az a város, ahol élünk, és az első kerület, ami különösen - jó értelemben - meg van terhelve idővel. Nekem a Lánchíd két oldala, azzal a régi képpel, az nekem a sűrítménye az Ybl tevékenységének, beleértve azt is, hogy a Lánchídat nem ő tervezte, de valahogy ez a pontja a városnak. Még most is a legfontosabb pontja, és tulajdonképpen én nagyon szomorú vagyok, hogy nem építették vissza a testvérét a Lánchíd budai hídfőn lévő épületnek, mert ez úgy lett volna egy igazi sűrítmény a Tudományos Akadémiával. Ybl, amikor dolgozott, még rend volt a szakmában, ami a stílust és az anyagokat érinti, hiszen csak hagyományos anyagok voltak.

Nagyon régen rájöttem, hogy az Ybl nem csak ebbe a stílusba tervezett, hanem romantikust is tervezett, és mégpedig gyönyörűeket. A Kis-körúton van egy gyönyörű romantikus ház, aminek az udvara alatt ez egy csoda. Meg ugye a főtí templom, ami már nem áll annyira közel a szívemhez. Az a tény, amit az ember magában nap, mint nap forgat, hogy mindig szabad elmenni egyfajta viselkedésbe. Úgy tűnik, hogy abban az időben ez a stílusban való tervezés, ez egy eszköz volt, és ezt úgy használta

idő, ahogy. Mai szemmel végignézve az elmúlt ötven év hihetetlen kusza törekvésein, ez egyre értékesebbé válik.

Az én szememben az a fajta viselkedés, amit a Lánchíd környékén van, nekem az jelenti igazán Ybl - t. Amikor megtudtam, hogy a várnak a Gellért hegy felőli oldalát, elsőként Ybl tervezte, hiszen őt bízta meg Ferenc József és csak később folytatta Hauszmann, hogy ami a várfal és a. Magának az épületnek az egymáshoz való viszonya, az az arány, ezt mai napig nem értem. Mintha az épület nagyobb lenne, mint a várfal. Az a rögeszmém, hogy ha Ybl nem hal meg, akkor ez más lett volna. Még egy fantasztikus dolog, amit manapság vagy létre lehet hozni, vagy nem. De az az elképesztő konzisztencia, ami a külső és a belső között van. Ennek hihetetlen ereje van. Az ember ha bemegy az Operába, olyan hihetetlen sűrítménye az a rendnek és a szépségnek, hogy ezt hogy lehet mai nyelvre átfordítani?

Az Ybl Miklós-díj elnyerése mit adott Önnek átvételkor és a továbbiakban?

Nagyon jól esett, nem azért, hogy most én kaptam valamit, amit kitűzhetek vagy beszélhetek róla, hanem az a munka az egy olyan gömb alakú történet volt, amire az Ybl-díjat megosztva kaptuk Hegedűs Péterrel. Egy fiatal építésznek kiírt pályázaton nyertük meg a békéscsabai Könyvtárat. Technológiai presszió volt az, amit mi diktátumként kaptunk, nevezetesen, hogy csak és kizárólag úgynevezett „31-es szerkezetből” készülhet

Völgykút Szabadidő Központ / Veszprém (fotó: Hajdú József)

Raoul Wallenberg Vendégház (fotó: Hajdú József)

Mome Műhelyház / Budapest (fotó: Walton Eszter)

a ház, ami egy előre gyártott paneles szerkezet. Békéscsabának ez a legbelsőbb fő fertálya a Kőrös patak, Kőrös - csatorna mentén, egy helyes kis pici eklektikus ház állt a helyén, ahol az akkori könyvtár működött. Az ottani Megyei Könyvtárnak volt egy csodálatos igazgatója, Lipták Pál, aki egyébként Munkácsy díjas festőművész is volt, akinél nyitottabb és kedvesebb embert soha életemben nem láttam, aki mindent elhitt nekünk, és mi ugye a technológiai diktátum mellett azt akartuk, hogy azért ez egy barátságos könyvtár legyen, és mindenféle furfanggal. Végül is ez a dolog sikerült. A mai napig úgy működik, ahogy mi akkor ezt kitaláltuk. A benne levő életnek a történéseit úgy határoztuk meg a Péterrel, hogy közben csináltunk egy utcát a könyvtáron keresztül, amin át tudnak menni az emberek és közbe a könyvtárba is vannak, bekapcsoltuk a város életébe. És miután a belső szerkezetek mind látszanak vasbetonból, kitaláltam azt, hogy a bútorokat viszont mind, négyszer négyes bükkfa elemből kell csinálni, tehát ugyanolyan előre gyártott minden bútor, a pultok, az asztalok, a karosszékek, a beépített szekrények, ugyanaz az elv a bútorozásban, mint az épületben.

A könyvtár igazgatója szerintem sokkal jobban örült, mint mi ketten együttvéve. Az is nagyon jólesett, hogy egy házra adták és nem életműre. Nekem jobban esett, hogy ketten kaptuk a Péterrel, mintha egyedül kaptam volna. Nagyon jó volt a Péterrel együtt dolgozni, tényleg olyan gyönyörű emlék a pályámon, nagyon remélem, hogy neki is.

Hogy mit jelentett később a pályámon - semmit nem jelentett. Tulajdonképpen visszatekintve az életemre, én vagy másoktól elhagyott munkát kaptam, uraságoktól levett munkát kellett megmenteni, vagy pályázaton nyertem. De engem nagy munkával soha senki nem keresett meg. Ybl-díj után is mindenféle díjat kaptam, de nulla eredménnyel. Ezért is volt, hogy tanítottam. Tanítani nagyon szeretek a mai napig is és azt gondolom, hogy én többet kapok a gyerekektől, mint amennyit ők kapnak tőlem.

Többször részt vett Ybl Egyesület rendezvényeken, Ybl születésnapon is, hogy érezte magát?

Többször énekeltünk a MOME kórossal egy - egy ilyen nagyon jó hangulatú összejövetelen. Az Ybl születésnapi ünnepség is jó volt. Az egy iszonyú fontos dolog, az Ybl Egyesület egy olyan dolgot kezdeményezett abban az időben, húszon valahány éve, ami akkor egy szellemi tett volt, úgy képzem. Ma, amikor ennek az országnak a szellemi élete presszió alatt van, és egy ilyen turisztikai sávba akar átmenni. Ha jól értem, most az Egyesületen belül egy klub fog alakulni, ugyanaz az erő legyen benne a külvilág felé, mint eddig. Persze manapság sokkal nehezebb kulturális erőt mutatni a külvilág felé ismert okok miatt, de nagyon jó lenne, ha ez bekerüljön az emberek, a fiatalok köztudatába, mint egy élő, szellemi központ.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

Demeter Nóra DLA

Ybl Miklós – díjas építész

Kortárs építésznek ma mit jelent Ybl neve, munkássága, szellemisége?

Ybl Miklós az építészet és a magyar építészeti kánon egyik alappillére, hiszen egy olyan mester, mint Ybl megtanít minket rajzolni az építészet léptékében.

Alázattal dolgozni, az anyaghasználatot végig gondolni, az ornamentikának a hiteles gondolatával élni. Tehát ezek mind jelen vannak, mikor egy kortárs építész vagy belsőépítész érintkezik egy olyan nagy mesterrel, mint ő. Nekem ugye volt szerencsém Zoboki Gábor mentén, az Operaház munkán részt venni. Mi az üzemi területekben operáltunk, alkottunk, de bár úgy tűnik, hogy ez csak a hátszágája volt a háznak, ott is jelen volt, ott is tanított minket, hogy hogy kell ma, a 21. században végig gondolni. A régió énekeseinek, balett táncosnak, egy ott élő zeneművésznek mit jelent épülő falai között, hagyományos opera-balett művészetként élni egy ilyen fantasztikus épületben. Tehát mi nem adott freskók alatt alkottunk, mint Zoboki mester és alkotótársam. Ilyen értelemben felszabadító, de mégis még meghatározóbb volt, hogy hogy tudjuk átírni.

Ezekre a funkciókra úgy gondolkozva, hogy ebből mit sugott nekünk. És most, mint egyben egy alkotó közösség, aki érdemben inkább belső-

építészettel foglalkozik. Egy egyetemi tanárként úgy érzem, hogy vissza kell menni ezekhez a nagy mesterekhez. Nekem volt szerencsém Lechnerrel érintkezni. Szintén egy nagyon meghatározó nagy mesterem volt Lechner, és ezek a nagy mesterek arra tanítanak minket, hogy el kell engedni a számítógépegeret, el kell engedni a „pinterest vadászatot” és vissza kell menni.

Most éppen szintén Zoboki Gáborral egy palotában alkotunk, és ott szintén négy kolléganőm kézi rajzokat alkotnak, mert csak így érezzük, hogy ezek a nagy mesterek hogy tanítottak volna minket, ha még élnének. Azt érzem, hogy ebből nagyon meghatározó az életem nekem, nem csak azért, hogy tudtam alkotótársként gondolkodni, hanem azért, mert vissza teremt minket egy olyan lépték és anyaghasználatra, hogy egy kicsit lecsendesít minket, lelassít minket, kényszerít minket, hogy egy olyan érzékeny és alázatos magatartással gondolkozunk, ami ma nagyon hiányzik.

Ön is a Mesterről elnevezett díj birtokosa, hozott-e változást szakmai életében?

Nagyon megtisztelő számomra, hogy én egy Ybl-díjas építésznek nevezhetem magam. Nem azért, mert középstátusz vagy egy olyan elismerés,

Graphisoft Székház / Café

Római Magyar Akadémia

Ludwig Múzeum

ami egy adott pillanatban egy rang, hanem azért, mert úgy érzem, hogy ezzel tudtam kiteljesíteni azt a nagyon szorgalmas és meghatározó életutat, amit eddig bejártam, magyar szülőktől, Kaliforniában születtként. Kint Amerikában, Szilvási Ádám családi barátunk segített engem beteretlődni az építészet felé. Két, komoly egyetemi tanulás után, mégis 93 óta, most már az életemnek több mint felét, itt élem Magyarországon. Nagyon sok munkám van abban, hogy tudok szervülni egy olyan társadalomhoz, mint alkotó, és visszaadni azt, amit szüleim adtak nekem: egy gondolkozást, egy habitust, egy minőségorientált elkötelezettséget a szakmám és a magyar kultúra iránt. Nekem az Ybl-díj azt is jelenti, hogy egy társadalom engem ez által befogadott és a legjobbak közé sorolt, nemcsak mint alkotót, hanem a társadalomnak egy meghatározó tagjaként. Ez engem egy nagyon nagy boldogsággal tölt el, hogy egy ilyen közösségnek vagyok a tagja.

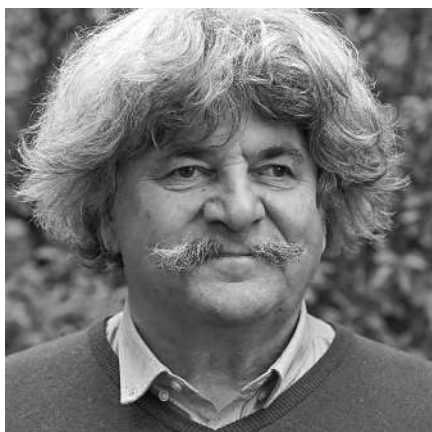
Mi a véleménye az Egyesület rendezte Ybl születésnapokról?

Jól éreztem magam az Ybl Egyesület rendezvényén. Az Ybl-díjat az Operaházban adják át. Ez is kötődik Ybl Egyesülethez. Ez az Ybl-díja átadás, egy ünnepség, hogy együtt lehetünk, egy ünnepség most már, hogy Ybl-nek a legfontosabb házában legyünk, és egy ünnepség, hogy tudjuk elis-

merni egymás munkásságát. Ez azért fontos, mert kevés ilyen közösség van, mint egy szellemi ernyőt ad nekünk, hogy ez a közösség létrejőjön, hogy része legyünk egy olyan szakmai hagyománynak a közösségeként, ami tovább megy, minthogy pusztán díjat kaptunk.

Egyben elismerem azt a munkát, amit ez az Egyesület, nevedben, sok - sok éve értünk tesz. Azért jó érzés ezeken az összejöveteleken részt venni, mert egy szakmai közösség ritkán tud találkozni. Bár vannak szakmai fórumok, de ez egy ünnepség, hogy együtt lehetünk, egy ünnepség most már, hogy Ybl-nek a legfontosabb házában legyünk, és egy ünnepség, hogy tudjuk elismerni egymás munkásságát. Büszkeséggel és boldogsággal tölt el, amikor ezek a pillanatok igen ritkán létrejönnek.

az interjú helyszíne a Demeter Design Stúdió

Dévényi Sándor DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura, Prima Primmissima,
Kossuth-díjas építész, A Magyar Művészeti Akadémia
rendes tagja, A Nemzet Művésze,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ybl személye mit jelent ma egy építésznek, és Önnek mit jelent az Ybl-díja?

Ybl Miklós egy olyan szerencsés korban élt, amikor az építés nagy volumenben folyt. Az egész ország fejlődött, talán Magyarország legdinamikusabb korszakában élt. Az uralkodó építészeti stílus, a korszellem szót használnám, kedvezett az építészeti arányok megvalósításának, a formák kidolgozásának, a társelművészetek nagyon nagymértékű bevonásának. Az építészet Gesamtkunstwerk módja talán abban a korszakban érvényesült legjobban. Az emberek ismerték az építészeket, mert az építések egyéniségek tudtak lenni, a gazdag formai alkotásaikkal, a társadalmi kapcsolataikkal. Az építész nem csak tervező volt, hanem vállalkozó, tehát a gazdasági életben is egy potentát volt. Nem úgy, mint ma. A korabeli társadalom ismerte, szerette a jó művészeket, a jó építészeket.

A mai korban, amikor az építészet eszköztára nagyon visszafogottá vált, bizonyos kényszerítő körülmények nyomán uniformizálódik az építészet. Ez óhatatlanul azzal jár, hogy az építész sem ismerik. Nem tölti be a társadalomban azt a szerepet, hogy a társadalom fejlődését közvetlenül tudná segíteni, ahogy Ybl korában volt.

Duna Dráva Nemzeti Park tájegység kezelő épület / Drávaszentese (2002) (fotó Dévényi Sándor)

Ma az építész egy segédszereplő, aki műszaki feladatokat hajt végre. Dicsőség és tisztesség a kivételnek, aki az építészetrel olyan alkotást tud létrehozni, amelyik a nemzeti összteljesítményhez hozzá tud ma tenni. Ezért ma nem ismerik az építész, nem ismert az építésznek az a lehetősége, ami az alkotásai során a kezében van, hogy a mindennapi környezetünk szépítését és az emberek boldogságát ezáltal elősegítse.

Önnek mit jelent az Ybl-díja?

Fontos, hogy Yblt ismerje mindenki, tudja, hogy milyen jelentősége volt. Nagyon fontos, hogy a legmagasabb rangú építészeti díjat is róla nevezték el. Nekem az Ybl-díj egy nagyon nagy élmény volt, nagyon fiatalon, 39 évesen kaptam meg. Az Ybl-díjat, Pécs belvárosának a műemléki környezetében folytatott munkásságomért, rekonstrukciójáért, köztér felújításokért – akkoriban még a köztér rekonstrukció nem volt egyáltalán egy elfogadott építészeti kategória – és néhány foghíjbeépítésért kaptam. Maga, egy történelmi óváros műemléki szempontú felújítása, az illeszkedésnek az a törvénye, hogy ne ronts, ne árts, hanem azt az ezer-kétezer évet, amit az építészet abban a városban létrehozott, valahogy folytasd. Továbbadd, hozzáadva egy kis pluszt. Szerintem nagyon jó időben jött, még a rendszerváltás előtt volt közvetlen. Éppen akkor, 87-ben váltottam, az állami tervezőirodát otthagytam, „maszek” lettem, ami akkor még eléggé egyedülálló volt. Önbizalmat adott. Megerősített abban, hogy jó úton járok. A munkákat nem emiatt kaptam.

Szt. Mihály Római Katolikus templom / Kékesd
(2009) (fotó Kalmár Lajos)

Forrásház / udapest, Szt. Gellért tér
(2002) (fotó Zsitva Tibor)

Tatabánya Gerecse Kapuja látogatóközpont
(2018) (fotó Dénes György)

A mi életünkben két évtized az, amelyik talán a legszerencsésebbnek mondható. A 80-as évek, amikor a rendszerváltás előtt már lendület volt, s azután a 90-es évek, talán 2005-ig bezárólag, mondjuk 25 év.

Mindenki dolgozott a változásért. Azt nem mertük hinni, hogy az oroszok kimennek az országból, de éreztük, hogy biztos lesz valami változás. Gyakran egy párttitkár meggyőzése elég volt ahhoz, hogy szuverén építészeti alkotásokat hozzunk létre. Ugyanez a kilencvenes években folytatódott, amikor már bátrabbak lettek az emberek, mindenki meg akarta mutatnia a személyiségét. Meg akarta mutatni azt, hogy ő valamit létre tud hozni és ehhez az építész kiváló segítő ember volt. Ez a körülmény elősegítette, hogy szuverén építészeti alkotások jöhessenek létre.

Érdekes módon, amikor volt a Vigadóban kiállításom négy kiemelt épületet említettem – pont négyet, ahogy négy gyermekem van, akikre természetesen büszkébb vagyok mint az épületeimre. Elsőbb egy iker foghíjbeépítést emeltem ki, amely talán az egész építészeti tevékenységemet lemodellezi. Pécs belvárosában, a János utca 8. és 10. számú lakóház, a történeti építészetre volt példa. A második, a természeti környezetbe való beilleszkedésre példa, ez a Duna-Dráva Nemzeti Park fogadó épülete Barcs mellett. A harmadik, a Gellért téri forrásház, aminek érdekes története van. A budapestiek nem tudják, hogy itt a föld alatt, ahol a villamos lefordul a hídról, egy majdnem ugyanilyen kupola van elrejtve, csak hatszögű, amely eredetileg a fürdőház volt. Amikor a hidat megépítették, 14 méterre megemelkedett a terepszint, ezért a kupolaház ott van most

a föld alatt. Hát ezt kihoztam, mert Budapestnek mi az egyik legfontosabb jellemzője? A fürdő, a fürdők, a termálvíz. Ez a hely itt Budapest köldökcsakrája, ahol a föld alól feltörő energia a felszínre kerül, és ezt az energiát érzékelteti ez az épület. A negyedik épület pedig egy templom, egy római katolikus templom egy kicsi kis baranyai faluban, Kékesden.

Véleménye szerint fontos, hogy mindenki ismerje Yblt? Az Ybl Egyesület Ybl születésnapjára mit tesz ennek érdekében?

Az Ybl Egyesület immár 28 éve, folyamatosan napirenden tartja és örködik Ybl emlékezetének az életben maradásán, teljes életművének bemutatásával a közművelődést szolgálva. Ezért nagyon fontos maga az egyesület. És itt bizony azt kell, hogy mondjam, hogy ez Júliának köszönhető, aki kitalálja, szervezi, rendezi az eseményeket, összefog minket, Ybl-díjas építészeket és népszerűsíti a munkánkat. És hát az egészségét nem kímélve, de hál' Istennek nagyon jó lendülettel, ezt mind a mai napig folytatja, és reméljük, hogy még a továbbiakban is ezt fogja tenni. Kitaposta a lehetőségét annak, hogy ma talán a legrangosabb körülmények között és személyek által zajlik az Ybl-díj átadása, hogy ez Ybl fő alkotása, az Operaházban történhet. Azért nagyon fontos ez, mert ezáltal talán jobban tudják az emberek, hogy az építész ennyire fontos alkotóeleme a társadalomnak.

az interjú helyszíne Budapesten a Szent Gellért tér

Dévényi Tamás DLA

Ybl Miklós-, Prima, Pro Architectura, Molnár Farkas-díjas építész, Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ön érintett Ybl két művének rekonstrukciójában, mi az a tanulság, amit Ybltől le lehet vonni, mi az ő nagyszerűsége?

A legfontosabb kérdés az, hogy 2022 -ben van-e bármi közünk Ybl Miklóshoz? Úgy gondolom, hogy a nagy építészek, akiknek a neve fennmaradt az építészettörténetben, azok biztosan rászolgáltak erre, tehát ez nem lehet kérdés, de hogy mivel, az már egy izgalmasabb dolog. A legnagyobb számban épült épületek, a lakóházak tervezői általában ismeretlenek, tehát amikor egy építész neve fennmarad a korábbi időkből, mindig az elit építészéről beszélünk. És hát Ybl is az elit építész volt. Olcsó, kicsi házait nem ismerjük, a megbízói a módos emberek voltak. Szóval az egyik, máig érvényes dolog az, hogy megfelelő megbízókat kell találnunk, és az is elég fontos, hogy legyen tehetséges az ember. Yblről ezt elmondhatjuk, ezt az elmúlt időszak fényesen bizonyította. Nagyon tehetséges építész volt és nagyon ügyes gazdasági szakember is, vagyis el is tudta adni a portékáját. Ez már nagyon megosztja a tehetséges embereket. Nagyon sokan erre képtelenek, vagy éppen abszolút alkalmatlannak, így hiába voltak ugyanolyan tehetségesek, mint mások, ez a tényező hátrébb sorolja őket a közismertségi ranglistán. Vagyis, ha valamit Ybltől megtanulhatunk, az az, hogy felismerni a saját tehetségünket és élni a tehetség lehetőségeivel, az hatásos dolog. Maga az építészete 2022 táján nyilván szó szerint nem aktuális, 2022-nek nincs köze ahhoz a historizmushoz, illetve nem kéne, hogy köze legyen.

Az a fajta építészet, amit ő művelt, nehezen megközelíthető a mi korunkból, nemcsak stílárius szempontból, hanem mert egy egészen más társadalmi közegben jött létre. Egészen más élet eszmények voltak akkoriban. Csak hogy egy példát mondjak abból az időből: amikor egy figurális alkotás megjelent valahol, az általában tele volt allegorikus áttételekkel. Olyan dolgokról mesélt, ami egy művelt vagy egy közepesen művelt ember számára evidencia volt. Ebben – a mai világból visszanezve – vannak banális dolgok is, hogy mondjuk, a Várkert Bazár bejáratát oroszlánokkal kell védeni. Más módon is érzékelhető a viszonyuk például egy beruházáshoz. Ybl tervezhetett a királynak, a Várbazárt. Nagyon megmaradt bennem Yblnek az a kifakadása, hogy végre egy királynak tervezhetek és mégis hamisítanom kell. Merthogy nincs elég pénz ahhoz, hogy csak kőből építsek, és akkor mondjuk román cementet kellett használni, hogy kőutánszat jöjjön létre.

Ahogy mondtam, maga a historizmus vagy éppen a romantika, az ma már nem releváns. De például az igen, hogy ő megélte a stílusváltást, megélte azt, hogy az általam rendkívül kreatívnak tartott romantikát egy sokkal kevésbé kreatív, inkább úgy fogalmaznék, hogy a kreativitás más fajtájára érzékeny stílust követte. A romantikus Ybl létrehozta a korszak legfantasztikusabb egyházi épületét Fóton, a historizmusban pedig létrejönnek ugyanilyen minőségű dolgok, például a Várműház vagy a Rácz fürdő. Hogy ezt ő így meg tudta tenni, ez egy nagyszerű dolog, sokat tanulhatunk tőle. Hány olyan építész van, akire azt mondhatjuk, hogy „úgy maradt”, hogy valamit megtanult, azután élete végéig azt viszi tovább. Szóval, azt is mondhatnánk, hogy ez egy korai példája az élethossziglan való tanulásnak, ahogy Ybl megoldotta ezt a divatváltást.

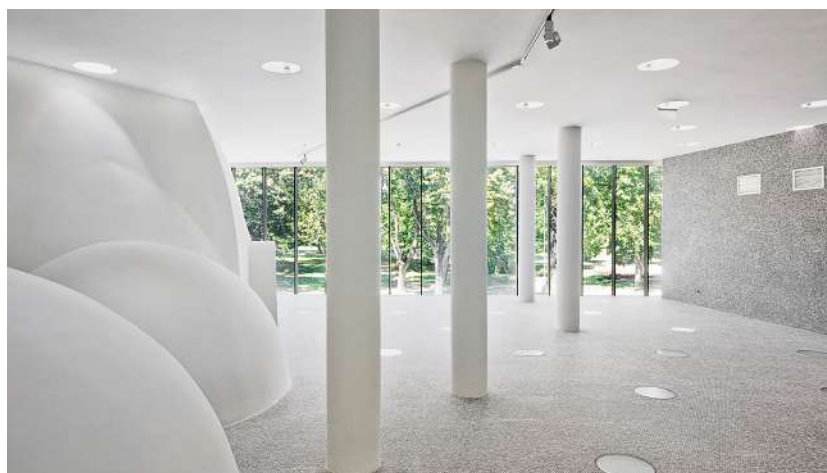
Rácz Fűrdő / Budapest (fotó: Bulynovszky Tamás)

Rácz Fűrdő / Budapest (fotó: Szentiványi János)

Rácz Fűrdő / Budapest (fotó: Szentiványi János)

Rácz Fűrdő / Budapest (fotó: Bulynovszky Tamás)

Az Ybl-díját hogy élte meg?

Amikor Ybl-díj várományos lettem, mert hát az ember megtudja, hogy jelölték, az rendkívül nagy öröm volt. Nagyon- nagyon megtisztelőnek tartottam, hiszen az egyedüli, igazán fontos építészeti díjról van, amit a hatalom ad, csak az építészek számára. Nagyon lényeges az, hogy a mindenkori hatalom hogyan vélekedik az építészeiről. Nagyon jó, hogy Ybl-ről nevezték el a díjat, hiszen Yblnek pontosan ez az attitűdje, hogy ő nyitott volt, hogy ő változásra kész volt. Az ő életmintája lett az, amit a díjazott egy picit magáénak érezhet. Máig úgy gondolom – noha egyre inkább politikai díj lett belőle, a szakma támogató szerepe sajnos eléggé kiszorult –, hogy az Ybl-díj egy rendkívül fontos díj, hiszen az egyetlen.

Miért fontos megőrizni Ybl emlékét, helyes-e úgy, ahogy az Ybl Egyesület az Ybl-díjasokat összehozza?

Az, hogy az emlékezetünkben mit őrzünk meg, az voltaképpen rajtunk áll. Ez független mindentől, gazdagságtól, hatalomtól, társadalmi pozíciótól, mindentől. Ránk van bízva, hogy a múltat hogyan kezeljük. Ha valaki, akkor Ybl Miklós biztos, hogy az építész szakma számára meghatározó, de én úgy gondolom, hogy ezen felül is van jelentősége. Az, hogy létezik az Ybl Egyesület, az egy csoda, merthogy majdhogynem egy emberen múlik az, hogy működik ez az egyesület. Igazából a szakma nem tesz bele annyit ebbe az Ybl hagyományápolásba, mint amennyit beletehetne. Mindig van valami jó érv – számomra is egyébként –, hogy miért kell éppen mást csinálni, szóval nem vonom ki magamat azok közül az építészek közül, akik nem tesznek eleget az Ybl hagyaték őrzéséért. Ha visszatekintünk egy évtizedre vagy kettőre, vagy ötre, akkor nagyon látszik, hogy mi is volt ennek az időszaknak a véleménye a saját építészeti múltjáról. Ilyen szempontból az Ybl Egyesület talán az egyedüli, amelyik felmutatható, hogy igen, volt egy civil szervezet, amelyik megpróbált sokat tenni Yblért. Például az, hogy a Rácz fürdőn is van egy emléktábla – s még számos épületen – ez csak az Ybl Egyesületnek köszönhető. Tehát úgy gondolom, hogy egyrészt elévülhetetlen érdemei vannak, másrészt pedig egy olyan minta, aminek egyrészt a fennmaradása nagyon fontos, másrészt a minta szerepe is, például ahogy a néhai Nagy Bálint létrehozta a Molnár Farkas-díjat, hogy azok az építészek, akik fontosak a számunkra, éljenek tovább valamilyen formában.

az interjú helyszíne Ybl műemléke, a Rácz fürdő

Kilitő / Nagykálló (1989)

Fogadóépület / Nagykálló (1989)

Ekler Dezső DLA

Piranesi-, Palladio-, Ybl- és Prima-díjas építész,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Önnek van valamilyen kapcsolata Ybl Miklóssal?

Különösen bensőséges a kapcsolatom Ybllel. Az ikervári Batthyány kastéllyal volt dolgom még régebben, az egésznek a felújítása, tervezése volt a feladatom. Hosszasan dolgoztunk rajta, aztán valaki más csinálta meg végül, át is adtam neki a terveinket. A kastély Yblnek fiatalkori munkája. Megépült, gyönyörű lett, egész olyan, ahogy ő akarta. Talán azért, mert Batthyányi is fiatal volt, Európát látott, okos, igényes és talpraesett ember, a mi első mártír miniszterelnökünk. Két fiatalember, tehetségesek és műveltek, világlátottak. Ybl párszor már megfordult akkor Olaszországban. Szóval Ybl eredendően Palladio rajongó volt. Imádta a munkáit, ahogy illik. A kastély-tervéből értettem meg, hogyan kell Palladio munkáiba szerelmesnek lenni.

Jómagam, mikor ezt a szakmát kezdtem gyakorolni, Aldo Rossi munkáiba voltam szerelmes, és persze, ahogy kell, majd minden házát megnéztem Olaszországban. Tudom tehát, hogy ez a fajta ragályos betegség hogyan terjed. Az ikervári kastély igazi Palladio ház. És az hogy Vas megyébe (mivel én szombathelyi gyerek vagyok), hogy kerül egy Palladio épület, és abból hogyan bontakozik ki az Ybl építészete, bizony izgalmas kérdés, amiből intim és finom gondolati ív tud kibontakozni. Ennyi közöm van Ybl munkásságához.

Mikor kapta meg az Ybl Miklós –díjat, mit jelentett akkor ez Ön számára?

Az Ybl-díjat 1994-ben, 40 évesen, viszonylag fiatalon kaptam. Egy magfajta fiatal építésznek annyit jelentett ez akkor, hogy úgymond ember-számba vettek, vagyis hogy bekerültem a céhbe. Korrektek voltak a 94-es adományozók, mert nem sokkal előtte kaptam a Piranesi-díjat (1989) és a Palladio-díjat (1991). A Piranból származó Piranesi-ről elnevezett díjat Piran városában, az akkori Jugoszláviában, valójában Szlovéniában, ugyanarra a munkára kaptam mindkettőt, amire az Ybl-díjat is, a Nagykálló-Harangodi Népművészeti tábor épület-együttesére, a fából ácsolt makoveczes épületekre.

Azért hangsúlyozom, hogy jugoszláv díj volt, mert az enyém az utolsó jugoszláv Piranesi-díj. Egy nagy csőtokban küldték, gyönyörű merített papíron írott oklevéllel. Azóta már szlovén a díj, máig is a szlovénok első számú nemzetközi díja. A Palladio-díjat 1991-ben Vicenzában a Teatro Olimpico színpadán kellett átvenni, oda fölmenni eleve kiváltság volt. A nemzetközi díj átadását az olasz tévé közvetítette. David Chipperfield is kapott belőle. Büszke vagyok ezekre, mert különleges díjak, hasonlóak az Ybl-díjhoz, amennyiben felérnek egyfajta szakmai beavatással, habár nemzetközi téren.

Megosztaná a véleményét az Ybl születésnapokról, a formálódó Ybl Klubról?

Az Ybl Egyesület ténykedése, az Ybl születésnapok ünneplése, egyáltalán az Ybl Klub, mint csoport, aki fölesküszik bizonyos célokra, nos, ez csak hasznos lehet és üdvözlendő. Ybl Miklós munkásságának hagyományát ilyen formába érdemes fönn tartani, el tudom fogadni. Ez egy jó koncepció.

az interjú helyszíne a Kecske utcai irodaház

Fejérdy Péter DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas építész,
a BME Építésmérnöki Kar Középülettervezési Tanszék
egyetemi docense

A mai világban mi az, ami Yblből maradandó, örök?

Ybllel a Tudományos Akadémia székháza kapcsán volt közvetlenül dolgom, amikor programtervet készítettünk arra, hogy a Stüler-féle székház és az Ybl-féle akadémiai bérház hogyan kapcsolható össze. Elálmélkodtunk a Stüler-házon, az anyagi és szerkezeti minőségein, amely építésében Ybl tevékenyen részt vett, mint építésvezető. És elálmélkodtunk a bérházon is, ami meg nagyon sok mindenben üzent a mai kornak. Ugye annak a teljes belső részét már kidobták a kukába, csak a fölépcsőház maradt meg. Ott a történet, amennyire én ráláttam, az volt, hogy anyagi megfontolásból Yblre rákényszerítettek egy olyan programot, ami plusz egy szintet eredményezett a bérházban, így a Stüler-féle ház és az Ybl-ház szintjei nem találkoztak. Emiatt az összeköttetés jelenlegi állapotában nagyon tekervényes, az általunk javasolt megoldásban nagyot kellett tornászni ahhoz, hogy minőségi építészeti kapcsolat jöhessen létre. Számomra az egyik fontos felismerés az volt, hogy a jó építész mellé jó programalkotó is kell, hiszen Yblt is bele tudták húzni a zsákutcába annak idején. A másik felismerés, hogy ugyanez az anyagi minőségben is megnyilvánult: ha silány anyagokból építettek házat, abból ma már alig van meg valami. Ez elég lényeges üzenet számomra: ahol maradandó értékeket képviselő épületbe botlunk, ott nemcsak az építész tehetsége, hanem az építtetői akarat, a rááldozott közösségi energia, a mindennek feletti anyagi áldozatvállalás tudott csak együtt maradandót létrehozni.

Mikor kapta és milyen emlékek fűződnek az Ybl-díjához?

Fejérdy Péter: 2011-ben kaptam. Természetesen nagyon nagy megtiszteltetés Ybl-díjban részesülni, nem is gondoltam, hogy nekem ez járna. Emlékszem az átadásra, ott tudtam meg, hogy abban az évben történt meg először, hogy nem a rendvédelmi dolgozókkal együtt, a BM székházban történt az átadás, hanem végre egy külön ünnepség volt. Feltételezem, ez nagy, minőségi váltás volt, én már ebbe az új helyzetbe kerültem, amit természetesnek vettem, hiszen így van rendjén.

Egy építésznek a pályáján az Ybl-díj jelent-e valami fordulót?

Erre egy anekdotával reagálnék. Pár évvel később egyik éjszaka mentem haza az egyetemről. Felszállt a villamosra Wesselényi-Garay Andor, aki azonnal az alábbi kérdés tette fel: „Te, Péter, amióta a díjat megkaptad, azóta nem csináltál semmit? Ez tipikus magyar Ybl-díjas történet...”. Aztán leszálltam és azon gondolkodtam, hogy attól még, hogy az ember nem publikál folyamatosan, meg nem próbál a szakmai közbeszéd címlapján szerepelni, attól még nem biztos, hogy nem csinál semmit. De azért azon is elgondolkodtam, hogy vajon az Ybl-díj kötelez-e annál többre, mint amit vállalog...

Hogy látja az Ybl Egyesület rendezte Ybl születésnapokat a mostani építészeti közéletben?

Egy hasonlatot tudok mondani, hogy ami jó, megsegíti a jó életünk működését, olyan, mint a levegő meg a légzés, hogy szinte észre se vesszük. Amikor nincs, akkor érezzük a hiányát. Azt hiszem, az Ybl Egyesület tevékenységére az előző állítás igaz, mert az építészet ügyét, a társadalmi elfogadottságát, jelentőségét minden ilyen törekvés nagymértékben segíti.

az interjú helyszíne a BME Építésmérnöki Kar Középülettervezési Tanszéke

Fekete Antal DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas építész

Mit üzen Ybl több mint száz év távlatából egy mai építésznek?

Ybl-ről nekem mindig két dolog jut eszembe: a legmagasabb szintű minőség és elegancia, bármilyen léptékű vagy műfajú munkáról legyen is szó. Ugyan olyan gondossággal tervezett lovardát, kis villaépületet, kastélyt vagy bérházat, mint magát az Operaházat. A másik fontos üzenet számomra, hogy minden épületében igyekezett belső térélményt is nyújtani, legyen az akár az Operaház előcsarnoka, vagy csak egy kisebb villaépület üveg felülvilágítóval ellátott lépcsőháza. A szándék mindig egyértelműen tetten érhető. Azt is fontos kiemelni, hogy noha a kor elvárásai szerint általában valamilyen „stílusban” tervezett, mindig a kor műszaki tudása szerinti legkorszerűbb szerkezeteket alkalmazta, illetve volt bátorsága kísérletezni is..

Mit jelentett az Ybl-díj Önnek, esetleg van valami személyes emlénye is?

Egyáltalán nem reméltem, hogy valaha is Ybl-díjas leszek. Úgy gondoltam, hogy nem érdemlem meg. Ha kaptam, akkor azért kaptam, mert a József [Finta József h.c. DLA építész- szerk.] már nem kaphatott többet. Szóval, hogy helyette kaptam.

A személyes élmény az sajnos egy kicsit szomorú. Az átadó ünnepség meghívójában az szerepelt hogy csak egyetlen hozzátartozó jöhet el az átadóra, így nyilvánvalóan a feleségem volt jelen. A szüleimet nem mertem elhívni. Ezt azóta is bánom. Nekik szerintem százszor akkora öröm lett volna részt venni az eseményen, mint akár nekem. Hiszen végig támogattak mindenben addigi életem során, vállalták az egyetemi képzésem, pályakezdésem terheit, és igazán büszkéek lettek volna rám. Ma már sajnos egyikük sem él.

Promenade Gardens Irodaház

Servita Square Building

Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeiről, ahol az Ybl-díjasokat is összehívja, köszönti a találkozókön?

Azon túl, hogy természetesen nagyon jó érzés az Ybl Egyesület szép Díszoklevelének átvétele egy nagyvonalúan, elegánsan megszervezett eseményen, az igazi élmény a régi évfolyamtársakkal, építész kollégákkal való találkozás, beszélgetés. Elég szűk szakma vagyunk, majd mindenki ismer mindenkit - legalábbis az idősebbek - ha máshogy nem, egymás munkáit ismerjük, figyelemmel kísérjük. De egy jó beszélgetésre nagyon ritkán adódik alkalom, s ezek a találkozások ezt adják.

az interjú helyszíne a Finta és Társai Építész Stúdió

Ózike Utca (fotó: Polgár Attila)

Fülek pincészet (fotó: Erhardt Gyula)

Félix Zsolt DLA

Ybl Miklós-, Budapest építészeti Nívó-díjas építész

Fontos-e Ybl egy mai fiatal építésznek?

Ybl nagyon jó minta a tisztességes munka erejére és fontosságára egy mai fiatal építész számára. Én azt gondolom, hogy ez egy követendő példa, hogy valaki ennyire komolyan vette a hivatását, az épületei mind ezt tükrözik is. Szinte kivétel nélkül mindegyik épülete magas minőségben készült el. Szerintem ez egy olyan példa, ami tiszteletet érdemel.

Mikor kapta meg az Ybl-díjat, milyen személyes élménye van, a pályáját segíti-e?

Az Ybl-díjat 2020-ban kaptam 45 éves koromban, amit nagyon nagy megtiszteltetésként éltem meg. Különösen nagy élmény volt számomra az Ybl-díj adományozásának méltatása, miszerint a díjat a példamutató építészeti alkotó munkásságomért, emblemikus, tiszta szerkesztésű, kimagasló színvonalon megvalósult épületek létrehozásért kaptam. Az, hogy viszonylag fiatalon megkaphattam az Ybl-díjat, mindenképp elismerő megtiszteltetés számomra, de nem gondolom, hogy ez felhatalmazás lenne az elbizakodásra. A díj és az elismerés megtartása is erősít abban, hogy az építészetet, melyet hivatásként élek meg, továbbra is lelkiismeretesen és kellő elmélyüléssel folytassam, úgy, hogy a tervezett és megépült épületeim azok használóit és a közösség épülését szolgálhassák.

Fontos hagyományt úgy ápolni, amilyen az Ybl Egyesület Ybl születésnap hagyománya ?

Szerintem fantasztikus dolog, amit Júlia csinál, ahogy az Ybl Egyesület összetartja, évről évre gondját viseli az építészeknek és megszervezi a rendezvényeket.

Szent Margit Gimnázium / Budapest (fotó: Kenéz Gergely)

Fontos a hagyományok ápolása az életünkben, ahogyan a hagyományokhoz való visszanyúlás, azok mai nyelven való megszólaltatása az építészetben is alapvető kérdés számomra. A hagyományok életre hívásának mikéntjén és annak mai kifejezőmódján nagy hangsúly van, ez az, amit az építészeti munkáimban is keresek. Ha elfelejtjük a történelmünket, vagy elfelejtjük azt, hogy honnan jövünk, hogy honnan indultunk, akkor nehéz megkapaszkodni a jövőben. Amit már az elődeink letettek, ahhoz viszonyulunk, az nekünk egy nagy segítség és támpont. Fontos a tradíció és fontos a megújulás.

az interjú helyszíne a 2022. április 9-i XXI. Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepe rendezvény helyszíne az Ybl Egyesület székhelyén

dr. habil. Ferencz Marcell DLA

Ybl Miklós -, Pro Architectura díjas építész
International Property Awards
„European Best Public Building” és
a „World's Best Architectur” – Néprajzi Múzeum
Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar
egyetemi tanára, Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja

Mit gondol egy mai építész Ybl Miklósról?

Számomra követendő példa élete, művei és gondolkodásmódja. Olyan korszakot félmjelez munkássága, amikor azt gondolom a szakma fénykorát élte túlzások nélkül. Az épületek kívül belül egy megtestesült egésről tanúskodnak.

Építészeti aranykornak is nevezhetnénk Ybl korát.

Mit jelentett Önnek az Ybl-díj átvétele?

Az Ybl-díj mindenki életében egy mérföldkő. Egy olyan szakmai elismerés, mely utána minden alkotót fokozottan kötelez a magas minőség megtartására élete során. Mintha Ybl a díjon keresztül maga üzenne: Még egyszerűbben még tökéletesebben!

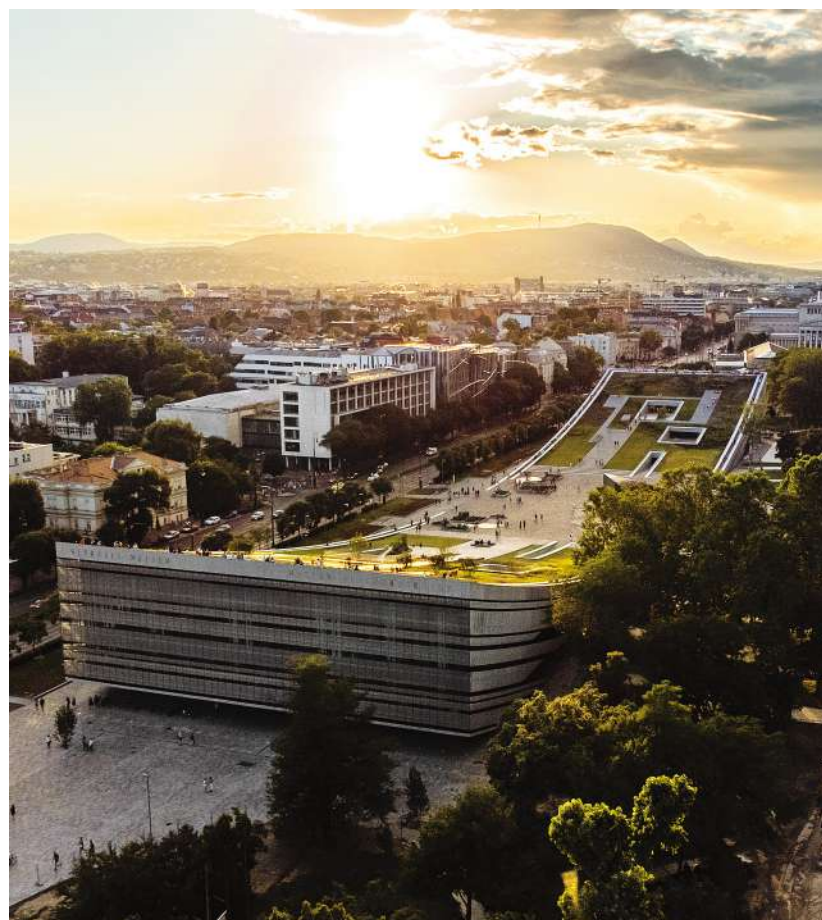
Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnapi rendezvényeiről?

Az Ybl Klub Szmodits Júlia életre hívó személyével számomra egy egész. A Klub eseményeit életre hívó küldetéstudattal rendelkező Ybl Egyesület országosan is példaértékű. Megtartása és az építészeti aranykor tovább örökítése közös kötelességünk.

az „interjú” - írásban megadott válaszok

2018-2023 Nemzeti Atlétikai Központ, Budapest

2022 Új Néprajzi Múzeum, Budapest

Hönich Richárd DLA

Ybl Miklós –, kétszeres Pro Architectura – díjas építész

Mit gondol egy mai építész Ybl Miklósról?

Építészhallgatóként Ybl-re egy tőlem távolálló építészeti világ mestereként gondoltam. Aztán rácsodálkoztam a fóti templomra. A 90-es években az elhagyatott Károlyi utcai sarokházat (volt Első Pesti Hazai Takarékpénztár) elkezdték belakni az alternatív művészek és diákok, mint később az üres ipari épületeket. Lenyűgöző volt a kreatív élet és a romos polgári miliő együttélése, közelebb hozta hozzám Ybl-t, mint a felújított paloták csillogása.

Mit jelentett Önnek az Ybl-díj átvétele?

A díj óriási megerősítés az út további részéhez, bár az életműdíj-elnevezés zavarba ejtő: ezt hogyan lehetne kiérdemelni egy szakmai pálya közepén...

Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeiről?

Az évenkénti rendezvények fontosságát az adja, hogy szellemileg és fizikailag is összekapcsolja azokat az építészeket, akiknek az építészeti ugyanolyan életbevágó dolog, mint a névadónak volt anno.

az „interjú” - írásban megadott válaszok

Népliget Center / Budapest (Fotó: Bujnovszky Tamás)

Kodály Központ (fotó: Bujnovszky Tamás)

Családi ház / Sopron, Lővérek (fotó: Erhardt Gyula)

dr. Finta József h.c. DLA

Állami, Steindl-, Prima Primmissima, Kossuth- és kétszeres Ybl Miklós-díjas építész, Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, A Nemzet Művésze

Ön kétszeres Ybl-díjas, a hatvanas-hetvenes években mit jelentett az Ybl-díj?

Az Ybl-díj az egyetlen olyan díj, ami igazán az építőművészetet szolgálja, akkor is, most is. 1965-ben a dunaújvárosi garzonházért kaptam. Az azért volt fontos, mert elsőt kaptam és gyakorlatilag az első házamra. A másikat /1975 – szerk./ már a szállodákért, a Duna szálló, Intercontinental, majd Meriott és a Volga, azt aztán lebontották. Az Ybl-díj lényege, hogy a mesterségbeli tudást csodálja. Ha valakit megkérdeznék ma Magyarországon, ki a legnagyobb magyar építész, biztos Yblt mondja és azt hiszem, hogy igaza is van. Az alkotásai egészen különlegesek, hiszen végül is ő a romantikával kezdte, a főt templom, meg az Unger-ház a példa erre, azután volt egy olasz útja, s ott beleszeretett a reneszánszba. Attól kezdve a házai mind az eklektika, az olasz reneszánsz szellemében épültek, a nagyon szép Várház, az Ybl bazár, számos kastélya, de elsősorban az Operaház és a Bazilika. Ybl házai tényleg gyönyörű részletekkel rendelkeznek, és egyben az egész ház együtt is képviseli Yblt és a korszakot. Mindig

Bank Center / Budapest (1995)

el szoktam mondani, tulajdonképpen 1848-ban kellett volna születni, és valahol Ybllel, Hauszmannel, Pollackkal, Alpárral és a többiekkel versenyezni, aztán Trianonnál meghalni, mert ugye erdélyi vagyok. De hát nem ebben a korszakban élünk.

A hatalmas életművében melyik épületei a kedvesek Önnek, van-e olyan épülete, amiben szellemi módon Ybl hatása érvényesül?

Hatvan évig dolgoztam, az egyik legkedvesebb házam az a Bajcsy-Zsilinszky út – József utca sarkán lévő épület, amire sokan mondják, hogy posztmodern ház. Egyszerűen arra gondoltam, hogy a Bazilika kupolájának messziről, a Deák tér felől is nagyon kell látszani. Budapest akkori főépítésze, egyébként kitűnő építész, megkérdezte tőlem, miért van ez a luk a ház közepén? Hát abba ült bele a Bazilika kupolája. A Taverna is kedves nekem, ami szintén dühöngő posztmodern, hiszen a Váci utcában egy ilyen úgynevezett hipermodern épület feltűnést keltett. A Kempinski

Hotel Corvinus Kempinski / Budapest (1992)

BRFK - BRFK központ / Budapest (1997)

szállodáért is megkaptam a kritikát bőven. A Deák Ferenc utca, az Erzsébet tértől az egész belvárosi miliő arra készítetett, hogy ne csak egy csupa üveg, acél ház legyen. Ilyen házam a rendőrség is, amit szintén szeretek, valahol a formáival is próbál több lenni, mint egy mai modern kocka.

Ybl szellemi és tárgyi hagyatékát az Ybl Egyesület 1995. évi alapítása óta gondozza, az év ugyanaz, mint amióta az egykori Finta Stúdió, a mai Finta és Társai Építész Stúdió céggént jegyzett, mi erről a véleménye?

Egy olyan korszakban élünk, amiben az ilyen díjak, mint az Ybl-díj és maga az Ybl Egyesület működése nagyon sokat számít. Hiszen – nem tudom másképp kifejezni magam – maga a korszak is meg van buggyanva, politikai, kulturális, vallási, minden szempontból, Amerika és Európa és az egész világ. Az építészet is meg van buggyanva, azaz nem tudja, mit akar. A digitális építészet még nem nőtte ki magát igazán. Még nem lett része az építészetnek annyira, mint kellene. De már a megrendelői kör sem

igazán foglalkozik az építészettel, mint művészettel. Lehet, hogy eljön egy olyan kor, amikor az építész az üvegből és acélból is gyönyörű házakat teremt. Jelen pillanatban én, mint építész mondhatom, a gyönyörűség egyelőre elmaradt. Ebben a világban az ilyen egyesület, mint az Ybl Egyesület nagyon sokat jelent. Közösséget teremt, ami túllép ezen a furcsa koron és összehoz bennünket építészeket. Az Ybl Egyesület munkája fontos, Ybl örökségének megőrzése, közkinccsé tétele lényegi a minősége miatt. Azért, hogy így az a korábbi, önmagában is nagyon izgalmas kor, a 67-es kiegyezés utáni világ, ami Magyarország hirtelen robbanásszerű emelkedését jelentette iparban, kultúrában, oktatásban, mindenben, építészetben is, az eklektika is megőrződik. Maga ez a kor csinálta a mai Budapestet. Még mi, jelenbéli építészek sem tudtuk elrontani teljesen.

az interjú helyszíne a Finta és Társai Építész Stúdió

Debreceeni Élettudományi Központ / Debrecen (2000-2005) (fotó: Szántó Tamás)

Pesti Piarista Központ (2008-2011) (fotó: Szántó Tamás)

Golda János DLA

Ybl Miklós-, Prima-, Philip Rotthier -, Saint-Gobain Trófea-, Pro Architectura – díjas építész

A Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja

Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Majd 210 éve született Ybl, most, ma mit mond Önnek?

Annak ellenére, hogy Ybl Miklós személye kicsit eltávolodott már tőlünk, mert annyi minden történt az elmúlt másfél évszázadban, munkássága mégis etalon maradt. A régi nagy európai és magyar építészet egyik utolsó nagy alkotója volt a 19. században.

A róla elnevezett díj kapcsolatot teremt a klasszikus kultúra és a modernitás, a kortárs világ között. Ybl még a nagyon zárt építőmesteri céhes világból indult. Ezek a mesterek a házakat nemcsak elképzelték, megrajzolták, hanem anyagi felelősséggel meg is építették. Ma ennél sokkal áttételesebb, bonyolultabb a helyzet, hálózatos világban élünk. A tervezési megbízásokban, a tervezésben sok ember vesz részt, mégis a szellemiség a döntő, mint Yblnél. Úgyhogy szellemi kapcsolatban vagyunk vele.

Mikor, milyen alkotásokra nyerte el az Ybl Miklós – díjat?

23 évvel ezelőtt, 2000-ben kaptam az Ybl-díjat. Akkor készült el első jelentős munkám, a szegedi piarista gimnázium és templom együttese. Olyan klasszikus építészeti nyelvet kerestünk akkoriban kollégámmal, Madzin Attilával, amely összetettségével és komplexitásával képes nyitni a jövő felé. Nagyon sokat jelentett akkor az elismerés.

Tulajdonképpen belépő volt egy olyan térbe, ahol az építészek figyelik, számon tartják és értékelik egymás szakmai tevékenységét és fontos a minőség elismerése.

Azt szokták mondani, hogy a díjakat nem kapják, hanem adják. Hogy kik és kiknek, az bonyolult kérdés, sok mindentől függ. Az Ybl-díjat 70 évvel ezelőtt, az ötvenes évek elején alapították az akkori politikai elvárásoknak megfelelően, de minőségét kezdettől az építész szakma határozta meg és egyértelműen az építészeti alkotás és életmű legfontosabb elismerése lett. Hogy évente hányan és mire kapják, az más kérdés, a mindenkori külső és belső erőviszonyok, helyzetek, életpályák, szakmai előmenetek függvénye. Az lenne az ideális, ha kizárólag szoros szakmai szempontok döntenének.

Mi a véleménye a Mestert ünneplő Ybl egyesületi rendezvényekről?

Mivel az Ybl-díj az építészek legfontosabb elismerése, ez önmagában fölértékel minden Ybl-höz kapcsolódó, értékalapú közösségi tevékenységet, legyen az klub, egyesület vagy program, így az Ybl Egyesületi eseményeit vagy klubéletét is.

az interjú helyszíne a M-Teampannon Építészmérnöki irod

Guczogi György DLA

Ybl Miklós-díjas építész, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit jelent Önnek az Ybl-díj?

Annak idején, amikor én elvégeztem az egyetemet, azonnal a Finta műterembe kerültem, a Lakótervbe. Pár év után, amikor már egy kicsit megbátorodtam, az ember már kacérkodott azzal, hogy esetleg bekerülhet a Mesteriskolára és egy idő után az is felöttlött, hogy valamikor egyszer jó lenne esetleg az Ybl-díjat is megpályázni. Az Ybl-díj a magyarországi építészek számára a legnagyobb, még reálisan elérhető kitüntetés, sok építésznek valahol a tudatalatti vágyálma ez.

Van-e valami kapcsolata Ybl szellemi örökségével?

Két dolog jut eszembe: a funkcionalizmus és a korszerűség. Egy Finta iskolán nevelkedett generáció vagyunk, tehát alapvetően funkcionalisták. Nagyon értékeljük azokat az építészeket, így Ybl Miklóst is, akiknek az épületei amellet, hogy szépek és környezetbe illők, nagyon jól működnek. Mi az egyetemen azt tanultuk, hogy mindig a legkorszerűbb épületet kell tervezni. Hofer tanár úr mondta, hogy mire az az épület megépül, addigra úgyis túlhalad rajta a kor technikája, tehát amikor tervezzük, akkor a legújabbat kell beletenni. Ez Ybl-nél is megvalósult, olyan technikákat, gépészeteket, szellőzési módokat keresett, talált, ami abban a korban egyedülálló volt, legjobb példa erre az Operaház.

Kútyimnistrum Nagy Imre téri épületei
Budapest 82004 (FOTÓ: Häider Andrea)

Akadémia Bank Center / Budapest
(2000) (FOTÓ: Häider Andrea)

Szalézi Oratórium és Tartományfőnökség / Budapest (2022) (fotó: Walton Eszter)

Ybl szellemiségének folyamatos éltetésére, az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeire szükség van-e?

Szerintem nagyon-nagyon fontos. Mi annak idején az Építőművész Szövetség székházában kaptuk meg a díjat. Sokunkat zavart, hogy a többi művész a Parlamentben veheti át az elismeréseket. Most Ybl Operaháza a helyszín, ami az Ybl Egyesület érdeme is. Nagyszerű dolog, hogy ez az előrelépés megtörtént, hogy a Mester egyik legszebb, legpatinásabb épületében vehetik át az ország legjobb építészei az Ybl-díjat.

A díj terem-e közösséget az építész társadalmon belül?

Aki megkapta az Ybl-díjat, azt valami láthatatlan pókháló szövi össze a többiekkel, de a közösségteremtéshez elengedhetetlen az Ybl Egyesület tevékenysége. Nagyszerű ötlet, hogy mindig az évfordulós alkalmakkor összehozza ezeket az embereket és más építészeket, hogy egy kicsit többet tudjanak egymásról, egyáltalán együtt legyenek, beszélgethessenek, mert az építészet hiába közösségi szakma, nagyon individuális is lehet. Ezért is tartom fontosnak, hogy bálók, konferenciák és egyéb rendezvények keretében láthassuk és meghallgathassuk egymást.

az interjú helyszíne a Finta és Társai Építész Stúdió

Hegedűs Péter DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura, Europa Nostra díjas építész,
az Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Önnek milyen élménye fűződik az Ybl-díjhoz, hogy befolyásolta a pályáját?

86-ban Csomay Zsófiával kaptuk meg a díjat a békéscsabai megyei könyvtár tervezéséért. Ezt a munkát egy tervpályázaton nyertük még 78-ban, egészen fiatalon. A békéscsabai könyvtár igazgatója, Lipták Pál Kossuth-díjas, autodidakta könyvtáros és festőművész, egy nagyszerű ember volt. Ő volt az első Magyarországon, aki szabadpolcos könyvtárat csinált, zenei részleggel. Elvitte a tervünket azzal, hogy két hét múlva vár minket Békéscsabán. Bizalmatlan volt, mert fiatalok voltunk. Lementünk, ott ült egy hatalmas halom építészeti folyóirat közepén, közölte, ezekben az egész világból az utóbbi tíz évben publikált könyvtár megvan. Elájultunk, hogy a békéscsabai könyvtárnak ilyen építészeti gyűjteménye van. Átnézett mindent, mostantól kezdve kiáll a tervünkért és küzd a megvalósításáért. Így is történt, nagyon hosszú ideig tartott, többször körülélné az Egenylítőt, ahányszor Békéscsabára vonatoztunk, közben barátságot kötöttünk Palival, és tényleg mindent megtett. Ez a jó élményem fűződik az Ybl-díjhoz, aminek a folyománya volt számos újabb könyvtár megbízás – ennyire segítette a díj a továbbiakat. Szakítva azzal a felfogással, hogy a könyvtár a könyv temploma és az olvasó a könyvtáros természetes el-

lensége, mert tönkreteszi a könyvet, talán egy kicsit megelőztük az adott kor könyvtár-építészeti felfogását. Új irányt vettünk, azt mondtuk, egy csalogató, csábító, részvételre invitáló könyvtárat kell tervezni, egy utcás könyvtárat, ami közösségi tereket is tartalmaz, amellett, hogy persze lehetőség van a hagyományos elvonulásra. Másik nagy eredménye volt az Ybl-díjnak, amikor 86-ban, akkor már szintén Ybl-díjas évfolyamtársammal, Felcsúti László barátommal, megalapítottuk a saját tervezőirodánkat. Ne felejtsük el, ez még bőven az állami tervezés időszaka volt, így kettőnk Ybl-díja segített minket abban, hogy hogy kellő bizalmat kapjunk a megbízóinktól.

Vajon ma mit jelent Ybl Miklós szellemisége, átsugárzik-e ez a kétszáz évben?

Nem feltétlenül. Körülvesz minket az épített világ, épített terekben töltjük a napjainkat is. Ezt még mindig nem veszik figyelembe azok, akiknek figyelembe kéne venni, hogy micsoda hatása, súlya van egy épületnek. Hiszen kikerülhetetlenül hat ránk. Ybl ebben nagy mester volt, hihetetlen életműve van, ma Budapest és az ország számtalan meghatározó pontján

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár – Központi Könyvtára – új szárny homlokzata

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár – Központi Könyvtára – új szárny belső udvari nézet

Wenckheim-palota belső átrium

Ybl-házak állnak, amit az Ybl Egyesület fantasztikus módon feldolgozott és elérhetővé tette a honlapján.

Említette az Ybl Egyesületet, Ön hogy látja az Ybl-díjasokat ünneplő rendezvényeit?

Az egyesületi ars poetica, ami az egyesület honlapján is olvasható: „ha megismerjük, megszeretjük, ha megszeretjük, óvjuk, féltjük”, egy nagyon jó mondat, nemcsak Yblre vonatkoztatható, hanem minden értékes építészeti alkotásra, kortárs épületekre is természetesen. Számomra az a legfontosabb, hogy közismertté tette Ybl életművét, s Ybl-en keresztül az építészeti értékeket, a kortárs építészetet is. Magyarországon még mindig nem tartunk ott, hogy egy jeles épület átadásakor, azon túl, hogy a média közli, ki adta át az épületet, a tervezőt is megemlítenék, ami egészen elképesztő műveletlenségre vall. És azt hitte az ember, hogy a kádári kor után ez most már el fog múlni. De nem múlt el. Elmesélem egy élményemet, amikor Malmöben megnéztem egy nagyszerű könyvtár bővítését. Dánia felé, a kompon egy szakállas, idős, kicsit szakadt úr megszólított, elkezdtünk beszélgetni, kérdezte, hon-

nan jövök, mondtam, Malmöben megnéztem egy könyvtárat, földerült az arca és azt mondta: „igen, azt Henning Larsen tervezte, egy dán építész”. Na most, én szeretném már ezt megérni, hogy Magyarországon valaki egy kortárs könyvtárépület tervezőjét meg tudja mondani. Még a professzorok se tudják.

Ön klasszikus zenekedvelő, van személyes élménye az idei koncerttel egybekötött Ybl-díj átadásról?

Igen, ott voltam idén, ahogy részt vettem sokszor az egyesületi Ybl születésnap rendezvényeken is. Nagy harca volt az egyesületnek, főleg Szmodits Julinak, aki fantasztikus küzdelmet folytatott azért, hogy végre ne az éppen mindenkor aktuális minisztérium aulájában adják át, vagy bárhol máshol a legrangosabb építészeti díjat, hanem – ahogy 2014-ben már egyszer, szintén az Ybl Egyesület kezdeményezésére – a legmértőbb helyen, Ybl fő művében, az Operaházban és Ybl születésnapja alkalmából. Ez végre megvalósulhatott, reméljük, hogy így is marad.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

Kalo Emese DLA

Ybl Miklós – díjas építész, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ön szerint Ybl Miklós munkásságának mi a vonzata mára?

Ybl ma örökséget jelent, amihez méltónak kell lenni. Ő egy európai szintű építész volt a saját korában. Az Operaház, ami a fő műve, a legszebb operaház ma is Európában - ez mindenképp egy fontos örökség. Párhuzamba tudom állítani az életemmel, hogy Ybl az operaházat egy tervpályázaton nyerte, és mi is a kétezres évek elején rengeteget pályáztunk, ebből lettek a munkáink. Ma már nem tervezünk stílusban, de ahogy Ybl használta ezeket a stílusokat, abban mindig ott van az arányosság és a részletek finomsága. Úgy gondolom ez követendő példa ma is. Egyetemi mestereimtől, Kaszás Károlytól tanultam, hogy tervezhetek saját gondolatom mentén bármit, csak abban legyek következetes, az legyen arányos, és a részletek legyenek kitalálva.

Érdekes története van az Ön Ybl Miklós – díjának, megosztaná?

Ybl-díjat először 2014-ben kaptam volna. Ez volt a bicentenárius éve, melynek tiszteletére tíz Ybl-díjat terveztek kiosztani. Alkotótársammal, kollégámmal, Pásztor Józseffel együtt pályáztunk a díjra, mivel minden

Gyermekotthon / Székesfehérvár

tervünket együtt csináltuk, és fontosnak éreztük, hogy ezt a díjat is együtt kapjuk. A szakmai zsűri beválasztott minket a díjazottak közé, de aztán valahol a hivatali útvesztőben ez a díj elveszett. 2014-ben csak kilenc díjat adtak ki, a tizedik ott maradt, mert alkotótársként ketten nem vehettük át, bár a díjat szabályozó rendelet ezt nem zárta ki. 2015-ben már csak három díjat osztottak, akkor én megkaptam, nagyon örültem neki. Kovács Péter debreceni építésszel egy időben kaptam - ehhez egy személyes történetem fűződik. Nagy Tibor debreceni statikussal sok évig már-már baráti viszonyban, igazi alkotói munkában dolgoztunk együtt. Mindig emlegette Kovács Pétert, hogy nekünk találkozunk kellene, mert annyira hasonlóan gondolkodunk. Ez a találkozás nem jött létre Tibor életében. A halála után egy tervpályázati eredményhirdetésen ismertem meg Pétert, azóta bárhol

Autóbuszpályaudvar / Hatvan

Krüllung Irodaház / Budapest, Óbuda

Krüllung Irodaház / Budapest, Óbuda

összefutunk, mindig beszélgetünk. Külön öröm, hogy ugyanakkor kaptuk az Ybl-díjat, így mégis összehozott bennünket közös statikusunk.

Érdekessége még számomra a díjnak, hogy abban az évben, 2015 körül kezdtem váltani az életemben, komolyabban érdeklődni a pszichológia iránt. Hajdan azért lettem építész, hogy alkossak valami maradandót. Lényegesnek tartottam, hogy valamilyen fizikai dolog létrejöjjön abból, amit csinállok. Ennek teljes ellentétéként ma már egyre inkább pszichológiával foglalkozom. Nemrég adtam le a pszichodráma vezetői diplomamunkámat. Ma sokkal izgalmasabb számomra az emberek személyiségével dolgozni, úgy érzem, ez messzebb hat, mint egy-egy ház. Családok, emberek élete változik attól, hogy segíték nekik, és ezt jó látni. Régen egy ház születésénél azt éreztem, hogy közösen akarunk valamit létrehozni, együtt a megrende-

lő, a tervező, a kivitelező. Ma már egyre kevésbé tapasztalom ezt, sokkal inkább pénzközpontú lett az építés, lehúzzák a finomságokat, csak készüljön el gyorsan az épület. Az emberekkel való munkában mindig ott van a csoda, szeretem ezt érezni és látni a csillogó szemekben.

Pár szóval méltatná az Egyesület Ybl születésnapjára rendezvényeit, az alakuló Ybl Klubot?

Az Ybl Egyesület tevékenysége összefogja az Ybl-díjas építészeket. Egy közösség, aminek a lelke Júlia, aki ezt az egészet működteti. Szívesen vennék részt egy olyan klub életében, ahol kötetlen formában tudnánk találkozni, beszélgetni.

az interjú helyszíne a Építész Kalácska iroda

Karácsony Tamás DLA

Ybl Miklós-, Prima, Molnár Farkas-,
valamint Pro Architectura díjas építész,
BME Építészmérnöki Kar Középülettervezési Tanszék
egyetemi docense,
a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja,
az Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ebben a korban egy építésznek mit jelent Ybl?

Azt gondolom, az építész, mint mindenki és minden, időről időre változik. Hol a díszítettség, az összetettség, a burjánzó formáltság hajtja, hol pedig próbál mindent redukálni. Gyorsuló világunknak köszönhetően a korszakok egyre rövidebb időintervallumokban váltják egymást. Elődeinkkel szemben akár több ilyen pálfordulást is megtapasztalhattunk. Pár esztendeje, hogy túl vagyunk egy olyan időszakon, ami erős redukciókat hozott, és azóta érezhetően váltottunk, haladunk egy erősen díszítésre vágyó időszak irányába. A legutóbbi ilyen típusú elmozdulás eredménye a posztmodern volt. A mából nézve meglehetősen rémes posztmodern házak születtek. Nem véletlenül! Ezt az intenzív formálással, erőteljes díszítéssel és jelentéstartalmakkal manipuláló építészetet ugyanis egy hosszú, ellentétes pólusú időszak előzte meg. Ezalatt nem igazán törődünk a történeti építészet gazdag díszítőelem készletével, burjánzó formavilágával. Elvesztettük ezirányú készségünket, formaismeretünket. Nem égetek belénk a szerkesztési szabályok, a színharmoníák, a mintázat egysé-

gének szépsége. Nem tanítottak bennünket erre. Nincs tapasztalatunk. És ebből fakadóan a megrendelők, a befogadók, a használók is nehezen értelmezik, és nehezen ítélik meg az építészet ezen szegmensét. Ilyenkor nagy segítség elődeink példája. Átaluk találhatunk rá saját kortárs eszközeinkre. És ha visszafelé tekintünk, segítséget kérve, Ybl Miklós és az ő munkássága meghatározó. Gondoljunk csak az Operaházra. Töményen, nagyon erősen díszített világ – mégis egységes, harmonikus. Ebből lehet tanulni! Forrásértékű.

Munkabírása, sokszínűsége, kitartása, odaadó jelenléte példaértékű. Ezek a tulajdonságok a ma építészei számára is nélkülözhetetlenek.

Az Ybl-díj az Ön életében mennyire volt jelentős?

Eléggé feledékeny vagyok. Ezt nem szó szerint értem: van bennem egy erős hajlam, hogy mindig mindent újra kezdjek. Minden feladat új kihívás, szinte a legelső lépéstől. Ez hozhat elfogulatlan megújulást. Ez viszont feltételez egy olyan tulajdonságot, hogy képes legyek letakarni a korábban történeteket. Munkákat, bevált megoldásokat, kidolgozott formákat, fordulatokat, ami természetesen azzal jár, hogy a kitüntetések, kiemelések, dicséreteteket is letakarom.

Volt már emiatt kínos pillanatom is. Esküdtem rá hogy én olyan díjat bizony nem kaptam! Hazamenve fél órán belül megtaláltam még a plakettet is – persze nem az Ybl-díjról van szó. Az nagy meglepetés volt, és kivételes előzménye van. A díjat nagyon korán, 37 évesen kaptam meg. Kétségtelen, hogy a referenciafüzetem vaskos volt, változatos, talán érdekes is. De nem lehetett tudni, mi történik egy ilyen díj átadását követően.

A bizottság egyik tagja ezt firtatta. Magához rendelt és hosszasan kérdezett, figyelte válaszaim. Beszélgettünk, több témát is érintve. Számomra már a találkozás is nagy megtiszteltetés volt. Reimholz Péterrel egy asztalnál ülni! A döntésükből arra következtettem, hogy bizalmat kaptam.

Az egyetem után Esztergomban dolgoztam, folyamatosan, ki sem tettem a lábam a városból. Négy év elteltével kerültem a Mesteriskolába. Furcsa, magamba forduló, magamra figyelő, a munkákra, a szakmára koncentráló időszak volt – nagyon élveztem!

A díjátadást követően minden változatlan maradt. Nem tudtam, tudom felmérni, hogy volt-e előnyöm a díjból, jelentett-e előnyt például a munkaszerzés terén. Sosem kilincseltem munkáért, mire kifogytunk volna, az utolsó pillanatban mindig bejött valami, valahonnan, többnyire megfektetetlennek tűnő véletlenek sorozatának köszönhetően. Arra sem nagyon volt időm, hogy figyeljem, ki, mikor kap Ybl-díjat, ha mégis fülembbe jutott, az rendre jóleső érzés volt, hogyha olyanok kapták, akik megerősítették az alapítók szándékát – olyankor én is egy kicsit megerősítve, megerősödve éreztem magam.

Egy bizonyos: az Ybl-díj – és vele együtt Reimholz Péter mindig ott volt a háttérben, és arra sarkalt, hogy egyenletesen jó, vagy inkább egyre jobb minőségre törekedjek. Hogy sikerült-e? Az kérdés.

Ahogy Ybl örökségét az Ybl Egyesület életben tartja például az Ybl születésnapi programjával, hogy látja ezt?

Az első kérdésre adott válaszom már félig magyarázza, hogy miért is tűnik fontosnak az Ybl Egyesület munkája. Ezt a véleményt erősíti egy

kedves élmény – ami az egyesülethez fűz. A legutóbb megrendezett Ybl konferencia címe – szakítva az addigi megszokott, erősen Yblre koncentráló témákkal „Dizájner-e az építész?” volt. Amikor Júlia megkérte, hogy ezen vállaljak egy előadást, akkor engem már hosszabb ideje izgatott a „három lábon állás”: a képírás (grafika), tárgyformálás (formatervezés) és a téralakítás (építészet) összefonódása. Ezek a műfajok egymást remekül kiegészíthetik – segíthetik mindhárom alkotótevékenység kibontakozását. Keresem, tehát azokat a kortársakat vagy elődöket, akik ebben példaadók. Az elsők között volt Gio Ponti, akibe belebotlottam, azóta sem bírok elszakadni tőle. Később sokak csatlakoztak még. Az elődeink között találtam számos olyan alkotót, akik mindhárom műfajban kiválóan dolgoztak – azt gondolom, hogy Ybl ugyanez a figura volt. Ugyanígy képes volt mindhárom műfajban nagyot alkotni. Hiszem, ha szorgalmazzuk az ő mindennapi jelenlétét, akkor – még ha csak kizárólag ezt az egy konferencianapot helyeznénk a fókuszba – már hasznos az Ybl Egyesület munkája – sőt, a konferencia felvetését mérlegelve, az előadásokat hallgatva, minden bizonnyal élenjáró!

*az interjú helyszíne a BME Építészmérnöki Kar
Középépülettervezési Tanszéke*

Mária út 118 / Pécs (2007)

Rókusajta útca 17 / Pécs (2008)

Karlovecz Zoltán DLA

Ybl Miklós -, Big See Award-,
Forbát Alfréd – díjas építész

Mit gondol egy mai építész Ybl Miklósról?

Szokták mondani, hogy az építészet a megfagyott zene. A zenekar-nak a vezetője a karmester, így az építők vezére nem lehet más csakis az építőmester. A karmester felel azért, hogy minden szakma, a hegedűs, az üstdobos, a fagottos és a többi hangszer megszólaltatója a zenemű szerves részese legyen. De a jó dirigens arról lehet megismerni, hogy a zenészből többet kihoz, mint amit a zenész gondol magáról. Így a zenész nemcsak a szakmai tudásának a legjavát adja be a közösbe, hanem valami többletet is. Az építőmester talán még a karmesternél is nagyobb felelősséget vállal, hiszen a karmester általában más zenei költeményét vezényli, az építőmester pedig a saját fejében megszületett mű építését személyesen irányítja. Egy zeneművet többször is elő lehet adni, de az épületeket általában csak egyszer. Először és utoljára.

Számomra mindig az építőmesterek voltak az igazi nagy példaképek. Mert az építőmesterek a saját szimfóniájukat vezénylik. Ha megnézzük a 19. században, vagy a 20-ik század elején készült építési terveket, amik amúgy nagy gondossággal megrajzolt tervek, közel sem olyan részletesek, mint a manapság szokásos kiviteli tervek. Az építőmester tudása volt az alapja mindennek, hogy a végén minden a helyére kerüljön. Az építőmester nem kovács, aki a cikornyás kovácsoltvas erkélykorlátot készíti, nem kőműves, aki a lépcsőket, oszlopokat építi, nem szobrász, aki a kariatidákat kifaragja, és még sok minden nem, és főleg nem az építészet elefántcsonttornyába vonuló sértett és meg nem értett önjelölt „tervező

zseni”, akinek egyébként talán egy háza sem épült meg. Hanem minden egyszerre. Alkotó. Mai terminus technikussal nagy szakmai tudású tervező és egyben nagy szakmai tudású kivitelező. Ő vizionálja a művet, ő teremti meg az arányokat, vállalja saját maga és a világ előtt is a következményeket a tetteiért. A gondolatai a fellegekben, de két lába a földön. A fejében megszületett építészet évszázadok múltán is aktuális, és a kovácsból, a kőművesből, a kőfaragóból többet kihoz, mint amit a kovács a kőműves, a kőfaragó gondol saját magáról... A munkánk olyan, mint amilyenek mi vagyunk. Ybl Miklós építésze Ybl Miklós emberrel azonos. Példamutató. Vagy így érdemes csinálni az építészetet, vagy sehogy.

Mit jelentett Önnek az Ybl-díj átvétele?

Számomra nagy megtiszteltetés, hogy az építészeti szakmai zsűri az építészetben végzett eddigi munkámat Ybl-díjjal értékelte. 2022-ben az Ybl Miklós által tervezett és frissen felújított Operaházban volt az Ybl-díj átadó, és az átadó ünnepség után egy gálakoncert következett. Azt gondolom, hogy ez a helyszín és a koncert az Ybl-díjhoz, mint a legmagasabb építészeti szakmai díjhoz koherensen kapcsolódott, megmutatva a világ előtt, hogy milyen fontos is az építészet.

Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeiről?

Nagyon fontos dolognak érzek minden olyan tettet, ami az értékeket megőrzi és be is mutatja. Az Ybl Miklós által megteremtett építészeti életmű az egész magyar nemzet értéke, melyet kötelességünk védeni és mindenkinek megmutatni. Eleink nem véletlenül nevezték el a legmagasabb építészeti kitüntetést Ybl Miklósról. A nemzet nagy építész megérdemli, hogy minden évben a születésnapján megemlékezzünk róla. Hogyan lehetne szebben megemlékezni, minthogy Ybl Miklós nevét viselő díj kitüntetettjei összejönnek, beszélgetnek, borozgatnak. Mivel 30-40-50 éve a pályán lévő építészek találkozója ez, akik a munka kapcsán amúgy is ismerik egymást, az ünnepelés mindig egyfajta baráti beszélgetés. Az Ybl Egyesület megszervezi ezt a találkozót, mindenkiben erősítve a hovatartozást. Köszönet érte.

az „interjú” - írásban megadott válaszok

Kálmán Ernő DLA

Ybl Miklós- és Pro Architectura díjas,
FIABCI különdíjas építész
MÉSZ elnök 2007–2012

Mit jelent Ybl öröksége, az ő zsenialitása?

Ybl Miklós építészete a szakma számára mindenképp etalon: egy olyan mérföldkő és mérce, ahonnan és amivel mérhetjük magunkat. Épületei nem csupán a hazai, hanem az európai építészet történetében is jelentősek. Munkásságára büszkén tekinthetünk, és hívhatjuk fel rá a hozzánk érkező külföldi építészek és szakmai szervezetek figyelmét. Úgy hiszem, hogy az általa képviselt építészeti gondolkodásból és hagyományokból több mint 130 évvel a halálát követően ma is építkezni tudunk.

Mi a személyes kötődése az Ybl-díjhoz?

Az Ybl-díj nemcsak a múltra vonatkozik, nem csak egy addigi szakmai teljesítény elismerését jelenti, hanem a díjazottra nézve felelősséggel is jár. Arra kötelezi, hogy az elkövetkezendőkben is magas színvonalú építészetet műveljen. Kimondható, hogy ebből az elismerésből a jövőre nézve is erőt meríthet, így nem mindegy, hogy azt mikor, tervezői munkássága mely periódusában kapja meg egy-egy építész. Éppen ezért gondolom azt, hogy nagyobb súlyt kellene helyezni a következő évek Ybl-díjra érett várományosainak az ösztönzésére, bátorítására, szakmai hitének meg-

erősítésre. Az Ybl-díj alapvetően az építészek szakmai közösségének felterjesztése, javaslata alapján ítéltetik oda – éppen ezért kicsit el is választanám a politikától. Ugyanakkor úgy látom, hogy ettől az elvárástól és kritériumtól mostanában egy kissé eltávolodott, és a döntéshozatal folyamatában a szakmai értékeknek kisebb a súlya.

A saját munkáimban Ybl szellemisége különösen a műemléki felújításokról való gondolkodásomra hatott. Ezeknél az Yblre jellemző és a tőle megtanulható kérlelhetetlen minőség az iránymutató a számomra. Ezt betartani nem egyszerű, hiszen az építésznek a megrendelő igényeit kell kiszolgálni, és jól tudjuk, hogy minőség tekintetében (is) gyakran kényszerül erős kompromisszumokra – alighanem tehetség kérdése, hogy ezeket miképpen tudja szakmailag vállalható módon megtenni.

Mi a véleménye az Ybl Egyesület Mestert és Önöket köszöntő rendezvényéről ?

Amit az Ybl Egyesület felvállalt, az a társadalmi, közösségi élet építése, ami a mai világban különösen fontos, és amit nagyon kevés szervezet végez olyan lelkesedéssel, mint Szmodits Júlia. Az Ybl Egyesületnek óriási szerepe van abban, hogy országszerte fókuszba került Ybl Miklós munkássága és megújultak épületei, amiért építészeként és a MÉSZ egykori elnökeként magam is sokat dolgoztam. Szakmai céljaink okán is szeretném, hogy az általam vezetett V4 Építészeti Alapítvány a jövőben szorosabb együttműködést alakítson ki az egyesülettel.

az interjú helyszíne a MÉSZ székház

Krizsán András DLA

Ybl Miklós-, Jože Plečnik - díjas építész
Magyar Építőművészek Szövetségének elnöke

Mi az, ami Ybl szellemi örökségéből a mai világban is használható?

Hiszem, gondolom, hogy Ybl Miklós minden magyar építész számára mérce. Az ő építészeti hitvallása, építészeti kvalitása a huszonegyedik században is példaértékű. Az a szakmai elköteleződés, amivel ő tervezte, megvalósította az épületeit, az mindannyiunk számára egy olyan követendő példa, amit a mai építészeti alkotásokban is méltó módon követnünk kell. Ilyen módon próbálok én is a saját alkotásaimban, munkáimban, szakmai közéleti tevékenységem során helytállni, és őt mint szakmai példaképet mindig magam előtt látni.

Milyen személyes kötődése van az Ybl-díjhoz?

Hiszem, hogy ezt a díjat elnyerni, megkapni vagy egyáltalán mások jóvoltából kiérdemelni, ez minden építész számára a legnagyobb elismerést, a legnagyobb szakmai kitüntetést jelenti.

Így voltam ezzel én is. Egy nagyon érdekes életszakaszban, ugyanis pontosan az ötvenedik születésnapomon tudtam meg ezt a jó hírt, és azt hiszem, hogy ennél nagyobb örömet és szakmai elismerést nem is lehet elképzelni egy ilyen alkalomkor.

Milyen olyan munkái voltak, amikben tükröződött Ybl szellemisége?

Ybl szellemiségét én elsősorban az építészeti minőség, az arányérzék tekintetében tartom magam számára követendőnek. Tehát sok olyan építészeti munkám volt nekem is, amikor valamilyen történeti, kialakult környezetben kellett házat terveznem, és ilyenkor mindig emlékeztetett

az ő stílusérzéke az ő arányérzéke arra, hogy hogyan viszonyuljak ezekhez a meglévő épületekhez.

Ybl Egyesület rendezte Ybl-díjasok találkozóit a Mester születésnapján miért fontos?

A Magyar Építőművészek Szövetsége a hazai alkotó építészek elsőszámú közhasznú egyesülete, és az idén ünnepli 120 éves fennállásának évfordulóját. A MÉSZ a története során mindig is kiemelt feladatának, céljának tekintette a példaértékű építészeti alkotások bemutatását, azoknak az alkotó építészeknek és életműveknek a becsben tartását, akik maradandót alkottak a hazai építészet terén. Ybl Miklós megkerülhetetlen. Ybl Miklós az első számú példaképe a magyar építészeknek. A tevékenysége őrzi azt a tradíciót, azt az építész szellemiséget, amit tulajdonképpen nemzeti kultúránk szerves részének tekintünk.

Nem véletlen, hogy a Magyar Építőművészek Szövetsége kezdeményezésére alakult meg az Ybl Miklós-díj, amit azóta is a szakma legrangosabb szakmai kitüntetésének tekintünk. Ilyen módon én azt hiszem, hogy a MÉSZ mindenképpen Ybl nyomdokaiban jár, és Ybl munkásságát, Ybl alkotó építészeti tevékenységét tekinti a legfontosabb példának a hazai alkotó építészek számára. A különböző szakmai szervezetek nagyon jól kiegészítik egymást. Hiszen, mint ahogy említettem, a Magyar Építőművészek Szövetsége a minőséget képviseli az építészszakmában.

Az Ybl Egyesület Ybl életútját, munkásságát őrzi nagy becsben és szorgalmasan. Rendeznek olyan különböző rendezvényeket, amellyel Ybl emlékét őrzik és teszik a mai napig is élővé. Nagyon fontos, hogy legyenek ilyen szakmai szervezetek, és ezek együttműködjenek egymással.

az interjú helyszíne a MÉSZ székháza

Turi Attila DLA

Ybl Miklós-, Kossuth-díjas építész,
Magyar Művészeti Akadémia alelnöke,
Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja

A magyar építészetben mit jelentett egykor és ma Ybl?

Harmóniát és erőt, az arányosságot. Megtestesíti azt, ami az építőművészet. Eleganciának hívják ezt a tulajdonság-együttest. És ahogy mesterm, Makovecz Imre mondta, talán ez fejezi ki a legjobban azt a tartalmat, amit átvihetünk a túlsó partra.

Fontos az Ybl Egyesület léte, ezek a rendezvényei?

Minden olyan civil összefogás, amely egy hálózatba tud kapcsolódni és teszi a maga dolgát, az fontos, így az Ybl Egyesület is nagyon fontos. Fontos az Ybl Miklóssal kapcsolatos kulturális tevékenysége, a rendezvényei, az Ybl születésnapok, a konferenciák, a bálók. Ahol találkozni lehet, megemlékezni lehet, ezért rendkívül fontos dolog. Meggyőződésem az, hogy a Magyar Művészeti Akadémiának az egyik feladata az, hogy ezeket a jó szándékú, tiszta szívű egyesületeket, civil csoportosulásokat segítse abban, hogy egymásra találjanak, amennyire lehet, anyagilag is támogassa az ilyen rendezvényeket, hogy létrejöjjön egy olyan horizontális hálózat, amelyben az információk megérthetők, amelyben az esetleges tévhitek kiegyenesíthetők, és amelyben talán az alkotásra lehet ezentúl figyelni.

*az interjú helyszíne a 2022. április 9-i XXI. Ybl Miklós és
az Építészek, Építőmesterek Ünnepe rendezvény helyszíne
az Ybl Egyesület székhelyén*

Lantay Attila DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura-, Hild János-díjas építész,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Önnek „meghitt” kapcsolata van Ybllel, beszélne erről?

Fehérváriként elmondhatom, hogy kettős kötődésem is van Ybl Miklós-hoz, aki Székesfehérváron született. Egyfelől a munkássága iránti tisztelet, másfelől egy erős érzelmi kötődés: a büszkeség, hogy városom szülötte a XIX. század legnagyobb magyar építésze.

Ybl Miklós azon utolsó XIX. századi nagymesterek egyike, akiknek még nem kellett találkoznia az ipari forradalom és a globalizáció azon jelenségével, ami az emberi tudás és tevékenység szétaprózódásához vezető nagyfokú specializációt jelent. Ahol gyakorlatilag már külön szakemberek tervezik a tartószerkezeteket, az épületszerkezeteket, a szakágakat- ma már pl. az akadálymentesítést, tűzvédelmet is- és az építészeti formálást. Ők még azok a holisztikus nagymesterek voltak, akikben ez a tudás még együtt volt jelen. Teljes természetességgel együtt kezelték a mérnöki és művészi kérdéseket, melyek egy épület tervezése és megvalósítása során felmerültek. Tehát a művészi érzékenység és a mérnöki precizitás, - ami gyakorlatilag ma is fontos igény az építésztársadalom irányában- egyszerre volt sajátja az elmúlt korok építész egyéniségeinek. Hiszen igazi építész csak abból lesz, aki mind a kétfajta tudást birtokolja.

Ybl természetesen még közülük is kiemelkedett, és fontos tanítása az is, hogy mestert választott magának Pollack Mihály személyében, mellyel a magyar építészetre azóta is jellemző mester- tanítvány hagyománynak is egyik ápolója volt. Ybl Pollacknál kezdte a pályáját, majd fiatalon annak fiával – Pollack Ágostonnal- alapított közös vállalkozást, melyben egy ideig együtt tevékenykedtek. Ez a mai napig létező hagyomány Ma-

Iskolaépület / Keszthely

gyarországon, hogy a mesterek általában kinevelnek tanítványokat, és azok aztán újabb tanítványokat. Így nemcsak építész dinasztiák, hanem építészeti iskolák is keletkeznek.

Személyes kötődésem pedig Ybl Miklóshoz éppen az, hogy szülővárosom szülötte, nagy büszkeségünk, nevét már kora gyerekkorunkban bevésztük az emlékezetünkbe. Ahol én dolgozom, az ablakomból látom azt a telket- ma már ugyan nem az a ház áll rajta- ahol ő született. Tehát ilyen értelemben nap mint nap találkozom a szellemiségével. Az irodámban egy Ybl szobor áll, melyet még Schmidl Ferenc – Székesfehérvár két vh. közötti főépítésze, építési hivatalának vezetője- állíttatott fel az 1930-as években. Az ő korabeli városházi irodáját díszítette az Ybl szobor, és a város mindenkorai főépítész irodájában található azóta, hogy egyik elődöm a rendszerváltozás utáni időkben megtalálta a pincében. Schmidl volt az, aki Kotsis Iván professzorral együttműködve a nagy jelentőségű székesfehérvári belváros rehabilitációnak, revitalizációnak – benne városházánk végleges kialakításának, melynek tervezésére már magát Ybl-t is felkérték - az atyamestere volt.

Fehérváron az Ybl kultusz elég korán, halála utáni években kialakult. Szülei a fehérvári Csutora-temetőben nyugszanak. Mára három szobra áll a városban, a Schmidl Ferenc által tervezett Csók Képtár falát a neki emléket állító dombormű díszíti. Számos intézményünk viseli, illetve viselte a nevét. Az én édesapám Ybl Miklós Állami Gimnáziumba járt a 40-es években, testvérem pedig Ybl Miklós Szakközépiskolába járt középiskolába. Utcák, terek, lakótelep van elnevezve róla a városban. A bicentenáriumi évében Fehérvár is sokat tett azért, hogy az Ybl kultuszt elmélyítse. Városunk teljes alakos Ybl-szobrot avatott föl a Zichy ligetben 2014-ben, és a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíj kezdeményezésére és finanszírozásával országos tervpályázatot írtunk ki közösen Ybl Emlékház tervezésére. A város följánlott egy nagyon szép telket a Várkörúton, a belváros szegélyén, hogy egy olyan Ybl Emlékház épüljön, ami nemcsak az Ybl-hagyaték őrzője, hanem kortárs építészeti központ is, ahol kutatókat is lehet végezni. Ezek mellett műtermek is épülnek a fiatal építészek

Iskolaépület / Keszthely

Református Templom / Palotabozsok

Strandbejáró / Siófok

részére, hogy ott alkotótábort tarthassanak, workshopokat, konferenciákat rendezhessenek. Nagyon szép tervek születtek, várjuk a jövőben elérhető anyagi forrásokat, hogy megvalósíthassuk.

Ybl Miklós tehát Fehérváron jelen van, nem csak egy évben egyszer beszélünk róla általában. Persze nagyon szeretnénk, ha jobban evidencia lenne Székesfehérváron, hogy Ő városunk szülötte.

Az elmondottak alapján vágyott az Ybl Miklós – díjra?

Igen, ezért is voltam boldog, amikor Ybl Miklós nevét viselő legrangosabb építészeti díjat átvehettem 2016 -ban.

Már fiatal egyetemista korunk óta figyeltük évről-évre, hogy kik kapnak Ybl-díjat, hiszen referenciaként tekinthetünk a díjazott alkotókra. Én álszerénységnek tartom, ha egy alkotó úgy véli, hogy nem fontosak ezek a visszajelzések egy hivatás életében. Hiszen az építészet – mint művészeti ág- művelője, az építész is vágyja a visszajelzést azoktól, akiknek épít és vágyja az elismerést attól a céh-től, attól a szakmai közösségtől, amiben kortársként jelen van.

Mivel magunkban is mindig bizonytalanok vagyunk, a külső megerősítés nagyon fontos, így minden korosztálynak megvan a maga építészeti elismerése. Egyetemista koromban azt láttuk, hogy a Diplomadíj talán jelentheti azt, hogy jó úton jársz, legény vagy a gáton, később, ha fölvesznek a Mesteriskolára, azt jelentheti, hogy talán nem tévesztettél irányt, később a Pro Architectura - díj, ha egy alkotásod jól sikerült, és a legnagyobb az Ybl-díj, amit már teljes életmű alapján nyerhet el az építész.

Véleményem szerint minden alkotót kell, hogy érdekelje az, hogy milyen visszajelzést kap a társadalomtól. Úgyhogy én nagyon örültem, amikor megkaptam.

Hirtelen jött 2016 januárjában egy telefonhívás a Budapesti Építész Kamarától, hogy ők jelölnének engem. El is csodálkoztam, hogy engem, a fehérvári építészt, a korábban Pécsen is működő építészt. Nagy megtiszteltetés volt. Valóban annyit kellett tennem, hogy összeállítottam az anyagomat, építészeti tevékenységemből, és egyszer csak ámulatomra, március elején

kaptam egy meghívót a díjátadásra. Azóta is boldog vagyok, hogy ez megtörténhetett velem.

Érdekes, hogy ahol most éppen beszélgetünk – a Várkert Bazár- volt 2016-ban az Ybl-díj átadásának ünnepélyes helyszíne. Ebben a jelentős Ybl alkotásban csodálkoztam rá arra is, hogy hogyan lehet jó épületekben, jó történelmi épületekben innovatívan, a korszellemnek megfelelő módon beágyazni új térrendszereket a történelmi struktúrába. Beágyazni úgy, hogy mindkettő -a múlt és a jelen- együtt tud gyönyörűen élni. Csak a jó történelmi épületek tudnak befogadni mai kortárs funkciókat is. Ebből is látszik, hogy mennyire veretes és egyetemes Ybl műve. Nagyon szépek a terek, mai napig nagyon szeretem a Várkert Bazárt. És külön felemelő volt, hogy akkoriban adták át a felújított épületet, és rögtön odakerült az átadó ünnepség.

Természetesen tudom, hogy azóta még rangosabb helyen- és ezt Júliának köszönhetjük- az Operaházban van az Ybl-díj átadási ünnepsége.

Az előzőek miatt gondolni lehet, hogy az Ybl Egyesületről van véleménye, elmondaná?

Szerintem, ha nem lenne az Ybl Egyesület, akkor nem lenne ilyen erősen a köztudatban Ybl Miklós neve a mindennapokban.

Minden évben egyszer – az Ybl-díjak átadásakor- találkozunk vele 1953 óta. De az, hogy nap mint nap, hétről hétre események, konferenciák, bálók, megemlékezések és a sajtóban is megjelenő programok, illetve internetes honlap van Ybl nevével fémjelvezve, ez az Ybl Egyesületnek köszönhető egyedül. Azt is csak 2016 óta tudom, hogy az Ybl Egyesület igazából értünk is tevékenykedik, hogy feladatának tekinti összefogni az Ybl-díjasokat, mint egy klubot és szelíden terelget bennünket, hogy legalább néha együtt legyünk. Ezen a pályán- ahol nincsen éjjel meg nappal- a határidők szorításában e nélkül aligha találnánk alkalmat ezekre a hasznos és fontos találkozásokra.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

Lenzsér Péter DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas építész,
BME Építész Kar egyetemi adjunktus,
az Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ybl szellemiségéből vajon mi lehet az, ami a mai napig is érvényes?

Az építészet az egy olyan művészet, olyan műfaj, amely nem az adott pillanatnak szól, hanem sokkal inkább sok száz évig fennmaradó alkotásoknak az összessége. Ha bármilyen hétköznapi feladatnak nekiállok, próbálom megoldani, vagy véleményt kell mondanom valamiről, akkor ezt olyan komolysággal kell tennem, hogy az nem csak a saját koromig, hanem adott esetben sok évtizedig, akár évszázadig is fent fog maradni. Ha Yblnek a munkásságát nézzük, akkor ezt látjuk. Alkotásait ha nézzük, belelátjuk a pillanatnyi 100–150 évvel ezelőtti gondolatokat. A mai embereknek ugyanúgy kell gondolkodni, a környezetét formálni, ahogy adott esetben Ybl zseniálisan alkotott.

Önnek mit jelentett az Ybl-díj?

Az ember nem díjakért dolgozik. Az embernek vannak magával szemben támasztott elvárásai. Vannak gondolatai, vannak elvei. Amikor

én az Ybl-díjat kaptam, 39 éves voltam. Talán az erőnek a tetejében, ezer dolgot csináltam párhuzamosan és egyszerre. Sőt, az építészeti hitvallásom is valahol az volt, hogy az építészszakma vagy az építészeti hivatás, az nagyon sok rétegből álló, egymástól elválaszthatatlan alkotási folyamat. Soha nem törekedtem a specializálódásra, hanem a várostervezéstől a tárgytervezésig sok mindennel foglalkoztam, úgy gondoltam, enyém a világ, mindezt bírom is csinálni, megpróbálom összegezni a szakmának a sokrétű síkjait. Az Ybl-díjam laudációja is erről szólt, erről az összegző tevékenységről. Amit nekem a díj adott, az egyfajta megerősítés volt, talán igazam van, lehet és érdemes így csinálni. Az azóta eltelt években pedig tulajdonképpen ugyanígy teszem. Nem specializálódtam, hanem ami építészeti feladat, amilyen kérdésekben csak megtalálom az építészeti kihívást, azt próbálom a legjobb tudásom szerint tenni.

Hegyvídéki Kulturális Szalon – Budapest XII. Törpe utca

Fontos az Ybl Egyesület Ybl születésnapjára eseménye?

Van egy Ybl Egyesületünk, ezen belül az Ybl-díjasok egy olyan közösséget tudnak alkotni, ahol egymással is kapcsolatot tudnak tartani és lehetőségünk van arra, hogy a díjunknak a névadója, Ybl Miklós szellemi és dologi hagyatékát is tudjuk ápolni. Megemlékezésekkel, összejövetelekkel, szoboravatással. Rengeteg olyan program van, ami egy lehetőséget, egy keretet ad arra, hogy a Ybl-díjasok egy olyan közösséget tudjanak alkotni, ami azt gondolom, hogy példátlan. Nem tudok más olyan művészeti díjról, aminek kapcsán egy olyan egyesület, egy olyan közösség tudott formálódni, mint a miénk, az építészeké.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

Major György DLA

Ybl Miklós-, Pro Architektura, Szabó István-díjas
építész, BME Építészmérnöki Kar Középépület-tervezési Tanszék
tanszékvezető egyetemi docense

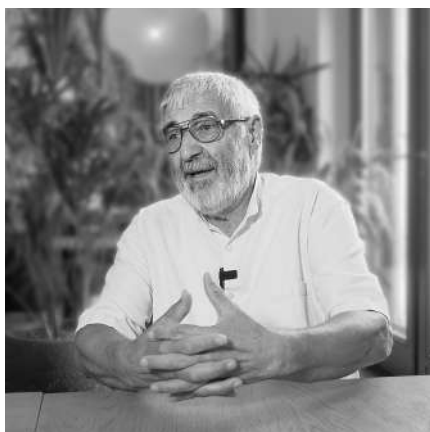
Egy építésznek a modern világban mit jelent az Ybl-díj?

Nem érzem magam modern építésznek igazán, nem tudom, hogy egy modern építésznek mit jelent. Nekem személy szerint nagy megtiszteltetés volt, nem is egészen értettem, hogy miért jár ez nekem. Ugyanakkor meg furcsa volt, hogy előtte nem sokkal fejeztük be Mátrai Péterrel a kecskeméti könyvtárat, amit eredetileg kettőnk nevére adtunk be, de addigra már megszűnt az, hogy egy épületre adjanak Ybl-díjat, így egy kicsit ambivalens nyomot hagyott az Ybl-díj elismerés.

A mostani építész közéletben szükséges-e az Egyesület által az Ybl-díjasok összehívása?

Mindenképpen nagyon jó, hogy vannak, akik életben tartanak elődeink munkássága kapcsán minél több dolgot, meg az is jó dolog, hogy eléggé atomizált világunkban összeszedik valamilyen szempontok szerint az építész társadalmak egy részét. Bevallom, én kishitűen antiszociális vagyok, tehát rendszeresen kapom a különböző tájékoztatókat vagy programokra meghívókat, de általában nem sok érkezésem van részt venni benne. Ybl öröksége meg egy érdekes dolog, mert konkrét feladatok kapcsán egyszer volt vele kapcsolatam. Jó régen volt, valami EU-s pályázat kapcsán nagyon gyorsan föl kellett mérni az ókigyósi Wenckheim kriptát, és egy rekonstrukciós tervet összerakni. Akkor Ybl szellemiségébe is belelálthatott az ember, nagyon tanulságos volt, hogy a kriptá milyen hallatlan alázattal van a kápolna tövébe helyezve, fölhasználva egy korábbi sírbolt egy részét. Az a precizitás, ahogy ez a kis kriptá megépült, nagyon lenyűgöző volt.

az interjú helyszíne a BME Építészmérnöki Kar Középépülettervezési Tanszéke

Mányi István DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura,
Europa Nostra díjas építész

Ön hogyan került – akár szellemi – kapcsolatba Ybl Miklóssal?

Egy építész, bármilyen fiatal építész is tudja, hogy ki Ybl Miklós, az első kapcsolat ez. A pályám során több munkájával is találkoztam a mesternek. Az első a szabadkígyósi Wenckheim-kastély volt, tíz év munkám van a Várkert Bazár megújításában. Czétényi Piroska, a Vaslady volt a fővárosi műemlékesek igazgatója, megkerestem, hogy engem nagyon zavar, hogy ilyen leromlott állapotban van, jóváhagyásával kezdtem el feldolgozni a Várkert Bazár épületét. Nyilvánvaló volt már akkor számomra, hogy amíg a használó, a kerület és a tulajdonos nem lesz azonos politikai színű, addig nem fog történni semmi, de hogy mégis mozduljon valami, a saját nevemre kértem elvi építési engedélyt – ehhez nem kellett tulajdonosi hozzájárulás – meg is csináltunk teljes alapossággal, s megvédtük az Országos Műemléki Tervtanácsban. Óriási elismeréssel fogadták, tulajdonképpen az én koncepcióm valósult meg a rekonstrukciókor. Erről ennyit. Ez nem okoz bennem a világon semmi fenntartást, annak örülök, hogy megtörtént, s hogy abban Andor Anikó és Szenes István kollégáimmal nekünk nagyon komoly részünk volt, még akkor is, ha ez csak a mi emlékünkben szerepel. Ybl idején sem volt egyszerű az építészek élete. Lónyai pénzügyminiszter kinézte magának a Fővámház részére az akkori Tömő teret, a mai Kossuth téren a Földművelési Minisztérium épületének helyét. Tudták a várostervezők, az építészek, hogy a kiskörúton belülre nem szabad már vasutat behozni, a Fővámháznak pedig kellett vasúti forgalom. Lónyay nem és nem hátrált, Ybl meg közben tervezte az épületet. Már

az alapozás is elkészült, amikor a főváros Andrássy Gyula miniszterelnökhöz fordult, és a miniszterelnök a főváros mellé állt. Lónyai lemondásra kényszerült, igaz, fölfelé bukott, kancelláriaminiszter lett belőle. De hát ez is példázza azt, hogy elődeink útja sem volt kikövezve.

Az Ybl-díj hogyan segítette a pályafutását?

Különös kegye a sorsnak, hogy az Ybl-díjamat pont Ybl mester Fővámházának a megújításával nyertem el. Amikor 1949-ben kiszemelték Közgazdaságtudományi Egyetemnek, belső tereit a felismerhetetlenségig átépítették. Az épületet a mester eredeti tervei szellemében és gyakorlatban állítottuk helyre. Érdekes fordulata a történetnek, hogy engem mint építész tervezőt el akartak csapni azért, amit akartam csinálni a díszudvar üvegtetős lefedésével. Az akkori döntéshozók Merényi Ferencről, a Műegyetem Építészettörténeti Tanszékének tanárától kértek az ügyben szakvéleményt. Életemben ennyi elismerés nem kaptam, mint akkor. Merényi háromoldalas dicshimnusz írt a tervemről, és arról, hogy az egyetem anélkül az aula nélkül nem is egyetem. Fél év múlva hív az igazgatóm, hogy óriási dolog történt, mutatja Merényi Ferenc – akkor már a Szépművészeti főigazgatója – merített papírú levelét: ha Mányi István lesz a Szépművészeti Múzeum megújításának az építésze, akkor verseny nélkül a Közti-é a munka. 33 évnyi munkám van a múzeum épületének megújításában, korszerűsítésében. Eredményével Pro Architectura, Építőipari Nívódíj és Europa Nostra díjat nyertünk.

Az Ybl Egyesület miért fontos, ha egyáltalán fontos az Ybl-díjasok szempontjából?

Azért, mert mintha jeles építészeinkről elfeledkezett volna Magyarország. Kell néhány szót ejteni a historizmusról magáról. A mi mestereink, a nagy elődeink, egyetemi tanáraink kitűnő kultúrájú emberek voltak, többnyire a felsőbb polgárság köréből érkeztek a szakmába. Nem lehetne azt mondani, hogy a kommunizmus iránt annyira elkötelezettek lettek volna. Tehát az, hogy üttették, vágták a historizmust, az nem politikai kérdés volt. Nem tudták értelmezni. A modern, a Bauhaus olyan erővel tört be, hogy ők már afelé fordultak, feledték volna tulajdonképpen Ybl mestert is. Voltak, akik megúszták az utókor bírálását, voltak, akik vesztesei voltak ennek az áttörésnek. Hiába végeztünk az építészkaron, a Hauszmann épületében, ő szitokszóféleség volt. A királyi palota historizáló bővítése miatt, amit Ybl tervei alapján folytatta. A rendre elpusztult történeti épített örökségünk helyén támadt úrt a historizmus pótolta ki. Kevesen érzékelik azt, hogy a historizmusnak volt egy megkülönböztetett szerepe Magyarországon. Vannak ma a mainstream körökben is, akik még mindig fenntartásokkal viseltetnek iránta.

Ezért is nagyon jó, hogy az Ybl Egyesület életben tartja az emlékeket, összefogja mindazokat, akik egyképpen és nagy tisztelettel emlékeznek Ybl Miklósrá.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

Sáros László György DLA

Ybl Miklós-díjas építész, c. egyetemi tanár, A Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, MÉSZ elnök 2012–2017

Ma mit jelent Ybl az építészeknek?

Szerintem ugyanazt, mint régen. Egy fantasztikus ember, aki tényleg olyan történeti produkcióval bír, amivel csak nagyon kevesen.

Semmi egyebet nem kell mondani, mint azt, hogy most már korszaknak nevezhetjük élete fő művét, az Operaházat. Az Operaház felújítása (többedik felújítása) most fejeződött be. Talán ezek közül a legkomplexebb az, ami most történt és hát nem véletlen. Hogy ilyen sikerrel lehetett mindezt végbe vinni.

Szoktam mondani, hogy egy jó házat átalakítani is jó, mert szinte mindenre alkalmas.

Önnek milyen személyes kötődése van az Ybl-díjhoz, egy építésznek mennyire fontos ez a stáció?

Szerintem minden magyar építész számára borzasztó fontos az Ybl-díj. Nem feltétlenül szakmailag, de a szakmai reputáció okán mindenféleképpen az. Persze, hát hajdanvolt ifjúkoromban mindenki arról álmodott, hogy akkor ő is és mikor kapja meg, meg mikor lesz arra érdemes, és hát tudom jól, hogy voltak sokan, akik érdeklődtek, hogy kinek is kell szólni. Nem kell szólni senkinek. Szerintem, ha a szakma nem veszi észre, hogy valaki arra érdemes, akkor az ne szóljon. De hála Istennek, sajnos ez már nagyon régen volt. Az azonban bizonyos, hogy az egy nagyon nagy öröm. Meg még ünnep is. Lehet, hogy kicsi ünnep, de az ember saját maga számára azért mégiscsak egyfajta lépcsőt jelent, fölemelkedik a saját karrierjében. Aztán ezt egy idő után természetesnek is veszi, mi több, eltelik egy idő és azt

veszi észre, hogy a környezetében ő is, meg ő is, meg ő is. És ez nagyon rendben van így. Szerintem ez egy majdhogynem természetes menet, amire hogyha az ember készül, akkor előbb-utóbb talán ki is érdemli.

Önnek van-e olyan személyes épülete, ahol valamilyen szinten Ybl öröksége megfogható?

Így nincs, illetve voltaképpen ... Nem sok összehasonlítási alapunk van. Tudniillik, azért Ybl idejében egy épületre fordított idő, munka, tehetség, miegyéb, az nagyon-nagyon más volt, mint most. Meg kell kérdezni Zoboki urat, hogy ő mindezt hogyan élte meg most, a legutolsó átalakítás során. Gyanítom, nekem fog igazat adni.

Ybl öröksége érdekében rendezi az Ybl Egyesület az Ybl születésnapokat, miért fontos ez?

Azt hiszem, hogy ezt indokolni sem kell bőven. Elég, ha az ember kimondja, hogy borzasztó fontos, hogy van ilyen ember köztünk, mint Júlia. Aki ezt a dolgot nem tudom mióta, de elképesztő szorgalommal, lelkiismerettel és odaadással végzi, viszi, néha cipeli. Enélkül egészen biztos, hogy az Ybl örökség és az emlék, az sokkal fakóbb lenne.

Ön mint korábbi MÉSZ elnök, hogy látja, érdemes-e részt vennie ebben a társadalmi munkában?

Ilyenkor szokás azt mondani, hogy ez egy jó kérdés, és hát erről a legjobb megkérdezni Júliát*. Ez a dolog nem csak pénzen múlik. Lehet bármennyi pénz, ha valaki ezt nem vállalja, és hangsúlyozom még egyszer, nem a pénz a kérdés, akkor ebből nem lesz semmi. Mert a dolog karaktere, a dolog természete az ilyen. Tehát egészen bizonyos, hogy pénz nélkül borzasztó nehéz, de ez nem a pénzen múlik. És hála Istennek, hogy eljutott az Ybl Egyesület eredményeivel és a sikereivel oda, ahol most tart az „ügy”. Az operaház színpadán történt ismételt Ybl-díj átadás, azt mondom, majd-hogy nem szinte hiánytalanul Juliának, neki és csak neki köszönhetjük.

az interjú helyszíne a MÉSZ székháza

Mátrai Péter DLA habil. prof. emeritus

Ybl Miklós-díjas építész-zeneszerző,
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Pécsi Tudományegyetem
Építőművészeti Mesteriskola és
Nyugat-magyarországi Egyetem,
Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi tanára
Széchenyi Akadémia Építőművészeti Osztály tagja,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Van-e, s ha igen, miben jelentkezik Ybl – lel a kapcsolata?

Az Ybl Miklóshoz fűződő viszonyom - talán kicsit irodalmiasnak fog tűnni - de pontosan abban az évben kezdődött, amikor az Ybl-díjat kitalálták, 1953 - ban. Akkor ugyanis 4 évesen Mamámék elvittek az Operaházba, hogy megnézzük a Diótörőt. Azt se tudtam, hogy Ybl él-e - hal-e. Azt meg pláne nem, hogy Ő volt ennek a háznak tervezője. A harmadik emeleti kakasülőről néztük végig a darabot (hogy el lehessen engem képzelni: sötétkék, kantáros rövidnadrág, kikeményített fehér blúz, harmonikázó térdharisnya, lábamon magas szárú, hófehér cipő). A pici gyerek így ülte végig a darabot Ybl operaházában.

S most egy nagy ugrás az időben. 1985-ben megnyertem a Kecskeméti Könyvtár pályázatát. Nemcsak a könyvtárépület megfogalmazása volt a pályázati kihívás, hanem annak értelmezése is a városszerkezetben, hogy ez az oda bepottyantott új ház milyen módon kommunikáljon a környezetével, hogyan befolyásolja majd a körülötte kialakuló történéseket?

Az új könyvtárnak kijelölt tömb - mint kis ékszer - őrizte Ybl kecskeméti evangélikus templomát. Emlékszem, többször is jártam benne, noha

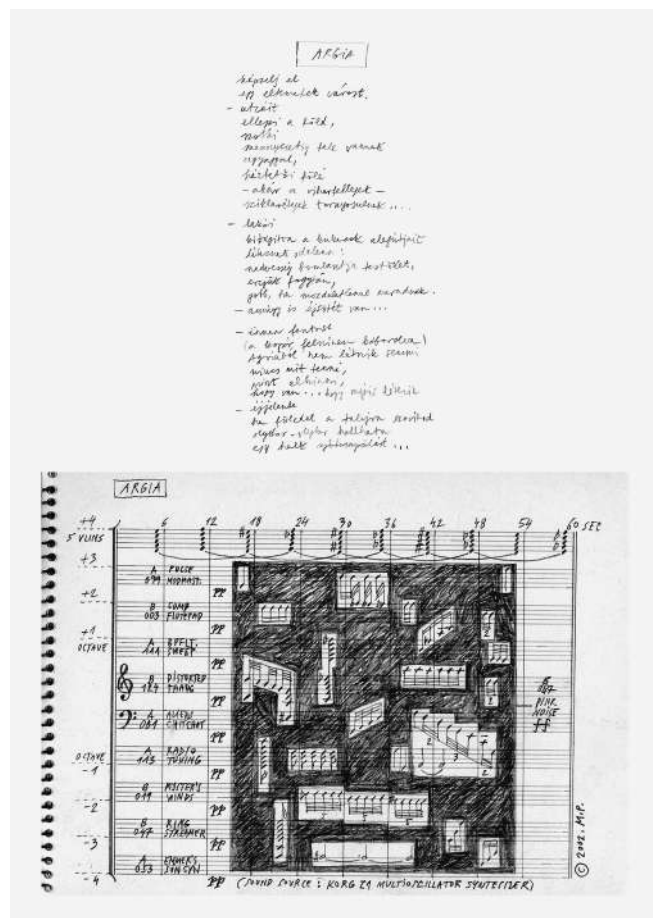
Radnóti Színház, Portál / Budapest

- hétköznapi lévén - nem volt könnyű bejutnom. Ezekről az épületekről mindig gyökeret eresztett a lábam. Lenyűgözött tisztasága, geometriai egyszerűsége. A pályázati tervben a könyvtárépületet és a templomot egy kis, sikátorszerű passzázzsal kötöttem össze. Sajnos ezt a gondolatot az utókor megghiúsította, egy jelentéktelen épülettel ellehetetlenítve az összeköttetést.

A következő kapcsolatam Ybl Miklóssal az új Nemzeti Színház tervezése kapcsán adódott, s elég intenzív volt. Volt egy komplett bejárás az Operaházban, a technológia, főleg a szcenika kapcsán - ezek beható ismerete elengedhetetlen egy Nemzeti Színház tervezésénél. Csak ámultam-bámultam Ybl sok szellemes megoldása láttán, s úgy örülök, mert akkor sikerült hozzájutnom egy hosszmetsethez. Ez az a hosszmetset, amit minden évben előszedek, amikor az építészetre tanítom a hallgatóimat. Nem is szólok szinte semmit, csak annyit, hogy gyerekek, íme egy építész. Nem mondom meg, hogy kicsoda, járjak utána, de ez a metset minden mindent elmond Nektek arról, ami az építészetben fontos és lényeges.

Talán még egy kapocs lehet az, hogy - rövid ideig ugyan - az Ybl Főiskolán is tanítottam. Kapy Jenő vitte a mesterképzést jó sok évvel ezelőtt, és akkor engem meghívott konzulensként, mint óraadó tanárt két diploma évfolyamhoz. Hát ilyen értelemben is kötődöm a Mesterhez.

Az ember mindig vacillál, hogy ez a kapcsolat miből áll, mert ugye mi egy teljesen más korban nőttünk föl, mint amiben az Ybl féle oeuvre ki tudott teljesedni, amikor minden körülmény adott volt ahhoz, hogy olyan életmű keletkezzen, mint az Övé. Aki ugye keresztül kasul átjárhatta az építészet valamennyi műfaját: a szobor talapzattól kezdve a templomig, az operaházról a palotáig, kastélyokig, síremlékekig. És nemcsak Budapesten, hanem országszerte állnak épületei. Nem emlékszem rá, hogy nagyon közvetlenül tudtam volna kapcsolódni hozzá, de sok esetben fölmerült, hogy de jó lenne elővenni és megpróbálni még többet. kizipolyozni tudásából.

Mátrai Péter: Argia – Kotta

Közvetlenebb hatások értek a mestereimtől, s a környezetemben működő kortársaimtól. Én az Ipartervben ültem, amit talán nem kell részleteznem, hogy az ország egyik vezető építészirodája volt, számtalan kiválóbbnál kiválóbb (többnyire már Ybl-díjas) építésszel, akikre az ember fölnézett, vagy követni próbált, vagy fontosnak érzett. Az Iparművészeti Főiskolán, ahová én '68 és '73 között jártam, olyan nevek tanítottak, mint Pogány Frigyes, Szrogh György, Jánosi Gyurka és Jurcsik Károly - Ybl-díjas építészek. Kitől - kitől másképpen kaptuk meg a hagyományozott építészeti örökséget: Jánossy akkoriban még szinte a sejtjeiben őrizte a dániai élményeit, Jurcsikban az Angliában tapasztaltak éltek éberén. Szrogh kicsit enciklopédikusabb figura volt, emlékeim szerint leginkább a skandináv és - friss amerikai útja révén - az amerikai hagyományokba, főleg a wright-i örökségbe kapaszkodott. Pogány Frigyes pedig átadta nekünk a teljes hazai és európai építészettörténeti és urbanisztikai örökséget.

Mindehhez még annyit, hogy előzőleg a Kisképzőbe jártam, ahol már megkaptam az alapvető művészettörténeti tudást. Azután, az Iparművészeti Főiskolán, ahol nagyon nagyon erőteljes volt a műtőri, ez a tudásom méginkább az építészettörténetre fókuszálódhatott.

Fokozatosan jutottam el - előbb eszmélő, majd pályakezdő, s végül a pályát kiteljesítő építészé - az építészeti múlt és jelen birtoklásáig. A kérdést magam számára is sokszor föl kellett tennem, hogy kik azok számomra, főleg az itthoni építészet nagyjai közül, akikhez valamiféle viszonyom lehet.

Radnóti Színház, Foyer / Budapest

Mikor kapta meg és mit jelentett Ön számára az Ybl-díj?

1997-ben kaptam meg. Az ember nem azért építész, hogy Ybl-díjas legyen, hanem egyszer csak elérkezik valahogyan ez a pillanat. Én a Kecskeméti Könyvtár megépülte után, az azt követő évben kaptam az Ybl-díjat. Majdnem ötvenéves voltam. Megfogalmazása, ha jól emlékszem, úgy szólt, hogy magas színvonalú építészeti tevékenységért. Van, akihez korábban érkezik el, van, akihez jócskán később, és van, akihez meg soha. Úgy örülök, hogy van az úgynevezett posztumusz Ybl-díj, amit ha jól emlékszem, Winkler Barna fonszírozott. És hát sikerült is neki ezt a díjat meg alapítania az akkor már nem élő, de kiválóbbnál kiválóbb építészeknek adományoznia.

Többször részt vett az Ybl születésnapokon, mi a szerepe az Ybl Egyesületnek az építészeti közéletben?

Vannak idehaza különféle testületek, egyesületek - elsősorban a Kamarára, a MÉSZ-re gondolok. Az Ybl Egyesület egy nagyon unikális szerepet tölt be ezek mellett. Egyszer csak én is tiszteletbeli tagja lettem az Egyesületnek.

Nagyra értékelem azt, a szinte missziót betöltő szerepet, amit Szmodits Julia vezetésével már több mint 20 éve betölt a kulturális közéletben. Remekebbnél, remek programokkal. Ami külön imponál nekem, hogy Julia a zenét is beemelte ebbe a körbe. Ötven évesen, friss Ybl-díjasként, pályám zenitjén, furcsa módon egy 180 fokos fordulatot tettem. A zene olyannyira elkezdett foglalkoztatni, hogy pályát módosítottam. Attól a pillanattól kezdve fontosabb szerepet tölt be az életemben a zene (dacára annak, hogy az aktív építészeti tervezést feladtam, magát az építészeti tervezést, azóta is, a mai napig oktatom, különféle egyetemeken).

Tehát az Egyesület szigorúan és szemellenzősen nemcsak egyetlen műfajt képvisel, hanem igyekszik kitágítani a lehetőségek körét.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

Mikó László DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas építész,
Címzetes egyetemi docens, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Munkájában van-e Ybl szellemiségével, munkásságával kapcsolat?

Ybl Miklós munkássága és építészete számomra elsősorban a praxist jelenti. Egyetlen olyan épület volt, a turai Schossberger-kastély, amiről azt hittük, hogy Ybl tervezte, amelynek a felújításán dolgozhattam, és mely aztán nem a mi elképzeléseink szerint újult meg, de egyébként nagyon szépen. Mára kiderült, hogy egy tanítványa tervezte. Ezzel együtt akkor eléggé beleástam magam a munkásságába, és alapvetően az a gyakorlat, az a praxis ragadott meg, amely módon ő, nyilván a századfordulós Budapest fejlődésének a lehetőségeit megragadva, egy nagyon komoly műhelyt, műtermet vezetett. Nyilván rengetegen járultak ehhez hozzá, akiknek a nevét nem, vagy csak részben ismerjük. És az is magával ragadó volt, hogy nyilván annak az építési kultúrának és kánonnak a lehetőségeit maximálisan kihasználva, milyen jelentős mértékben vette ki részét az épületek megvalósításában. Tehát ebben a tekintetben példamutató. Hogy egy épület megtervezése, az nem ér véget a rajzasztalon, hanem azt illik vagy kell végigkövetni. Nyilván ő sok épületnek megkapta a költségvetéséhez szükséges pénzt, és abból maga gazdálkodott és ezt nagyon lelkiismeretesen tette.

Összegzőképpen azt tudom mondani, hogy a folyamatos szakmai jelenlét, a praxis, egy műterem megszervezése, fenntartása a követendő. Az épületeknek a társművészekkel együtt való gondos megtervezése és megvalósításuk folyamatos végigkísérése az, ami számunkra példamutató a munkásságában.

Ön az Ybl-díjat mikor kapta meg, karrierjét mennyire befolyásolta?

2010-ben kaptam Ybl-díjat, amit nagyon nagy örömmel fogadtam, és nagy megtiszteltetésnek tartottam és tartom ma is. Ez tulajdonképpen egy klubtagságot jelent egy olyan szakmai, baráti körben, ahova az ember vágyott vagy szeretett volna tartozni, és ez megadatott. Ezt én nagyon nagy megbecsüléssel tartom számon. Nem kérkedek ezzel, de jól esik. Az, hogy a későbbiek során ez milyen előnnyel vagy kiváltságokkal jár, nem tudom felmérni vagy megítélni. Az biztos, hogy egy díj, pláne egy ilyen hosszú múltra visszatekintő díj, az egyrészt a korábban díjazottak munkássága révén minősíti azokat, akik megkapják, de ez fordítva

Uszoda és Élmenyifürdő / Keoskemét (fotó: Szentiváni János)

is igaz, azok is minősítik visszamenőleg a díjat, akik ebben részesülnek. Tehát ebben a tekintetben én figyelemmel kísérem azt, hogy kik kapnak Ybl-díjat. Azt is figyelemmel kísérem, hogy kik nem kapnak, akik egyébként megérdemelnék, és azokat is, akik esetleg kevésbé szolgáltak rá erre a díjra az én megítélésem szerint.

Miért fontos Ybl örökségét népszerűsíteni, az Ybl Egyesület születésnap rendezvényeivel ?

Magyarországon az ország lélekszámához, az építészek számához viszonyítva nagyon sok szakmai szervezet működik. Ezekben én egyébként aktívan részt veszek, akár a Budapesti Építész Kamarában vagy a Magyar Építész Kamarában. A Magyar Építőművészek Szövetségében voltam különböző pozíciókban, ügyekkel foglalkoztam, elnökségi tag, alelnök voltam. Ezek mellett létezik az Ybl Egyesület, amelynek egy speciális célkitűzése és kapcsolata van a mesterrel. Ezek a szervezetek osztoznak azon a piacon, amely a hazai szakmai közéletet egy-

más közt fölosztja, amiből bizonyos pillanatokban versenyhelyzet alakul ki. Ez akkor jó, ha ez a versenyhelyzet minden résztvevőt arra ösztönöz, hogy a lehetőségeivel mind szellemi, szakmai, anyagi, szervezési szempontból a lehető legjobban éljen. Szmodits Júli vezetésével az Ybl Egyesület ezt sikerrel teszi és szerintem fontos szegmensét képezi ennek a szakmai palettának, amiről az előbb beszéltem. Nagyon fontos eredménynek tartom azt, hogy az Ybl Egyesület kezdeményezésére az Ybl-díj átadása nyugvópontra jutott, és ha nem is a Parlamentben, a többi művészeti ággal együtt, de az Operaházban adták át és fogják ezentúl is átadni az Ybl-díjat, ami egy speciális hely és időpont, mely az egyesület és Júlia munkájának az eredménye. Kíváncsi mindannyiunknak, az egyesületnek, hogy tovább működjön és tovább vigye ezt az örökséget.

az interjú helyszíne a MÉSZ székháza

Molnár Csaba DLA

Ybl-díj, Pro Architectura Díj,
Kós Károly Díj, ICOMOS Díj,
Tessedik Sámuel Díj,
Média Építészeti Díj, Építőipari Nívódíj
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit jelent egy mai építésznek Ybl?

Amikor elvégeztem az egyetemet, akkor még természetes volt, hogy egy kezdőnek voltak mesterei. Ők voltak azok, akik saját erkölcsük, magatartásuk, felfogásuk szerint megtanítottak, hogy hogyan kell, hogyan érdemes ebben a szakmában viselkedni. Ybl Miklós szerepét abból az egyszerű állításból ítélem meg, hogy az építészet a viselkedésről szól. Azaz egy feladat kapcsán hogyan fordulunk a másikhoz és önmagunkhoz, valamint milyen alaposággal és elszántsággal próbáljuk meg megoldani azt. Számomra Ybl Miklósnak nem elsődlegesen a művei a fontosak, hanem az azokon keresztül kiolvasható gondolkodása az életről, az építészet ürügyén. Azt gondolom, hogy minden nagy alkotóegyénsége az építészetnek ezt a szellemet sugározza: hogyan lehet, kell viselkedni és hiteles válaszokat adni egy építésznek, bármilyen helyzetben, helyen és feladattal kapcsolatban. Ybl mellett a magyar építészetben

még sok építész van, akik életművük (legyen az terv, épület vagy írás) által a fentieket kiválóan példázzák. A szellemiség az, ami átörököltető és továbbadható, és szerintem így ítélhető meg Ybl munkássága és jelentősége egy mai építész szemszögéből is.

Mit jelentett az Ybl-díj átvétele?

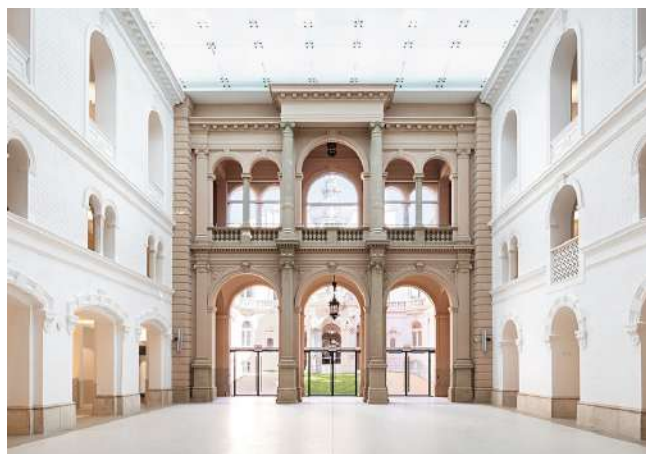
Különös büszkeségre adott okot ez az elismerés, mert úgy gondolom, hogy nemcsak egy építésznek - aki tervezett néhány házat - ítelték oda az Ybl-díjat, hanem azért is, mert abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a Műegyetemen tanítok. Ilyen értelemben az Ybl-díj számomra abból a szempontból jelentős, talán a legjelentősebb, hogy oktatóként sikerült olyan építészeti teljesítményt elérni, ami alapján

Látogatóközpont / Somogyvár

Bábszínház / Eszterháza

Csekonics Palota

Tisztartói épületegyüttes / Eszterháza

részem lehet abban a megbecsülésben, amit a díj kifejez. Az alkotói-oktatói kettősség az, ami a pályafutásomat meghatározza. Minden építészet, és ezt tovább gondolva Plesz Antal szavai jutnak eszembe: „Az építés emberépítéssel kezdődik, az autonóm emberé.” Ha így tekintek az Ybl-díjra, akkor ez az elismerés szól mestereimnek, akik hitet és kitartást adtak, és szól tanítványaimnak is, akiknek a bizalmat és a mindig friss szemléletet és gondolkodást köszönhetem. A díj megerősített abban hitvallásomban is, hogy építészetet csak tisztességesen lehet és érdemes tanítani és művelni.

Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnapi rendezvényeiről, az Ybl-díjasokat összefogó Ybl Klubról?

Az Ybl Egyesület esetében, ami fontos az az, hogy egyáltalán létezik, mint civil szerveződés, ami saját szabályai és értékítélete szerint tud működni. Renitens vagyok, mert természetemnél fogva nem nagyon vagyok aktív követője és szereplője az egyesületi életnek, mivel zavar egy érzés, hogy a „kiválasztottak” körébe tartozok, és én nem tartom magamat annak. Ugyanakkor fontosnak tartom, hogy legyenek emberek vagy helyek, ahová lehet tartozni. A hovatartozás érzése ma különösen érdekes, mert egyre nehezebb megtalálni azokat az etalonokat, amelyek mentén az ember alakíthatja a saját sorsát. És szerencsés az, aki talál kapaszkodókat, mert nem marad magányos.

Nagy Csaba DLA

Ybl Miklós-, Jože Plečnik-, Prima Primissima díjas építész,
FIABCI World Prix d'Excellence Awards többszörös
kitüntetettje, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ybl a ma építésének is érvényes?

Két dologra is gondolok Ybllel kapcsolatban. Az egyik az, hogy hányan kerültek ki az ő iskolájából, az tényleg döbbenetes. Schmahl Henrik több épületével foglalkoztunk, ugye ő is Ybl tanítvány. Olyan meghatározó személyiség volt Ybl, akinek tudásából több generáció meríthetett. A másik pedig az, hogy ha össze kéne írni azt az 5 épületet, ami meghatározó az országban vagy Budapesten, akkor ott van az Operaház, mindjárt a legelején.

Mit jelent egy mai építésznek az Ybl-díj?

Szerintem az alap, az az Ybl-díj az építészek számára. Ha valaki több díjat is kapott, akkor nem sorolja fel az összes díjat, de az Ybl-díjat mindenképpen. Én is elég sok díjat megkaptam, felsoroláskor, ha több díjat el is hagyok, az Ybl-díjat eszembe nem jut, hogy elhagynám és egyébként ez mindenkinél így van. Hogy ez mitől vált ilyen alapidíjjá, Ybl személye miatt lett ilyen, vagy a hagyománya miatt, ezt nem tudom.

Önnek személyesen a pályáján mennyire segített az Ybl-díj?

2009-ben, nekünk /Archikon Építésziroda – szerk./ egyszerre több olyan épületünk is volt, ami érdekes volt a szakma számára. Akkor először Bu-

dapest Építészeti Nívódíjára adtuk ezeket be, az épületek közül háromra meg is kaptunk a Nívódíjat. Emlékszem, Kálmán Ernő volt akkor a MÉSZ-ben, és ő javasolta, hogy ez már azért egy kezdete valaminek, amit érdemes lesz benyújtani. Így aztán összeraktuk az anyagot és 2011-ben az már felkeltette a bizottság figyelmét, megkaptam az Ybl-díjat.

Tudott az új operaházi helyszínről? Hol kapta meg Ön az Ybl-díját?

Ezt egyébként egymás között beszéljük, pont így: „te hol kaptad meg”? Nekem ilyen értelemben még szerencsém volt, a Kúriában kaptam meg, amit most egyébként mi újítunk éppen föl – ennek is van így egy ilyen személyes hozadéka. Az sem mindegy, hogy kikkel együtt kapod a díjat, kiknek volt szerencséje együtt kapni, illetve hogy ennek egy önálló jelentősége van-e vagy nem. Idén az Operaházban volt az Ybl-díj átadás, ami messze a legméltóbb helyszín. Szerintem a legnagyobb

Láng Művelődési Központ (fotó: Bujnovszky Tamás)

Vízforgó Óvoda (fotó: Bujnovszky Tamás)

Palatinus Strand bejárata (fotó: Bujnovszky Tamás)

Budai Vigadó (fotó: Bujnovszky Tamás)

az idei ünnepben – amit az Ybl Egyesület ért el –, hogy egy műsorral is egybekötvén, a legjobb helyszínen és tényleg az építészeket, az építészetet ünnepelve tudták átvenni a díjakat. Nem úgy, hogy egy vagy a sok közül, hanem itt meg van ünnepelve a jelentőségével, reméljük, hogy ez így meg is marad.

Ön különböző szakmai szervezetek tagja, vezetője, mi a véleménye a szervezetekről?

A szervezeteknek mindenképpen össze kell fogni. Miután nincs annyi ember, ezért egyértelmű, hogy személyi átfedések vannak a szervezetek között, tehát valaki itt is aktív, meg ott is aktív. A különbség az ötlet, hogy ki miben aktív. A legegyszerűbb út az, ha minden szervezetnek meglenne a profilja, amelyen belül ő a legerősebb, és hogy mi a fókusza annak, amit csinálni szeretne és ebben a többi szervezet tudna segíteni.

Szerintem az a lényeg, hogy minden szervezetnek legyen egy motorja, aki azt úgy működteti, mint Julia az Ybl Egyesületet. Az egyesület egyértelmű célja a minél aktívabb részvétel az Ybl-díj kapcsán, ami a legfontosabb szakmai díj, az egész mechanizmusban való részvételben egy még erőteljesebb szerepvállalás szerintem, s maguknak az eseményeknek a megszervezése, az Ybl születésnaphoz kapcsolódó megünneplés. Ez szerintem kétségtelenül az Ybl Egyesület fókusz-témája. Ezt nyilván ki lehet még egészíteni több specifikus dologgal, amelyek kapcsán azután lehet együttműködni a MÉSZ-szel, a kamarával is, vagy például az alakuló Ybl Klubba meg lehet olyanokat hívni, akik másik szervezeteket képviselnek.

az interjú helyszíne az Archikon Architects építésziroda

Nagy Iván DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas építész,
BME Építésztechnológiai Kar Exploratív
Építészeti Tanszék egyetemi docense,
Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja

Ybl szellemiségéből mi az, ami átsugárzik napjainkban?

Ybl kora, a tizenkilencedik század nagyon más világ volt, mint amilyenben most küzdünk építésként. Nagyon nehéz az ő nyomdokain járni, az ő szellemiségét, kiemelkedő egyensúly- és arányérzékét szem előtt tartani a napi lövészárkok küzdelemben. Talán úgy tudnék a kérdésre válaszolni, hogy személy szerint igyekszem felnőni a feladathoz és próbálok olyan szinten helytállni, ahogy ő is tette. Hogy sikerül-e? Ezt csak remélni tudom.

Az Ybl-díj mit adott Önnek a további karrierjében, jelentett-e változást?

Óriási változást hozott, nagyon sokat köszönhetek ennek a díjnak, ez egy igazán komoly mérce. Az Ybl-díj Magyarországon életműdíj, ha valaki idáig eljut, akkor óriási megtiszteltetés éri és rengeteget számít. Most itt ülünk a műszaki egyetemen, így adja magát egy sokatmondó összehasonlítási alap. Ha valaki habilitációra adja a fejét, és elindul az egyetemi tanárság felé, akkor az első induló feltétel, hogy vagy rendelkeznie kell MTA doktori címhez szükséges pontok felével, vagy Ybl-díjjal, ez a kettő a habilitációs szabályzat szerint egyenértékű. Egyiket se könnyű elérni, sőt. Óriási élmény volt, hogy viszonylag fiatalon megkaptam a díjat, azóta is erőt ad a nehéz pillanatokban.

Van-e olyan alkotása, amiben Ybl eszmeisége valahogy megfogható?

CIB Bank központ / Budapest

Mobilis interaktív kiállítási központ / Győr

VOC Irodaház / Budapest

Remélem, hogy igen. Ybl nemcsak hogy tisztában volt azzal, hogy a kor, amiben élt, milyen elvárásokat támaszt, hanem karrierje során végig nyitott volt minden innovációra, érdekelt minden újdonság. A maga idején az Operaház nem csak egy gyönyörű és jól működő ékszerdoboz volt, hanem egy technikai szempontból kiválóan felszerelt és élen járó épület is. Ez a fajta kettősség azt remélem, hogy az én épületeimben is nyomon követhető. A történet tovább írása közben haladni kell a korról, nyitottnak lenni újra, közben persze odafigyelni arra, hogy milyen a kontextus, mit vár el a megbízó, és legelső helyen, hogy akik ott dolgoznak, vagy élnek majd az adott épületben, azok mit kapnak? Végül is róluk szól az egész történet.

Ybl születésnap rendezvény mit jelent ma az építészeti közéletben?

A díj átadása után az ünnepség a Duna-parton, az Ybl szobornál, a köszöntésünk az egyesületi oklevéllel, mind nagyon jó emlék az összes építésznek, aki bármikor ott lehetett. Van a szakmában egy biztos pont, az Ybl egyesület, amelyik bármi történik is, bármilyen villámok csapkodnak jobbról, balról, létezik és példamutató szívóssággal küzd a céljaiért. Sok ilyenre lenne szükség...

*az interjú helyszíne a BME Építésztechnológiai Kar
Exploratív Építészeti Tanszéke*

Vasáros Zsolt DLA

Ybl Miklós-díjas építész, BME Építészmérnöki Kar Exploratív Építészeti Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára

Mit jelent Önnek Ybl Miklós?

Amíg nem kerültem kapcsolatba Ybl Miklóssal, addig valahogy belesimult a XIX. századi, híres építészek sorába. Az Ybl bicentenáriumi évfordulón rendeztünk egy kiállítást a frissen átadott Várkert Bazárban, rácsodálkoztam a monumentális életműre. Nemcsak a megvalósult alkotások számára gondolok, mert vannak nála nagyobb volumenben alkotó mesterek is a XIX. századból, hanem azok minőségére és hatására. Az életműből és annak recepciójából világosan látszik, hogy Ybl kivételesen tehetséges építész volt, sok munkája fennmaradt, hálásabb volt vele a sors, mint mondjuk Pollack Mihállyal, szerencsés véletlen folytán a tervei is elég nagy számban megmaradtak, így közvetlenül is megismerhető az ő alkotási módszertana. Életrajzából európai műveltsége is egyértelműen kiviláglik. Ez is mind hozzátartozik az ő reputációjához, annak alapját képezi. Egy kicsit átugorva ezen a kérdésen az is egy szempont, hogyan bánunk egy építész életművével – ez napjainkra fokozottan igaz –, felismeri-e az adott kor az építészen és az általa képviselt építészetben az értékeket.

Van-e valamilyen szellemi kapcsolata Ybl Miklóssal?

Szoros kapcsolat építészként akkor lehetne, ha valamelyik munkájával tervezőként foglalkoztam volna, de ilyen eddig még csak pályázati keretekben volt. Kiállítást, kisebb installációkat már több Ybl épületbe is terveztünk. Hasonlóan más XIX. századi mesterek épületeihez engem a szerkesztettség, az arányok, a következetes építészeti koncepció mindig magával ragadott. A historizáló és eklektikus építészet esetében köny-

nyű kritizálni a sokszor túlzó ornamentikát, azonban Ybl és kortársai igazán nagyot nem ebben, hanem a térkapcsolatok – külső és belső – virtuóz alakításában alkottak.

Milyen élménye van az Ybl-díjjal kapcsolatban?

Az Ybl-díjat mindenki megpályázza, amikor úgy gondolja, hogy az építész-alkotói életműve megmérhető az Ybl-díjasok mezőnyében. Erre nem felterjesztés készül titokban, hanem pályázat útján nyerhető el – ez is a díjnak egyik sajátossága. Magam is biztattam már több kollégámat a tanszéken, hogy megérdemlik, pályázzák meg. Annak idején – többek biztatására – én is összeraktam a pályázati anyagot és szerencsét próbáltam, 2018-ban megkaptam, nagyon örültem neki, ez nagyon fontos elismerés az építészszakmában, amit alkotói munkásságra kapni lehet. Nekem ez egy mérföldkő volt, hogy eddig mi történt a szakmai életemben, egy visszajelzés a szakma részéről, hogy vannak a munkásságomban fontos alkotások. A díj előtt néhány évvel készült el Felsőtelekesen, illetve Rudabányán a Rudapithecus Látogatóközpont és Tanösvény az Építőművészeti Doktori Iskola és irodánk, a Narmer Építészeti Stúdió közös munkája eredményeképpen, majd a Szabolcs utcai Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központ, ezeknek komoly súlya lehetett a díj odaítélésében, valamint a kisebb munkák mellett szereplő válogatásnak abból a sok száz múzeumi kiállításból, amelyet az irodával terveztünk. Itt nálunk a Múzeumtérben, nagyon fontos a Ybl-díj reputációja. Az itt megszerezhető fokozatok, a DLA, később a habilitáció és az egyetemi tanári kinevezés, tudományos elismerések, az előmenetel szempontjából az Ybl-díj komoly előny. Bizonyos doktori testületekben a tagsághoz a díj alapfeltétel. Ez mind-mind ugye az alkotói teljesítményre és annak az ismertségére és elismertségére épül.

Az Ybl örökségét ápoló Ybl Egyesületről mi a véleménye?

Az egyesület hallatja a hangját, látható a szakma horizontján és tényleg sokat tesz azért, hogy Ybl neve a felszínen maradjon. Az az alkotó nem merül feledésbe, aki életével, életművével rászolgált arra, hogy a felszínen maradjon, nem véletlen, hogy Ybl-ről van elnevezve ez a díj, ez Ybl érdeme.

Az nagyszerű, hogy az egyesület felvállalja a díjazottak összefogását – olyan ez, mint egy klub. A díjkiosztón manapság öt díjazott ül, néhányan talán ismerik egymást, nem mindenki. Megkapják a díjat, ebédelnek együtt a fogadáson, aztán lehet, hogy soha többet nem találkoznának. Az egyesület viszont felvállalja, hogy időről-időre eseményeket szervez, meghívja a díjazottakat különböző rendezvényekre – tudtommal nincs még egy ilyen építész-szakmai szervezet, amely ezt így felvállalná. Minél több ilyen „összelinkelés történik”, legyen az az Építőművészek Szövetsége vagy a Kamara, és ilyen az Ybl Egyesület is, annál jobb nekünk építészeknek. Ezért volt fájdalmas látni a Fuga méltatlan sorsát tavasszal, és magam is csak remélni tudom, hogy újra fontos élő szellemi platformunk lesz. És maradjon az Ybl Egyesület is aktív, a lehetőségeihez mérten gon- dozza az életművet!

*az interjú helyszíne a BME Építészmérnöki Kar
Exploratív Építészeti Tanszéke*

Noll Tamás DLA

Ybl Miklós-díjas építész

UTA Világkiállítás Bronz Medál birtokosa,

Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Kortárs építészként hogy gondol Yblre?

Ybl Miklós számomra óriási példakép, olyan életművet hagyott maga után, amely most már talán soha el nem érhető, amit mindig csodálattal nézek, akár akkor, amikor az Operaházba vagy a Bazilikába, a vidéki kastélyokba, fővárosi bérházakba, középületekbe belépek. Minden épületnek fantasztikus a térszervezése és a társzművészeti ágakkal való együttélése. Ez az időszak az építészet és a képzőművészet, iparművészet együttélésének utolsó nagy korszaka, amelyben Ybl tökéletes alkotásokat hozott létre. Ybl tényleg kiemelkedő építőművésze volt ennek a korszaknak, és az ő épületei egy fantáziadús, eklektikus, de ugyanakkor nagyon rendezett világot jelenítenek meg. Ybl Miklós munkásságát az akkori világ élvonalába lehet sorolni és példaként lehet állítani.

Ybl munkásságának vezérlő elve a fegyelmező erő, ami az ő műveiből sugárzik és kihat az épületek környezetére is. Az ember itt megérzi, megérti, hogy az építészetnek micsoda rendje, hierarchiája van, és érzékeli az építés folyamatát. Ez a fantasztikusan gazdag formavilág, amely eklektikus elemekből épül, de mégis teljes harmóniát teremt. Én a tervezési gyakorlatomba ezt próbálom átültetni, az erős, hierarchikus térszervezést, az áramló terek sorát, és a helyértékek megfelelő megkeresését. Egyszerűbben megfogalmazva egy-egy épület tervezésénél az univerzális összefüggések megkeresése a fontos. Ezt alkalmaztuk a marosvásárhelyi egyetemet tervezésekor, a Semmelweis egyetem oktatási és kutatási központjánál, vagy éppen most, a legutóbbi munkánál, amin dolgozunk,

a Dél-budai Centrum Kórház tervezésénél. Mindegyik épület erős szervezésű épület, csak hát ugye ebből hiányzik az a kézműves szint, a képzőművészet és az iparművészet, ami most már nem lehet beépíteni, így az épületeknek már nincs meg az a komplexitása, mint Ybl épületnek.

Hát látjuk azért ennek a kornak a hiányosságait, szegényességét. Valahol itt, most véget ért a klasszikus építészet. A modernizmussal bizonyos fokig nagyon sok minden kiürült az építészetből. A modernizmus megnyitotta az épületekben az utat a fényhez, kiszabadította az épületeket a fal-nyílás rendszer kereteiből, szabad térszervezést adott, de elmaradt az a kézművesség, amitől egy épület valóban izes lenyomatát tudja adni a kornak, és egyedi, izgalmas városokat tud létrehozni. Az egyediség eltűnt az építészetből, és ezért a városok is egyre unalmasabbá váltak, egyre jobban hasonlítanak egymásra, mindegy, hogy Budapesten vagyunk, vagy Londonban, mert a modernizmussal mindent összemosódott.

Mikor, miért nyerte el az Ybl Miklós – díjat, miben változott a további szakmai élete?

Én 1977-ben diplomáztam a műszaki egyetemen, és ezt követően Miskolcon kezdtem el dolgozni, aztán Bodonyi Csaba és Ferenci István mellett egy mesteriskolás műteremben dolgoztunk. Amikor lehetőség adódott a miskolci Gyermekrehabilitációs Központ épületének a tervezésére, akkor Csaba megszerezte ezt a munkát számomra. A tervezést fél év alatt, vagy még annyi se, pár hónap alatt kellett elkészíteni, és egy év alatt kellett az épületet megépíteni. És ez olyan jól sikerült, hogy 83-ban, mint az egyik legfiatalabb építészként megkaptam érte az Ybl-díjat. A díj belépést biztosított az elismert építészek társaságába, meghatározta a további szakmai pályámat. Az Északtervnel ezt követően olyan munkákat tudtam azután kapni, amivel tovább tudtam lépni, és ennek köszönhetem,

Sapiientia Erdélyi Tudományegyetem Oktatási és Kutatási Központ Marosvásárhely (2006) (fotó: Madzin Attila)

Semmelweis Egyetem Oktatási és Kutatási Központ / Budapest (2003-2008) (fotó: Varga János, Csavarga Rózsa, Bujnovszky Tamás, Darabos György)

Dél-budai Centrumkórház terve / Budapest (2018) (Látványterv: Ölbey Zoltán, Homologue)

hogy 87-be elnyertem egy amerikai-magyar csereprogramban való részvételt, és két és félévig New Yorkban az Emery Roth and Sons irodába dolgozhattam.

Az ott szerzett tapasztalatokra és gyakorlatra alapozva el tudtam indítani barátaimmal a TEAMPANNON építészirodát, amit most már 33 éve együtt viszünk Golda János barátommal, és a hozzánk csatlakozott fiatalabb Madzin Attila és Varga Bence építészekkel. Az irodát fokozatosan építettük fel, elsősorban középületek tervezésével foglalkozunk. Egy idő után elkezdtünk foglalkozni a nemzetközi kapcsolatokkal, tudatosan kerestük a lehetőségeket. Először a MOM Park tervezésekor dolgoztunk a Bayerische Hausbau müncheni ingatlanfejlesztő céggel, aztán a következő a Közép-Európai Egyetem belvárosi campusa, amiben egy dublini tervezőcsapat magyar partnereként vettünk részt, majd a Zene Háza, itt Sou Fujimoto partnerei voltak.

Jelenleg az iroda tervezi a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeumot, ebben a munkában a egy amerikai építészirodával, a Diller, Scofidio + Renfro irodával együtt tervezünk.

Van jelentősége az Ybl születésnap rendezvényeknek az építész közéletben?

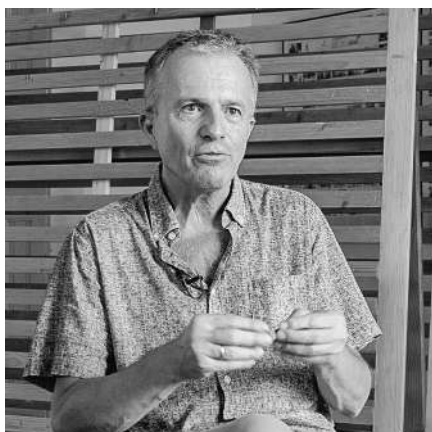
Én a közélet iránt is eléggé érdeklődtem, mesteriskola elvégzése után demonstrátora lettem, amit aztán Golda János barátom vitt tovább, és amikor hazajöttem Amerikából 1989-ben, bekapcsolódtam a Magyar Építőművészek Szövetségének újjászervezési munkájába. Akkor itt már minden forrt, minden egy átalakulás előtt állt, és megalakult a szakmai megújító bizottság, amelyben részt vettem többek közt Bodonyi Csabával, Makovecz Imrével és még hat építésszel együtt. Ezzel a kilenc fős társasággal mi dolgoztuk ki azt az átmeneti folyamatot, amely elvezetett a kvázi ka-

Semmelweis Egyetem Oktatási és Kutatási Központ / Budapest (2003-2008) (fotó: Varga János, Csavarga Rózsa, Bujnovszky Tamás, Darabos György)

marán keresztül a Magyar Építész Kamara megalakulásáig. A szövetségi formából egy köztestületet hoztunk létre, megnyitottuk az utat az összes szakmagyakorló tervezőt összefogó szervezetnek. A megalakulást követően ennek a szervezetnek a felügyelő bizottsági elnöke voltam, később alelnök, majd végül elnök tisztséget viseltem. Ilyen formában folyamatos, hivatalos kapcsolatom a szakmai szervezetekkel is. Minden olyan szerveződést, szervezetet fontosnak tartottam, amely valamilyen értékteremtés körül szerveződött. Ilyen az Ybl Egyesület is, amely az Ybl-díjasoknak ad egy keretet és gondozza Ybl Miklós emléket,

az interjú helyszíne a M-Teampannon Építészmérnöki iroda

Perényi Tamás DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas építész
BME Építészmérnöki Kar Lakóépülettervezési,
Tanszék egyetemi docense, Széchenyi Irodalmi és
Művészeti Akadémia tagja, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Aktuális ma Ybl?

Ha a modernizmus egyik mesteréről szólna a kérdés, könnyebb lenne a válasz, mert hozzájuk az építészek többségének van közvetlen viszonya. A historizmus mestereivel távoli a kapcsolat, keveset veszünk át tőlük, elsősorban arányokat és szemléletet. Az Yblhez való viszony talán azért is erősebb, mert van maga az Ybl-díj, az Ybl Egyesület, tehát az Ybl név, az egy élő név. Másrészt azok a házak, amiket ő tervezett, erősen benne vannak a köztudatban, minden nap találkozunk velük, közvetlen élményt jelent az, hogy látjuk ezeket kívülről és belülről.

Amikor Ön megkapta az Ybl-díjat, milyen élményt, elismerést jelentett?

A díjakhoz mindig van egyfajta ambivalens viszony. Aki nem kapta meg, az persze nem szereti, de ha valaki megkapta, és látja, hogy szerinte érdemtelenek is megkapták, akkor szintén elégedetlen, mert úgy érzi, hogy devalválódik a díj. Büszke és boldog voltam, 50 éves koromban kaptam a díjat, úgy éreztem, ez tényleg egy klassz elismerés és milyen jó, hogy nem a pályám végén kaptam meg. Egyébként úgy gondolom, hogy az a jó díj, amit még az ereje teljében lévő alkotó kap meg, mert az egy plusz löketet ad a következő időszakhoz.

A díjátadó ünnepség a Néprajzi Múzeumban volt, ahol nem csak mi építészek vehettük át a díjainkat, hanem az összes költő, szobrász, képzőművész, grafikus is – megtisztelő volt ebben a közösségben díjazottnak lenni. Ott ült kétszáz ember, akikkel soha vagy csak ritkán találkozom, jó volt velük beszélgetni, iszogatni a fogadáson.

Pintér Sándor volt az akkori miniszterünk, az 5 építésznek ő mondta a beszédet, a kultúráért felelős miniszter a többi 200-nak. Pintér miniszternek el kellett menni, így ő kezdte a beszédeket. Kiállt, beszélt kb. 20 percig. Úgy gondoltuk, hogy egy típus, megírt rövid köszöntés lesz, de egy nagyon szép ívű beszédet kaptunk, egyre jobban húztuk ki magunkat az első sorban. Utána a többi díjazott művész jött hozzánk tréfásan, de azért irigykedve, hogy „már megint ti építészek vagytok a krém, az elsők, akik ilyen beszédet kaptok”.

Egy építész más típusú alkotó, mint pl. egy költő, aki tényleg a saját belső rendszere szerint alkothat, ír egy jó verset, és ha abból egy papírhajót formáz, és a Dunán leereszti, akkor ez az ő lelkivilágának tökéletes adekvát lehet. Nálunk más a helyzet. Nem elvi rajzokat készítünk, hanem épületek terveit, amiket használni fognak, s amelyekről folyamatos visszajelzéseket kapunk. Vagyunk annyira exhibicionisták, hogy a visszajelzés számít, ezért is fontos az Ybl-díj. Úgyhogy én örültem neki, nagyon is megtisztelő

Ganz Hotel / Budapest (2010) (fotó: Bujnovszky Tamás)

Ganz Hotel / Budapest (2010) (fotó: Bujnovszky Tamás)

Budafoki Víztorony / Budapest (fotó: Bujnovszky Tamás)

volt. Ami ebben a díjban unikális, hogy itt a jelöltnek kell jelentkezni. Tehát aki Ybl Miklós-díjat szeretne kapni – minden alkotó építész szeretne egy idő után –, annak a saját portfólióját kell összeállítani és beadni. Ez egy furcsa helyzet, nekem kell eldönteni, alkalmas vagyok-e rá? Amikor én kaptam, egy nem építész barátom megkérdezte, szerintem van-e előttem más, aki nem kapott, de jobb nálam, akkor egy csomó nevet föl tudtam sorolni. Az ember ilyenkor miért állítsa össze a saját életművét, amikor tudja, hogy más azt jobban megérdemelné, mint ő. Ha valamit változtatnék, akkor az az, hogy egy, a szakmát átlátó grémium javasolná az arra érdemes építészeket, hasonlóképpen a többi művészeti díjhoz.

Az Ybl Egyesület születésnapjára eseményei lényegesek Ön szerint?

Az Ybl Egyesületet alapvetően Júlia csinálja, ő az, aki ennek a motorja, mindene. Folyamatosan próbál finoman vagy erőteljesebben jelzéseket adni nekünk, hogy ezt ő nem saját magának építi, nem saját magáért teszi, hanem az építészetért, építészekért, köztük értünk, Ybl-díjasokért. Nem vesszük ezeket a jeleket tőle, gondoljuk, persze Júlia majd megcsinálja..., azért ha konkrétan megkér valamire, akkor örömmel segítünk. De az a fajta kezdeményezőkézség, amit ő nem elvár, csak örülne neki, azt nem adjuk meg. Ezzel tulajdonképpen azt jelezzük felé, hogy olyan mértékben el vagyunk foglalva a szakmánk gyakorlásával – ami így is van

–, hogy azokra dolgokra, amelyek már csak részben szakmai, más részben meg emberi dolgok, arra nincs időnk. Talán lehet, hogy egy következő generáció már nyugodtabban fogja ezt a szakmát gyakorolni és lesz ereje például munkát visszautasítani, ha nem érzi tisztának a körülményeket. Így lesz esély részt venni pl. az Ybl Egyesület munkájában, találkozni azokkal az emberekkel, akikkel egyébként nagyon szívesen találkoznánk. Amikor Juli összehív minket egy-egy jeles alkalomra és ott ülünk egy asztalnál, akkor kifejezetten örülök annak, hogy ott van sok építész, akiknek egy részével szinte napi kapcsolatunk van, a többiekről is tudok, de csak a sajtón keresztül vagy indirekt módon, személyesen nem találkozom velük. Ebben a digitális világban különösen felértékelődik a személyes találkozás. Most ez az interjú nem online van, hanem látlak téged, és ez kifejezett örömmel tölt el. Nem szabad erről lemondanunk. Talán lehet, hogy ezek az interjúk és Juli* segélykiáltásai arra fognak ösztökélni minket, hogy anélkül is erősítsük ezt a klubot, ezt az egyesületet, hogy neki ezért áldozatokat kelljen hozni. Amúgy minden ilyen horizontális szervezet csak erősíti a szakmánkat.

*az interjú helyszíne a BME Építészmérnöki Kar
Lakóépülettervezési Tanszéke*

Puskás Péter DLA

Ybl Miklós -, és Pro Architectura - díjas építész
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Kortárs építészként hogy gondol Ybl Miklósrá?

Ybl Miklós a munkásságán túlmenően - ami utolérhetetlen -, a mai kor minden építészé számára irigylésre méltó, példamutató egyéniség és nagy újító, építészként nagyon nagy jelentőségű alkotója volt saját korának.

Pályám elején egy nagyvállalati közegben dolgoztam, ahol az ott dolgozó Ybl-díjas idősebb építészek, ill. a nagyobb gyakorlattal rendelkező, általam nagyra tartott építészek szellemisége alakította az alkotói szemléletemet. A vezető tervezők megfelelő szervezéssel, a részletekre is odafigyelve vezették egy-egy feladat megtervezését, megoldását. Ez a nagyfokú odafigyelés és szemlélet hasonló lehetett, mint a hajdani Ybl műterem szemlélete.

Ybl kora nagyon szerencsés időszak volt, hiszen városépítési, építészeti léptékekben csodálatos épületeket lehetett megvalósítani. Ybl a hatalmas, a korszak szemléletét, képét meghatározó beruházások egészét átlátta, kész képe volt a végeredményről és annak részleteiről is. Az épület terveit úgy tudta felépíteni, hogy mindvégig kézben tartotta a terv megoldásainak, elemeinek összhangját.

Ybl sok épületét felsorolhatnám, de mint rendszeres operatógató, ahányszor belépek az Operába, mindig káprázattal és kis irigységgel tölt el, hogy egy építész mester ennyire magas fokon tudta összefogni a hatalmas nagyságú munkát. Látszik, hogy a munka egészével, annak minden elemével tisztában volt és összehangolta a folyamatokat.

Természetesen nem ő tervezte meg az összes részletet, de nagyon erős ráhatása volt a teljes tervezésre és a feltehetőleg válogatott, na-

Gasztróterológia – Főbejárat

Színva Terasz / Miskolc

gyon tehetséges és kreatív munkatársainak nagy erővel közvetíthette az alapvető elveket és kohéziós megoldásokat. A végeredmény egységes és egyedi, semmivel össze nem téveszthető. Kár, hogy már soha nem fogjuk tőle megtudni, hogy ő valóban így értékelte-e ezt a folyamatot magában.

Mikor és hogyan, miért nyerte el az Ybl – díjat?

Mindig egy nagy álmom, vágyam volt, hogy a róla elnevezett díjat egyszer építészként megkapjam. Amikor 15 évvel ezelőtt megkaptam az Ybl-díjat, akkor nekem még volt szerencsém azt az Ötpacsirta utcában átvenni. Igaz, hogy egy olyan minisztertől, aki azóta már nem miniszter és más elveket képvisel, mint amiket én képviselek.

A díj elnyeréséről az átadás előtt már hamarabb tudomást szereztem. A hír és az átadás közötti időszak olyan volt - ezt nem tudom máshoz hasonlítani -, mint amikor a kisgyerek várja a karácsonyi ajándékot. Tudja, hogy jön a Jézuska és remegve várja. Lehet, hogy gyerekes, de én ugyanígy voltam ezzel. A várakozás csodálatos varázsa töltött el, de emellett arra is gondoltam, hogy milyen kötelezettségekkel jár majd az Ybl-díj után az építészeti alkotói munka. Mi az, amit nekem ebből tovább kell adnom? Milyen módon tudom majd tovább adni azt a munkakedvet, azt az alkotási vágyat, amit nekem jelent az egész munkám és azt a „remegést”, amit nekem az Ybl-díj jelentett.

Úgy érzem, hogy ennek a díjnak az elnyerése után kötelessége az adott építésznek az, hogy munkája során az Ybl Miklós munkái által

Csillagpont Kórház / Miskolc

Csillagpont Kórház / Miskolc

közvetített, a munka minőségére alapvetően kiható nagy igényességet és áttekinthető képességet tartsa szem előtt, próbálja azt megvalósítani.

Legjobb tudomásom szerint az Ybl Egyesület ötlete volt ez a kezdeményezés - miszerint legyen az elkészült, megújult Operaház az Ybl-díj átadásának ezentúl a helyszíne. Nagyon bízom benne, hogy az Ybl Egyesület – ahogy eddig – sikerre viszi ezt. Csodálatos lenne. Nagyszerű, felemelő érzés lenne azoknak, akik ott kaphatják meg, vehetik át a díjat. Minden építész álma lehet, hogy olyan helyen vegyen át egy ilyen jelentős díjat, ami kötődik a díj nevéhez és szellemiségéhez.

Csoda lenne az is, ha nem pályázni kellene a díjra, hanem ezt egy olyan grémium adományozná, amelyik méltónak tartja az építészt arra, hogy ezt a kiemelkedő jelentőségű díjat megkapja.

Az Ybl Egyesület Ybl születésnapjára rendezvényeiről, ténykedéséről mondana pár szót?

Mai rohanó világunkban nagy jelentőségű, hogy egy szervezet sok munkával és haladó kezdeményezéseivel egy építész közösség összetartását és megújulását segíti. Egy alkotói közösségben nagyon fontos, hogy tudjunk egymásról, hogy figyelemmel kísérjük egymás munkáit. Fontos, hogy úgy érezzük nem vagyunk egyedül a felgyorsuló folyamatokban, a közösségekben hasonló alkotó emberek információit, véleményét, gondolatait ismerhetjük meg. Az egy egyesület munkája hihetetlen nehéz és nem mindig hálás munka. Az építészet egy kialakult értékrend mellett dolgozik, az értékek kialakításán és ehhez közös felületeket, elveket kell létrehozni a munka folytatásához.

Nagyon sokat jelent, hogy van az Ybl Egyesület, amelyik rálát a mai folyamatokra és naprakész, ami egy nagyon lényeges dolog. Egy gondolatiságot, egy szemléletmódot, egy értékrendet figyelni, tovább vinni borzasztó nehéz egyedül egy alkotó ember számára. Ha ebben van segítség az Ybl Egyesület munkájával, akkor ez nemcsak azt jelenti, hogy nincsen egyedül, hanem azt is jelenti, hogy tartozik valahová és egy közösség tagja.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

dr. Rápás Ferenc DLA

Ybl Miklós-díjas, kétszeres BIG SEE award - díjas építész,
MTA köztestületének tagja

BME Építészmérnöki Kar, Rajzi és Formaismereti Tanszék
egyetemi docense, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ybl Miklós neve mond még valamit egy kortárs építésznek?

Ybl Miklóst személyesen nem ismerhetjük természetesen, de a ránk hagyott munkásságán, a fantasztikus épületein keresztül tovább él, példát mutat eleganciából, arányosságból, használhatóságból! A házain keresztül tudjuk megismertetni a jövő építészgenerációival és - mint egyetemi oktató - ezt a feladatot kicsit a magaménak érzem. Számomra Ybl neve összeforrt az Operaházzal. A Műegyetemen elsőként az Operát először a színpadról láttam, amikor szétment a függöny és a Hunyadiban statisztaként -egy alabárdnak látszó tárggyal a kezemben- álltam a közönség előtt ellenfényben. Szincsák József (az Operában Csák Józsefként ismert, több mint 30 tenor főszereppel) volt a komplex és diploma konzulensem, és nagyrészt neki köszönhetően alakult ki az Építészmérnöki Kar és az Operaház közötti kapcsolat, még Szinetár Miklós ideje alatt több évtizeddel ezelőtt. Azóta minden évben 4-5 héten keresztül

rajzolunk a harmadéves építészhallgatókkal a házban. Azt gondolom, hogy amikor -a párizsi operánál arányosabb- fölépcsőn ülve felfedezik rajzolás közben a tér szerkesztésének logikáját, megtapasztalják a korra jellemző formavilág, díszítettség szépségét, azokban a percekben mélyül igazán Ybl megismerése, az építészetén keresztül. A nézőtérre nem merészkedünk rajzolni, de bekukucskálva a próbákra, látva a varázslatos teret, érzékelve azt a sajátos miliőt, amit Ybl megalkotott, az hat minden hallgatóra. A felújítás óta ugyan még nem volt alkalmunk a ház egyéb tereit megnézni, de korábban mindig körbe vezetett bennünket a műszakvezető Kőműves József, a zsinórpadlástól a színpad alatti mozgató berendezésekig, ami óriási élmény volt a hallgatóknak.

Ybl Miklós – díj birtokosa, mikor, hogyan, miért nyerte el?

Az Ybl-díjat 2022-ben kaptam meg, az átadó körülményei fantasztikusak voltak, hisz az Operaház színpadán vehettük át kollégáimmal a díjat.

Forest House / Káptalanfüred

K4 / Budapest

Villa F / Fótliget

Az, hogy a legautentikusabb tér volt a helyszín azt az Ybl Egyesületnek köszönhattuk elsősorban és személy szerint Júliának aki ezt fáradságot nem ismervé kiküzdötte! Bekerülni ebbe a szűk körbe, a szakmai tartást erősíti az emberben. Büszkeséggel töltött el, de azért van bennem egy kis kétség is, hogy vajon, vajon azok, akiknek még meg kellett volna kapni rajtam kívül, azok miért nem kapták meg? Hogy vajon valóban megérdemlem-e a díjat, mikor sok kortársnak már rég meg kellett volna kapnia, de valamilyen okból ez nem történt meg.... Persze az ember akkor pályázik egy ilyen díjra, ha vannak támogatói, akik javasolják, hogy adja be! Így történt, hogy a Rajzi Tanszék jelenlegi és korábbi vezetői, Molnár Csaba és Balogh Balázs javaslatára pályáztam és nagyon jó érzéssel töltött el, hogy az Építész-mérnöki kar azt támogatta, Alföldi György dékán laudációjával. Ez egyben megnyugvást is ad és a fent említett kétséget tompítja, mert nyilván akkor nem támogattak volna, ha nincs realitása.

Az Ybl-díj elnyerésekor vett részt először Ybl születésnapi rendezvényen, milyen benyomásai voltak?

Az Ybl Egyesületről természetesen hallottam már korábban is, elsősorban a rendezvényeiről. Nekem a 2022 tavaszán tartott Ybl születésnap volt az első olyan rendezvény, amin részt vehettem és remélem, hogy nem az utolsó! Az egésznek a hangulata fantasztikus volt, nagyon tetszett, hogy a díj átadás helyszíne mellett egy másik Ybl által tervezett térben, a Várkert Bazárban volt. Az, hogy az idősebb Ybl-díjasokkal, -sajnos én sem vagyok már fiatal-, abban a környezetben, a példaképeimmel személyes találkozhattam és klub jelleggel kötetlenül beszélgethettem végre maszk nélkül, talán ez volt a legfontosabb!

*az interjú helyszíne BME Építész-mérnöki Kar
Rajzi és Formaismereti Tanszék*

Rostás László DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas építész

Mi az a hagyomány, amit Ybl ad nekünk?

Legelsősorban a minőséget, nemcsak az épületek minőségében, hanem viselkedésben és a kultúrában. Nem tett különbséget a főváros és a vidék között, mindenütt ugyanazokat minőségeket tudta létrehozni. Nem csak formákkal foglalkozott, amit ő megcsinált, az nem egy formai dolog volt, nem egy trend, ennél jóval több. Elindult egy klasszikusból, és utána ezt tudta a hazai módon, a magyar sajátosságoknak megfelelően bemutatni. A mindenségnek pont a minőség a lényege, az mindig megmarad, ez az, amiért érdemes és tényleg követni kell.

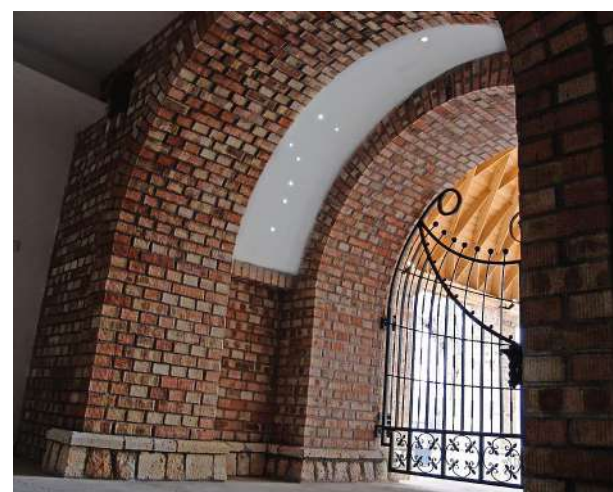
Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnapjairól, a hagyomány ápolásáról?

Hát egyáltalán a művelése. Nem ápolása, hanem művelése. Ez az, ami nagyon nagy különbséget tesz egy alkotó és egy művész között. A művész, megcsinálja a maga dolgát, és azt mondja, hogy ez így van és befejezett. Az alkotó megcsinálja a maga alkotását, de az nincs befejezve, mindig hozzá lehet tenni, mindig a kor színvonalának megfelelően. A lényeg, egy-egy dologhoz úgy tegyünk hozzá, olyan módon, hogy az egy hozzáadott értéként jelenjen meg. Ybl épületei megadják azt a keretet, ami attól válik maivá és élővé, hogy most itt vagyunk benne, találkozunk, a szakmáról beszélgetünk, akkor rögtön élővé válik. Tehát nem egy műtárggyá, hanem egy alkotássá, amelyben alkotói módon vagyunk képesek találkozni és beszélgetni.

az interjú helyszíne a 2022. április 9-i XXI. Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepe rendezvény helyszíne az Ybl Egyesület székhelyén,

Felsővárosi Református Templom / Miskolc

Gyár utcai ravatalozó / Miskolc

Jégcsarnok / Miskolc – Népker (fotó: Rostás László)

Roth János DLA

Ybl Miklós-, Kotsis István- díjas építész,
BME Építésmérnöki Kar Lakóépülettervezési Tanszék ny.
egyetemi docense,
Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja

Ybl Miklós mit tud mondani a mai nemzedéknek?

Ez milyen előkészített, jó kérdésnek tűnik, de szerintem nagyon nehéz rá válaszolni. Ebben a mostani korban, a digitális technika megjelenése óta én nagyon nehezen tudom a hagyományos építészetet és a mai építészetet összekapcsolni. Az életem döntő része, sőt a szakmai életem most is, a hagyományos építészképzés, építész gyakorlat szintjén zajlik. Az a kézművesség, ami jellemezte az egész szakmai életemet, engem még mindig egyszerűen pihentet és kikapcsol. A kézzel, ceruzával való rajzolás, miközben próbálkozom a digitális technikával, szövegszerkesztés, fotók, stb., ezeket inkább feladatnak érzem. Ybl valóban példakép, ahogy a terveit előállította. Az akkori szervezési módszerekkel működtette az irodáját, mint megbecsült építész a társadalmi súlyát és jelentőségét is ki tudta használni, részben a kultúra, részben az építészet területén. Ma úgy látom, hogy sokkal-sokkal nehezebb és sokkal kevesebb kollégámnak sikerül az érdekérvényesítés, a becsatornázás az építész közösség és az egyéb hozzákapcsolódó művészeti ágak tevékenységébe.

Ön mikor kapta meg az Ybl-díjat? Akkor volt társadalmi elismertsége?

1980-ban, 40 éves koromban, viszonylag fiatalon jött az elismerés. Nagyon örültem neki, nagyon megtámogatott lelkileg is. Nagy tisztelete volt az Ybl-díjnak abban az időben is. Figyeltük, hogy kik kapják? Korábban még három fokozata volt, a harmadik fokozatnak is ugyanolyan jelentősége volt, mint az elsőnek.

A kollégáimra próbálom visszaemlékezni, a pécsi Getto József, Demény Tamás, meg a Zsuffa. A társadalmi megtiszteltetés abban nyilvánult meg, hogy riportot közöltek velem a Kossuth Rádió reggeli műsorában, aminek volt bizonyos hatása, még aznap délelőtt fölhevített a lakótervező igazgató, tehát odafigyeltek rá. Az anyagi megbecsülése az nem volt túl jelentős. A díjat a szövetség kupolatermében adták át. Nehezményezte is az akkori Építőművész Szövetség vezetése, hogy miért nem a többi művészeti díjjal együtt a Parlamentben. Ez akkor is, évekig még probléma volt.

Az Ybl Egyesület emlékezik még a régebbi Ybl-díjasokra is, összehívja őket az Ybl születésnap rendezvényeken, fontos ez?

Az Ybl Egyesületnek a léte is fontos, hogy egy ilyen igazi európai magyar építész emlékét több szinten őrizi, ez tiszteletre méltó. Felkeltette az érdeklődést Ybl örökségén keresztül az építészet iránt is. Nem is tudom számszerűen hányan vagyunk, akik az elmúlt hetven évben Ybl-díjat kaptunk, és hogy minket szervezetszerűen összefog, ez egy nagyon dicsérendő törekvés. Pláne, hogy egyre többen távoznak el közülünk. Az én korosztályomból, túl a nyolcvanon, kevés építész képviselteti már magát a pályán, pláne kevés aktív építésszel. Most kapásból csak innen a tanszékről a Bitó Jancsit említem, vagy például Finta Jóska, akik változatlanul „gyűrik a szakmát”.

*az interjú helyszíne a BME Építésmérnöki Kar
Lakóépülettervezési Tanszéke*

Sajtos Gábor DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura, „Az év kiemelkedő fiatal építésze” - Nemzetközi Szakrális Építészeti (International Prize of Sacred Architecture) díjas építész

Mit gondol egy mai építész Ybl-ről?

Ybl Miklós a korában nagyon korszerű és innovatív építészeti kvalitást képviselt és időtálló épületeket hozott létre. Ybl építészeti és kulturális hagyatéka, szellemi öröksége hatással van az építészeti gondolkodásunkra, még ha azok az építészeti stílusok, amiben alkotott a mai kortárs építészetben nem is feltétlenül időszerűek és relevánsak. Igen gazdag és minőségi életműve és már alkotói korában is társadalmi elismertsége irigylésre méltó.

Mit jelentett Önnek az Ybl-díj átvétele?

Az Ybl-díjat 2020-ban kaptam 20 éves építészeti alkotói munkásságommal a hátam mögött. Különösen nagy élmény volt számomra az Ybl-díj adományozásának méltatása, miszerint a díjat a példamutató építészeti alkotó munkásságomért, emblemikus, tiszta szerkesztésű, kimagasló színvonalon megvalósult épületek létrehozásért kaptam. Az, hogy viszonylag fiatalon megkaphattam az Ybl-díjat mindenképp elismerő megtiszteltetés számomra és fontos visszaigazolás, megerősítés építészeti pályámon, de nem gondolom, hogy ez felhatalmazás lenne az elbizakodásra. A díj és az elismerés megtartása is erősít abban, hogy az építészetet, melyet hivatásként élek meg, továbbra is lelkiismeretesen és kellő elmélyüléssel, magas minőségben folytassam, úgy, hogy a tervezett és megépült épületeim azok használóit és a közösség épülését szolgálhassa.

Amikor megtudtam, hogy megkapom az Ybl-díjat, eszembe jutott mesterem, Cságoly Ferenc hozzám intézett mondata még az egyetemen középület tervezés vázlattervi bemutatóján 1995 környékén, mikor azt mondta, hogy ez olyan jó lett, hogy megelőlegez nekem egy Ybl-díjat. Ez nekem nagyon megtisztelő volt, ahogy az is, hogy ezt követően közel 25 évvel a valóságban is megkaphattam az Ybl-díjat. Megtiszteltető az Ybl-díjasok közösségébe tartozni. Az Ybl-díj a legrangosabb magyar, kizárólagosan építészeti díj, külön megemlítenéd és fontos, hogy megítélése szakmán kívül is jó.

Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeiről?

Az Ybl Egyesületet összetartja és évről évre gondját viseli az építészeknek és megrendezi az Ybl-díjasok rendezvényeit. Az Ybl egyesület építészeti érdekében tett lelkes tevékenysége az Ybl-díjasok közösségét erősíti. Fontos a hagyományok ápolása az életünkben, ahogyan a hagyományokhoz való visszanyúlás, azok mai nyelven való megszólaltatása az építészetben is alapvető kérdés számomra. A hagyományok életre hívásának mikéntjén és annak mai kifejezőmódján nagy hangsúly van, ez az, amit az építészeti munkáimban is keresek. A hagyományos építészeti értékek tovább élnek, időben változnak és éppen ez a változásra való képességük adja a frissességüket és az időtlenségüket. A régi újjászületése az új-

Pasaréti Rendház / Budapest

Pasaréti Plébánia / Budapest

Pasaréti Közösségi ház / Budapest

Pasaréti Közösségi ház / Budapest

ban elkerülhetetlen ahhoz, hogy az összegyűlt tapasztalat folytonossága megmaradjon, tovább éljen a jelenben. A folyamatos megújulás és a változásra való képesség állandó kapcsolatot jelent a helyel és az idővel, az épület így reagál a környezetére és a jelenre, illetve a múltra. Fontos a tradíció és közben a megújulás. Fontos Ybl emlékének ápolása.

az interjú helyszíne a 2022. április 9-i XXI. Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepe rendezvény helyszíne az Ybl Egyesület székhelyén,

Salamin Ferenc DLA

Ybl Miklós -, Kós Károly díjas építész,
Magyar Érdemrend tisztí keresztje
kitüntetés birtokosa
Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja
MMA Építészeti Tagozat vezetője

Milyen gondolatok jutnak eszébe Ybl Miklós név hallatán?

Ybl Miklós kora mint egy aranykor jelenik meg a számomra, amikor még az építészeknek a tehetsége és a tanulmányai nagyon sokat számított, kevés építész volt, de azok kiemelkedő képzést kaptak. Az épületek nagy részét nem ezek a műépítészek, építőművészek tervezték, hanem úgy mond kőművesmesterek írták alá a társasházak és villák terveit. De Ybl és a hasonló kaliberű építészek olyan gazdag formaalkotó és téralkotó kompozíciós képességgel rendelkeztek, ami ma már nagyon ritka az építészek között. Rettenetesen jól tudtak rajzolni, csodálatos az az épület komponálás-tervezés, az a részletképzés, az a hatalmas tudás, ami bennük megvolt. Ezt meg lehetne ma is tanulni tőlük, és azt a színvonalas képzést átvenni, ami nekik volt.

A másik fontos dolog, hogy akkor még szavuk volt az építészeknek, az egész épület megvalósítása is a tervező kezében volt. És ha ő azt mondta, hogy ezt így kell csinálni, akkor a mesterek oda ugrottak és úgy csinálták. Vagy ha azt mondta, hogy ezt vissza kell bontani, akkor

Patricius Borászat / Bodrogkisfalud (DNS: Dénes György)

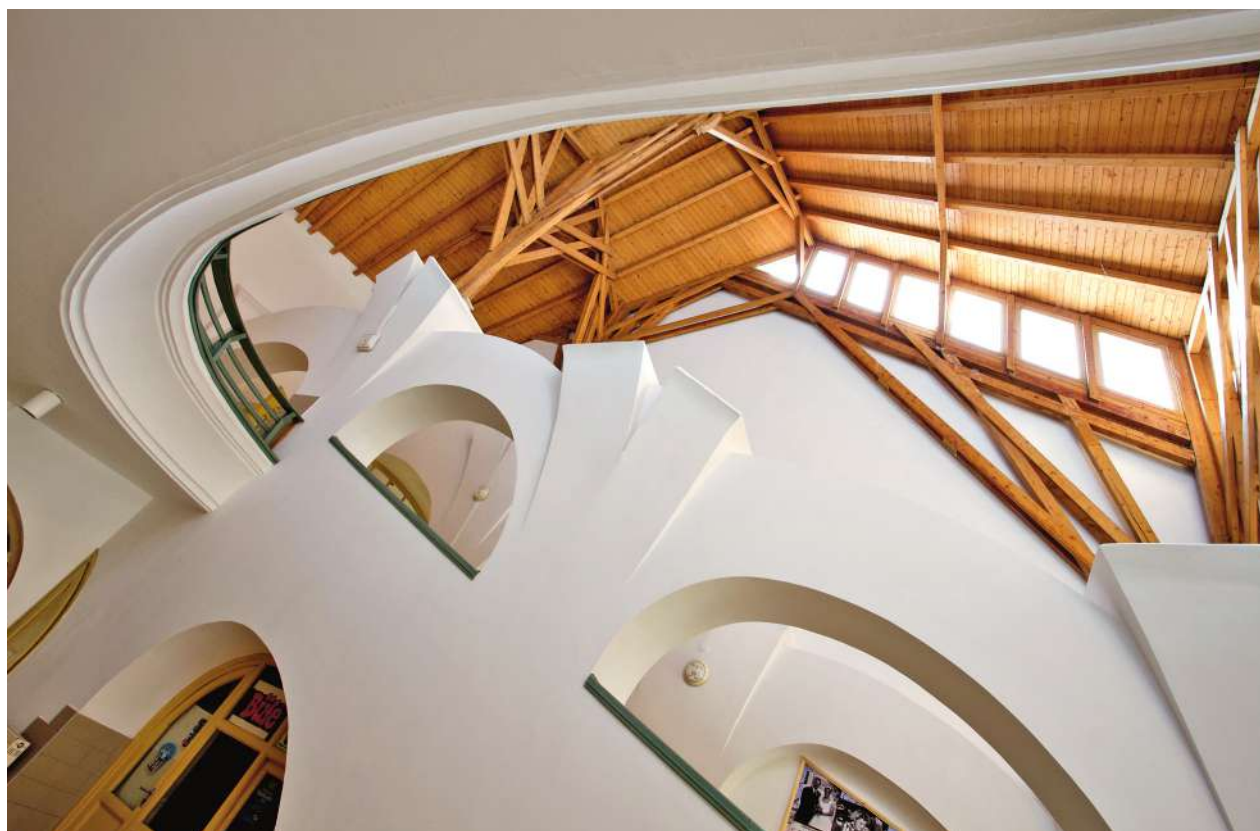
kor azt visszabontották. Az elszámolást, a lebonyolítást is ők végezték, ami elkészült, arra még ma is azt mondjuk, hogy ezt a házat ez és ez az építész építette. Ez a szó azt jelenti, hogy ő építette, tehát a kivitelezést is és a lebonyolítást is végigcsinálta. Érdekes, hogy még ma is ezt a szót használjuk, hogy XY építette, holott ma már leginkább csak tervezünk, nem építünk, mi, építészek. Ezt is feltétlenül jó lenne visszahozni, vagy eltanulni tőlük. Talán ezek a legfontosabbak, amelyeket róla elmondani érdemes.

Sokaknak egy pozitív visszajelzés az Ybl-díj, Ön is így élte meg?

Nagyon fontos, hogy minden szakmában legyen egy ilyen díj, mint az Ybl-díj. A kulturális életben az építészet szerencsére visszakerült a Művészeti Akadémia révén a művészetek közé, ami sok évtizeden keresztül nem így volt. Nagyon fontos a művészetek között, hogy elismerjék a legjobbakat, a legjobb alkotókat, és főleg akkor fontos, ha a szakmai szervezetek, tehát saját szakmája javasolja azt, hogy ki kapjon díjat, és hogy ha tényleg az is kapja meg. Ha a politika nem írja felül a szakmai javaslatokat, akkor talán az a legfontosabb, hogy az építészek és a szakmai szervezetek vezetői javasolják, hogy ki kapjon díjat és ők is szavazzák azt meg.

Törökfejes Borászat / Tarcsl (DNS: Dénes György)

Iskola / Szerencs (fotó: Szentiványi János)

Egyben visszajelzés is a díj, amelyből egy összetartó közösséggé válhat egyrészt az Ybl-díjasok, másrészt az építész szakmán belül a tervezést gyakorlók társasága. Nagyon fontos egy ilyen visszajelzés, meg kell mutatni, hogy vannak, akik egy kicsit jobban vagy szebben dolgoznak. Nekem is fontos volt ez a díj, nem is tudtam, hogy kik vannak a bizottságban, kik döntenek, de egy nagyon fontos megerősítés volt nekem, és remélem, hogy mindenki másnak is. Nagyon nagy szerencsém volt, mert pont abban az időszakban kaptam én az Ybl-díjat, amikor a Parlamentben adták át. Azt hiszem, hogy ez a legjobb hely erre, a leginkább emelkedett hely egy díjátadóra.

Az Ybl Egyesület Ybl születésnapi ünnepeiről mi a véleménye?

A díjátadó utáni rendezvény, amit az Egyesület szervezett, az nagyon meghatározó volt és nagyon kedves, és feltétlenül fontos szerintem ez a díjazottaknak, mert egy civil szervezettől is egy jelzés, hogy nem csak a szakmának fontos, nem csak a politikának, hogy díjat osztanak, hanem vannak civilek, akiket érdekel az építészet és a díjazottak személye.

Általánosságban is elmondható, hogy a civil szervezetekből minél több van és minél aktívabbak, annál jobb. Az építészet terén meg külö-

nösen, mert az építészet még ma is olyan, hogy mindenki úgy gondolja, hogy ért hozzá, mint a focihoz. Ezért jó, ha vannak civil egyesületek, és összefogás azok között, akik szeretik ezt a művészeti ágat, ami tulajdonképpen az egész életünket meghatározza, ami körülvesz minket, benne élünk, kívül is látjuk, belül is érezzük, tehát egy olyan művészeti termék, amibe az ember belemegy és belül is használja. Az építészet egy különleges dolog, és ha minél jobban értik, minél jobban érzik ezt a „civilnek”, akkor egyre inkább fontos téma lesz, és egyre inkább, egyre többen törődnek az építészettel, az épített környezettel, a településeinkkel, a tájjal, mindennel, amiben tulajdonképpen az életünket eltöltjük. És minél többen foglalkoznak ezzel, annál magasabb színvonalúvá válhat a magyar építészet.

Én úgy gondolom tehát: Előre a civil szervezetekért! - és az Ybl Egyesület is haladjon tovább a maga útján.

az interjú helyszíne az AXIS Építésziroda

Skardelli György DLA

Ybl Miklós-, Prima Primmima, Pro Architectura
Kossuth-díjas építész, Érdemes Művész,
Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja,
Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja

*Mennyire aktuális ma Ybl, mennyire meghatározó a magyar építéset
múltjában egyáltalán?*

Az építéset egyetemes, nincsen időkorlátokhoz kötve. Ybl Miklós egy olyan ikon a magyar építészettörténetben, az építésetek között és az utódok számára, amely örökké meghatározó lesz. Ha megnézzük azt az épületet, az Ybl-féle Operaházat, amelyet egy kiváló kollégám, Zoboki Gábor újíttott fel most, és elmegyünk oda, akkor mindenki azt látja, hogy talán ez Európa legszebb operaháza. A kortárs építész munkája arról szólt, hogy, hogyan tud 21. századi háttérrel létrehozni az egykori Mester munkáján belül úgy, hogy ne látszódjék ebből semmi. Hatalmas és alázattal teli munka! Itt találkozott a múlt és a jelen. És mikor elmennek oda az emberek, akkor azt látják, hogy te Jézus Mária, ez az épület továbbra is olyan, amelyet keveset látni Európában. Amikor Ybl Miklóst megbízták ezzel a feladattal,

meghatározták számára, hogy milyen legyen az épület befogadóképessége, de azt, hogy milyen szép legyen, azt nem tudták neki elmagyarázni. Ez volt az ő zsenialitása. A kapott feladatot meg lehet oldani így is, meg úgy is. Ő úgy oldotta meg, hogy egész Európa csodájára járt és jár ma is.

Ez egy döbbenetes építészeti tett volt, és egy ilyen alkotói múlttal a háta mögött a magyar építészetnek, azt gondolom, hogy mindörökké egy olyan nagy alakja marad, akire mindig tisztelettel fogunk visszatekinteni.

Talán pont ezért adódott az utókor számára, hogy a legrangosabb építészeti szakmai díjat róla nevezték el.

Belvárosi Sportközpont / Budapest

Puskás Ferenc Stadion / Budapest

MVM Dome / Budapest

Papp László Sportaréna / Budapest (2003) (fotó: Polgár Attila)

Aki ebben a szakmában megkapja az Ybl-díjat, amely egyébként a rendszerváltozás után visszakapta a rangját, mert azért előtte kiadtak vagy húszat egy évben, és ezt most ötre redukálták, tehát akit ezzel a díjjal illetnek, az óriási megtiszteltetés minden magyar építész számára. Ugyan a szakma akkor is tudta, hogy kik azok, akikre igazán kell figyelni, de most ezzel a szűkítéssel visszakapta a rangját. Ez a Díj.

Ha valaki nem ismerné a mestert és a munkáit, bár ez gyakorlatilag elképzelhetetlen, hát a díjról azért mégiscsak eszébe juthat, legalább évente egyszer.

Az Ybl Egyesület ezen rendezvényéről mondana pár szót?

Az Ybl Egyesület Ybl Miklós emlékét karolja fel, a Mesterhez köthető eseményeket próbálja kézben tartani, ami pont azt szolgálja, hogy az Ybl Miklós-féle hagyaték, amennyire lehet, legyen élő. Azért, hogy az üzenet folytonos maradjon azon építészek számára is, akik mondjuk kevésbé ismerik a Mester munkásságát. Ismerjék meg, tudjanak róla. Szerintem ez egy nagyon fontos dolog.

az interjú helyszíne a 2022. április 9-i XXI. Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepe rendezvény helyszíne az Ybl Egyesület székhelyén,

Sugár Péter DLA

Ybl Miklós-, Molnár Péter-díjas építész,
BME Építészmérnöki Kar Lakóépülettervezési Tanszék
egyetemi tanára,
Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit jelent ma Önnek Ybl Miklós?

Azt szokták mondani az orosz irodalomról, hogy az orosz írók Gogol köpönyegéből bújtak ki. Én meg úgy fogalmaznék, és ez nem is annyira képzavar, hogy mi, magyar építészek Ybl Miklós köpönyegéből vagy a köpönyege alól bújtunk ki. Azt gondolom, hogy ő az, aki az építészeknek, a magyar építészeknek az atyja.

Ő az, aki a Gründerzeit időszakában építészként európai nivójú, világszínvonalú építészetet művelt. Azt szokták még mondani, hogy Hild József tervezte Budapestet, de azt az arculatot, amit ma Budapesttel azonosítunk, tulajdonképpen Ybl hozta létre. A háború nagy pusztításokat végzett az Ybl életműben is. Eltűntek olyan egységes arculatú terek, mint a Kálvin tér, ahol két nagy reprezentatív palota is Ybl keze nyomát viselte, vagy az Alagút előtt a budai rakparton egy olyan tér volt, ahol minden sarkot Ybl Miklós tervezett. Sőt, végig a Várkert Bazárig volt ott egy neoreneszánsz palotasor, amelynek a Várkert Bazár felőli végén is Ybl palota volt, Széchenyi Béla palotája.

Ezek nagyon meghatározóak voltak a városképben. A háború leginkább talán a Duna partot szórta végig bombákkal. De hál' Istennek legalább a Várkert Bazár megmaradt. Ha az ember ebbe belegondol, akkor Budapest sokkal inkább egy neoreneszánsz karakterű, meglehetősen egységes megjelenésű európai város képét mutatta, amely aztán sérült a háború alatt. Van Louis Kahn-nak egy nagyon szép gondolata. Azt írta, hogy egyszer volt egy csodálatos álma: egy olyan városról álmodott, amelyben minden épületet Le Corbusier tervezett. Tulajdonképpen egy kicsit Budapest is ilyen lehetett, hogy majdhogynem minden fontos épületet Ybl Miklós tervezett. Az egész Andrásy útnak a karakterét, Linzbauerrel együtt tulajdonképpen ő határozta meg. Csináltak rá egy karaktertervet, arculati tervet, amit aztán az épületek tervezői követtek is, így tehát a neoreneszánsz stílus egységesen végigvonul az egész Andrásy úton. Nem is beszélve azokról a kerítéselvényekről, lámpaoszlopokról, kandelábertekről, amiket Ybl megtervezett, akár csak Otto Wagner Bécsben. Alapvetően meghatározta azt a karaktert, amit ma annyira szeretünk, ami miatt sokan járnak ide Budapestre.

Nagyon érdekes az élményem Ybl-lel kapcsolatban, az tudniillik, hogy nekem minden épülete egy igazi meglepetés. Mert kiderül, hogy azon túl, hogy kiválóan ismerte a stílusokat, amikben dolgozott, rengeteg innováció, technikai újítás van az épületeiben. Akár, ha csak a bérházaknak az alaprajzi rendszereire gondolunk. Tulajdonképpen ezeket nagyrészt ő teremtette meg, utána mindenki ezen a nyomon ment tovább. Vagy például az Operaházban ő alkalmazott először hidraulikus szcenikai berendezéseket, még a függönymozgatás is hidraulikus volt. Ezeket ő alkalmazta Európában először.

Zsidó kiválóságok háza / Balatonfüred
(fotó: Bujnovszky Tamás)

Lánchíd 19 Design Hotel / Budapest (fotó: Bujnovszky Tamás)

Sauska Pincészet / Villány
(fotó: Zsitva Tibor)

Nekem nagyon érdekes az életművének a sokarcúsága is. Ybl-ről a legtöbbünknek a szigorúan szerkesztett neoreneszánsz paloták, az Operaház, a Várház jutnak az eszünkbe. De a vidéki romantikus kastélyai, például az ókigyósi Wenckheim-kastély és így tovább, fantasztikusan festőiek és oldottak! Vagy itt van a fiatalkori főműve, a Fóti templom! Meg az egyéb épületei, a magtárak, a gazdasági épületek, a kis méretű villák, szóval fantasztikusan sokrétű és nagyon gazdag ez az életmű. Igen, azt gondolom, hogy valóban az ő köpönyege alól bújtunk ki. Egy olyan apa-figurája ő a magyar építészetnek, akihez vissza lehet térni, vissza lehet nyúlni és nagy biztonságot ad az ő szellemi és fizikai jelenléte.

Mi az emléke az Ön Ybl-díjáról?

Ez a legrangosabb építészeti díj Magyarországon. Aki Ybl-díjat kap, az úgy érezheti magát, hogy benne van egy építészeti felső tízezerben vagy felső ezerben. Óriási dolog, ha valakit Ybl-díjjal jutalmaznak, ezért fantasztikus dolog volt a számomra, amikor 2002-ben megkaptam. Ráadásul olyan kollégákkal együtt, mint a Ferkai András, néhai Nagy Bálint, Szász Laci, Siklósi Jóska. Ez egy kiváló klub, amelyben jó benne lenni.

Az Ön épületeiben mennyire jellemző akár az Ybl-ről való gondolkodás, van-e valami szellemi kapcsolata is Ybl - lel?

Igen, azt kell mondjam, hogy van. Ezek persze nem tudatos dolgok. Ha azt mondanám, hogy én Ybl nyomdokain szeretnék épületeket tervezni, akkor az furcsán is hangzana, nagyképű is lenne, meg lehet, hogy komikus is. De most egy-két konkrét példát hadd mondjak arra, hogy ez a klasszikus építészeti hagyomány mindig nagyon izgatott és fontos volt

a számomra. Például, amikor a Lánchíd utcai szállodát terveztem/tervez-tük, akkor az Andrássy úti palotasor, az a fantasztikus, armírozott ruszti-kus lábazati sor előképként előttem volt, végig is fotóztam az Andrássy út két oldalát. És azt gondoltam, hogy ennek a karakternek meg kell jelennie abban a Duna parti épületben, amit tervezünk.

A másik példám a tolcsvai Oremus vagy a villányi Sauska borászat, ahol vasbeton boltozatokat, továbbá a kő- és a téglarakás technikájával egy olyan fajta ornamentikát alkalmaztam, amely visszautal a klasszikus építészetre. A hagyományokhoz való kötődés, a hagyományokhoz való visszakötés – számomra legalábbis – nagyon fontos. Ybl-nél a hagyományok mellett az újítás, a folyamatos innováció az intuíció mentén, szintén nagyon fontos, és szerintem ebből táplálkozunk mindannyian.

Az Ybl hagyományokat ápolja az Ybl Egyesület az Ybl születésnapokkal, mi a véleménye erről?

Csak azt tudom mondani, hogy köszönöm szépen. Köszönöm Júliának, hogy ezt így a kezébe vette, és az élete egyik legfontosabb részének tekint. Azt gondolom, mindannyian köszönettel tartozunk neki, hogy ő ezt a hagyományt ápolja. Így, hogy van egy ilyen egyesület, amelyik ezt a hagyományt így gondozza, valóban úgy tudjuk magunkat érezni, hogy Ybl-nek a szellemi örökösei vagyunk. Köszönjük szépen!

az interjú helyszíne a BME Építészmérnöki Kar Lakóépülettervezési Tanszéke

Szabó Levente Csaba DLA

Ybl Miklós-, Prima-, Pro Architectura- és Molnár Péter-díjas építész, a BME Építésmérnöki Kar Középülettervezési Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia rendes tagja, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit jelent Ybl szellemisége egy mostani építésznek?

Nehéz ezt röviden megfogalmazni. Vannak alkotók minden korban, akiknek a munkássága az épületeik összességén keresztül átsugárzik, adott esetben években, évtizedekben vagy évszázadokon keresztül. Ybl alkotásaiiban nagyon izgalmas látni, hiszen időben visszafelé nézve sokkal kristálytisztábban látszik az ilyesmi, hogy például mondjuk a Várbazárnál, milyen a tér szervezése, bravúros, a tájépítéssel együtt kezelt, a vár oldalba belesimuló kompozícióról beszélhetünk. Talán a legfőbb tanulság az lehet, hogy lehet korszerűnek lenni úgy, hogy 50 év múlva is érződjön, mi az, ami az adott korban korszerűnek tűnt és hatott, s így megvan annak az esélye, hogy jóval később is hivatkozási alap lehessen.

Milyen személyes élménye van az Ybl Miklós-díjjal kapcsolatosan?

Ha arra gondolok, amikor ezt az Ybl Miklósról elnevezett díjat 2018-ban, relatíve fiatalon megkaptam, jóleső érzés tölt el, és akkor is, most is meg-

Régi Városháza – Budai Vár / Budapest (fotó: Danyi Balázs)

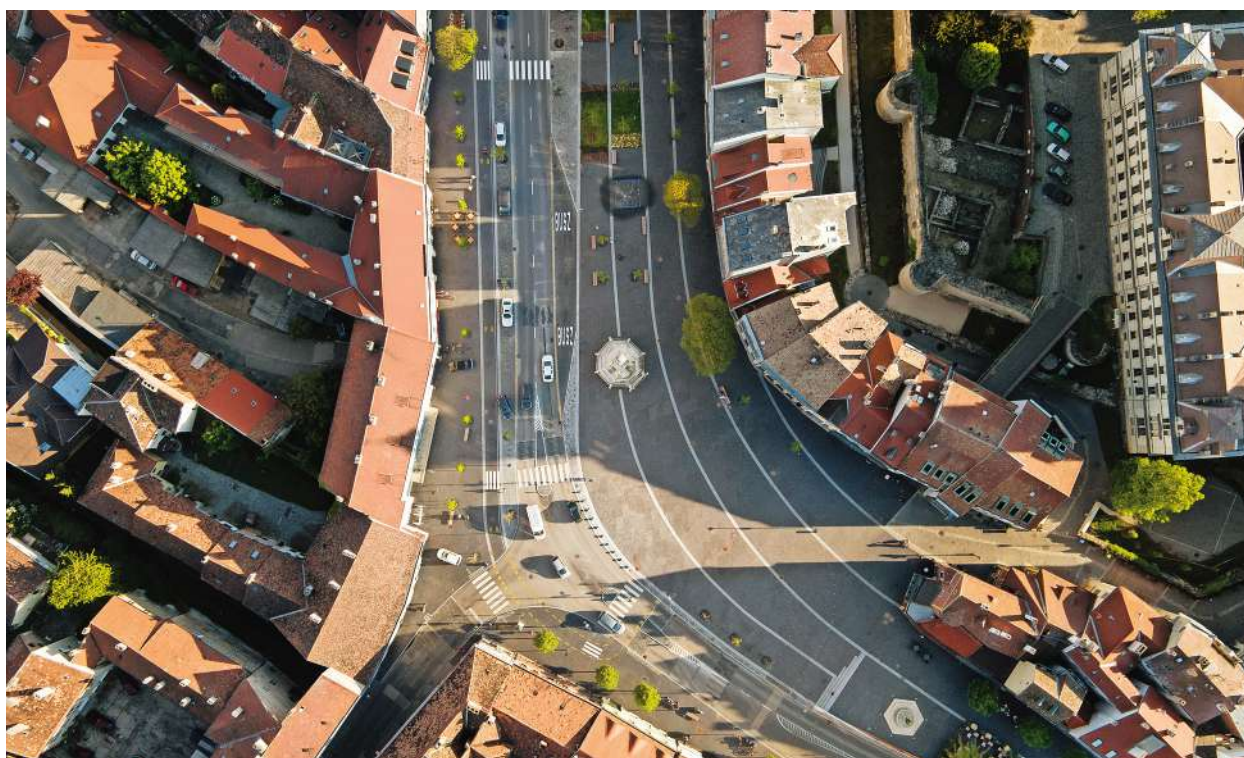
tisztelőnek tartottam és gondolom. Mindenféle díjjal kapcsolatosan persze az a helyzet, hogy mindig fontos visszajelzését jelentik annak az építkező munkának, amit az ember az építész praxisában, vagy esetemben párhuzamosan a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Középülettervezési Tanszékén végzek. A valós építészeti produktum (épületek, tervpályázatok) és a hallgatókkal való közös munka összessége jelenti azt a tartalmat, aminek a díjak csak különböző típusú indikátorai. Nyilván az Ybl Miklós-díj egy olyan nagyon patinás elismerés, amelyre egy fiatal építész hallgató is már évente, amikor ezek a díjak kiosztásra kerülnek, mindig fölfigyel és mindig figyeli azokat a neveket, amelyek évről évre felmerültek, tehát egy olyan közösségbe való bekerülést is jelent, ahova nagyon megtisztelő tartozni.

Melyik az a kedvenc épülete, amely esetleg hozzájárult az Ybl-díjához is?

A kérdés ahhoz hasonlatos, mint hogy melyik a kedvenc gyermeke az embernek? Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy az irodámban, a Hetedik Műteremben nagyon sokféle típusú és műfajú projektben vehettem részt. Szívem szerint hármat mondanék. Az egyik a régi budai

Reform500 Installáció / Budapest, Kálvin tér (fotó: Danyi Balázs)

A Várkerület revitalizációja Sopronban (fotó: Danyi Balázs)

városháza rekonstrukciója a budavári Szentháromság téren, egy fantasztikus középkori barokk, évszázadokon keresztül alakuló térszövet, amelynek egy nagy, átfogó rekonstrukciója, bővítése, modernizációja az egyik legfontosabb munkája az irodámnak. De legalább ennyire szeretem azokat a köztéri munkákat, amelyek közül talán a soproni Várkerület rekonstrukcióját emelném ki, ami a történeti belváros magja körüli egykori védműrendszer által kirajzolt különleges téralakulat. Jelentős részének egy komplex megújítása történt meg munkánk nyomán, és különböző ütemekben még előttünk van, megvalósításra vár. Azokat az emlékműprojekteket is nagyon szívesen említem itt, amelyek az építészetnek a háttérterületein vannak, mint például, a reformáció ötszázadik évfordulójára emlékeztető, Kálvin téri 95 darab feliratos kő.

Az Ybl Egyesület tudja Ybl szellemiségét átadni például az Ybl születésnapjához kapcsolódóan?

Két dolgot emelnék ki az Ybl Egyesülettel kapcsolatosan, az egyik szimbolikus, a másik pedig ennél talán átfogóbb. Szimbolikusnak tartom az Ybl-díj ügyét, azt, hogy az Ybl Egyesület kezdeményezésére és mun-

kája révén, idén másodszorra került méltó helyen, a lehető legméltóbb helyen, az Operaházban az Ybl-díj átadásra, és abban bízom, hogy ez most már innentől fogva, amíg világ a világ, így is marad. Ugyanakkor ki kell emelnem annak a munkának a jelentőségét is, amit azok a civil szervezetek, kisebb-nagyobb csoportos kezdeményezések végeznek – ilyenformán az Ybl Egyesület is – az építészet, vagy ha tágabban nézzük a kultúra ügye körül, amely nélkül sokkal szegényesebb lenne a szakmánk reprezentációja, mind a befogadók, mondjuk az építészet esetében a használók felé, mind a szélesebben vett társadalmi rétegek felé. Azt látom, hogy ezt a fajta munkát sokszor szerelemből és elhivatottságból végzik, ahogy Júlia is az Ybl Egyesületben, ahogy a többiek is, a még néhány fontos civil szervezetben.

*az interjú helyszíne a BME Építészmérnöki Kar
Középülettervezési Tanszéke*

Szabó Tamás János DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas,
FIABCI különdíjas építész
Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja
az Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mi az, amit Ybl több mint egy évszázad távlatából tud mondani a mának?

Hadd kezdjem egy nagyon személyes élménnyel, abból a korszakomból, amikor eszem ágában sem volt építésznek lenni. A székesfehérvári egykori József Attila, ma Ciszterci Gimnáziumban érettségiztem. Minden áldott nap, amikor kijöttem a gimiből, mindig egy – a Csók István képtár falában lévő – tábla előtt vártam a barátaimat, barátnőimet. Ez a tábla az akkori olvasatomban egy hosszú kabátos öregurat mutatott, aki éppen lehajol egy hokedlihez – a hokedlin egy épületnek a modellje volt – azon valamit matat. A gimnáziumi évek alatt egyszer sem olvastam el ezt az emléktáblát. Aztán úgy hozta a sors, hogy építész lettem. Évekkel később, édesanyámék abba az utcába költöztek, akkor olvastam el a feliratot. Ybl emléktábla volt. Ybl Miklós hajolt le és az Operaház makettjén igazított meg valamit.

Ezt tudja mondani Ybl a mának, ez a „matatás” ez az a fajta komplexitás, ahogyan Ybl hozzáállt a szakmához. Számunkra ma ez a fajta összetettség bizonyos szinten elérhetetlen, bár továbbra is cél. A fél éve hallott „projekt orientált tervezés” kifejezést először nem értettem. Elmagarázták. Ez arról szól, hogy egy házzal, mindig más más csapat foglalkozik, attól függően, melyik fázisban van a terv. Kitalálják a koncepciót, aztán engedélyezik, aztán meg kitalálják a csomópontjait, mindig az a csapat, amelyik ezekre van optimalizálva.

Nos, ez az a gondolkodásmód, amelyet Yblnek nem lehetett volna elmagarázni, hogy egy házat a legelső gondolattól az utolsó részletig nem ő tervez végig. Sajnos nem efelé megy a világ. Azért mondom, hogy ez elérhetetlen, ez a fajta reneszánsz emberi vágy, amely örömet lel a legelső vonaltól az utolsó csomópont részleteinek a kitalálásában, ez az, ami sajnos eltűnőben van a szakmában.

Mennyre elismert az Ybl-díj?

Nemzeti Köszolgálati Egyetem / Budapest (fotó: Palkó György)

NKE Kollégium / Budapest (fotó: Török Tamás)

Nemzeti Köszolgálati Egyetem / Budapest (fotó: Palkó György)

Ahogy mesterem, Finta József szokta mondani, az igazán építészeti díj, az az Ybl-díj, ha valamire vágyunk, és óhajunk, hogy egyszer az életben részesüljünk benne, az a mai napig az Ybl-díj. Magyarországon ebben a kategóriában szerintem nincs versenytárs. Megváltozott, egy ideig – ha jól tudom – épületekre lehetett kapni, most meg inkább életműdíj.

Az Ybl Egyesület által rendezett Ybl születnapok tudnak ehhez még valami pluszt adni az Ybl-díjas építésznek?

Hadd legyek megint személyes. Amikor az Ybl-díjamat megkaptam, a Belügyminisztériumban adták át. Egy nagyon érdekes és kicsit szürreális esemény volt, például a családtagjaim közül senki nem lehetett ott. Önkéntes tűzoltók, rendőrök és életmentők között vettem át. Ezt semmiképpen sem dehonesztáló dologként mondom, csak furcsa, hogy összemérhetetlen teljesítmények kerültek egymás mellé, egy akármilyen jól sikerült épületekből összeálló életművet öt percen belül említeni azzal, hogy valaki egy égő autóból, a négy családtagból hármát élve ki tudott

hozni, ezt egész egyszerűen mindenki érezte, nincs a helyén. Most ugrok egy nagyot és ezt nem tudom elválasztani az Ybl Egyesület lététől, mert tudom, hogy az egyesület munkásságának köszönhető, hogy a díjat ma már Ybl egyik fő művében, az Operaházban adják át, ami így az Ybl-díj otthonává vált. Hiszem, hogy ez az Ybl Egyesület nélkül ma nem lenne így. Folytatva ezt a személyes vonalat, az első olyan alkalom, amikor tulajdonképpen én ezt az építészeti díjat családtagokkal, munkatársakkal és barátokkal tudtam ünnepelni, az az Ybl születésnap volt, ahová Júlia meghívója szól, mint friss Ybl-díjasnak. Azóta én is próbálok elmenni, amikor az új Ybl-díjasokat köszönti az Ybl Egyesület. Furcsa módon az én eszemben az ünneplés meg az átadás elcsúszott egymástól. Mára ez a kettő ismét fedésbe került, ez annak köszönhető, amit az egyesület, illetve Júlia letett az asztalra, hogy végül is otthont talált magának ez az esemény.

az interjú helyszíne a Finta és Társai Építész Stúdió

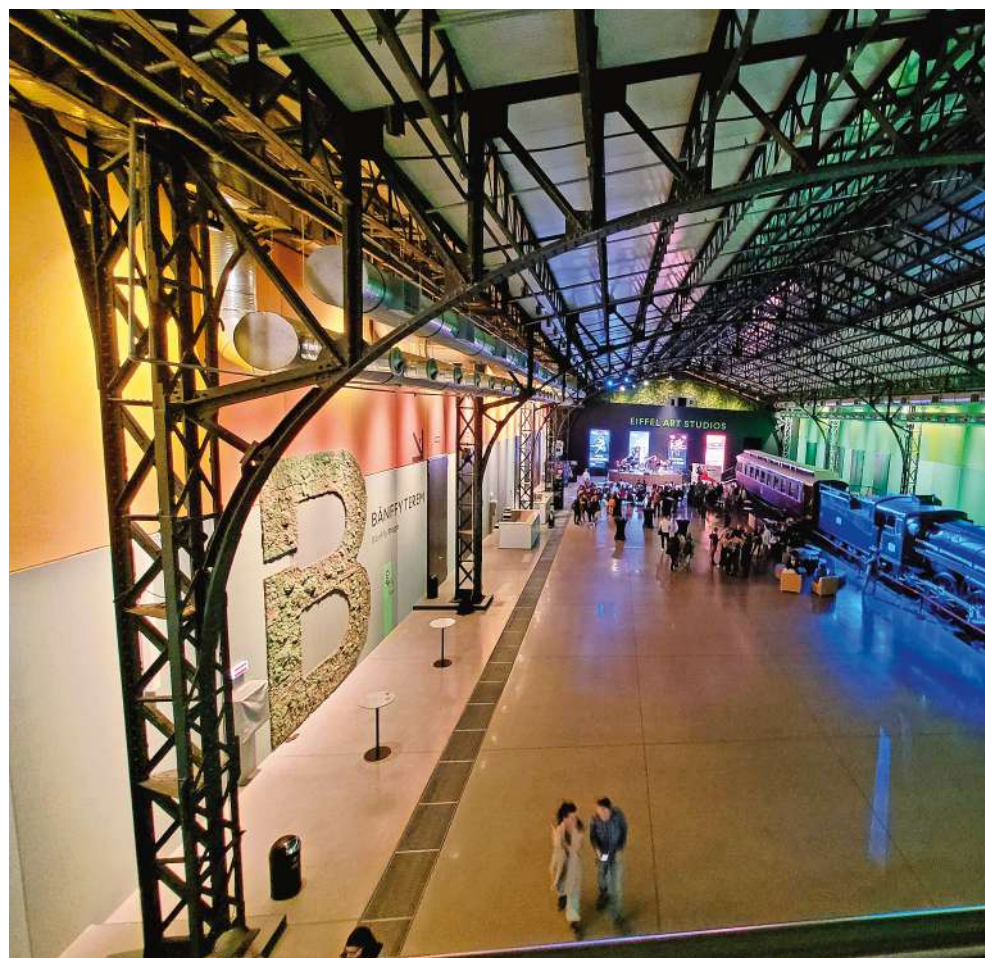

Szenes István DLA

Ybl Miklós-, tizenkétszeres Pro Architectura,
Europa Nostra díjas építész, belsőépítész,
Érdemes Művész,
Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Egy belsőépítész mennyire építész, így az Ybl-díjhoz is mennyire van közel?

A legtöbb építész társául fogadja a belsőépítészt. Én abba a korosztályba tartozom, akiket a legnagyobb építészek tanítottak építészetre, és én magamat építésznek is, belsőépítésznek is tartom, nagyon kicsi a különbség a kettő között. Nagyon erősen összefüggő, talán a leginkább egymáshoz tartozó szakmák ezek. Az Ybl-díj megkapása egy belsőépítész számára különleges dolog. Nem nagyon osztogatják belsőépítésznek ezt a díjat. Nekem szerencsém volt, a 80-as években Szendrő Péter barátommal együtt csináltuk a Medgyaszay-féle veszprémi színházat, amiért kaptuk az Ybl-díjat. A KÖZTI akkori igazgatósága jóváhagyta az építész igényét, hogy a társát, a belsőépítészt is terjesszék föl Ybl-díjra. Felemelő élmény volt, különlegesen nagy dolognak tartom, azóta is azt az élményt

hordozom magamban. Ha vissza emlékszem átadásának a körülményeire, a kamara egy kis helyiségében álltunk, egy kézfogás, egy gratuláció, megkaptuk a díjat és tulajdonképpen ennyi volt. Akkor a díj társadalmi elfogadottsága nem volt eléggé megfelelő, de az építészek számára az Ybl-díj a legmagasabb rangot jelentette és jelenti.

Ybl öröksége, az Ybl-díj érdekében munkálkodik az Ybl Egyesület is, hogy látja ezt?

Operaház Eiffel Műhelyház és Próbacentrum / Budapest

Tóth József Színház / Szentés

Tóth József Színház / Szentés

Tóth József Színház / Szentés

Egy nagyon fontos szerepet vállalt el az Ybl Egyesület. Őrizni kell az Ybl szellemiséget és az építészekben is azt a tudatot, hogy nagy mestereink voltak, vannak és lesznek is, gondolom én, de az hihetetlen erő, ami abból a korosztályból sugárzott felénk, akik az 1880-as évektől felemelkedő Magyarországot, gyakorlatilag Budapestet létrehozták, s ebben a korszakban élhetett Ybl Miklós. Azért ezek nagy dolgok, amikor így összeesnek a dolgok. Hogy van egy építő lélekszellemiség, és ahhoz meg már megteremtő-

dik a közeg is, melyik van előbb, azt nem lehet pontosan tudni, de nagyon erősen kiegészítik egymást. Tehát én úgy érzem, hogy ez ennek a világnak egy külön adománya volt, amiből kitermelődött az Ybl hagyomány és tisztelet, az egyesület ezt nyilvánvalóan erősíti, a díjazottakat összehívja, hogy becsüljük meg jobban egymást, én szerintem ez a legnagyobb üzenet.

az interjú helyszíne az Ybl Egyesület székhelye

portréfotó: Szollár Zsófia

Tima Zoltán

Ybl Miklós-, Prima Primissima díjas építész,
Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja,
az Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mi a közös szellemileg egy modern építész és Ybl építésze között?

Alapvetően az Ybl-díj a kapcsolódási pont. Esetemben ez a kapcsolódási pont 2007 óta áll fenn, azon kívül, hogy van kapcsolódás az Ybl Egyesülettel, amely gondozza Ybl szellemi és tárgyi hagyatékát, és tagjai azon Ybl-díjas építészek, akik Júlia segítségével és hathatós közreműködésével együtt tudnak működni ebben a kérdésben. Ybl Miklós a magyar építészettörténet egyik legjelentősebb alakja. Nyilván vannak más idolkai is a magyar építőművészetnek, de Ybl munkássága egy olyan minőségi sűrítőmánya az eklektikus építészetnek, ami kevés kortársa, kevés előtte vagy utána alkotó építész esetében történt meg. Számomra, aki mániákus modernista vagyok, pontosan ez a szellemi sűrítőmánya a fontos, ami ugyanazon az elveken (egyébként a jó építészet független izmusoktól és stílusoktól) mindig ugyanazon a sűrített és kontextuális gondolkodáson nyugszik. A modern építészet is ilyen, nyilván voltak változások, nem ugyanazzal a térstruktúrával gondolkozik egy modern építész, de az épület minősége az minden korban nagyjából ugyanazon a kontextuális elven alapszik.

Mi a személyes emléke az Ön Ybl-díjáról, milyen munkákért kapta a díjat?

Viszonylag fiatalon kaptam meg, több mint 15 évvel ezelőtt, a pályámnak szinte még az elején, az igazán fontos és nagy dolgok a Ybl-díj kézhezvétele után történtek a szakmai életemben. De én ezt akkor is úgy gondoltam – voltak, nem komoly, de kisebb vívódásaim is emiatt –, hogy vajon egy negyvenes éveim elején járó építész, hogy tudna egy életművet felmutatni. A közvélekedés szerint az építészek általában 40-45 éves koruk után kezdenek kiteljesedni, amit egyébként meg tudok erősíteni. Akkor ezt egy megelőlegezett bizalomnak fogtam föl, és azóta is igyekszem ezzel a bizalommal nem nagyon visszaélni. Nyilván nem én az én dolgom, hogy megítéljem, ez sikerült-e. Nagyon fontos számomra abban a 2007-es Ybl-díj átadásban, hogy – sajnos azóta elhunyt – barátommal, Basa Péterrel együtt kaptuk meg. Bár építészeti gondolkodásunkban voltak közöttünk különbségek, mégis nagyon jól meg tudtuk vitatni egymással az építészet és a világ dolgait, így az is nagy öröm volt, hogy együtt kaptuk meg a díjat.

Látogatóközpont / Budapest (2014) (fotó: Bujnovszky Tamás)

White House Irodaház / Budapest (2018) (fotó: Bujnovszky Tamás)

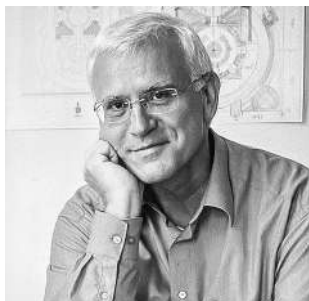
Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, Skycourt (2011) (fotó: Bujnovszky Tamás)

Beszélt az Ybl Egyesületről, lehet Ybl szellemi örökségét megőrizni az Ybl-díjasok találkozóival, az Ybl születésnapokkal?

Nyilván van egy alapkérdés, amit az utóbbi időben az Ybl Egyesület nagy sikerrel képviselt. Ez pedig az, hogy az Ybl-díj valamilyen módon kötődjék Ybl Miklóshoz. Vagy térben, vagy időben. Térben, lehetőség szerint egy olyan helyszínen legyen az Ybl-díj átadása, ami Yblhez köthető, ez az idei évben sikerült is, az Ybl-díj átadása a megújult Operaházban volt, igazán méltó keretet biztosítva. Volt erre korábban példa az Ybl Bicentenárium évében, de ebből nem lett rendszer. Yblnek az Operaház az egyik csúcsteljesítménye, ehhez nagyon jól köthető az Ybl-díj, meg tud testesülni, jobban érzékelhető mindenki számára. Most nem akarok nagyon messzire menni, de úgy általában a díjak, a társadalmi elismerések arról szólnak, hogy azok az emberek, akik díjat kapnak, azoknak a munkásságuk, a szakmájuk közelebb kerül az emberekhez. Az építészet esetében igen fontos, hogyha ez a díj köthető az Operaház épületéhez, akkor talán olyanok is felfigyelnek a díjra, olyanok is tudják ezt értékelni, akik korábban nem annyira figyeltek rá. A másik,

az Idő: minden évben Ybl születésnapján az Ybl Egyesület ünnepséget tart a Várkert Bazárral szembeni téren, köszöntve Yblt és az Ybl-díjas építészeket. Felmerülhetne, hogy az Ybl-díj szakadjon el a többi állami díjtól időben, és az Ybl-díj átadására a mester születésnapján kerüljön sor. Én a két kötés közül a helyszínt, a Helyet fontosabbnak érzem. Ugyanis az Ybl-díjasoknak és az építészeknek van egy másik nagy panaszuk, és ez pedig az, hogy az Ybl-díj kicsit elszakadt a művészeti díjaktól. Az építésügy, az építészet a kormányzati struktúrán belül, hol a belüghöz, hol az agráriumhoz tartozott. Most, harmincegynéhány év után önálló minisztériumot kapott a szakma, sokkal jobb helyzetbe került. Az építészek általában azt gondolják, hogy ők valahol a művészet és a műszaki tudományok határmezsgyéjén mozognak. Ez egyébként így is van, és a többi művészeti ághoz való kötődést is erősítené, ha művészeti díjként tudnának tekinteni az Ybl-díjra. Ezen van még munkálkodnia valója az Ybl Egyesületnek.

az interjú helyszíne a KÖZTI Igazgatósági irodája

Török Péter DLA

Ybl Miklós-, Prima Primissa,
Pro Architectura, Europa Nostra díjas tájépítész,
egykori Ybl Egyesületi tag

1958. április 25. – 2022. augusztus 4.

A 2022. áprilisi Ybl szülnap óta szerveztem e könyv interjú időpontjait, melyik Ybl-díjas építész mikor ér rá, hol legyen a videofelvétel. Lalinak, a videó rendezőjének megírtam az utolsó négy időpontot – köztük Török Péterét – augusztus 5-én, pénteken este. Másnap a válaszban: „...szegény Péter elment, borzasztó, te nem vagy fenn sehol a...[közösségi média felületek-szerk.], valaki feltette” – ment körbe a felhőbe, a világba. A hitetlenkedés, a tehetetlenség, a változtathatatatlanság és a lelkiismeret-furdalás, nem várta meg, nemhogy az interjú időpontját, de a KIÁLLÍTÁSA...

2019 óta szerveztük a kiállítását a székhelyünkön, az Ybl Kioszk - Ybl Budai Kreatív Ház kiállítótereiben, a meghívó szövegével elküldtem a dátumát: április 7. – április 25., jött Pétertől a válasz: honnan tudta a születésnapomat? Nem tudtam, de nem véletlen a vernissage dátum.

A címet ő küldte át: TRILÓGUS, TÁJ – ÉPÍTÉSZET – SZOBRÁSZAT a művészeteket egyesítve, ahogy Artborétum cége nevében is egyesítette a természetet és a művészetet. Hitvallása volt: „Fények, színek, építészet, szobrok egyenrangúan fontosak”.

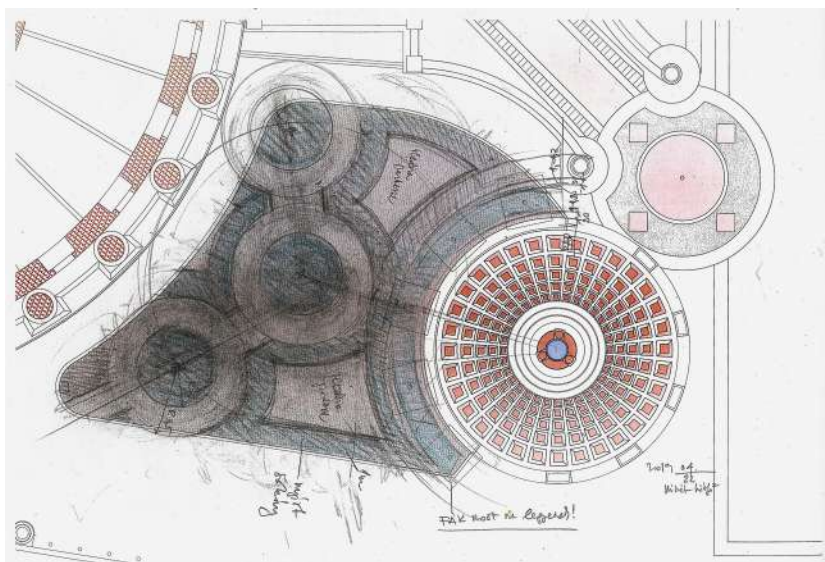
A kiállítás tartotta benne a lelket, nagy szenvedéseinek szüneteiben hihetetlen energiával, szenvedéllyel – ahogy dolgozott – készítette össze a katalógust, a tablókat. Készen vannak.

A kiállítótér munkatársai állandóan változtatták az időpontot, minden kiállító fontosabb volt, mint ő, az utolsó dátum 2020. 06. 29. – 07. 01.

A járvány alatt a kiállítótér megszűnt. Kerestem más helyet. Péter dolgozott tovább. Tavaly tavasszal, egyik telefonálásunkkor mondta, már nem érdekli a kiállítás, könyvet csinál az anyagból, hűséges tanítványai segítettek.

Abból a könyvből egy teljes monográfiát KELL csinálnunk. Kevés alkotóművész kortársunk van, akinek országszerte ennyi műve lenne. Kevés kertész-mérnöknek volt ennyi építész munkatárs-barátja, mint Péternek. A tájépítészek közül biztos, de építészek közül is talán ő dolgozott együtt a legtöbb szobrászművésszel. Sokukat köszöntöttük, más Ybl Egyesület

eseményeken, ahol Péterrel együtt örültünk a találkozásoknak, együttműködéseknek, csak páran azok közül, akikkel már együtt van: Ágostházi tanár úr, Makovecz Imre, Perczel Anna, Török Ferenc, Reimholz Péter, Kerényi József, Bencsik István, Kő Pál Lujos, s a többiek.

Egyik hazasétálásunk során Pétertől tudtam meg, hogy „a középkorban azt tartották, hogy három szép városa van Európának. Velence a vízen, Firenze a völgyben és Buda a hegyen”. Amikor a megálmodott („igazi” reneszánsz) függőkertjének terveit mutatta: „az, amin járunk, az akár képzőművészeti remek is lehet, a kövek metszéséből, szakításából képek szülehetnek.» Azt is Pétertől tanulhattuk meg: „...szakrális paraszti kultúrában nem pénz kérdése volt, szegény volt nem művelni a kertet”, „...a kert az éden mása, ... szépek is, ...nem csak gyönyörködtetnek, gyógyítanak is...”.

De olyanokat is tudott: „Kazinczy ... a rabszállítójával azt is elintézte, hogy Kufsteinbe vitele során megálljanak Tatán, és megnézhesse az Esterházyak híres kertjét... megrajzolta ... börtönablaka rácsainak rozsdájából és meleg levesből készített eleggyel rögzítette átszurkált csokoládépapírra a saját tájépítészeti geometriáját...”

Tervezői metódusáról beszélve új terminus technicust alkotott: „lélektörténeti”, – a lélektörténeti szempontok vezérelték.

„Szép környezetben élni megváltás” – mondta, amikor először körbenézett nálam. Annyira tudtuk, átértéztük Ybl fennmaradt mondását: „*amíg elmagyarázom, megcsinálom*”, egyszer korábban érkezett hozzám, mint ahogy jelezte, kértem a bocsánatát, hogy be kell fejeznem..., „*te is minden percet kihasznál a munkára*” – mondta. „*Tudod, abból tudom, hogy élek, hogy dolgozom*” – reagáltam, nevetett, kiderült 30 éve a jelszava: „*ha dolgozom, tudom, hogy élek*”.

Labirintus és Zikkurat / Budapest

Még elviselhetetlen, hogy nem dolgozik, nem él tovább köztünk „a kertépítészet Pilinszkyje” – ahogy Meggyesi Tamás urbanista fogalmazott. Akik tisztelték, becsülték, szerették azok szívében tovább él és a műveiben, járva az országot, akár lenézünk, akár felnézünk, vagy még feljebb..., reményeink szerint már a legszebb környezetben műveli az égi tájat.

/szj/

Vadász Bence DLA

Ybl Miklós-, Pro Architectura díjas építész,
Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja,
Pro Architectura Bizottság tagja,
az Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit jelent egy építészdinasztia építész tagjának az Ybl-díj, mennyire meghatározó?

Azt mondhatom, hogy talán ez a legmeghatározóbb, speciálisan és hangsúlyosan magyar építészeti díj. Már a név maga is egy olyan meghatározó fogalom az építészek körében, aminek üzenete van. Szerintem minden érzékeny és elkötelezett építész – titokban, vagy bevallottan – vár rá, hogy megkaphassa ezt a díjat. Ezt az elismerést, amelyet egy olyan utánozhatatlan alkotó emberről neveztek el, aki a historizmus ikonja volt, akinek az életműve megkérdőjelezhetetlen.

És milyen furcsa, hogy Ybl Miklós életében is tulajdonképpen benne van minden olyan megpróbáltatás, megkínózás és „pajzsra emelés”, ami egy mai tehetséges építész ugyanúgy „sújt, vagy éppen emel”, mint egykoron őt. Yblnek számos elképesztő építészeti alkotását ismerjük – a fantasztikus budapesti Operát az értő közönség a bécsi „előtti” jegyzi –, de palotái, bérházai, templomai szinte mind tankönyvbe illő remeklések, aminek köszönhetően Ybl a főrendiház tagja lett, érdemei elismeréseként két különböző lovagrend is tagjai közé fogadta.

Összefoglalóan tehát úgy érzem, hogy az Ybl-díj talán a legnagyobb építészeti elismerés, amelyet egy magyar építész kiérdemelhet.

Az elnyert Ybl-díj üzenete talán az lehet, hogy amit egy építész az alkotásaival, gondolataival át kíván adni a társadalomnak – vagy amit üzenni

Meininger Hotel / Budapest (fotó: Bujnovszky Tamás)

Fecskesház / Budapest (fotó: Zsitva Tibor)

szeretne építészársainak, a barátainak vagy a családjának – az célba érkezett, az értő fülekre, szemekre és szívekre talált. Pontosan ezért fontos, hogy meglegyen körülötte a társadalmi elismertség, hogy a díjátadásnak is „megadják a módját”. Hogy egy pillanatra azt érezhesse a díjazott, hogy érdemes volt, és büszkén fogadhatta az értő és a laikus közönség elismerését: „szép volt, Építész úr!”

Lefordítva az Ön Ybl-díjára, a pályafutására, mi az, amire a legbüszkébb?

Az Ybl-díjat 2004-ben kaptam meg. Pont 40 éves voltam, fantasztikus megtiszteltetés volt – máig emlékszem arra a bizsergető érzésre, ami átölelt. Igazi ünnep volt ez számomra – szakmai és családi ünnep egyaránt – anyám is eljött velem az átadóra, ott volt a feleségem, Ági is, otthon pedig drága apám várt borral.

Pont abban a furcsa korszakában voltam az életemnek, amikor elkezdtem az igazi, önálló, útkereső építészeti kalandozásaimat. Azelőtt építész őseim – harmadik generációs vagyok egy építészdinasztiában – előképeit értelmeztem újra. Előbb egy kicsit a Bauhaus világában dolgoztam, azután kipróbáltam az apám féle korlátok nélküli építészeti komponálást. Ez után éreztem úgy, hogy most talán rátaláltam a saját utamra – hosszú-hosszú, járt és járatlan ösvények bebarangolása kellett ahhoz, hogy ez megtörténhessen. Ezért gondoltam, hogy az Ybl-díj a legjobb pillanatban ért, egy lökést és visszajelzést is adott, és egy picit azt is üzent, hogy amit eddig csináltam, az talán nem elvetendő. Még hozzátartozik a történethez, hogy ez a fantasztikus megtiszteltetés a Margit Ház irodaház-épülete megvalósulása után ért. Ez az épület egyúttal egy furcsa, távoli, téren és időn át küldött háromdimenziós üzenet volt nagyapának, aki a harmincas évek Bauhaus építészetének volt egy különleges alakja. A Margit Ház ennek a világnak volt egy mai újraértelmezése, „egy csipetnyi sóval” – a „De Stijl” mozgalom színeinek a beemelésével a kompozícióba – megfűszerezve.

Úgy érzem tehát, hogy „áldott” pillanatban ért a megtiszteltetés – akkor, amikor a legnagyobb szükségem volt rá!

Margit Ház / Budapest (foto: Széi Ágnes)

Duna Tower / Budapest (foto: Batár Zsolt)

Mi a személyes hozzáállásod Ybl-hez? Írtál egy verset is, mi volt ennek a motivációja, és egyáltalán mi az, ami megfogalmazódott benned?
Évek óta foglalkozom versírással. Nem akarom elmesélni, hosszú története van ennek. Hat verseskötetem, verseskötetünk jelent eddig meg, Miltényi Miklós építész barátommal közös művek ezek. Most nagy fába vágtuk a fejszénket: mi építészek írunk és rajzolunk építészekről. Ősszel jelenik meg a könyv, É1 lesz a címe, szeretett építészeink szubjektív válogatás alapján kerültek be a könyvbe. Elsők egyike volt Ybl Miklós, akit megverseltünk/megrajzoltunk, és megmondom őszintén, nem csak az építészeti produktuma miatt, hanem személyes vonatkozásai miatt is. Ha megengeditek, felolvasom a verset:

Ybl Miklós (1814 – 1891)

Megérdemelte volna.

*Aki előtt a Várkert is
letérdelt a hóra,
megérdemelte volna.*

*aki helyett a Fővárház
beszél már 150 év óta,
megérdemelte volna.*

*akiről kastélyok, kápolnák, templomok sorának
szakrális szövege szólna,
megérdemelte volna.*

*de nemzetünk épített ékköve,
az opera szenttörő megénekeltje óta,
kiérdemelt a kvótát.*

*Ahogy az Akadémia megérdemelte őt,
így az akadémiát
megérdemelte volna.*

Ybl nem csak az Arany János utcai akadémiai bérház tervezésében, de az Akadémia kivitelezésében is részt vett. Nagy fájdalom volt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia haláláig nem fogadta tagjai közé... Nem változik a világ, az építész sorsok is sokszor drámai történetek.

Ybl emléke, Ybl Egyesület Ybl-t és Önöket ünneplő rendezvényeire szükség van-e?

Nagyon fontos – ahogy azt már az előbb is mondtam –, hogy egy olyan emberre, egy olyan alkotó építészre emlékezzünk, aki egyike a legnagyobbaknak Magyarországon, és akinek a neve és a munkássága nem szabad, hogy feledésbe merüljön. Ahhoz, hogy ez megtörténhessen, hogy Ybl Miklós híre és nimbusza fennmaradjon, ahhoz valakinek, valakiknek nagyon sokat kell dolgozni. Itt és most ez a valaki az Ybl Egyesület – személyesen Szmodits Júlia elnök asszony. Aki küldetést érez magában, aki ezt a hihetetlen programot felvállalta évtizedekkel ezelőtt, és nem hagyja, hogy feledésbe merüljön Ybl, az ember, Ybl, az építész, és a róla elnevezett díj is „megfelelően magas polcra kerülhessen”. Az Ybl Egyesület évről évre megrendezi Ybl születésnapján azt az ünnepségsorozatot, ahol megtisztelik és köszöntik a friss Ybl-díjasokat és megemlékeznek a Mesteréről. Számptalan fantasztikus kulturális esemény történik ilyenkor. Júlia az, aki évtizedek óta azon dolgozik és fáradozik, hogy megfelelő helyen, megfelelő környezetben, megfelelő módon történjen az Ybl-díj átadása, nagyon sok munkája van abban, hogy ez a felemelő, ünnepi aktus méltó és szimbolikus helyre: az Operába kerülhessen.

Ha nem volnának ilyen szervezetek és ilyen elkötelezett emberek, akkor még a legfantasztikusabb teljesítmények is feledésbe merülhetnének, eltűnhetnének és rangjukat veszthetnék – ezerszeres köszönet tehát az Ybl Egyesületnek!

az interjú helyszíne a Vadász és Társai Építőművész Kft. irodája

**Sz.J., az Ybl Egyesület mindenese, elnöke*

Varga Csaba DLA

Ybl Miklós-díjas építész

Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit jelent Önnek a név Ybl Miklós?

Tudjuk, ismerjük jól életét, munkásságát, én most ebbe nem is mennék bele, inkább egy személyes élményt mondok el.

Környéről származom, az a szülőfalum, ott telt gyerekkorom. A falu temploma a település közepén áll, Ybl Miklós tervezte. Engem ott kereszteltek, ott voltam elsőáldozó, ott bérháztartoztam, oda jártam gyerekkoromban minden vasárnap misére. Gyerekként már lenyűgözött ez a templom, főként a hatalmas belső tér. Fogalmam sem volt, hogy ki tervezte, sőt arról sem volt fogalmam, hogy ki az az Ybl Miklós. Az épület viszont nagyon belém ivódott, egyes részleteit akár most is le tudnám többé-kevésbé rajzolni, pedig már jó ideje nem a szülőfalumban lakom. A freskókat is fel tudom idézni, bennem van az alakok, jelenetek képe. Ugyanakkor ez az épületélmény -legalábbis úgy gondolom- nem befolyásolt a pályaválasztásban. Akkoriban egész mást akartam lenni, szafariutazó, kamionsofőr és hasonló. De így visszagondolva nagyon érdekes számomra, hogy milyen mély nyomot hagyott, hogy mennyire pontosan emlékszem még mindig ezekre.

Mikor lett Ybl-díjazott, az elismerés hogy jelent meg a továbbiakban?

Nagyon megtisztelő, hogy megkaphattam ezt a díjat, ami körülbelül öt éve volt. Ekkor már nem épületre adták, hanem az addigi munkásságra, ami egyébként szerintem egy jó váltás. A szakmán belüli legrangosabb díjra ez jobb választás, mint ahogy korábban volt, amikor még egy-egy épületre ítélték ezt oda. Már csak azért is, mert az egyes házakra adott elismerés ezzel nem vészett el, mivel egy másik rangos kitüntetésben, a Pro Architektúra díjban ez tovább él. Ez egy olyan kitüntetés, amit a szakma egyik legnagyobb elődjéről neveztek el, jól választva. Amellett, hogy a díjat nagy megtiszteltetésnek érzem, a munkámat, azt hiszem nem befolyásolta/befolyásolja. Miben is tehettem volna meg? Erre elsősorban a szakma figyel, a megbízások meg nem a kollégáktól jönnek. Úgy tűnik egyébként, hogy az építész szakmán túl is kialakult már egyfajta renoméja, erről a díjról a nem építész társadalom is hallott már, ismeri. A díjazott eddig is beletett a munkájába mindent, amire képességéből

Óvoda / Nagymaros

Borászat / Mád

Óvoda étterem-konyha / Nagymaros

tellett, másképp valószínűleg nem lenne most díjazott. Számomra ez inkább egyfajta visszaigazolás: csináld valahogy így tovább!

Az Ybl Egyesület tagjaként mi a véleménye az Ybl-díjasoknak szóló rendezvényeiről?

Először pár szót az egyesületekről. Eleve fontosnak tartom az ilyen jellegű társulatokat, csoportokat, legyen ez akár egy ilyen szakmai egyesület vagy legyen egy városvédő közösség, vagy akármilyen kulturális vagy más összefogás, melyek tagjai együtt próbálnak általuk fontosnak vélt dolgokban eredményeket elérni. Az egyik legjobb módja annak, hogy ne mástól várjuk a megoldásokat, hanem egymással összefogva álljunk ki céljainkért. Ez nem kötelező senkinek, ahogy Makovecz Imre mondta, „úri jókedvünkből” veszünk benne részt.

Az Ybl Egyesülettel a díj átvétele után lett – értelemszerűen - kapcsolatom, az Ybl születésnapokon rendezett ünnepségen, amely nekem

egy nagyon kellemes élmény volt. Azóta is voltam néhányon. Szép gesztus a friss- és velük együtt a korábbi díjazottak ünneplése. Nem tudom, hogy Júlia, hogy intézi, de mindig süt a nap, kellemes szél fúj, zene biztosított, pezsgő és torta is van, egy igazi ünnepnap a Duna parti Ybl épület teraszán!

Bevallom, nem vagyok egy túl aktív tag. Csodálattal követem az egyesület „motorjának” tevékenységét, nélküle nem működne az egyesület. Például a közelmúltban elérte, hogy az Ybl-díj átadása méltó helyre kerüljön, a névadó egyik fő művébe, az Operaházba. Kedves Júlia! - most itt ülsz velem szemben ezen interjú kapcsán, ezért kihasználom az alkalmat, hogy köszönetet mondjak áldozatos tevékenységédért!

az interjú helyszíne az AXIS Építésziroda

Varga Tamás DLA

Ybl Miklós-díjas építész

Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar
egyetemi docense

Mit gondol egy mai építész Ybl Miklósról?

Építészeti munkássága előtt, mely által az építészet a kiegyezés kori, majd az egyetemes és magyar kultúra részévé válhatott mindenképpen a legnagyobb tisztelet. Igazodási pont, mely a jelenkor alkotó építészt is szakmája gyakorlása közben mindig a legmagasabb színvonalú tervek, épületek elkészítésére sarkallja. Állandóság és elegancia.

Mit jelentett Önnek az Ybl-díj átvétele?

Nagyon megtisztelő az Ybl Miklós-díjat elnyerni és átvenni, hiszen az főként az elvégzett szakmai munkát, életművet ismeri el. Az önként vállalt és folytatott szakma gyakorlása során, a sok vívódással teli alkotási folyamattal megépülő épületek után egyszer csak eljön ennek a díjnak is az ideje. Nem végpont, egy állapot, mely megálljt parancsol, visszatekintést, ...nagyon, nagyon jó érzés!!! Erőt, magabiztosságot, önbizalmat ad, ugyanakkor nemcsak rangot jelent, hanem feladatokat is állít: mint eddig, a jövőben is magas színvonalon kell végezni a munkát az egyetemi képzésben is és az építészeti tervezés területén is.

Rendhagyó volt a 2020-as évben a díjat átvenni. A COVID járvány okozta korlátozások pont egybe esetek a díjátadással, pont 2020. március 13-án tiltották meg a gyülekezést. Így majd fél évig „díj nélküli díjazottként” örülhettünk a kitüntetésnek, melyet a Várkertbazárban 2020. augusztus 20-i alkalmából vehettünk át. A 2021. évi díjazottakkal közösen rendezett Operaházi esemény fantasztikus élmény lehetett, de sajnos azon is a covid miatt nem tudtam részt venni.

Városi Uszoda / Balatonfüred

Onkológia / Pécs

Tűzoltóság / Balatonfüred

Mindezek ellenére azóta is nagy büszkeség az elismerés!

Mi a véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeiről?

Minden elismerés az egyesületnek, hogy építészeti identitásunk múltbeli gyökereit, emlékeit ápolja, megőrzi, továbbadja a mai kortárs alkotóknak és a jövő generációjának is. Méltó rangot ad a díjnak, ma már méltó körülmények, keretek között kerülhet átadásra is, az Operaház felújított épületében, örök élmény! A díj átvétele óta mindig jóleső érzés arra gon-

dolni, hogy egy széles szakmai közeg, kisebb, kiválasztott, díjazott tagja lehetek, s ezt a tagságot az egyesület az Ybl Klub rendezvényein keresztül fenntartja, egyesíti, erősíti. Köszönet érte!

az „interjú” - írásban megadott válaszok alapján készült

Vincze László DLA

Ybl Miklós-díjas építész, grafikus
BME Építészmérnöki Kar Lakóépülettervezési Tanszék
egyetemi docense, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Ybl mit jelent egy modern építésznek?

Ybl életművét megismerve egy rendkívül sokoldalú alkotó életműve tárulkozik fel. Nemcsak magánpraxist folytató építész, hanem a szakmai közélet alakítója, a kultúrát befolyásoló személyiség.

Ez a sokoldalúság vezetett oda, hogy igazi európai építésszé tudott válni. Bejárta Itáliát, Bécsben tanult, utána átkerült Münchenbe. Tanulmányai befejeztével a historizáló építészet alakító, meghatározó mesterek mellé szegődött, ezekben a műhelyekben tovább képezte magát, felkészült az önálló praxisra. Több jelentős munkán túl, már a legjelesebb mesterek közé tartozott, amikor Hild halála után 1867-ben ő örökölte, kapta meg a Bazilika építésének folytatását, majd a katasztrófa, a kupola beomlását követően egy rendkívül nehéz helyzetben kellett helytállnia.

Ybl vált a klasszicista, romantikus és reneszánsz építészet hazai nagymesterévé.

Ez a történeti stílusokban történő rendkívül gyors és kreatív tájékozódás, a más-más kulturális hangsúlyból összegyűrt új arányok és részletek rá jellemző építészeti nyelvet hoztak létre. A nagyvilágra való kitekintés, a nagy történeti helyek bejárása, a közvetlen tapasztalatszerzés számunkra ma még inkább iránymutató. A reformkor, a kiegyezés jelentős építészeti alkotásaiban nem közvetlenül a már meghaladott ar-

chaizáló-historizáló elemek direkt ismétlése történik, hanem ezek kultúrába ágyazása. Az építészet eddig is és ezután is mintákból, már kész elemekből, a „partitúra” újraértelmezéséből áll össze, ezért tud kitüntetett pillanatokban művészetté válni.

Ybl munkásságának hatása a kora építészeti ízlésére ismert, feldolgozott, 150 év távlatában jól átfogható. Az életművet feldolgozó tudományos pontosság, ezt rendszerbe foglaló intézményi hálózat kellene közel múltunk építészeti örökségének feldolgozásához. Kellene, ha lenne ilyen!

Az utóbbi évek bontásai figyelmeztetnek bennünket, nem lehet következmények nélkül a 60-as, 70-es, 80-as évek építészeti valóságát felszámolni, mert ez életünk, kultúránk kiiktathatatlan része. Amit fontosnak látok, mielőbb rendbe tenni a szétvert érték- és örökségvédelem intézményrendszerét.

Amikor Ybl-ről beszélünk, Pollackról, Hildről, Feszlről, Kauserről, akkor óhatatlanul eljutunk a névtelen mesterekig, akik fölépítették az eklektikus Budapestet. Olvasható olyan korabeli drezdai írás a kiegyezés utáni egyesített Buda és Pest építészetéről, hogy itt az építészeti minőség nem egy esetben meghaladja a német építőipar színvonalát, tehát olyan mértékig fejlődött a hazai pallér ipar, az építészeti innováció, ami a nagy európai városok sorába emelte fővárosunkat.

55 lakásos társasház / Siófok

55 lakásos társasház / Siófok

55 lakásos társasház / Siófok

Ilyen szellemi hagyaték ellenére a közelmúlt megbecsülése, védelme és a meglévő értékeink megőrzése tekintetében mégsem tudunk felzárkózni Nyugat-Európához. Bölcs és jó nevű kollégák sodródnak etikátlan helyzetbe, mert helyettük a politika dönt egy védett érték sorsáról. Irigylem azokat, akiknek van érzéke időben észrevenni az alkukötés határát, azt ameddig még értelme van egyáltalán alkut kötni.

Önnek az Ybl-díjhoz milyen emlékei fűződnek?

A díjjal elismert munkáink zöme középület, a munkatársaimmal tervezett és megépült jobb épületek közül mégis a kisebbek sorolódnak a kedvencek közé. Ezekben a munkákban a kis léptékből fakadóan egyfajta szellemi vagy alkotói önállóságnak sikerült érvényt szerezni, mindemeltett a szerencsének is nagy szerep jutott, nem egy esetben igazi mecénás volt a megbízó. Számomra a köveskáli majorság volt ilyen nagy kaland, ahol a családdal, a tulajdonossal egy különleges, kreatív munkakapcsolat jöhetett létre.

Ybl örökségét az Ybl Egyesület az Ybl születésnap rendezvényeivel is lehet ápolni?

Amit az egyesület konferenciákkal, tudományos találkozók szervezésével létrehoz, azok a kiadványok, melyek létrejöttét támogatja, nagyszerű erőfeszítések. Azzal, hogy dokumentálja, életben tartja a 19. század kul-

turális örökségét, egyben viszonyítási pontokat is megad jelen korunk, a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek értékvitáihoz, valódi küldetést teljesít. Tehát adott több száz, életművük által tekintélyt szerzett építész-mérnök, akiket összeköt az Ybl hagyaték és a díj. Ezt a szellemi hálózatot tudnunk kell használni, a szakma presztízsét befolyásoló kérdésekben hatalmas ereje lehet. Iniciatív szerepe tud lenni az építészeti etika területén is. Meglehet, segítheti az elmozdulást abban a színvonalatlan vitában, ami a háború utáni későmodern építészet és a historizáló- múltidéző építészet között zajlik. Ez egyébként nem újkeletű kultúrviata.

Emlékezzünk Major Máté „Új építészet”-et hirdető szemlélete és a Perényi Imre és Révai József által szovjet mintából átvett szocreál vitájára! Azon túl, hogy elég jól ismerjük a múlt század építészeti örökségét, nagyon gyorsan pótolni kell a lemaradásunkat a jelenkor feldolgozásában. Ezzel a saját ifjúságunk, felnőtt korunk tereit utcáit, városait védjük.

Hiszek abban, hogy az Ybl Egyesület képes mozgósítani az értékvédelem elkötelezett tudósait, szellemi disputába tudja vonni kitüntetettjeit!

az interjú helyszíne a Bánáti + Hartvig Építésziroda

Wéber József DLA

Ybl Miklós-, Europa Nostra, FIABCI díjas építész,
c. egyetemi docens

Mit jelent az építészetben Ybl hagyománya?

Azt gondolom, hogy a hagyomány nagyon fontos, ezért megpróbálja az ember az építészetet is történeti formában szemlélni. Ybl a 19. századi Magyarország meghatározó építésze volt, az egyik legfontosabb személyiségnek lehet tekinteni. Véleményem szerint az alkotásai nem véletlenül lettek műemlékek, s remélem, hogy megőrződnek még nagyon sokáig. Gazdag életműve létrehozásában szintén fontos szerepe volt a szakma iránti elkötelezettségének, melynek kibontásában jelentős részt az akkoriban gazdaságilag fellendülőben lévő ország keretei biztosítottak számára.

Fontos, hogy az Ybl Egyesület többek között az Ybl születésnapjára rendezvényekkel ezt a hagyományt ápolja?

A hagyománynak nem csak az építészetben, hanem az élet valamenyny területén jelentősége van. Az élet tulajdonképpen egy láncolatnak tekinthető, melyben a különböző korosztályok egymásba fonódnak, ahogy az emberöltők egy családon belül is, úgy alakul ez a szakmai, művészeti tevékenységben is. Minket a korábbi generáció nevelt, tanított, amit most mi próbálunk továbbadni a minket követő utódoknak. Így az építészeti kultúra is fenntartható, továbbadható folyamattá válik. Ennek a fenntarthatóságnak jelentős képviselője, művelője az Ybl Egyesület is.

az interjú helyszíne a 2022. április 9-i XXI. Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepe helyszíne az Ybl Egyesület székhelyén

Mogyorósi híd (fotó: Wéber József)

Millenáris Park – C épület (fotó: Wéber József)

Millenáris Park – B épület (fotó: Hajder Andrea)

Vikár András DLA

Ybl Miklós-, háromszoros Pro Architectura
díjas építész, az Ybl Egyesület
Ybl-díjasok Tanácsának tagja

A mai világban is érvényes Ybl hagyománya?

Vikár András: Elsősorban az, hogy mindannyiunknak a saját magunk korában kell a lehető legjobbat és a legkorszerűbbet létrehozni. Az a miliő, ami az ő korát jellemezte, az egy nagyon szerencsés időszak volt, hatalmas építési kedv és egy építési boom volt, amiben mindenki a maga módján próbálta a maximumot nyújtani, hihetetlen munkabírással, hihetetlen szorgalommal. Ez az, amit nekünk követni kell, és ugyanígy a mai épületeket a mai korhoz igazodóan, a tudásunk szerint a legjobban és a legnagyobb erőfeszítéssel kell létrehozunk.

Mit jelent mint elismerés, mint szakmai kihívás az Ybl-díj?

V. A.: Az ember nyilván nem úgy dolgozik, hogy Ybl-díjat szeretne kapni, azért dolgozik, hogy ez, ami itt körülöttünk van, ez egy kicsit jobb és szebb legyen. Nyilván ez egy nagyon nagy megtiszteltetés, egy óriási dolog, de nem egy elérendő cél. Az Ybl-díj is olyan, mint minden más díj, a díjazottak összessége adja meg a minőségét. Mióta Istvánnal /Lukács István – szerk./ együtt Ybl-díjasok vagyunk, én legalábbis azon drukkolok, hogy az új Ybl-díjasok minél nívósabbak legyenek, hogy ennek az „összminősége” megmaradjon.

Az Ybl-díjat mindenkinek lelkiismerete szerint kell mérlegelni, hova teszi a munkásságán belül. Nagyon büszkék vagyunk a díjainkra, mindenképpen erőt és energiát adott nekünk, egyfajta biztatást vagy igazolást, hogy jó úton járunk, de a napi munkát legfeljebb annyiban befolyásolja,

Lukács István DLA

Ybl Miklós-, háromszoros Pro Architectura
díjas építész, az Ybl Egyesület
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

hogy talán a munkatársak vagy a megbízók egy kicsit nagyobb bizalommal vannak irántunk, de napi szinten a mi munkánkat effektíve nem érinti.

Az életművében mi az, ami a legfontosabb, akár ami az Ybl-díjnak köszönhető?

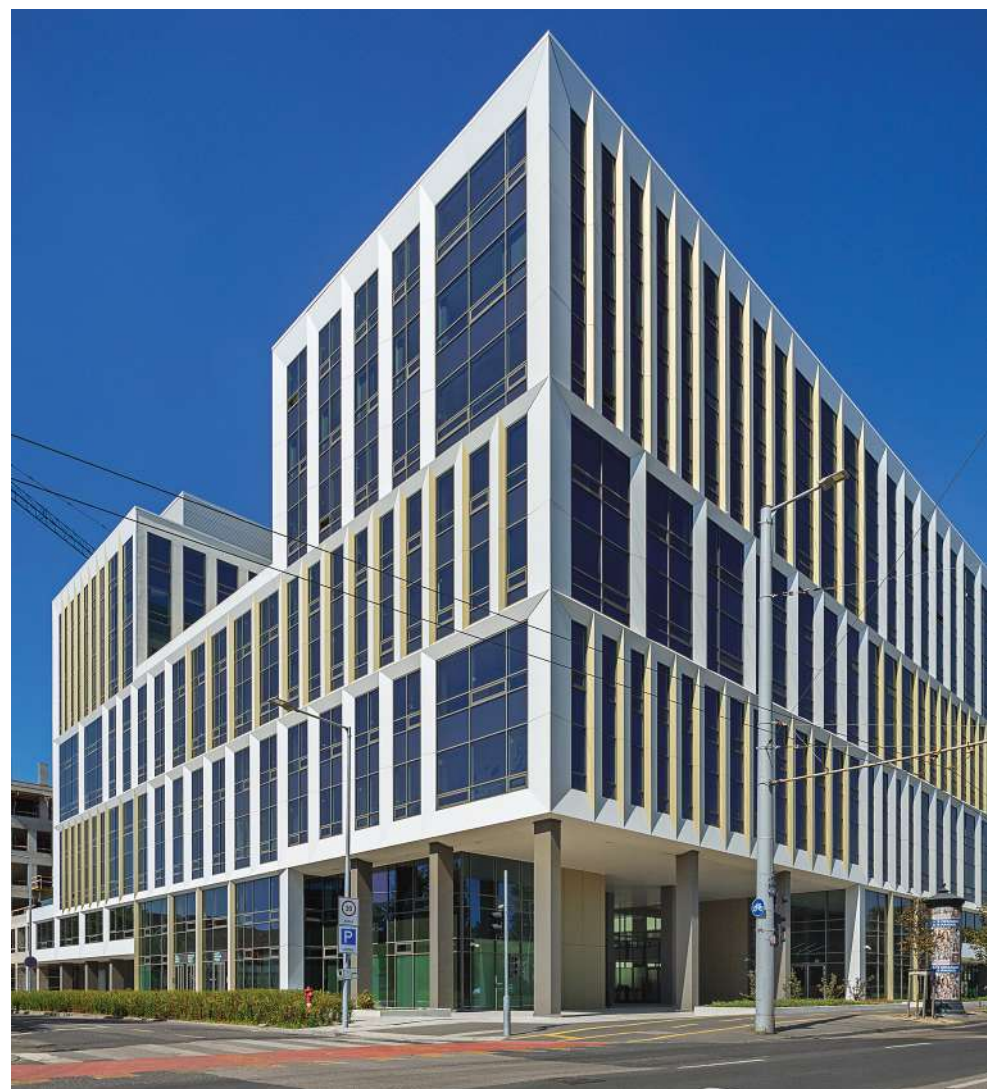
V. A.: Úgy látom, visszatekintve az elmúlt harminc évre, a mi legfontosabb értékünk az volt, hogy egy egyenletes színvonalat tudtunk nyújtani. Mindig hitünk szerint minden munkánk arra irányult, hogy egy építészeti minőséget hozzunk létre. A terv az csak egy eszköz ebben, ezt szem előtt tartva dolgoztunk végig. Mindig a legutolsó, vagy időben a legközelebbi feladat, a hozzánk legközelebb álló épület a legizgalmasabb, talán a legfontosabb számunkra.

Az Ybl hagyaték megőrzése az Ybl Egyesületi Ybl születésnapokkal fontos-e?

V. A.: Manapság egyre fontosabb mindenfajta múltbéli, nívós hagyatékunknak a megőrzése, a bemutatása és az, hogy minden közkinccsé váljon, és hogy különösen a szakmabeliek ismerjék ezt. Az építészet egy olyan műfaj, amit talán egy várossal lehetne a legjobban jellemezni. A város egy időszövet, amibe minden kor belehelyezi a saját maga produktumát. Jó korokban jó épületeket, rosszabb korokban rosszabb épületeket, de összességében akkor is ez a mi városunk. A múlt ismerete elengedhetetlen a szövet ismeretéhez értékeléséhez. Egyre kevesebb olyan lehetőség vagy szervezet van, akinek ideje és energiája van, hogy ezt a tudást

SAP irodaház, Graphisoft Park / Budapest

megőrizze, továbbadja. Ezért nagyon fontos az Ybl Egyesület, hogy akik ide kapcsolódnak vagy ide tartoznak, azok alkossanak egyfajta közösséggént, a jó ügyet szolgálva. Ez, azt hiszem, egy elvülhetetlen érdeme az Ybl Egyesületnek, legfőképpen Juliának.

Öntől is azt kérdezném, a mai építésznek mit jelent az Ybl-díj?

Lukács István: Ybl egy nagyon különleges szereplője a magyar építészetnek, egyszerűen megkerülhetetlen alakja lett. Tulajdonképpen azért különleges az ő szerepe, mert ő már kortársként is klasszikus volt, nagyon kevés az a magyar építész, akiről ez elmondható, ő ilyen volt.

Nagyon jól választottak, amikor sok éve, ezt a legrangosabb építészeti díjat Ybl Miklósról nevezték el. Ez a díj az, ami megalakulása óta végig őrzi a minőségét, presztízsét, a hírnevét és a tekintélyét. Tehát ezt a díjat

megkapni mindenféleképpen különleges ajándék az élettől. Meg persze azoktól a kollégáktól is, mert egy komoly szakmai, kollegális bizottság választja ki évente az öt építészt, a díjra érdemeseket, ez a limitált szám is őrzi ennek díjnak a minőségét.

Amikor Ybl-ről gondolkoztam éppen ebben a témában, akkor eszembe jutott, hogy Ybl volt az Iparművészeti Múzeum pályázatának 1891-ben a zsűrielnöke, amit Lechner Ödön nyert meg. A Lechner Ödön alkotta Iparművészeti Múzeummal foglalkozunk már 10 éve. Lechner Ödönnél dolgozott egy darabig Lajta Béla is, akinek a házában van az építészirodánk 30 éve. Hál' Istennek, András és én is megkaptam az Ybl-díjat, tehát ilyen össze-vissza fonódó életek és szakmai életutak izgalmas szövete ez a mi történetünk is.

Arena Business Campus (ABC) irodaház együttes / Budapest

Budapart BRA és BRC lakóházak, XI. Kopaszi Gát / Budapest

SAP irodaház, Graphisoft Park / Budapest

Ön mely alkotását tartja kiemelkedőnek, esetleg kapcsolódhat Ybl-hez?

L. I.: Tulajdonképpen az a fajta igényesség, ami Ybl munkáiban benne volt, azt követjük. Állítólag volt egy sétapálcája, aminek a végén lévő keményacél tűskével nézte meg, hogy megfelelő követ hoztak-e az építkezésre. És ha nem tetszett neki, akkor ott azzal a bottal el is intézte. Nekünk ilyen lehetőségeink már nincsenek, de az a fajta igényesség, ami a Ybl munkákon most is látszik, mindenképpen példakép.

Az Ybl Egyesület őrzi az Ybl kultuszt, hogy számon tartja az Ybl-díjasokat?

L. I.: Minden korosztálynak vannak szakmai hősei, ismert figurái, teljesen természetesnek vesszük, hogy mindenki ismeri őket. De a következő generációnak más hősei vannak és más szakmailag elismert figuráik. Viszont

Ybl az mindenféleképp egy alapérték, ezért az ő emlékét és munkásságát mindig mindenkinek ismernie kell. És ez – Ybl képének, munkásságának megőrzése, az Ybl hagyomány frissen tartása – a fő célja és tevékenysége az Ybl Egyesületnek. Jó és fontos Ybl megünneplése a születésnapján, a Várkert Bazár előtt, az Ybl szobornál, ahol az új Ybl-díjasok, meg a sok régi Ybl-díjas összegyűlhet. Köszöntik a mestert és köszöntik egymást.

Nagyon örülünk, hogy az Ybl-díj átadása, most már második alkalommal, az Egyesület kezdeményezésére és munkálkodása révén az Operaházban történt meg, a legméltóbb helyen.

az interjú helyszíne a Vikár és Lukács Építész Stúdió Kft. irodája

Winkler Barnabás DLA

Ybl Miklós-, Prima-, Kós Károly-, Kotsis Iván, Forster Gyula-, Podmaniczky-díjas építész, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja, az Építészeti Tagozat elnöke, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Őn, aki más építészeknek is feldolgozta a hagyatékát, hogy látja, Yblnek mi az öröksége?

A magyar építészettörténet egészen kiváló. Nagyon szeretem Ybl Miklós építészetét. Az ő alkotásaival párhuzamosan korának építészeiről is sokat beszélünk, így az ő létük is jobban fennmarad, ami számunkra mindenképpen fontos adomány. Szeretem Ybl Miklóst, az embert és épületeit. Ma természetesen először az Operaházat kell megemlítenem, de emlékszem, gyermekkoromban a nagycenki temploma volt az egészen magával ragadó műalkotása.

Milyen az Ön kötődése az Ybl-díjhoz?

Én úgy nőtem fel, hogy az Ybl-díj nálunk már gyermekkoromban is fontosnak számított, hisz édesapám az első Ybl-díj odaítélés egyik kitüntetettje lehetett. Nem volt értelmetlen, hogy Budapesten kívül alkotó építész egy ilyen díjban részesült. Ahogy felnőttem, mindig érdekelt, milyen alkotásukkal ér-

Infopark D-épület homlokzata / Budapest

demelték ki a kollégák a díjat. Akkor kerültem még közelebb az Ybl-díjas építészekhez, amikor a HAP galériában építész mestereink életmű-kiállításait kezdtem rendezni. Az építészek életét kutatva sok elfeledett történetre derült fény. Zseniális építészek kiemelkedő munkásságuk ellenére nem részesültek az építészek legmagasabb díjában, az Ybl Miklós-díjban. Az évekig tartó munkám alapján az igazságtalan értékelés felébresztette a kérdést, mi volt ennek a negatív megítélésnek az oka. Elsősorban politikai háttér adott magyarázatot, de amikor Kós Károly külföldi állampolgársága miatt nem részesülhetett a díjban, már tudtam, feladatunk az utólagos rendbetétel. Azt hiszem, hogy életem egyik legszebb eredménye, hogy sikerült a művészeti ágak közül egyedül nekünk, építészeknek az elmúlt rendszer hibáit kiküszöbölni. Az Ybl-díjakat 1953-ban alapították, az ettől az évtől kiadott díjakat végigkutatva, széles szakmai kör bevonásával értük el a tizenhét nagyszerű munkát hátrahagyó építész posztumusz díjjal

Infopark D-épület légifotója / Budapest

Campona Bevásárlóközpont homlokzat / Budapest

való elismerését. Meggyőződésem, hogy evvel az Ybl-díj jelentősége is a helyére került. Az eredményben az Ybl Egyesület is jelentős közreműködő, hisz számos kiállításunk megvalósításában segített.

Milyen kapcsolata van Önnek az Ybl Miklós emlékét ápoló Ybl Egyesülettel?

2013 április hatodikán, Ybl Miklós születésnapján ebben a teremben alapítottuk meg az Ybl Egyesület kezdeményezte és elindította Ybl Bicenténárium egyesületi bizottságát, ettől a naptól kezdve ezt a termet, a MÉSZ székház Ovális termét Ybl-teremnek hívja az építész társadalom.

Az épülő Ybl Egyesületről már nagyon régen hallottam, de a közvetlen kapcsolatam egyik HAP galériai kiállításunk megnyitóján kezdődött. Szmodits Júliával az ott elkezdett beszélgetésünk ettől a naptól folyamatosan folyik. Örülök, hogy ebben a teremben beszélgethetünk, hosszú évekig tartó MÉSZ közreműködésem szép emlékei is ide kötnek.

A tervezői munkám mellett, az építész mestereink életmű-bemutatói jobban figyelmeztettek arra, hogy nem vagyunk egyedül. Júlia az Ybl Egyesület minden nehéz pillanatát áthidaló vezetésével, szerteágazó munkájával, számtalan szakmai örömet nyújt számunkra. Kiállítások, találkozók, konferenciák, épületlátogatások és kastélylátogatások teszik gazdaggá az emlékeinket. Minden évben, sokáig a romos Ybl-bazár tövében megtartott Ybl születésnapok tartották életben bennünk a figyelmet: gazdag épületeink nem állhatnak ilyen szomorú állapotban. Boldogságunk, hogy a 2002. évi Ybl születésnapokon először feltett kérdés: mi lesz veled Vár-bazár? – hosszú éveken át, évenként megismételt egyesületi felhívásként, végül eredménnyel zárult!

az interjú helyszíne a MÉSZ székháza

Zoboki Gábor DLA

Ybl Miklós-, Jože Plečnik-, Jubileumi Prima Primiissima-, Prima-, háromszoros Pro Architectura-, többszörös FIABC-, Kossuth - díjas építész, a Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Kar egyetemi tanára
Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit jelent a mának Ybl szellemi öröksége, alkotásai?

A kiegyezés és az első világháború közötti 40 év Magyarország legfontosabb építészeti korszaka. Ez a meghatározó időszak nemcsak Európa egyik legfiatalabb fővárosát teremtette meg, hanem olyan építész nagyságok alkottak ekkor, mint Ybl Miklós, a szakma doyenje, aki a legmeszebbre ható életművet hagyta ránk.

Ybl főművének, a Magyar Állami Operaháznak a megszületése a zenés dráma magyarországi fejlődésének egyik legfontosabb pillanata. Ez a ház nemcsak a magyar építészettörténetben, hanem a nemzetközi, zenés, drámai színházak történetében is kiemelkedő jelentőségű. Ybl Miklós egy olyan esszenciális alkotást hozhatott létre, amely egyesíti magában az összes jelentős európai operaház azon attribútumait, amit ma operának tartunk. A patkó alak, a terek hangulata, az akusztikai környezet és az a szinte átölelő kar, amelyet az ember a házba belépve megérez, sehol a világon ilyen pompázatosan nem látható, nem élhető át.

A tizenkilencedik század legnagyobb magyar építészé kétségtelenül Ybl Miklós volt, amit már a kortársak is elismertek. Ő volt az a szerény, mégis hatalmas tudású figura, aki évtizedekre előre meghatározta a magyar építészet sorsát.

Mikor kapta meg az Ybl-díjat, mit jelentett Önnek akkor és a pályafutása során?

2008-ban kaptam meg, ami egy furcsa helyzet volt, mert akkor a MÜPA már több éve elkészült, amiért jómagam és az alkotókörösségünk is számos díjban részesült. Többen buzdítottak, hogy adjam be a pályázatomat. Ugyanis az Ybl-díjnak az a sajátossága, hogy nem adják, hanem kérvényezni kell. Úgy vélem, a névadóhoz méltóbb lenne, ha a jövőben egy megkérdőjelezhetetlen bizottság jelölné ki azokat az építészeket, akik érdemesek erre a kimagasló elismerésre.

Mi az Ön véleménye az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényeiről?

Rendkívül fontos, hogy azok az építészek, akik az eredményeikért, munkájukért elnyerték ezt a komoly elismerést, időnként találkozzanak, hiszen ennek a „klubnak” a tagjai képviselik a mester szellemiségét a mai napig. Nagy szerencsénk van, hogy az Ybl Egyesület Ybl Miklós születésnapja alkalmából összehívja a díjazottakat. Úgy gondolom, teljesen más méltósággal van az Ybl-díjnak azóta, hogy az egyesület munkálkodásának köszönhetően – idén már másodszorra – Ybl Miklós főművében, a Magyar Állami Operaházban van a díjátadó. Ebbe a házba belépve mindenki, a hozzátartozóik, a közönség is érzi, hogy méltó ünneplést kap az kimagasló alkotó, aki elnyerte az Ybl Miklósról elnevezett díjat.

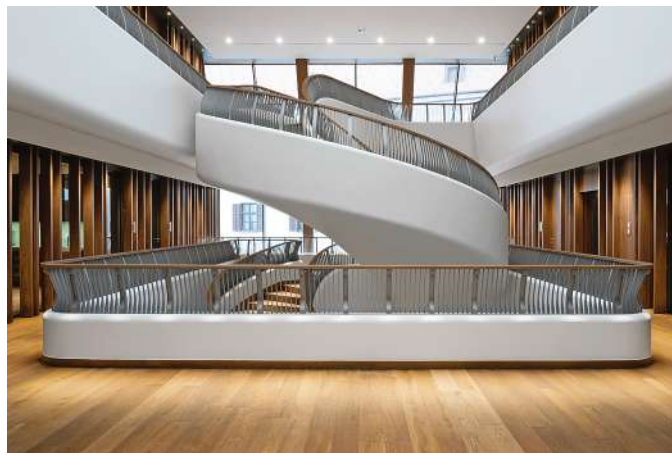
az interjú helyszíne a Magyar Állami Operaház

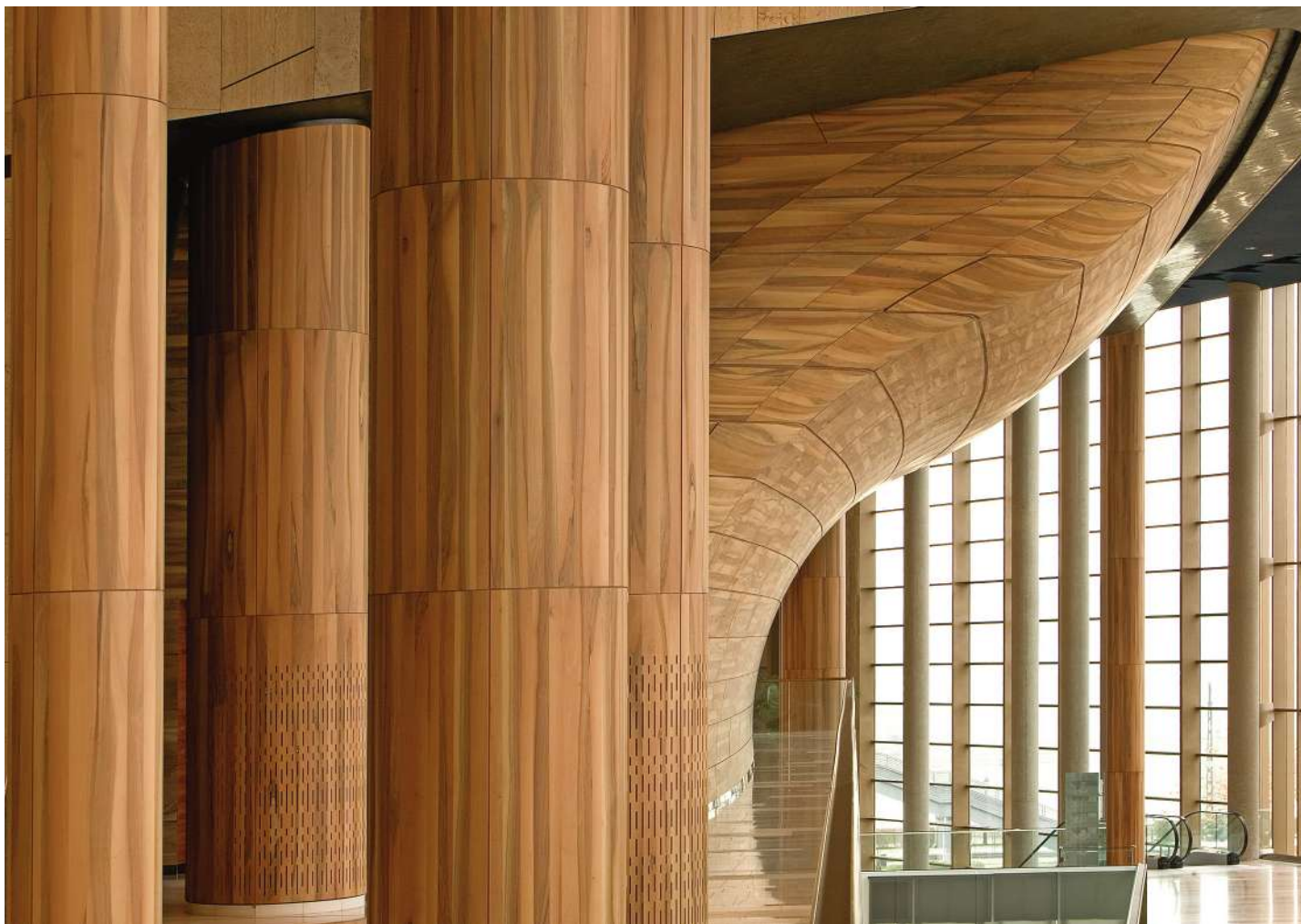
Magyar Állami Operaház

Nemzeti Táncszínház / Budapest

Karmelita

MűPa / Budapest

Zsuffa Zsolt DLA

Ybl Miklós-, Prima, Molnár Péter-,
Pro Architectura díjas építész,
Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mit mond Ybl egy mai építésznek, mit üzen?

Zsuffa Zsolt: Az egyik legfontosabb üzenetének azt tartom, hogy gyakorlatilag minden stílusban, amelyben dolgozott, kiemelkedőt tudott alkotni. Ugyanúgy a romantikában, korai korszakában, mint a neoreneszánszban, amiben később dolgozott, a kortársainál magasabb színvonalon tudott teljesíteni, ez példa lehet számunkra is.

Milyen személyes élménye él az emlékezetében arról, amikor az Ybl-díjat megkapta?

Egyfajta felelősséget jelent egy ilyen nagy presztízssű díjnak az elnyerése, gyakorlatilag azt jelenti számomra, hogy nem lehet ebből a színvonalból engedni, illetve hogy a további munkáknak is méltónak kell lennie a díjhoz. Az átadási ünnepségről nincsenek jó emlékeim, méltatlanok voltak azok a körülmények, hogy egy belügyminisztériumi aulában kaptuk meg, belügyes dolgozókkal együtt. A tűzoltók ugyan nagyon komoly emberek, de építészeti díjátadót mégsem ilyen környezetbe képzel az ember...

Az Ybl-díj az építészkarrierjét mennyire segítette?

A karrierünkre – Kalmár Lászlóval közösen dolgozunk az építész műtermünkben – semmiféle befolyással nem volt. Számunkra egyfajta megbecsülést jelent a szakma részéről, és ez büszkeséggel is eltölti az em-

Kalmár László

Ybl Miklós-, Molnár Péter-
és Pro Architectura – díjas építész

bert, de ahogy már mondtam is, hogy ehhez méltó maradjon az ember, ez elsősorban felelősséget jelent a folyamatosan magas szakmai színvonal fenntartásában. Úgy gondolom, hogy a szakmán kívül ennek a díjnak a megítélése elég jó, egy laikus számára valamit jelent szerintem, ez így jól van. Nyilván, ha az Ybl-díjat, a többi művészeti díjjal egyszerre, együtt, egy helyen adnák át, és a sajtó-kommunikációban is ugyanazt a helyet kapná, akkor ennek a díjnak még magasabb lenne a presztízse.

Melyik az az épülete, amelyik akár most is megérdemelné az Ybl-díjat?

Régen úgy volt, hogy egy-egy épületre kapták, így többször is meg lehetett kapni az Ybl-díjat, ehelyett most a Pro Architectura díj van. Mostanában az Ybl-díjat minimum tízéves kiemelkedő szakmai munkásságra adják, úgyhogy nem is érdemes kiemelni egy darab házat. Én azt remélem, hogy a szakma valóban a folyamatos, magas minőséget értékelte ezzel a díjjal.

Ybl örökségének az ápolása, Ybl születésnapján az Ybl-díjasok találkozása mennyire fontos?

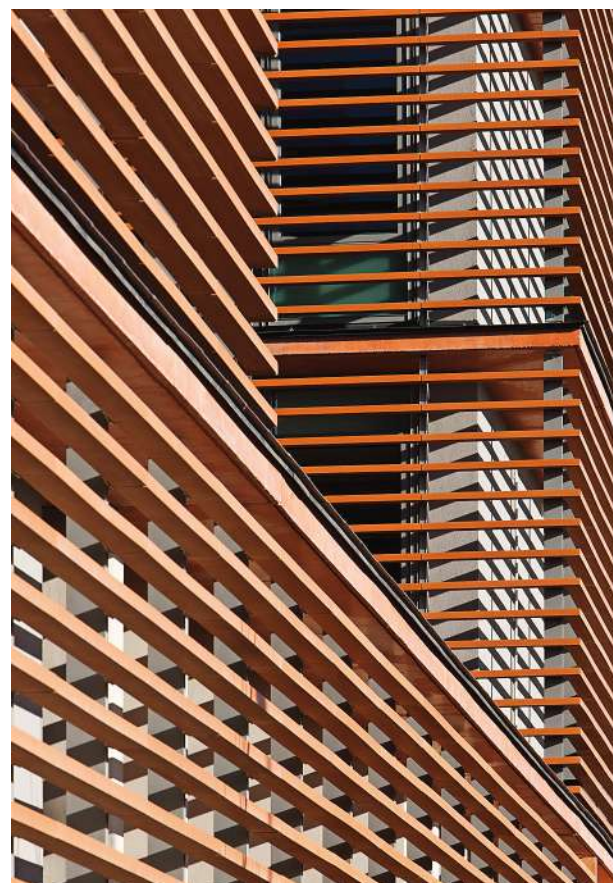
Azt gondolom, hogy egy ilyen kvalitású építésznek az emlékét fenntartani, megőrizni az nagyon fontos. Én nem is feltétlen az Ybl-díjasok találkozóit, hanem az Ybl Egyesületnek azt a tevékenységét emelném ki leginkább, hogy sikerült elérnie – amit annyira nagyon-nagyon vártak a szakmában –, hogy

Atrium irodaház átalakítása, Budapest V.

Légiforgalmi Irányító Központ

Légiforgalmi Irányító Központ

most már az Operaházban adják át az Ybl-díjat, ami egy olyan épület, ami a névadó építész jelentőségéhez, illetve a díj remélt rangjához is méltó.

Egy fiatal kortárs építésznek Ybl neve mit mond?

Kalmár László: Nekem elsőre az jut eszembe, hogy Ybl-nek milyen sok fantasztikus minőségben megvalósult épülete van, milyen újító, hasznos és sikeres volt a munkássága, és hogy ez ma mennyire elképzelhetetlen. Az utóbbi időben - kormányzati kényszer hatására - átlengi az országot az eklektika és a neobarokk visszaálmódása, a történelem meghamisítása, ami a kortárs építészetre igen rossz hatással van. Leginkább szegény Hauszmann neve csenghet rosszul emiatt, de tartok tőle, hogy a fiatalok körében nem túl népszerű Ybl sem, remélem nincs igazam, mert egyikük sem tehet róla.

Milyen személyes kötődése van az Ybl-díjhoz?

Viszonylag fiatalon kaptam. Valamilyen okból minket a szakma mindig szeretett. Nem éreztünk féltékenységet, csak dicséretet és elismerést

kaptunk az idősebbektől. Az Ybl-díj állami kitüntetés, mindig is az volt. Ugyan a szakmát korábban bevonták a döntésbe (ma már tudtommal nem), de a kiválasztás folyamata soha nem volt felhőtlen, ez picit árnyalja a díj minőségét, nagyon jó lenne, ha ez minél kevésbé lenne így. Az Ybl-díj, úgy ahogy az építész szakma is, mindig más minisztériumhoz tartozott. Amikor én megkaptam, akkor épp a belügyhöz, így a Belügyminisztérium aulájában adták át, lehangoló körülmények között. Az intézmény védettsége miatt előre kellett jelezni a meghívottakat, a létszám pedig korlátozott volt, úgyhogy választanom kellett a feleségem és anyukám között. Ma már az Ybl Egyesületnek is köszönhetően, az Operában, méltó módon adják át, mindig is erre vágyott a szakma.

Milyen épületei fémjelzik munkásságát, ahol akár Ybl szellemisége visszaköszön valahogy?

Nagyon nehéz konkrét rokonságot keresni. Ybl épületeinek műszaki színvonala - a kor építőipari színvonalával párhuzamosan - nagyon ma-

Várlift projekt - makett / Veszprém

Várlift projekt - makett / Veszprém

gas volt. Ezt az építési minőséget mindig próbáltuk minél jobban megközelíteni. Mindezt a megépültekkel lehet (vagy inkább lehetne) igazolni, de az utóbbi időben elég kevés házunk épült meg, valahogy így alakult, a tervek fiókban maradtak. Engem amúgy mindig az asztalon lévő foglalkoztatnak, a régiek kevésbé, azokat becsukom és a következőre figyelek. Ybl alig tudott volna meg nem valósultakról beszélni, én viszont azokra is jó szívvel gondolok. Akkoriban sem volt túl erős a tervpályázati rendszer (ahogy az utóbbi tíz évben sem), akkor is erősen számítottak a kapcsolatok. Érdekes tény viszont és szerintem nem is lényegtelen, hogy főművét, az Operaházat tervpályázaton nyerte. A mi munkásságunk elején nagyon sok tervpályázat volt, amikből viszonylag sokat meg is nyertünk (26 országos és nemzetközi pályázaton nyertünk díjat, ebből tíz első díj volt), és például a Corvinus Egyetem sportközpontját a belsőépítész terv részleteiig megterveztük. Szépen ki is fizették, aztán nem épült meg. Amúgy az egyetem szomszédos főépületét, a régi Fővámhá-

zat Ybl tervezte, de ez inkább véletlen egybeesés. Viszont a még 2018-ban országos tervpályázaton elnyert, a veszprémi várszoknyára tervezett épületegyüttesünk a múlt héten elkezdett épülni. Nem mérhető Ybl munkáihoz, de ha elkészül remélem színesíteni fogja a 2023-as Európa kulturális fővárosa évadot Veszprémben.

Az Ybl Egyesület Ybl-díj találkozóiról mi a véleménye?

Nemes dolog. Nagy az információs zaj a világban. Klassz, hogy ha ezt szakmai egyesületek tematizálják, ilyenek látom az Ybl Egyesületet is, de hogy mennyire lehet ezzel megfogni a fiatal építészeket, azt nem tudom. Én például nem Ybl 172 műemlék épületét látom magam előtt, mint régiséget, hanem a Münchenben tanult fiatal, energikus építészt, korának nagy hatású újítóját.

az interjú helyszíne a Zsuffa és Kalmár Építész Műterem volt.

Mészölygyi Általános Iskola / Veresegyház

Zsigmond László DLA

Ybl Miklós-, Kós Károly-, Pro Architectura díjas építész

Vannak-e, s ha igen milyen tapasztalatai vannak Ybl épületeivel kapcsolatban egy kortárs építésznek?

Két Ybl épülettel kapcsolatban van személyes élményem. Az egyik a 80-as évekre tehető, amikor még egyetemre jártam, éppen akkor volt az Operaház első nagy felújítása. Abban a szerencsében részesültünk, hogy egy vezetett látogatás keretében a pincétől a padlásig végignézhettük a teljes épületet felújítás közben.

Egy fantasztikus élmény volt, ahogy az épületben működő technikát, a régi építési technológiát megnézhettük a tetőszerkezeti- és a bádogos csomópontokig.

A másik fontos épület számomra ókigyósi Wencheim kastély. 15 évvel ezelőtt a családdal a környéken bicikliztünk, és meglátogattuk az akkor még kicsit leromlott épületet. Fantasztikus volt az az elegancia, ahogy ez a kastély ott állt.

Ha belegondol az ember, hogy Ybl Miklós egy pusztá közepére álmotda meg ezt a hihetetlen minőségű, csodálatosan elegáns épületet, ez egy építészeti bravúr.

Mikor hol, milyen ünnepség keretében kapta meg az Ybl Miklós-díjat?

2007-ben kaptam az Ybl-díjat. Az építészet akkor a Belügyminisztériumhoz tartozott. Úgy vagyunk, mint egy vándortársulat, az építészet hol ilyen, hol olyan minisztérium alá tartozik. A díjakat a Belügyminisztérium

ünnepségének keretén belül kaptuk, az életmentő tűzoltókkal és más -munkájukat kiválóan végző - emberekkel együtt.

Nem a jutalmazottak miatt van kifogásom, de a díjátadás nem abban a körben történt, ahol ennek értelme, helye volna. Az én gondolkodásom szerint a szakmai díjak odaítélése nem az állam feladata kellene legyen. A szellemi élet, főleg a művészet területe az állami dolgoktól független működést kívánna.

De tudomásul veszem, hogy ez a huszadik században így alakult, és hál' Istennek azt lehet mondani, ez egy szakmai díj, amely megtiszteltetés és kötelezettség is egyszerre annak, aki megkapja. Kicsit talán összefügg az előző gondolattal: ha egy folyamatosan változó, de katasztrófák nélküli polgári világ folyamatában élnénk, akkor más lenne-lehetne egy ilyen díjhoz, és az Ybl Egyesület tevékenységéhez kapcsolódó élet.

Szóba hozta az Ybl Egyesületet, elmondaná a véleményét az Ybl születésnapokról?

Szerintem egy nagyszerű gondolat az, hogy van egy szervezet, amelyik az Ybl-díjasokat összetartja vagy összefogja, fontos évről évre Ybl Miklós születésnapjának megünneplése az Ybl téren, és fontosak az ott elhangzó beszédek.

Visszagondolok a századfordulón zajló életre, hogy az akkor élő építészek egyletekben és kávéházban beszéltek meg a dolgaikat, az ügyeiket, és a közös gondolkodásból, beszélgetésből mindenki tanult. Ennek folytatása a jövőre nézve is hasznos gondolat lenne.

az interjú helyszíne KVADRUN Építésziroda – Kecse utcai Irodaház

Bányati Béla

FIABCI, MÉD díjas építész

BME Építészmérnöki Kar Lakóépülettervezési Tanszék
külső oktatója, Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

Mi az, ami a mostani korban hasznosítható Ybl örökségéből?

Bányati Béla: Ybl Miklós öröksége, főleg a kiemelkedő középületek jelenléte Magyarországon önmagában óriási jelentőségű. Talán az egy szerzőtől legnagyobb számban fennmaradt, kivétel nélkül műemlékileg védett épületekből álló örökség. Stílusuk és Ybl kiemelkedő tehetsége folytán egytől egyig szerethető épületek, amelyek a mai napig élnek és túlnyomó részt nagyon jól működnek az eredeti vagy újonnan bekerült funkcióikkal, és szépen élnek együtt a mai kortárs építészettel is. Ybl épületei fizikai valójukban is kétségtelenül az építészeti örökségünk legértékesebb darabjai közé tartoznak.

Ami a szellemi hagyatékot illeti, a műemlék épületekkel, így Ybl munkáival való foglalkozás során az is kiderül, hogy – bár az anyagok, technológiák és a környezet, amelybe az épületek kerülnek egészen mások – az építészek munkája, gondolkodása, megbízóihoz való viszonya szinte ugyanaz, mint 150 éve. És nem csak azért, mert a „matéria” örök, falakkal kell térből lehatárolni újabb tereket, hanem mert valójában a társadalmi környezet lényege sem sokat változott azóta.

Mindezt testközelből volt alkalmam megtapasztalni, amikor Ybl épületekkel foglalkoztam, például a Várkert Bazár tervezése során. Annak ide-

dr. Hartvig Lajos DLA

FIABCI, MÉD díjas építész

Ybl Egyesület Ybl Klub tagja

jén Ybl-nek is ugyanazt az utat kellett bejárnia, az elágazásoknál azokat a döntéseket kellett meghoznia, mint ma nekünk. Akkor is voltak tervpályázatok, szakmai játszmák, Ybl ugyanúgy vitázott a megbízóival, küzdött a hatóságokkal, a kivitelezőkkel, a kötött finanszírozási feltételekkel és műszaki háttér adottságokkal. Ugyanúgy a megbízói pénzen valósította meg magát, a saját építészeti, mint a mai építészek. Az a gondolkodásmód, ami Ybl munkásságában és építészeti pályájában megmutatkozik, az a mai kornak is sok üzenetet hordoz.

Ybl örökségének ápolásához mit tud az Ybl Egyesület hozzátenni?

Az Ybl Egyesület neve említésekor nekem főleg ünnepi események, színvonalas szakmai programok jutnak eszembe. Például az Ybl bicentenáriumi programsorozata, vagy a Várkert Bazár előtt évente április közepén rendezett vidám és bensőséges Ybl születésnapok. A Míves mester díj, ami már a nevében is hordozza a tradíció és a mesterségbeli tudás tiszteletét. Szóval olyan, akár nagyívű, akár kisebb események, ünnepek, a szakmai és a civil létnek olyan kitüntetett pillanatai, amik pótolhatatlanok. Azt gondolom, valami olyasmi ez, mint a vitamin. Ha nem jutunk hozzá, akkor nem éhezünk, nem vagyunk szomjasak ugyan, de hogyha hosszú ideig kénytelenek vagyunk nélkülözni, akkor a hiánya meglátszik

Bányati + Hartvig Építész Iroda épülete (Az Év Kömveztettudatos Irodája 2021)

Bányati + Hartvig Építész Iroda belső tere (fotó: Bujnovszky Tamás)

az életminőségünkön, sőt, előbb-utóbb megbetegszünk. Szóval, az Ybl Egyesület ilyen vitamin szerepet tölt be a magyar építészeti közéletben, ami mással nem pótolható. Az egyesület tevékenysége azonban nem csak a szakmai életben fontos. Csak ha az Ybl születésnapjához közzé nézem, a város egy látványos, forgalmas közterületén, figyelemfelkeltő, színvonalas programokkal minden évben olyan közfigyelem fordul az építészetre, amely során nem csak a műemlékek, de az aktuális Ybl-díjas építészeti közönséssel a hazai kortárs építészet is reflektorfénybe kerül az utca embere számára. Gyakran véletlenül arra járó helyiek, vagy turisták csapódnak az ünnepséghez, akik addig azt sem tudták, ki volt Ybl Miklós. Olyan ismeretterjesztő szerepet tölt be évente egyszer ez az egy esemény, amihez a szakmán kívüliek sem jutnának hozzá az egyesület nélkül. És még hosszan lehetne sorolni az egyéves ünnepségsorozat, a nemrégiben lezajlott Ybl bicentenáriumi év eseményeit, amely során rengeteg olyan rendezvény szervezése kötődik az Ybl Egyesület nevéhez, ami hasonlóan a születésnapokhoz, egyaránt szól a szakmához, de a nagyközönséghez is, amivel népszerűsíteni lehet az építészetet.

Az Ybl Egyesület körül levő építészeti közösségek mennyire tudnak közösen gondolkodni, közösségként működni?

Az egyesület összeköt bennünket, az eseményeken, például a még nem is említett Ybl Bálok alkalmával találkozunk, időt töltünk együtt. A kötetlen körülmények között nem csak a szakma ügyes-bajos dolgairól, de magán témákról is beszélgetünk, talán közelebb kerülünk egymáshoz, mint egy konferencián. Az Ybl Egyesület olyan szakmai fórum, amit nem

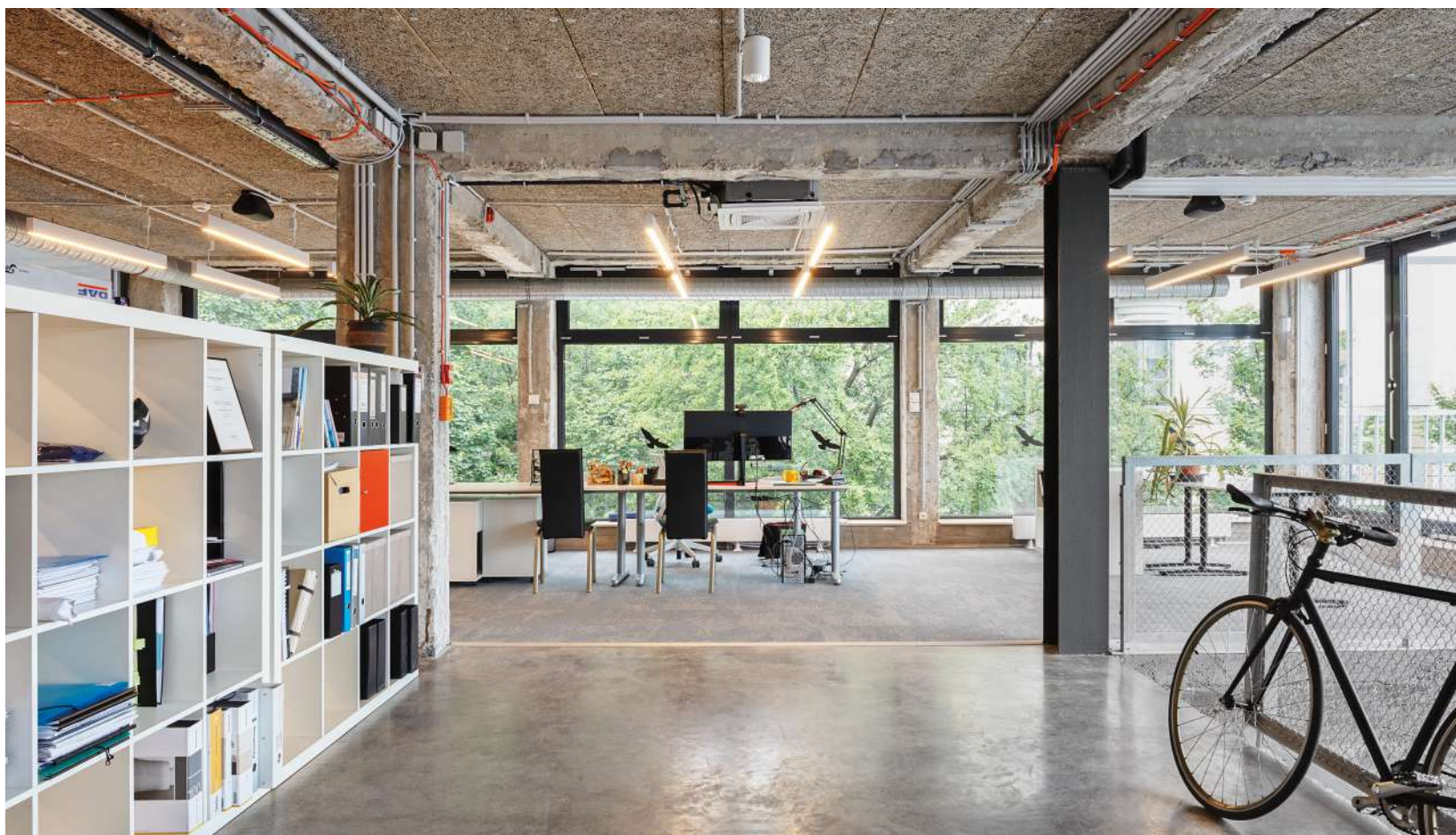
tud pótolni egy érdekvédelmi szervezet vagy egy kötöttebb rendszerben működő szakmai szövetség. Az ilyen alulról önszerveződő, velejéig civil szervezetek sokkal mélyebb kötődéseket, masszívabb közösségeket hozhatnak létre, mint a profi szervezetek. Én ezt tartom az Ybl Egyesület legnagyobb erényének.

Megújult építészirodájuknak Ybl szellemiségéhez van-e köze az építészet terén?

Hartvig Lajos: Úgy gondolom, hogy nemcsak minden építészirodának, hanem minden építésznek is szüksége van olyan gyökerekre, olyan példákra, akikre vissza lehet tekinteni, akiknek az életpályáját lehet tanulmányozni.

Ezeknek a valakiknek olyanoknak kell lenni, akiknek a teljesítményére, tehetségére, gyönyörű épületeire rá lehet csodálkozni, fel lehet nézni. Egyszerű gondolkodó értelmiségiként, de bármilyen halandóként is az embernek szüksége van arra, hogy egy ilyen szellemóriást, mint Ybl ismerjen és tiszteljen. Nekünk /Bányati + Hartvig Építésziroda – szerk./ volt szerencsénk közelebbi kapcsolatba kerülni az Ybl művekkel, mi a Várba zárt alakítottuk át. Sajnos a legvégén nem mi terveztük, de foglalkoztunk vele három-négy évig. Ha tervezőként nézünk ezekre az épületekre, akkor az a rengeteg finomság és ötlet is ismertté válik, amit, ha csak úgy elme gyünk az épület előtt, nem veszünk észre.

Ha beleássa magát az ember a gondolatmenetbe, a folyamatba, aminek során kialakult az épület, építészeti megpróbálta megfejteni azokat a folyamatokat, amik az egyes vázlatok mögött voltak és lehettek, akkor egy nagyon tanulságos kis történet és gondos gondolkodásmód rajzolód-

Bánáti + Hartvig Építész Iroda belső tere (fotó: Bujnovszky Tamás)

dik ki és érdekes módon egy csomó ponton korrelál a mai helyzetekkel. Például akkor is ugyanúgy lespórolták a költségeket, mint ahogy nekünk most. Van, ami csak ott, abban a történelmi kontextusban értelmezhető, ettől függetlenül a terek, a formák, ezeknek a használata, a fények használata, azok transzcendens igazságok. Tehát tanulságokat mindenképpen meg lehet fogalmazni magunknak.

Ybl örökségét mennyire fontos ápolni?

Egyrészt van Ybl tér, van Ybl szobor, az utca emberének is van fogódzó Yblhez. De itt van az Ybl Egyesület, aminek nagyon régóta tagjai vagyunk. A Várbazár tervezése során alakult ki a kapcsolat az Ybl Egyesülettel, az első Ybl születésnap rendezvényen, s azóta rendszeresen ott voltunk és vagyunk. 2002-ben kiállításunk is volt, Varga Imre szobrászművész egykori Várbazári műtermében. Az Ybl Egyesület rengeteget tesz azért, hogy Ybl Miklósnak a neve, emléke fennmaradjon.

Mi, építészek nagyon gyakran kesergünk azon, hogy rossz a PR-unk, a nemzeti kultúrában az építészet nem tölti be azt a szerepet, mint amit

a zene, az irodalom vagy a képzőművészet, ez sok mindennek betudható, de semmiképpen nem annak, hogy nincsenek minőségi épületeink, mivel igenis vannak nemzetközi szintű épületeink. Sokszor nem tudjuk az építészeinket, a gyönyörű épületeinket olyan módon eljuttatni a nagyközönséghez, hogy ennek üzenete, üzenetértéke legyen. Úgy gondolom, hogy ebben a tekintetben az Ybl Egyesület rengeteget tett. Azok az események, azok a nagyon sikeres ünnepségek, amiket minden évben az Ybl téren szervez Júlia, azok egyre több embert mozgatnak meg, így Ybl Miklós nemcsak a szakmához került jóval közelebb, hanem széles rétegekhez is. Sikerült az Ybl Egyesületnek a szakma krémjét megszólítani. Úgy gondolom, hogy azok, akik ma számítanak a mai kor építészetében, Budapesten, Magyarországon értik, tisztelik és részt vesznek az Ybl Egyesület céljaiban, programjaiban, és amennyire lehet, mindenféle eszközzel, anyagi és egyéb eszközökkel segítik is. Ez nagyon fontos.

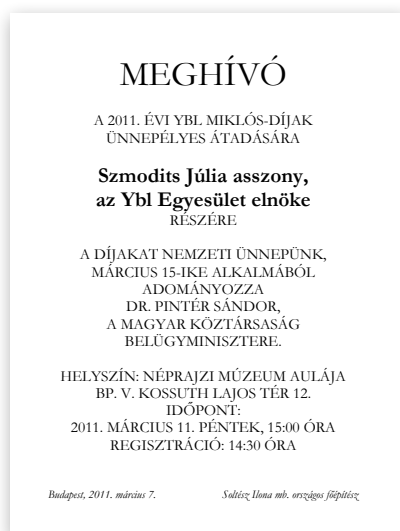
az interjú helyszíne a Bánáti + Hartvig Építész Iroda

BÁNÁTI BÉLA DLA ÉS HARTVIG LAJOS DLA AZ YBL EGYESÜLET SZÜLETÉSNAPI RENDEZVÉNYEIN

AZ YBL-DÍJ ÜNNEPEK

AZ YBL MIKLÓS-DÍJ ÁTADÁSI ÜNNEPEK

Ybl-díj átadási ünnep, 2011, Néprajzi Múzeum: Dr. Szaló Péter területrendezési és építésügyi helyettes államtitkár, Pintér Sándor belügyminiszter, Dr. Réthelyi Miklós nemzeti erőforrás minisztere, Szócs Géza kulturális államtitkár és Hammerstein Judit kultúráért felelős helyettes államtitkár (a Belügyminisztérium engedélyével)

2011. évi kitüntetettek: Fejérdy Péter, Hönlch Richárd, Nagy Csaba, Perényi Tamás, Rostás László (epiteszforum.hu)

2004.évi Ybl-Miklós díj átadásán: Vadász Bence, Sólmos Sándor, Rudolf Mihály, Lenzser Péter és Janesch Péter (epiteszforum.hu)

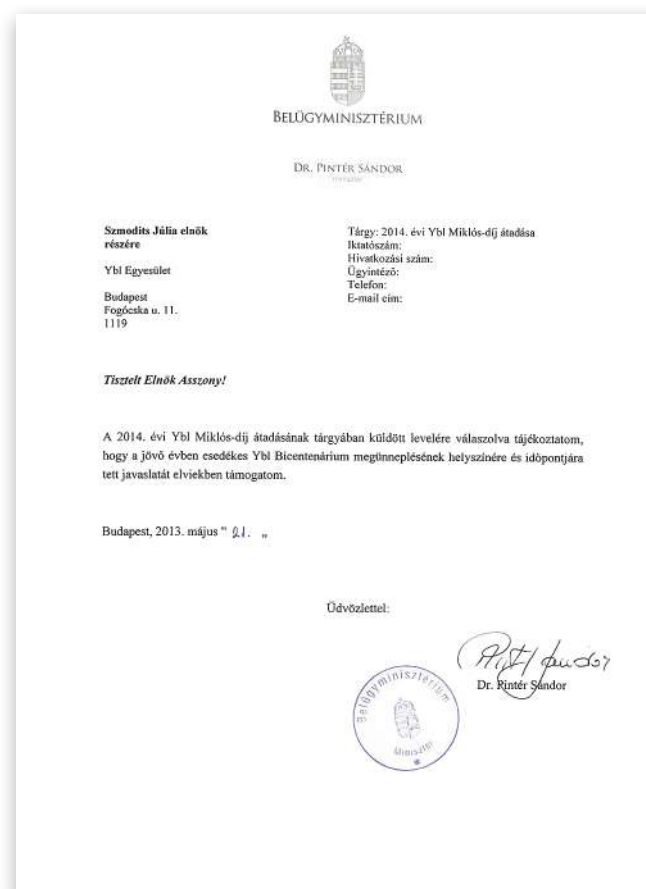
dr. Pintér Sándor, dr. Szaló Péter és Szmodits Júlia

Az elmúlt évek alatt az építészet, az építésügy különböző minisztériumokhoz került: Környezetvédelmi és Területfejlesztési, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési, Nemzeti Kulturális Örökség, Oktatási és Kulturális, Emberi Erőforrások Minisztériuma és Belügyminisztérium. Így a díjátadási rendezvények a legkülönbözőbb helyszíneken zajlottak le. Az Ybl Egyesület abban a megtiszteltetésben részesült, hogy hosszú évek óta meghívást kap az Ybl Miklós-díj ünnepekre.

2011-ben az Ybl-díjakat a többi művészeti díjjal együtt a frissen kibővített Néprajzi Múzeum impozáns előcsarnokában adták át. Az eseményt dr. Pintér Sándor belügyminiszter beszéde vezette föl. A díjakat azok adományozója, a belügyminiszter, valamint dr. Szaló Péter területrendezési és építésügyi helyettes államtitkár nyújtotta át.

2015-től kezdve az Ybl Miklós-díjakat a Miniszterelnökséget vezető miniszter adja át, Nemzeti Ünnepünk, március 15. alkalmából, a Miniszterelnökség állami díjátadó ünnepsége keretén belül a Batthyány Lajos-, a Magyar Zoltán-díjjal és más miniszteri elismerő oklevelekkel együtt a Várkert Bazár Rendezvénytermében.

Dr.Pintér Sándor belügyminiszter támogató levele
(a Belügyminisztérium engedélyével)

2014-ben, Ybl Miklós születésének 200. évfordulóján, az Ybl Egyesület – mint az Ybl Bicentenárium főszervező ötlet- és programgazdája – dr. Pintér Sándor belügyminiszterhez benyújtotta abbéli kérelmét, miszerint az Ybl-díj átadási ünnep az Operaház színpadán történhessen meg. Dr. Szaló Péter helyettes államtitkár hathatós közreműködésével a Belügyminiszter engedélyezte, támogatta az Ybl Egyesület kezdeményezését. A Magyar Állami Operaház főigazgatója, Ókovács Szilveszter is fogadókészségével azonnal az „ügy” mellé állt, pártfogolta az Ybl Egyesület javaslatát.

2014. Ybl Miklós Emléktábla

2014. Ybl Emléktábla avatás
Szinetár Miklós és Szmodits Julia

dr. Pintér Sándor belügyminiszter
elismerő oklevelet átadja
(a Belügyminisztérium engedélyével)

2014. Ybl Emléktábla avatás Szinetár Miklós,
háttérben Szász Zsolt és Fúvosötöse
(fotó: Opera/Nagy Attila)

2014. Opera koncert
Ybl Bicentenárium
(fotó: Opera/Nagy Attila)

2014. április 6-án, a díj névadója, Ybl Miklós születésnapján egyik legkiemelkedőbb műve, az Operaház színpadán először – a díj alapítása után 61 évvel – dr. Pintér Sándor belügyminiszter úr adta át az Ybl Miklós-díjakat. Az építőművészek díjazása után a Miniszter úr az Ybl Egyesületnek – kitartó munkája erkölcsi jutalmaként – Miniszteri Elismerő Oklevelet adományozott.

2014 óta minden évben az akkor elhelyezett, illetve a 2022. évi Újranyitáskori új Ybl Miklós Emléktáblát az Operaház és az Ybl Egyesület képviselője megkoszorúzza

Az Ybl Bicentenárium évében,
2014-ben az Ybl-díj ünnepség
a Magyar Állami Operaházban
(fotó: Opera/Nagy Attila)

Az Ybl Bicentenárium
alkalmából megjelent
Ybl Egyesület Programkönyv
14. és 15. oldala

Ókovács Szilveszter főigazgató nyitotta meg az ünnepséget. Főigazgató úr az Ybl Egyesület azon elgondolását is megtisztelő módon elfogadta, hogy a díjátadót kövesse az építészeket, az építészetet ünneplő koncert, – örök hála részére, akkor és ott először –, egyedülálló módon – dr. Réthelyi Miklós, akkori UNESCO MB elnök és kulturális miniszter köszöntőjét követve – az építőművészek tiszteletére hangzott el az YBL200 elnevezésű koncert.

Ókovács Szilveszter,
a Magyar Állami Operaház
főigazgatója
(fotó: Opera/Nagy Attila)

Dr.Gulyás Gergely miniszter
(fotó: Opera/Nagy Attila)

Fanfárok – A Magyar Állami Operaház zenekarának tagjai a koszorúzáskor
(fotó: Opera/Nagy Attila)

2016. Emléktábla koszorúzás
(fotó: Opera/Nagy Attila)

2016. Ybl Emléktábla koszorúzás
(fotó: Opera/Nagy Attila)

Ókovács Szilveszter főigazgatónak köszönhetően, a 2014. évet követően az Operaházban minden évben továbbra is felcsendül a muzsika az építészeket köszöntve a Budapesti Filharmóniai Társaság YBL201, YBL 202, YBL203... YBL208 hangversenyein.

Az Operaház újraindítása alkalmából az Ybl Egyesület ismételt kérelmet nyújtott be az illetékes Miniszterhez és az Operaház főigazgatójához, hogy az Ybl-díj ünnepség a 2014. évi egyszeri alkalom szerint az Operaházban történjen. 2022-ben az illetékesek döntése szerint ismételt az Operaház színpadán vehették át az Ybl Miklós-díjat a kitüntetett építőművészek és élvezhették az YBL208 koncertet.

A törekvés minden érintett részéről az, hogy az elkövetkező években is így történjen. Ezúttal is köszönet és hála illeti Belügyminiszter urat, a Miniszterelnökséget vezető Miniszter urat és az Operaház Főigazgatóját, hogy az Ybl Egyesület kérelmére igent mondtak.

És köszönet és hála minden segítőszándékú támogatónak, s az ellen-drukkereknek is az inspirálásért, hogy az Ybl Egyesület elmondhatja: „...ama nemes harczot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam...” abban, hogy nemes ügyet szolgálni kötelesség.

/szerkesztő/

YBL MIKLÓS ÉS AZ ÉPÍTÉSZEK
ÉPÍTŐMESTEREK ÜNNEPEI

YBL MIKLÓS ÉS AZ ÉPÍTÉSZEK, ÉPÍTŐMESTEREK ÜNNEPE, AZ YBL SZÜLETÉSNAPOK TÖRTÉNETE

Tiszta lélek, tiszta szándék
Akár siker, akár nem...

/Széchenyi István/

Az 1995-ben alapított Ybl Egyesületnek '99 februárjában el kellett hagynia – az Ybl Főiskola akkori vezetőségének döntése miatt – az alma materben lévő 8 m²-es irodáját, ezzel a tervezett programok megvalósításához külső helyszíneket kellett keresni-találni, ahogy az Ybl születésnap esetében is. Személyes elképzelésből valósult meg a rendezvény. Naponta, az uszodába utazva az ötletadó, az akkori 86-os buszról mindig tisztelgett a Mester felé, Ybl Miklós szobránál. 2002 februárjában elgondolkodott, miért csak a téli napon, január 22-én, Ybl halála napjáról emlékezik meg az Ybl Egyesület, a születésnapjáról is kellene. Elhatározta, ha április 6-a hétfőjére esik, csinál egy „szülnapi bulit”. Szombatra esett. Elkezdődött a szervezés: ha születésnap, torta kell, koccintani kell.

20 éve érdeklődve jönnek a város és vidék polgárai, sőt egyes külföldiek is számon tartják az áprilisi rendezvényt! Az EGYÜTTLÉT, a „Mivesmes-terek” ünneplése a fontos, kimagasló alkotó tevékenységük köszöntése Díszoklevéllel, de nagy sikert arat az 5 emeletes torta, a „koccintás” is – több ízben maga a néhai dr. Zumbok Ferenc kormánybiztos mérte a Tokajban faragott hordóból a Tokaji bort!

2018 óta az Ybl Egyesület székhelye, az egykori Ybl gépház-vízház. A műemlékben üzemelő étterem – FÉLIX Kitchen&Bar – azóta a program színvonalát, nagyvonalú természetbeni támogatásával, vendéglátásával emeli.

Minden évben az ünneplést építészeti program is követte, például a Bánáti és Hartvig Építész Iroda Kft. pályázati Várbazár rekonstrukció terveinek kiállítása, projekt bemutatóval, vagy az Ybl műemlékek helyszíni bejárása, felújításuk évenkénti nyomon követése. A Rácz fürdő romjait Prekuta János (akkori Ybl Egyesületi elnök), majd a rekonstrukciót követően Dévényi Tamás DLA, mint tervező, mutatták be. A Várbazár romjait Matus István vezetésével járhatta be a szakma képviselőin kívül számos érdeklődő is. >> folytatás a 146. oldalon >>

2005-ben kérvényezte először az Egyesület, az akkori operaházi igazgatótól, hogy születésnapj szakmai program lehessen az Operaház szakértői bemutatása. Minden évben ez sikerült is – tetőtől a földalatti utolsó szintig, legtöbbször Borsa Miklós ny. főmérnök vezetésével – az Operaház 2018-as bezárásáig.

2010-ben a Postumus Ybl-díjasok is köszöntöttek voltak, az adott év Díjazottjaival együtt.

2009. ÁPRILIS 4. SZOMBAT
a 195 éve, április 6-án született

YBL MIKLÓS

ÉS AZ ÉPÍTÉSZEK, ÉPÍTŐMESTEREK ÜNNEPE

HELYSZÍNEK:
DÉLELŐTT: YBL SZOBOR, BUDAPEST I., YBL TÉR
DÉLUTÁN: RÁC FÜRDŐ, BUDAPEST I., DÖBRENTAI TÉR

program:

11 órától
Főhajtás a Mester szobránál
Ybl Mívesmester Díj
2009. évi Ybl-díjjal kitüntetettek köszöntése
Budapesti Építőművészeti Műhely
Újirány csoport

13 órától
Rác Fürdő rehabilitáció
helyszíni bejárás
Operaház bemutatása

Aszfaltrajzverseny
Seventeen Big Band koncertje
5 emeletes születésnap torta
Vár a Bazár a Várbaár előtt

 YBL EGYESÜLET
www.yblegyesulet.hu

 OPERAHÁZ

 BUDAPESTI ÉPÍTŐMŰVÉSZETI MŰHELY

 BUDAPEST BANK
BUDAPESTI ALAPITVÁNY

 E G Y S É G E S É P Í T Ő S Z A K M A I K É P Z É S I K Ö Z P O N T

 BEM

2014-ben az Ybl Bicentenáriumi alkalmából az Ünnepeket sora tovább bővült: az alapítás évétől kezdődően, a 4-gyel végződő évek Ybl-díjas építészei is megkapták az egyesületi Mívesmester Díszokleveleket. A jó hagyományt így újabb követte, azóta az adott év utolsó évszámával megegyező évek Ybl-díjasainak ünneplése is hagyománnyá vált. 2023-ban a kör bezárult, a 70 év minden évtizede Díjazottainak köszöntése megtörtént. Amikor az Ybl Egyesület 2013-ban létrehozta a honlapján az „Ybl Miklós-díj” menüpontot, évente bővítve az új kitüntetettek neveivel, már akkor is felmerült az igény egy kiadványra az Ybl-díjasokról.

Az első pár alkalom után, és az egyre szélesebb körben ismertté vált további Ybl születésnapokon, minden évben újra és újra jött a kérés: az ünnepnapokon elhangzott megnyitók, köszöntők, az ünnepnapok jó hangulatú fotói kapjanak nagyobb nyilvánosságot, legyen ezekből egy „kézbe vehető-haza vihető” kötet.

A felmerült igény adta az ötletet, ne csak az Ybl Egyesület ünnepei, hanem az állami, operaházi Ybl-díj ünnepek is szerepeljenek, természetesen adódott, hogy az Ybl Miklós-díj története is megfogalmazódjon a kiadványban, de fő fejezete az Ybl Miklós díjjal kitüntetett építészek gondolati legyenek. Az ötletből tervezet, a tervezetből valóságos „könyv” lett... >> folytatás a 148. oldalon >>

YBL MIKLÓS ÉS AZ ÉPÍTÉSZEK, ÉPÍTŐMESTEREK ÜNNEPE, AZ YBL SZÜLETÉSNAPOK TÖRTÉNETE

A 20 évvel ezelőtti, első meghívóban megfogalmazottak, a mai napig érvényesek. Ybl Miklós, a Mester gazdag életműve, mai napig országunkat meghatározó alkotásai, „országjobbító” törekvései, hosszú éveken át viselt közéleti tisztségei a városi képviselőtestületben, a Fővárosi Közmunkák Tanácsában, az Országos Képzőművészeti Tanácsban, a Magyar Mérnök és Építész Egyletben, választott tagsága a parlament főrendi házában példamutató és követendő érték. Régi adósságot törlesztettünk, hogy e jeles napot hagyományosan megünnepeltük. Az ő neve fémjelezte nemcsak őt, hanem az építész szakmát, az építésügyi szakmát, az építészeket, az építőket, s az általuk létrehozott épített környezetet, a várost is ünneplő rendezvényünket.

Az akkori remények beigazolódtak a huszonkét év óta lebonyolódott események alapján: ez a nap nem egy fórum, semmiképpen nem hivatalos protokoll, nem egy szűk szakmai csoport összejövedele volt. Minden „szakmai ártalom-gond” nélküli találkozás a soha vagy rég nem látott kollegákkal, kézrázás az Ybl Miklós-díjjal kitüntetett „Mívesmesterekkel” és a többi alkotó építőművésszel, kellemes séta a kézen fogott gyerekekkel, unokákkal, drukkolni nekik a Rajzversenyen, velük együtt enni az ötemeletes születésnapi tortából, sós perecre, pogácsára, pezsgővel koccintani – az Ybl Mester előtti főhajtás ürügyén...

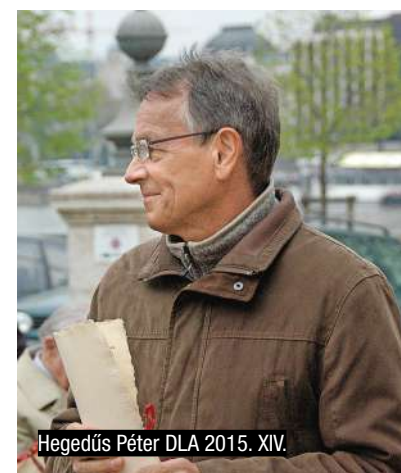
„Leromboltat építsd meg, felépítettet őrizd meg” – ez a mondat hangzott el évszázadokon át a magyar királyok koronázási szertartásában. Az Ybl Egyesület ezzel a felfogással örökölte és örökíti Ybl szellemiségét, ismereti alkotásait, rendezi a megemlékezéseket, eseményeket.

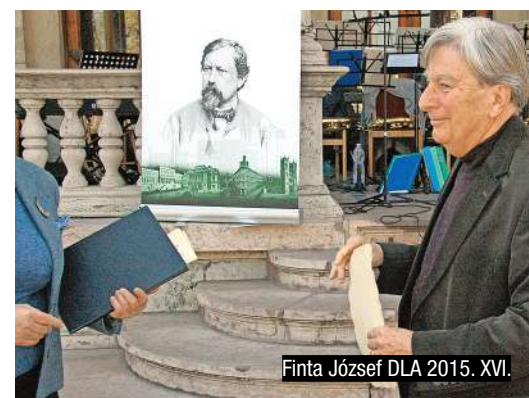
Ezúttal is Köszönet és Hála minden Közreműködőnek, Segítőnek, Támogatónak, Adományozónak, akik nélkül rendezvényeink nem valósulhattak volna meg.

„A falak ereje nem a kőben van, hanem a védők lelkében” – mondja Dobó István az egri vár ostrománál Gárdonyi könyvében. Ilyen „védők”, akik a múltban és a jövőben, részvételükkel megtisztelték, megtisztelik az Ybl Egyesület rendezvényeit, hogy közösen, együtt a névadó Mester örökségét életben tartsuk.

/szerkesztő/

INTERJÚT ADÓ YBL-DÍJAS ÉPÍTÉSZEK DÍSZOKLEVÉL ÁTVÉTELE AZ ADOTT YBL SZÜLETÉSNAPON

Az eredeti fotók az Ybl Egyesület honlapján megtalálhatók

INTERJÚT ADÓ YBL-DÍJAS ÉPÍTÉSZEK DÍSZOKLEVÉL ÁTVÉTELE AZ ADOTT YBL SZÜLETÉSNAPON

Lukács István 2008. VII.

Szabó Tamás János DLA 2011. X.

Zsuffa Zsolt DLA 2010. IX.

Vadász Bence DLA 2023. XXII.

Vikár András DLA 2016. XV.

Winkler Barnabás DLA 2009. VIII.

Major György DLA 2019. XVIII.

Zoboki Gábor 2010. IX.

Répás Ferenc DLA 2022. XXI.

Szenes István DLA 2017. XVI.

Wéber József DLA 2022. XXI.

Tima Zoltán 2022. XXI.

Noll Tamás DLA 2023. XXI.

Sugár Péter DLA 2022. XXII.

Perényi Tamás DLA 2011. X.

Szabó Levente DLA
2018. XVII.

Nagy Csaba DLA
2011. X.

Rostás László DLA 2022. XXI.

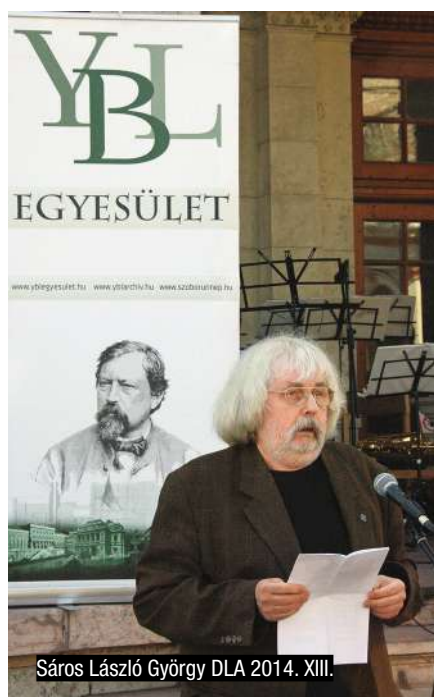
Puskás Péter DLA 2008. VII.

Mikó László DLA 2010. IX.

Skardelli György DLA 2022. XXI.

Sáros László György DLA 2014. XIII.

Varga Tamás DLA 2023. XXII.

Mányi István DLA 2022. XXI.

Varga Csaba DLA
2017. XVI.

Sajtos Gábor DLA
2022. XXI.

Török Péter DLA 2008. VII.

Nagy Iván DLA
2008. VII.

Salamín Ferenc DLA 2005. IV.

Az eredeti fotók az Ybl Egyesület honlapján megtalálhatók

2002-2022 KÖZÖTT KÖSZÖNTÖTT „MÍVESMESTEREK” NÉVSORA

Aczél Gábor 2014
Andor Anikó 2019
Arnóth Lajos 2014
Bachmann Bálint 2013
Bajnay László 2018
Balázs György 2017
Balázs Mihály 2015
Bálint Imre 2023
Balogh Balázs 2008
Bán Ferenc 2016
Basa Péter 2007
Bata Tibor 2017
Benczur László 2019
Bitó János 2019
Bodonyi Csaba 2019
Bodrossy Attila 2015
Boross Pál 2019
Callmeyer Ferenc 2016
Callmeyer László 2018
Czigány Tamás 2009
Csabáné Juhász Klára 2016
Csernyánszky Gábor 2009
Csernyus Lőrinc Zoltán 2012
Csikós Zoltán 2014
Csillag Katalin 2019
Csizmár Gyula 2017
Csomay Zsófia 2016
Csontos Györgyi 2022
Dely György 2019
Demeter Nóra 2017
Déry Attila 2006

Dévényi Sándor 2018
Dévényi Tamás 2000
Dobó János 2022
Ekler Dezső 2014
Eleőd Ákos 2012
Erő Zoltán 2022
Fejérdy Péter 2011
Fekete Antal 2022
Felcsuti László 2015
Félix Zsolt 2022
Ferencz István 2015
Ferencz Marcell 2013
Ferkai András 2022
Fernecezy Gergely 2022
Fialovszky Tamás 2022
Finta József 2015 és 2022
Földes László 2006
Gall Anthony John 2018
Gelesz András 2012
GerencsérJudit 2014
Getto Tamás 2004
Golda János 2000
Guczoghy György 2022
Gunther Zsolt 2005
Gutowski Robert 2022
Gyüre Zsolt 2018
Heckenast János 2019
Hefko Mihály 2022
Hegedűs Péter 2016
Horváth Zoltán 2007
Horváth Zoltán 2019

Hönich Henrik 2016
Hönich Richárd 2011
Hübner Mátyás 2015
Istvánfi Gyula 2001
Iványi Zoltán 2003
Iványi László 2017
Janesch Péter 2004
Jankovics Tibor 2014
Jánosi János 2014
Járomi Irén 2009
Kálmán Ernő 2022
Kalmár László 2010
Kalo Emese 2015
Karácsony Tamás 2023
Karlovecz Zoltán 2022
Kaszás Károly 2016
Kerényi József 2015
Kertész András Tibor 2017
Kévés György 2013
Kiss Albert 2016
Kiss Gyula 2006
Klenk Csaba 2010
Koczor György 2017
Kocsis József 2016
Koller József 2018
Korbonitsné Somogyi Márta 2015
Korényi András 2014
Kóris János 2015
Korompay Katalin 2019
Kovács Csaba 2017
Kovács István 2018

Kovács Péter 2015
Kováts András Miklós 2014
Kökény Ágnes 2015
Kővári György 2014
Kravár Ágnes 2013
Krizsán András 2012
Kruppa Gábor 2010
Kulcsár Attila 2022
Lantay Attila 2016
Lázár Antal 2015
Lenzsér Péter 2004
Locsmándi Gábor 2014
Lukács István 2008
Magyari Éva 2001
Major György 2019
Majoros Gábor 2014
Mányi István 2022
Marián Balázs 2019
Márton István 2015
Mátrai Péter 2017
Meggyesi Tamás 2022
Mikó László 2010
Molnár Attila 2014
Molnár Csaba 2013
Mónus János 2014
Nagy Csaba 2011
Nagy Iván 2008
Nagy Zoltán 2019
Noll Tamás 2023
Osskó Judit 2005
Palánkai Tibor 2022

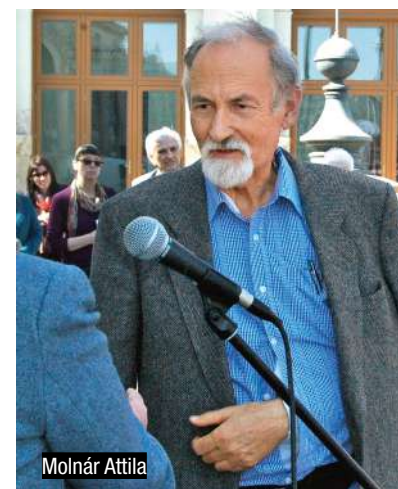
Pálffy Sándor 2016
Parádi Károly 2017
Patartics Zorán 2008
Pelényi Margit 2016
Perényi Tamás 2011
Peschka Alfréd 2019
Pirity Attila 2022
Pomsár János 2016
Pötzner Ferenc 2014
Pottyondy Péter 2014
Puhl Antal 2023
Puskás Péter 2008
Rácz Endre 2017
Radványi György 2018
Répás Ferenc 2022
Ripszám János 2005
Rostás László 2012
Roth János 2022
Rudolf Mihály 2004
Ruttkay M. Gyula 2008
Sajtos Gábor 2022
Salamín Ferenc 2005
Sáros László György 2022
Siklós Mária 2015
Sisa Béla 2013
Skardelli György 2022
Sugár Péter 2022
Sylvester Ádám 2014
Szabó László 2005
Szabó Levente Csaba 2018
Szabó Tamás János 2012

Szalay Tihamér 2014
Szegő György 2014
Szendrő Péter 2019
Szenes István 2022
Szigetvári György 2016
Szőke László 2022
Szuromi Imre 2014
Szűcs Endre 2014
Thoma Emőke 2015
Tima Zoltán 2004
Török Péter 2009
Turi Attila 2023
Vadász Bence 2004
Vadász György 2022
Váncza László 2009
Varga Csaba 2017
Varga Tamás 2020
Vasáros Zsolt 2018
Vikár András 2006
Vincze László 2016
Viszlai József 2016
Vonnák János 2014
Wagner Péter 2018
Wéber József 2022
Winkler Barnabás 2009
Zakariás Attila István 2018
Zoboki Gábor 2008
Zsigmond László 2007
Zsuffa Zsolt 2010

AZ ELŐZŐ NÉVSOR ÉPÍTÉSZEI KÖZÜL PÁRAN, AKIK UGYAN INTERJÚT NEM ADTAK, DE SZINTÉN

KÖSZÖNTÖTTE ŐKET AZ YBL EGYESÜLET

SZEMELVÉNYEK – AZ YBL SZÜLETÉSNAPI RENDEZVÉNYEKEN AZ YBL MIKLÓS SZOBRÁNÁL ELHANGZOTT – MEGNYITÓKBÓL

Winkler Barnabás DLA*

...Ybl Miklós 195-ik születésnapja alkalmából sétára indultam, hogy végigjárjam épületeinek legjelentősebb részét ...Épületlátogatásaim során elkezdtem megállítani a járókelőket, hogy megkérdezzem tőlük, tudják-e ki volt Ybl Miklós, megkértem, nevezzenek már meg egy épületet is, amit ő tervezett. Kérdezősködtem utcán, villamoson és buszon, még az irodánkba érkező ételhordó fiút sem hagytam ki a sorból. A kb. több száz, találomra megkérdezett „utca embere” számottevő többsége tudta, tudja a helyes választ...

...Az országban sokan vannak, akik nem közömbösek az értékeket teremtő művészekkel, építészekkel és műveikkel szemben. Remélem, hamarosan úgy ünnepelhetjük Ybl Miklós születésnapját, itt a Mayer Ede által 1896-ban készített szobornál, hogy a Várkertbazár, a testőrségi palotával újra régi díszében gazdagítja a vár lejtőjét, nem szaporítva a tönkrement és már nem látható Ybl művek szomorú sorát.

**elhangzott 2009. április 4-én, a VIII. Ybl Miklós és a Magyar Építészek és Építőmesterek Ünnepén, az eredeti szöveg az Ybl Egyesület honlapján olvasható*

Mikó László DLA *

...Nagy megtiszteltetés számomra, hogy ebben az évben én köszönhetem az Ybl Egyesület hagyományos rendezvényének résztvevőit. Tudva, hogy ez a felkérés nem elsősorban személyemnek, hanem mint a friss Ybl-díjasok egyikének szól, megnyitómat Kalmár László, Klenk Csaba, Kruppa Gábor és Zsuffa Zsolt építész kollegáim nevében is mondom el...

...épület, amiről beszélnék, Budapest belvárosában, a Szép utca 3. szám alatt található lakóépület... tervezői közül Lauber László ez év április 6-án posztumusz Ybl-díjat kapott. A Magyar Építőművészek Szövetsége, Winkler Barnabás Ybl-díjas építész kitartó munkájával elérte, hogy 17 építész egyszeri és megismételhetetlen gesztussal ebben az elismerésben részesülhetett: Árkay Bertalan, Benkhard Ágost, Borbíró Virgil, B. Szűcs Margit, Dávid Károly, Fischer József, Gerlóczy Gedeon, Györgyi Dénes, Hajós Alfréd, Kiss Ferenc, Kiss Tibor, Kós Károly, Kósa Zoltán, Lauber László, Medgyaszay István, Nagypál Judit, Weichinger Károly...

...A kortárs építészek esetében a díj minősíti a díjazott munkásságát. A most posztumusz díjazott építészek esetében fordított a helyzet. Esetükben munkásságuk minősíti az Ybl-díjat. Elismerésükkel emelkedett az Ybl-díj rangja és jelentősége.

**elhangzott 2010. április 10-én, a IX. Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepén, az eredeti szöveg az Ybl Egyesület honlapján olvasható*

Perényi Tamás DLA*

...A friss Ybl-díjas kollégáim, Fejérdy Péter, Hőnich Richárd, Nagy Csaba és Rostás László építész urak ötödik társukként köszönettel és megilletődve fogadtam a felkérést a mai rövid beszéd megtartására, s miközben a mondatokat fogalmaztam, sokszor rájuk gondoltam.

Hálás dolog Ybl Miklósról emlékezni – hatalmas életmű, mindenki által elismert életpálya. Egy építész a tervei, a megvalósult munkái, azaz az alkotásai minősítenek, Ybl megítélése e tekintetben egyedülálló: mind a kortársak (legyenek azok építészek vagy laikusok), mind pedig az utána jövő generációk egyöntetű magasbírálással értékelik a munkáit. Azon ritka kivételek közé tartozik, akik próféták lehettek saját hazájukban...

...Újra elolvastam az idei Ybl-díjasok, ötünk laudációjának szövegét: szépen megfogalmazott mondatok az épületeink, az azok által bejárt életút dicséretével. Elolvastam a tavalyi és tavalyelőtti díjazottak laudációját is, a szövegek tartalma hasonló: dicséret a magas színvonalú építészeti teljesítményért. Méltók vagyunk-e Ybl örökségére a szakma által is elismert szép házainkkal? ...Tiszteletet csak akkor kaphatunk majd az utánunk jövőktől, ha tartásunk, méltóságunk függetlenné válik a minket körülvevő aktuális viszonyoktól.

**elhangzott 2011. április 9-én, a X. Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepe, az eredeti szöveg az Ybl Egyesület honlapján olvasható*

Dr. Szaló Péter egykori helyettes államtitkár*

...nemcsak a feladatok művészi megoldása, a lelkiismeretes munkavégzés jellemző Yblre, tekintélyét emelte megbízhatósága, szilárd jelleme. A Magyar Mérnök és Építész Egyletnek alapítója volt, tagja volt a Fővárosi Közmunkák Tanácsának – a középítési-, képzőművészeti bizottságának – az a Fővárosi Közgyűlésnek, munkássága elismeréseként a főrendi ház tagjává választották. Az Építő Ipar című újság megalapítása is az ő nevéhez köthető, és sokat tett a szakipar fejlesztése érdekében, a magyar alapanyagok elismerése és a hazai szakértelem támogatására...

...A kerek születésnap és felújított Várbazár méltó módon emlékeztet mindannyiunkat arra, hogy közös feladatunk, mi több, kötelességünk megőrizni Ybl Miklós örökségét. Átadni azt, amit ránk hagyott: az elvek megtartását, a magas minőség primátusát, a csendes és fáradhatatlan munkát, egymás tiszteletét, a közös alkotás örömeit...

elhangzott 2014. április 5-én, az Ybl Egyesület Ybl Bicentenárium rendezvény-sorozatának megnyitóján, a XIII. Ybl Miklós és a Magyar Építészek és Építő-mesterek Ünnepe, az eredeti szöveg az Ybl Egyesület honlapján olvasható

Bachmann Bálint DLA

... A Mester nevét viseli a tervező-alkotó építészek legrangosabb elismerése, az Ybl Miklós-díj. Az Ybl-díjasok a magyar építészeti közélet kiemelkedő alkotói, mindemellett sokan kiveszik a részüket az épített környezet alakításának tágabban vett ügyének szolgálatából, sőt az építésen kívüli, társadalmi jelentőségű ügyekből is.

... Engedjék meg, hogy e jeles napon említést tegyek annak a szervezetnek a küldetéséről, amely Ybl Miklós nevét viseli, az Ybl Egyesületről. Az alapítók akarata szerint, az egyesület Ybl szellemiségének, munkásságának megismertetése a 172 – általa jegyzett - műemlék, kastély, kúria, birtokhoz tartozó gazdasági épület, templom, síremlék, városi palota, bérház bemutatásával, konferenciák, kastélytúrák és városséták, valamint alkotótáborok keretében, a kor történelmi, társadalmi, néprajzi, szociográfiai, zenei, irodalmi hátterével, mesterei, kortársai, munkatársai életművének egyes szegmenseivel együtt foglalkozik.

Az Ybl Egyesület számos törekvése megvalósult, mára működésének védjegyévé váltak ezek az események, úgy, mint a környezettudatos építés ügye, vagy a kulturális ingatlanörökség tudatos gondozása.

elhangzott 2019. április 6-án, a XVIII. Ybl Miklós és a Magyar Építészek és Építőmesterek Ünnepe, az eredeti szöveg az Ybl Egyesület honlapján olvasható

Turi Attila DLA

...Ybl Miklós a XX. századi magyar építészet egyik legnagyobb alakja... gondoljunk bele, hogy 50 év munkássága alatt, több mint 170 műemlék-épületet jegyzett...

...Az Ybl Egyesület konferenciákat szervez, Ybl Bált szervez, emléktáblákat avat és élteti az Ybl hagyományt. Sebő Ferenc szavaival élve: a hagyományt nem ápolni kell, mert a hagyomány nem beteg, a hagyományt védeni és éltetni kell! Ez az éltetés olyan gesztusokból áll össze, mint a mai találkozónk. Mi a lényege? Egyszerűen találkozunk! Ennyi! ...Júlia, aki alapító tagja az Ybl Egyesületnek, 2004 óta az elnöke, áldozatos munkájával tartja össze ezt a közösséget. Így az ő hívására, minden évben összegyűlnek az építészek az Ybl Miklós születésnapjához legközelebb eső szombaton, itt az Ybl szobornál...

Az építészek, az építészet tartozik a gazdaságba... és tartozunk a művészet világába is. Talán Sáros Lacinak volt az a története, hogy a Metropolitan Múzeumban megkérdezte, hogy hol van az építészeti részleg. Azt válaszolták, hogy „The architecture is business, not art”...

...Az Ybl szoborban ott van a harmónia és erő sugárzik a szoborból. Arányosság és magánvalóság ez az erő. Ennek a két tulajdonságnak a közös kifejezése, amit úgy hívnak, hogy elegancia. Nekem Makovecz Imre mesterem, nem sokkal mielőtt elment, egy hosszú hallgatás után azt mondta: „Tudod fiacskám, talán az elegancia fejezi ki legjobban azt a tartalmat, amit átvihetünk a túloldalra!” Ez az egyetlen tartalma az építészetünknek!

elhangzott 2022.április 9-én, a XXI. Ybl Miklós és az Építészek, Építőmesterek Ünnepe, az eredeti szöveg az Ybl Egyesület honlapján olvasható

Vadász Bence DLA

...Az Ybl név, ez a furcsa három betű mára olyan meghatározó fogalomvá vált az építészek körében, ami már nemcsak egy utánozhatatlan, egyedülálló alkotó embert jelöl, de évszázadokon átívelő „üzenete van”. Szintézis. Összefoglalása a világraszóló alkotó munkálkodásnak, ugyanakkor az összetéveszthetetlenül felismerhető magyar vonalvezetésnek-, építészeti nyelvnek-, gondolkodásunk különlegességének...

...Ybl Miklós életében is benne van minden olyan megpróbáltatás, méltatlan elmarasztalás és „pajzsra emelés” egyaránt - amik egy mai tehetséges építész ugyanúgy „sújtanak, vagy éppen emelnek”, mint egykoron őt.

A kérdések is ugyanazok. Mitől magyar egy épület, - milyen és miért olyan, - mi a nemzeti stílus? Kell e egyáltalán olyan? Mi örök és mi átmeneti? A díszítések erkölcsi dilemmái. A polgári életérzés, - ízlések és formák. A tektonikus építkezés és formálás fontossága...

... fontos, hogy évről évre itt vagyunk és emlékezünk. Utólag is kalapot emelve egy építőművész példaértékű és örökbecsű életműve előtt, - szívhez szóló igazságot szolgáltatva Neki az utókor nevében.

...Ahhoz, hogy Ybl Miklós híre és nimbusza fennmaradjon, ahhoz valakinek, nagyon sokat kell dolgozni... hogy, Ybl, az ember, - Ybl az építész - és a róla elnevezett díj is „megfelelően magas polcra” kerülhessen.

elhangzott 2023.04.01.2023. április 1-én, a XXII. Ybl Miklós és a Magyar Építészek és Építőmesterek Ünnepe, az eredeti szöveg az Ybl Egyesület honlapján olvasható

...és a két önkéntes fotós

Menni kell, mert tavasz van és vár a Mester....

Már hosszú évek óta jegyezni kell azt a szombati délelőtti napot, ami április 6. közelségébe esik. Ezen a napon született a Mester, Ybl Miklós. Pár nappal meghaladva a magam évfordulóját, valahogy sosem „y, yblis” találkozó derűjével, Júliánk anyáskodó szeretetével valódi jeles napot jelent. A virágok, koszorú elhelyezése a Mester szobránál, az örök rácsodálkozás a Kioszk és Bazár épületekre, régebben melankolikus romosan, ma már kissé turista verziósított, de igényesen felújított állapotban. Minden értelemben fontos része az eseménynek az Ybl-díjas építészek köszöntése, egy szakmai közketőnek nem kis dolog ennyi „generális” közt mozogni, egy levegőt szívni, pár percre a szakma-történelem szélén sodródni. Azután; díszlevelek kiosztása, koccintások, torta, örökzöldek, jazz-sztenderdek magabiztos nagyzenekari előadásban és mindezt Júlia másodpercre kidolgozott szervezésében, fényképezve, dokumentálva, természetes, otthonos gördülékenységgel, kíváncsi turisták által körülvéve..

Ha tehetem, gyalog, dudorászva megyek haza a II. kerületbe, kell az a kis tavaszi séta, hogy szépen elraktározzam a délelőtti élményét és meghozzam a döntést:

jövőre Veletek, megint itt a helyem.....

Sági István építész régi Ybl Egyesületi tag

TARTALOMJEGYZÉK

AZ YBL MIKLÓS–DÍJ

Az Ybl Miklós–díj története	4
Az Ybl Miklós emlékérem	6
Emlékezés néhai dr.Sedlmayr Jánosra a gyermekeivel	8
Az Ybl Miklós–díjas Építőművészek névsora	
1953-2023 a DLA és dr és egyéb címeket rangokat törölni	12

AZ YBL MIKLÓS–DÍJAS ÉPÍTŐMŰVÉSZEK INTERJÚI

Bevezető	19	Hartvig Lajos DLA	130	Répás Ferenc DLA	88
Andor Anikó DLA	20	Hefkó Mihály DLA	31	Rostás László DLA	90
Bachmann Bálint DLA	22	Hegedűs Péter DLA	58	Roth János DLA	91
Balogh Balázs DLA	24	Hőnich Richárd DLA	51	Sajtos Gábor DLA	92
Balázs Mihály DLA	26	Kalmár László DLA	126	Salamin Ferenc DLA	94
Bata Tibor	28	Kalo Emese DLA	58	Sáros László György DLA	71
Bálint Imre DLA	30	Karácsony Tamás DLA	60	Skardelli György DLA	96
Bánáti Béla DLA	130	Karlovecz Zoltán DLA	62	Sugár Péter DLA	98
Bodonyi Csaba DLA	32	Kálmán Ernő DLA	63	Szabó Levente Csaba DLA	100
Czigány Tamás DLA	35	Krizsán András DLA	64	Szabó Tamás János DLA	102
Csernyus Lőrinc DLA	34	Kovács Zoltán DLA	34	Szenes István DLA	104
Csillag Katalin DLA	36	Lantay Attila DLA	66	Tima Zoltán	106
Csomay Zsófia DLA	38	Lenzsér Péter DLA	68	Török Péter DLA	108
Demeter Nóra DLA	40	Lukács István DLA	119	Turi Attila DLA	65
Dévényi Sándor DLA	42	Major György DLA	69	Vadász Bence DLA	110
Dévényi Tamás DLA	44	Mányi István DLA	70	Varga Csaba DLA	112
Ekler Dezső DLA	46	Mátrai Péter DLA	72	Varga Tamás DLA	114
Fejérdy Péter DLA	47	Mikó László DLA	74	Vasáros Zsolt DLA	81
Fekete Antal DLA	48	Molnár Csaba DLA	76	Vikár András DLA	119
Félix Zsolt DLA	49	Nagy Csaba DLA	78	Vincze László DLA	116
Ferenc Marcell DLA	50	Nagy Iván DLA	80	Wéber József DLA	118
Finta József DLA	52	Noll Tamás DLA	82	Winkler Barnabás DLA	122
Golda János DLA	54	Perényi Tamás DLA	84	Zoboki Gábor DLA	124
Guczogi György DLA	55	Puskás Péter DLA	86	Zsigmond László DLA	129
Gunther Zsolt DLA	36			Zsuffa Zsolt DLA	126

AZ YBL-DÍJ ÜNNEPEK

Az Ybl Miklós–díj átadási ünnepek	143
Az Ybl Egyesület Ybl születésnap rendezvényei	149
Az Ybl születésnapok története	150
Szemelvények az Ybl születésnapok megnyitóbeszégeiből	151
2002-2022 között köszöntött Mívesmesterek” névsora	156

KÖSZÖNET

az Ybl Miklós-díjas Építőművészeknek az interjúkért
a Belügy Minisztériumnak és a Magyar Állami Operaháznak a rendelkezésre bocsájtott fotókért
és Mindazoknak, akik önzetlenül segítették a kiadványt

TÁMOGATÁS

Magyar Művészeti Akadémia
2022. és 2023. évi pályázati támogatása

Fekete Antal DLA, Ferenc Marcell DLA, Skardelli György DLA adományai
és

az Ybl Egyesület Ybl Klub Tagok:

Andor Anikó DLA, Bachmann Bálint DLA, Bodonyi Csaba DLA, Czigány Tamás DLA,
Csernyus Lőrincz DLA, Guczogi György DLA, Hegedűs Péter DLA, Hefkó Mihály DLA,
Kaló Emese DLA, Lantay Attila DLA, Lenzsér Péter DLA, Lukács István DLA, Perényi Tamás DLA,
Répás Ferenc DLA, Szabó Levente Csaba DLA, Szabó Tamás János DLA,
Szalai Géza, Szenes István DLA, Varga Csaba DLA, Vikár András DLA,
Vadász Bence DLA, Zsuffa Zsolt DLA adományai

A digitális és nyomtatott könyv az interjúkról készült StudioVino video filmjével egészül ki

ISBN szám: 978-615-01-6810-4

szerkesztés: Szmodits Julia építész

lektorálás: Pesti Monika építész, építész szakíró

typográfia: Bárdosi Gábor

fotók: Dimitrievics Dóri, Molnár Petúr Dorka, Szmodits Julia

az Ybl Egyesület önkéntesei – ahol nincs más név feltüntetve

képleválogatás: Szmodits Julia - kivéve a II. fejezet képeit

nyomda: InnoStart-Dokupont Kft

kiadta: az Ybl Egyesület a 2023. évben

kiadásért felel: az Ybl Egyesület elnök-képviselője

Ybl-díjas építészek vallanak Ybl Miklósról, a Mester szellemi és tárgyi örökségéről. Arról, hogy mit jelent számukra az Ybl Miklós-díj, mit gondolnak az őket is köszöntő ünnepekről, az Ybl Egyesület hagyományőrző Ybl születésnapi rendezvényeiről, ahol nem csak őket, de az általuk létrehozott épített környezetet, az építészetet is ünneplik. A könyv írásokkal, képekkel bemutatja az Ybl Miklós-díj történetét, Ybl-díjas alkotókat, Ybl-díjas alkotásokat és az Ybl-díj rendezvényeket.